

INTRODUCERE

În ziua când încep să scriu aceste rânduri, sunt la Răchitosu, Vrancea, satul copilăriei mele. Sunt nepot de țaran român. Bunicii mei, Radu și Maria, m-au dus de mână la biserica din sat. Nu mai sunt cu noi pe lumea aceasta dar azi am mers la biserica unde m-au dus ei și am stat pe scaunul unde mă punea tataia. Între timp, lăcașul a fost pictat și m-am uitat în spatele meu: era Sfântul Gheorghe, biruitorul de balauri. Acolo, alături de ai mei, am înțeles cât de mult contează să fim uniți și să luptăm pentru ce e al nostru, pentru ceea ce ne definește ca popor.

Pentru mine, AUR nu este doar un partid politic; este un angajament ferm față de fiecare român care încă îndrăznește să spere că putem trăi în demnitate și prosperitate aici, în țara noastră. Planul Simion, acest program pe care îl prezentăm acum, este rodul unei munci de echipă și al unei analize profunde a problemelor reale ale României. E un plan gândit pe îndelete, cu soluții solide și aplicabile, care nu doar răspund crizelor actuale, dar și construiesc fundația unei economii naționale puternice și suverane.

Am fost criticați, am fost etichetați, dar am continuat să mergem înainte, pentru că știm că acest drum este unul drept. Am văzut cum politicienii vechi și-au ascuns interesele sub promisiuni goale și politici care au lăsat România îngenuncheată, împovărată de datorii. Aici, în această carte, veți descoperi că Planul Simion este altceva: un proiect dedicat fiecărui român cinstit, care își dorește o viață demnă și prosperă.

Fondul Suveran de Investiții, suveranitatea energetică, susținerea antreprenorilor români – toate aceste măsuri sunt doar câteva dintre pilonii care vor susține dezvoltarea României. Planul Simion este răspunsul nostru pentru o țară de care să fim cu toții mândri, pentru o țară care aparține românilor și pe care nimeni nu o poate folosi după interesele proprii.

Pe drumul acesta, știm că nu va fi ușor, dar suntem gata de luptă. Vă invit să parcurgeți aceste pagini, să cunoașteți fiecare măsură și să înțelegeți de ce România are șansa unei reconstrucții. Planul Simion nu este doar un vis – este o soluție concretă și promisiunea că România va renaște. Este drumul nostru spre o țară liberă, mândră și prosperă, un viitor pe care îl vom construi împreună, cu demnitate și curaj!

George Simion, Președinte AUR

PREAMBUL

Ne aflăm acum într-o situație cum România nu a mai fost din perioada 2008-2009, în care fundamentele economice s-au degradat extrem de puternic.

Toți indicatorii majori privind sănătatea unei economii au tendințe de evoluție dramatice în ultimul an, reflectând înrăutățirea mediului economic. În ultimii trei ani, guvernul coaliției PSD-PNL s-a făcut că nu vede toate problemele mari cu care se confruntă economia noastră și a preferat să crească cheltuielile bugetului peste limitele suportabilității, ignorând cvasi-stagnarea economiei, impactul catastrofal al prețurilor la energie, precum și deprecierea constantă a performanței bugetare guvernamentale. S-au creat, astfel, premisele unei ajustări fiscale extrem de brutale pentru anii următori, care va inhiba creșterea economică și dezvoltarea țării într-un mod îngrijorător.

1. Astfel, în trimestrul II 2024, comparativ cu trimestrul anterior, Produsul intern brut a crescut cu doar 0,1% (practic a stagnat), după ce în trimestrul anterior a avut o creștere de doar 0,5%.

2. România a atins un nivel incredibil al deficitului bugetar. Execuția bugetului general consolidat în primele opt luni ale anului 2024 s-a încheiat cu un deficit de 80,87 mld lei, respectiv 4,57% din PIB față de deficitul de 42,19 mld lei, respectiv 2,63% din PIB aferent celor opt luni ale anului 2023. **Practic, pe primele opt luni ale anului, deficitul bugetar s-a dublat față de aceeași perioadă a anului 2023, de la 42 de miliarde de lei la 81 de miliarde de lei. Mai mult, suntem deja în al cincilea an consecutiv în care Comisia Europeană ne-a introdus procedura de deficit bugetar excesiv. Deși bugetul a fost făcut la începutul anului cu un deficit de 5%, Consiliul Fiscal indică cu mare probabilitate depășirea pragului de 8% pentru deficitul bugetar pe anul în curs.**

3. **Acest deficit bugetar este cauzat de nesăbuința cheltuielilor făcute de guvern, nu de veniturile colectate de la cetățeni și de la companii.**

De exemplu:

–

Încasările din impozitul pe salarii și venit au totalizat 32,89 mld lei, consemnând o dinamică pozitivă de 22,1% (an/an). Veniturile din impozitul pe salarii au înregistrat un avans de 20,4%, peste evoluția fondului de salarii din economie (17,3%);

–

Contribuțiile de asigurări au înregistrat 124,86 mld lei, în creștere cu 20,1% (an/an), peste evoluția fondului de salarii din economie;

–

Încasările din impozitul pe profit au însumat 24,25 mld lei, consemnând o creștere de 20,4% (an/an), susținută de avansul veniturilor din impozitul pe profit, inclusiv impozitul minim pe cifra de afaceri de la agenții economici și impozitul pe profit de la bănci comerciale;

–

Încasările nete din TVA au înregistrat 77,23 mld lei, în creștere cu 16,2% (an/an);

–

Veniturile din accize au însumat 27,93 mld lei, înregistrând o creștere de 16,3%;

–

Veniturile nefiscale au însumat 35,94 mld lei, înregistrând un avans de 22,0%;

–

În schimb, **sumele rambursate de Uniunea Europeană în contul plăților efectuate și donații au totalizat 22,94 mld lei, în scădere cu 18,3% (an/an);**

–

Guvernul a „reușit”, cu toate acestea, să își crească cheltuielile mult mai rapid decât i-au crescut veniturile:

- cheltuielile de personal au însumat 105,98 mld lei, în creștere cu 23,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent;

–

Cheltuielile cu bunuri și servicii au fost de 60,87 mld lei, în creștere cu 26,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent;

—
Cheltuielile cu dobânzile au fost de 22,86 mld lei, cu 3,08 mld lei mai mari față de aceeași perioadă a anului precedent;

—
Cheltuielile cu asistența socială au fost de 146,95 mld lei în creștere cu 13,4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

4. România are cea mai înaltă rată anualizată a inflației din Uniunea Europeană, de 5,3%, mai mult decât dublul mediei europene:

5. **În trimestrul II al anului 2024, România are cea mai mare valoare a deficitului de cont curent din Uniunea Europeană:** 7,7 miliarde de euro, după ce a avut deficit de cont curent de 4,1 miliarde de euro pe trimestrul I din 2024 (locul II din UE), 6,5 miliarde de euro pe trimestrul IV 2023 (locul III european), 6,7 miliarde de euro pe trimestrul III 2023 (din nou cel mai mare din UE), 6,7 miliarde de euro pe trimestrul II 2023 și 5,4 miliarde de euro pe trimestrul I din UE (ambele din urmă trimestre, țara noastră a avut cele mai ridicate rate ale deficitului de cont curent).

6. La nivelul primelor șapte luni din 2024, **deficitul de cont curent a ajuns deja la peste 15 miliarde de euro, cu 4 miliarde de euro mai mult decât pe primele șapte luni din 2023!**

7. **Investițiile străine directe, pe primele șapte luni ale anului, au atins 3,1 miliarde de euro, în scădere puternică față de cele 4 miliarde de euro din perioada corespondentă a anului 2023.**

8. **Totalul datoriei externe a atins 180 de miliarde de euro, cu 10 miliarde de euro mai mult decât la finalul anului trecut.**

9. **Datoria publică a crescut nemăsurat. Guvernul a împrumutat, într-o singură zi, 5 miliarde de euro de pe piața externă, prin trei emisiuni de obligațiuni. Această sumă se adaugă celor 170 de miliarde de lei deja împrumutați de la începutul anului acesta. Deja, la sfârșit de iunie, coaliția PSD-PNL împrumutase, în numele țării, peste 860 de miliarde de lei, adică 45 000 de lei pentru fiecare român. Până la sfârșitul anului, vom avea o datorie cu mult peste 900 de miliarde de lei, adică peste 48 000 de lei pentru fiecare dintre noi. Jumătate din acești bani sunt împrumutați de către guvernarea formată după alegerile din 2020. Cu asta vor rămâne românii, practic, de pe urma ultimilor patru ani scurși de la alegeri: cu o datorie de aproape 5000 de euro pentru fiecare dintre noi. Astfel încât, la finalul acestui an vom avea, fiecare dintre noi, de plătit în numele statului câte aproape 10 000 de euro, dintre care jumătate se datorează nesăbuiinței și nepriceperii guvernelor de coaliție PNL-USR și PNL-PSD.**

10. **Mai țineți minte cei 100 de miliarde de euro fonduri europene promiși de către guvernarea PNL-USR și apoi PNL-PSD? Ei bine, cele 100 de miliarde erau de fapt aproape 85 de miliarde, din care peste 55 de miliarde pentru perioada 2021-2027 și 29 de miliarde pentru PNRR. Până astăzi, guvernele Ciucă și Ciolacu au atras, în total, 9,6 miliarde de euro, adică 11,2% și am trecut de jumătatea perioadei în care trebuiau cheltuiți acești bani!** Asta este, într-un cuvânt, performanța de care s-a învrednicit această guvernare nedemnă: 11,2% din banii promiși au venit în țară la jumătatea perioadei pentru care ni s-au promis. Cum

s-ar spune la școală, nota 1 pentru guvernele PSD-PNL. De fapt, în acești ani, **România a contribuit la Uniunea Europeană cu aproape 8 miliarde de euro, adică am câștigat, net, mai puțin de 2 miliarde de euro.**

România are de primit de la Uniunea Europeană 55,5 miliarde de euro pentru cadrul financiar multianual 2021-2027. 31 miliarde de euro fonduri structurale și de coeziune și peste 14 miliarde de euro fonduri agricole și pentru dezvoltare rurală. Suntem la jumătatea cadrului financiar multianual și, deocamdată, guvernul PSD-PNL a adus în țară doar 4,3 miliarde de euro. Adică 7,8% din suma totală. Și acești bani reprezintă doar avansuri plătite la început de an, singurii bani care vin de la Bruxelles fără niciun fel de condiții sau de proiecte.

Celălalt mare pachet de finanțare de la UE este PNRR, în valoare de 29 de miliarde de euro, dintre care 15 miliarde de euro împrumuturi luate de la UE și 14 miliarde de euro granturi.

Prima mare realizare a guvernării coaliției PSD-PNL a fost pierderea a 2,1 miliarde de euro din granturile acordate inițial, ca urmare a revizuirii datelor privind PIB-ul. Toți cei 2,1 miliarde de euro s-au pierdut din partea de granturi, subliniez încă o dată. Din acest pachet, acum, cu doar 2 ani și jumătate înainte de finalul perioadei de valabilitate al planului (anul 2026), guvernului PSD-PNL i s-au aprobat doar două cereri de plată: prima de 2,56 miliarde euro a fost virată în conturile Băncii Naționale la data de 27 octombrie 2022, din care aproximativ 1,77 miliarde euro reprezintă componenta de grant, iar 0,78 miliarde euro componenta de împrumut și a doua, în iunie 2023, de 2,76 miliarde euro (din care peste 1 miliard de euro împrumuturi), după deducerea prefinanțării și suspendarea plății în valoare de 53,36 milioane euro, aferentă neîndeplinirii a două jaloane (129 și 133). **Adică în total 5,32 miliarde de euro, din care 1,8 miliarde de euro sunt împrumuturi.**

Cea de-a treia cerere de plată, în valoare de 2,67 miliarde euro (1,86 miliarde euro nerambursabili și 811 milioane euro împrumut), a fost înaintată Comisiei Europene la 15 decembrie 2023 și încă nu este aprobată și plătită, deoarece guvernul nu și-a îndeplinit angajamentele.

11. România a înregistrat în trimestrul al treilea 2024 cel mai ridicat preț la energia spot din Uniunea Europeană (UE), pe care se tranzacționează o cantitate echivalentă cu 40% din consumul curent. De altfel, nicio țară europeană nu mai are o pondere atât de mare a energiei spot în ansamblul pieței naționale, toate statele celelalte având piețele dominate de contracte pe termen lung, cu preț stabil.

În cel de-al treilea trimestru, prețul mediu al energiei cu furnizare în ziua următoare a fost pe OPCOM de 127,42 euro/MWh, România fiind urmată, în topul european, de Grecia, cu 125,9 euro/MWh, Bulgaria, cu 123,6 euro/MWh și Ungaria, 120,9 euro/MWh.

Prețurile spot din cele mai mari economii ale Uniunii (Germania și Franța) au fost de 75, respectiv 51 euro/MWh. În aceeași perioadă, la jumătate și la o aproape o treime din prețul din România

România, de altfel, ocupă un loc fruntaș și în topul celor mai scumpe piețe de energie din UE de la începutul anului și până în prezent, situându-se pe poziția a patra, cu un preț de 93,6 euro/MWh. Prețuri mai ridicate înregistrează doar Italia și Irlanda (cu 100 euro/MWh) și Grecia (cu 94,8 euro/MWh).

Vorbind de primele două economii europene, prețurile medii spot din Germania și Franța din acest an au fost de 70, respectiv 48,5 euro/MWh.

12. De altfel, pe semestrul II al anului 2023, România are al treilea cel mai mare preț la electricitate pentru consumatorii casnici (PPS) din Uniunea Europeană, după Cehia și Germania!

13. Guvernul PSD-PNL a anunțat o „mare victorie“: Grupul energetic numărul 5 Rovinari, din cadrul Complexului Energetic Oltenia, este gata să fie pus în funcțiune și conectat la Sistemul Energetic Național, costul proiectului fiind de peste 100 de milioane de euro. Toate bune și frumoase, numai că guvernul a uitat să ne anunțe și două mici amănunte:

Lucrarea a durat nu mai puțin de zece ani din ziua de când a intrat în proces de re tehnologizare.

În anul 2026, grupul energetic 5 de la Rovinari se va ...închide, el urmând să constituie, alături de grupurile 4 de la Rovinari și 4 de la Turceni „rezerva de capacitate“ de la CE Oltenia.

Adică, guvernul PSD -PNL a început lucrarea în 2014, când premierul coaliției era Victor Ponta, deputat de Gorj altminteri, a cheltuit 100 de milioane de euro timp de 10 ani pentru a repune în funcțiune un grup energetic care, începând cu 2026, va sta închis până în 2030, atunci când se va închide definitiv.

14. Deficitul balanței comerciale (FOB/CIF) în perioada 1.I-31.VII 2024 a fost de peste 18 miliarde de euro, mai mare cu 2,435 miliarde de euro (+15,6%) decât cel înregistrat în perioada 1.I-31.VII 2023.

15. Degradarea continuă și în sectorul construcțiilor: În perioada 1.I-31.VII.2024, volumul lucrărilor de construcții a scăzut față de perioada 1.I-31.VII.2023 ca serie brută cu 2,7%, iar ca serie ajustată în funcție de numărul de zile lucrătoare și de sezonabilitate cu 2,5%!

În aceste condiții, prima urgență a viitorului guvern AUR va fi reechilibrarea țării din punct de vedere macro-economic și reșezarea economiei pe principii sănătoase. Prioritare vor fi reducerea cheltuielilor nesăbuite cu salariile personalului bugetar, cu achizițiile scandaloase de bunuri și servicii și cu așa-zisele „proiecte de investiții“, prin care se stipendiază, de fapt, baronimea locală. Nu trebuie să confundăm risipa banului public cu „investițiile“.

Vom readuce echilibrul în finanțele țării prin reducerea cheltuielilor nejustificate ale aristocrației bugetare și în paralel vom stimula creșterea economică sănătoasă, pe baze ferme și pe termen lung.

CAPITOLUL I: ROMÂNII - DEMNI ÎN EUROPA ȘI ÎN LUME

Românii sunt demni în Europa și în lume. Această demnitate trebuie afirmată! - Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) este un partid pro-european / Opțiunea euro-atlantică este pentru noi una strategică și irevocabilă / Interesul național va fi axul central al politicii externe a României / Respingem tendințele de centralizare a deciziilor la nivelul Uniunii Europene / Dorim reunificarea cu R. Moldova/ AUR ridică în următorul deceniu standardul de viață din țara noastră, la nivelul mediu din Uniunea Europeană / Vom urmări, prin negocieri, respectarea tratatelor în vigoare de către partenerii europeni și euro-atlantici și recunoașterea rolului României ca aliat și stat membru cu drepturi egale / Contracaram, prin toate instrumentele legale și instituționale, acordurile și directivele care pot afecta interesele României și ale românilor / Românii sunt egali cu ceilalți cetățeni ai statelor Uniunii Europene. Vom renegocia tratatele, apartenența la spațiul Schengen, Green Deal sau PNRR, pe principiul drepturilor, obligațiilor și beneficiilor egale / Pentru noi, românii din afara României nu sunt o „Românie secundară“ / Protejăm și promovăm interesele comunităților românești istorice și ale românilor din diaspora / Norma de

reprezentare trebuie să fie aceeași pentru toți românii, dinăuntru și din afară / România nu va mai fi un exportator de brațe de muncă ieftine!

INTERESUL NAȚIONAL VA FI AXUL CENTRAL AL POLITICII EXTERNE A ROMÂNIEI

Interesul național trebuie să reprezinte motorul tuturor relațiilor externe ale României și pe acesta trebuie construite orice strategii de politică externă. Interesul național trebuie să fie stabilit pe baza evaluării riscurilor reale sau potențiale, în contextul securității internaționale, a poziționării geopolitice și a instrumentelor de putere de care dispune România pentru promovarea intereselor sale.

Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) este un partid pro-european și pro-NATO, continuând linia politică directoare în politica externă, în conformitate cu voința majorității tuturor românilor. Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) își propune să afirme valorile naționale pentru asigurarea stabilității, prosperității și suveranității României, atât în cadrul instituțional al Uniunii Europene, cât și în planul general al politicii internaționale, inclusiv în cadrul Alianței Nord-Atlantice.

Politica externă, ca instrument de realizare a interesului național, trebuie să fie în deplină congruență cu necesitățile politicii interne, pentru a asigura viabilitatea și integritatea statului. În fața dificultăților interne de natură politică, economică și/sau socială, ne angajăm să promovăm o politică externă multidirecțională/multivectorială, coerentă și perspicace, în interesul românilor din Țară și din afara frontierelor.

Susținem o politică externă cu o componentă economică predominantă, care să servească strict intereselor naționale ale românilor. AUR va face din problematica românilor de pretutindeni prioritatea politicii externe a României.

Ne angajăm să promovăm politica externă a României pe baza unor coordonate esențiale, printre care:

poziționarea strategică a României la granița de Est a Vestului, a Occidentului în sens larg, prin conectarea sferei de afaceri atât la comunitatea europeană, cât și la piețele economice în creștere din zona indo-pacifică, Orientul Mijlociu și Asia.

reunificarea cu Republica Moldova este un obiectiv fundamental al guvernării AUR. Vom activa politici sectoriale dedicate realizării acestui deziderat național (economice, fiscale, transporturi și comunicații, culturale etc.). Vom elabora o propunere formală de reunificare a celor două state românești, care va fi înaintată oficial parlamentului și guvernului Republicii Moldova. La baza acestei propuneri vor sta două principii:

Constituția actuală a României va fi și Constituția noului stat reunificat și

Raportul de reprezentare a tuturor instituțiilor statului reunificat va fi regula „6la 1”, reflectând raportul celor două populații, timp de cinci cicluri electorale

promovarea unei diplomații economice, axată pe atragerea de investiții

susținerea unei Europe a națiunilor suverane

apartenența la NATO și întărirea flancului NATO din Estul Europei, precum și transformarea României într-

un lider regional în flancul de Sud al NATO și al UE, ca urmare a fructificării potențialului economic, militar și geopolitic

integrarea cu drepturi depline în alianța regională a statelor central-europene numită și Grupul de la Vișegrad

exploatarea economică a „Drumului mătășii”, pentru creșterea consistenței strategice a României

sprijinirea antreprenorilor români peste graniță, prin intermediul corpului diplomatic și a relației acestuia cu autoritățile

Pentru realizarea tuturor acestor deziderate de politică externă, vom lucra la construirea unui corp diplomatic al României dominat de profesioniști, prin eliminarea sinecurilor și dezvoltarea unor consulate și ambasade funcționale și eficiente, care să permită urgentarea rezolvării problemelor românilor aflați în afara granițelor și pentru promovarea politicilor României, a valorilor culturale românești, printr-o diplomatie națională adecvată și nu prin experimente și expediente.

RESPINGEM TENDINȚELE DE CENTRALIZARE A DECIZIILOR LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE!

Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) este un partid pro-european, atașat proiectului inițial al Uniunii Europene ca uniune politică și economică de state suverane. Susținem o Europă a națiunilor suverane și respingem ideea unui supra-stat federalist.

Ne opunem deciziei manifestate de unele state membre ale Uniunii Europene și cercuri politico-birocratice de la Bruxelles, de a schimba modalitatea de vot pentru deciziile privind politica externă și securitatea regională, de la „votul unanim” (vot favorabil al tuturor statelor, ceea ce implică și conceptul de veto) la votul „cu majoritate calificată” (votul a cel puțin 15 state din totalul de 27). Considerăm această schimbare ca o încercare de a minimiza rolul statelor considerate „rebele” (suveraniste) în luarea deciziilor și o încălcare gravă a principiului suveranității statelor europene.

Considerăm că atribuțiile și competențele Uniunii Europene și ale structurilor sale (Consiliul European, Parlamentul European, Comisia Europeană) trebuie să se limiteze la rolul de coordonare a politicilor comune ale statelor membre.

Respingem ideea așa-zisei „clauze de flexibilitate”, invocate de Uniunea Europeană pentru a-și aroga dreptul de a acționa în afara domeniilor sale obișnuite de competență, atribuite de tratate.

De asemenea, principiul subsidiarității trebuie aplicat de o manieră corectă, în sensul că Uniunea Europeană nu dispune de atribuții și competențe acolo unde statele membre pot acționa independent, în propriul interes.

Respingem ferm orice limitări ale drepturilor și libertăților individului de tipul Certificatului Verde și vom lupta prin toate mijloacele legale ca drepturile omului să primeze.

SCOPUL GUVERNĂRII PARTIDULUI ALIANȚA PENTRU UNIREA ROMÂNILOR ESTE SĂ RIDICE STANDARDUL DE VIAȚĂ DIN ȚARA NOASTRĂ LA NIVELUL MEDIU DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

În ciuda creșterii economice semnificative cu care guvernele României s-au tot lăudat, una dintre cele mai mari din Uniunea Europeană, aceasta nu se reflectă în nivelul de trai și puterea de cumpărare a cetățenilor. Deși economia noastră se situează pe locul 21 în Uniunea Europeană și a depășit Slovacia și Ungaria, în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor, rămânem pe unul din ultimele două locuri, la indicatori care exprimă

calitatea și chiar durata vieții: venitul mediu disponibil al gospodăriilor, speranța medie de viață la naștere, speranța medie de viață la 65 de ani, mărimea și calitatea locuinței, ponderea populației aflată în prag de sărăcie și de deprivare materială și socială etc.

Pentru a transpune în viața reală a românului creșterea economică din statistici, propunem următoarele **măsuri strategice pe plan intern:**

Reducerea diferențelor de dezvoltare între regiunile istorice, cu accent pe cele mai sărace: cea de Nord-Est și cea de Sud-Vest. Aceasta va implica construcția unei infrastructuri de transport noi și moderne pentru a facilita schimburile comerciale și investițiile în industriile locale.

Reducerea abandonului școlar, în special în mediul rural, prin politici educaționale eficiente. Aceasta va implica o corelare puternică între nivelul de educație în clasificarea ISCED și accesul pe piața muncii și, mai ales, accesul la salarii decente.

Creșterea numărului de tineri cu studii superioare pentru a facilita accesul la locuri de muncă mai bine plătite.

Creșterea ratei de angajare a populației cu vârsta de muncă (15-64 de ani) de la nivelul actual (aproximativ 66%) la nivelul mediu al UE (peste 75%).

Implementarea acestor politici, cu sprijinul și accesarea fondurilor europene necesare, va duce la îmbunătățirea semnificativă a standardului de viață, cu rezultate precum:

Dublarea venitului mediu disponibil pe gospodărie în următorii 10 ani, de la aprox. 10000 euro/anual PPS la 20 000 de euro/anual PPP.

Creșterea cu minim 5 ani a speranței medii de viață și cu 3 ani și jumătate ani a speranței de viață la 65 de ani.

Reducerea la jumătate a numărului de locuințe aglomerate (de la 41% astăzi la cel mult 20% peste 10 ani) și a celor care nu își pot permite o locuință suficient de bine încălzită (de la 15% în prezent la 7-8% peste 10 ani).

Creșterea indicelui dezvoltării umane (HDI) de la 0,821 la peste 0,88 în următorii 10 ani.

Toate aceste măsuri sus-menționate țin de politica internă, dar ele trebuie susținute printr-o politică externă corespunzătoare și flexibilă, după cum va fi descrisă în capitolele ce urmează.

OPȚIUNEA EURO-ATLANTICĂ ESTE PENTRU NOI UNA STRATEGICĂ ȘI IREVOCABILĂ

Considerăm că apartenența României la Alianța Nord-Atlantică (NATO) este esențială pentru apărarea independenței, suveranității și integrității statului. În calitate de membru NATO, România este atât beneficiar, cât și furnizor de securitate regională. În contextul actual geopolitic, ne angajăm să facem din reziliența strategică a României o prioritate maximă. Opțiunea euro-atlantică este pentru noi una strategică și irevocabilă, întrucât ea răspunde interesului național.

Cu toate acestea, în cadrul Uniunii Europene și NATO, România își va apăra întotdeauna interesele naționale. În acest sens, vom milita ferm pentru eliminarea vizelor de acces în SUA, precum și pentru primirea deplină de urgență a României în spațiul Schengen.

ROMÂNII SUNT EGALI CU CEILALȚI CETĂȚENI AI STATELOR UNIUNII EUROPENE. CA URMARE, VOR BENEFICIA DE TOATE DREPTURILE AFERENTE, INCLUSIV APARTENENȚA LA SPAȚIUL SCHENGEN

Având în vedere că anumite state membre ale Uniunii Europene adoptă o poziție de forță, în contradicție cu principiile fondatoare ale Uniunii și condiționează nejustificat aderarea României la Spațiul Schengen, ne angajăm să combatem această situație prin inițierea de negocieri bilaterale. Scopul acestora este de a armoniza relațiile diplomatice și economice dintre România și aceste state. România, cu o istorie profund

în rădăcinată în Europa și cu un rol semnificativ în protejarea granițelor, merită un loc deplin în Uniunea Europeană și în Spațiul Schengen.

Totodată, cetățenii români sunt egali în drepturi cu cetățenii oricăror alte state europene, deci nu există justificări să fie tratați altfel. Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) va implementa măsuri pentru ca statul român să poată oferi asistență juridică oricărui cetățean român care se confruntă cu încălcări ale statutului său de cetățean egal cu ceilalți cetățeni ai Uniunii Europene.

În țările unde diaspora română este considerabilă, ne angajăm să înființăm școli românești, cu predare în limba română, precum și organizarea de cât mai multe evenimente culturale românești.

În materie de politică financiară, România trebuie să beneficieze de condiții egale cu celelalte state când vine vorba de contractarea de împrumuturi sau de primirea de fonduri europene. Politica AUR nu va fi una a umilinței și resemnării, precum ne-au obișnuit guvernările trecute!

CONTRACĂRĂM, PRIN TOATE INSTRUMENTELE LEGALE ȘI INSTITUȚIONALE, ACORDURILE ȘI DIRECTIVELE CARE POT AFECTA INTERESELE ROMÂNIEI ȘI ALE ROMÂNILOR. VOM RENEGOCIA ACORDURI PRECUM GREEN DEAL ȘI PNRR, ÎN PUNCTELE ÎN CARE AFECTEAZĂ INTERESELE ROMÂNILOR

Ne angajăm să direcționăm activitatea diplomatică la nivelul Ministerului Afacerilor Externe, Instituției Prezidențiale și a reprezentanților României în Parlamentul European spre asigurarea respectării suveranității României, a principiilor fundamentale de libertate și egalitate în drepturi, precum și a supremației Constituției, în raport cu reglementările și directivele europene.

Alianța pentru Unirea Românilor (AUR), ca partid eurorealist, se angajează să susțină proiectul european în spiritul viziunii fondatorilor săi, recunoscând și afirmând rădăcinile creștine ale tuturor statelor membre UE.

Considerăm că actuala abordare a Uniunii Europene necesită o reformare a viziunii ei. În alianță cu alte forțe suveraniste din UE, AUR se va angaja să apere dreptul națiunilor de a se dezvolta și trăi în conformitate cu propriile interese și tradiții, contracarând acordurile și directivele care pot afecta interesele naționale.

Constituția României, ca lege fundamentală a statului, trebuie să prevaleze, în raport cu reglementările europene. Ne vom opune, în mod democratic și argumentat, oricărei încercări de anulare a supremației Constituției României, precum și oricărei încercări de înființare a unei constituții europene, în paralel cu dezvoltarea unei birocrății suprastatale.

Ne vom opune ferm oricăror încercări la nivel european de înlocuire a votului unanim (a dreptului de veto) cu votul majoritar, precum și creșterii rolului de coordonator al UE în materie de sănătate publică, unde statele membre trebuie să rămână pe deplin responsabile pentru politicile proprii.

Apreciem că se impune de urgență renegocierea unor documente, precum PNRR și Green Deal, dovada caracterului lor negociabil constând în experiența altor state europene, care și-au apărat interesele naționale. Considerăm că, dacă orice este negociabil în Uniunea Europeană, pentru Germania sau Franța, trebuie să fie și pentru România. Implementarea diferită la nivel european a unor programe de tipul European Green Deal (prin redeschiderea minelor în Germania și închiderea lor în România) nu face decât să adâncească prăpastia dintre Țările Membre.

ROMÂNII „DIN AFARĂ” ȘI ROMÂNII DIN ȚARĂ SUNT PĂRȚI DIN ACEEAȘI INIMĂ!

Pentru noi, românii din afara României nu sunt o „Românie secundară”, ci parte a aceleiași inimi românești! Așa cum am dovedit deja, protejăm și promovăm interesele comunităților istorice românești și ale românilor din diaspora. Totodată, stimulăm relațiile diplomatice, economice și comerciale cu alte

state și prin intermediul românilor din străinătate, ca unul dintre mijloacele de mare preț ale întăririi cooperării dintre state.

Vom stimula relațiile diplomatice, economice și comerciale cu alte state, inclusiv prin intermediul românilor de dincolo de frontiere, ca mijloc de consolidare a cooperării internaționale. O relație apropiată a României cu românii din diaspora înseamnă și o consolidare a relațiilor externe prin intermediul lor.

Vom înființa o Agenție Națională pentru Românii de Pretutindeni și o vom bugeta corespunzător cu cerințele comunităților istorice românești și a numeroasei diaspore din străinătate. De asemenea, vom înființa Direcția Generală pentru Românii din Afara Granițelor, din cadrul Institutului Cultural Român, făcând din problematica românilor de pretutindeni o prioritate a politicii externe. Românii din comunitățile istorice sunt cei care n-au încăput în frontierele, din motive care țin deja de istorie. Ei sunt cei care înconjoară efectiv România, dar care se întind de dincolo de Bug și până dincolo de Tisa, din Munții Pindului și până în Carpații Păduroși, ori coastele Mării Adriatice. În majoritatea covârșitoare a cazurilor, ei sunt supuși unor procese de asimilare forțată și vexațiuni, fiind evident persecutați din cauza apartenenței lor naționale. Ca stat patern al lor, România are obligația morală, constituțională și legală să-i sprijine cultural, spiritual și identitar, cu tot ce înseamnă acest lucru, infrastructură, școală, mass-media, Biserică, infrastructură culturală, dezvoltare economică.

Vom simplifica procedurile pentru dobândirea cetățeniei române, pentru românii din comunitățile istorice și pentru persoanele aparținând filonului cultural românesc. Acest lucru se întâmplă astăzi anevoios, din cauza birocrăției, dar se poate debloca prin efectul legii. Vom transforma, prin modificarea legii, actuala procedură de redobândire sau dobândire a cetățeniei române, dintr-un proces întins pe luni sau ani, într-o formalitate administrativă realizabilă la nivelul consulatelor, în termene de zile – și nu de ani.

ROMÂNIA TREBUIE SĂ ÎNCETEZE A MAI FI UN EXPORTATOR MASIV DE BRAȚE DE MUNCĂ IEFTINE!

AUR consideră că emigrația română istorică, diaspora economică românească tot mai numeroasă, precum și românii deportați și urmașii acestora, provenind din Țară sau din alte state, au dreptul legitim de a păstra legături vii cu Țara, precum și dreptul de a se repatria. Expatrierea românilor pe motive politice, economice sau de altă natură sunt fenomene pe care suntem decizi să le combatem prin politici pozitive și pro-active, inclusiv economice, bazate pe necesitatea practică de solidaritate națională, în beneficiul acestor români.

România trebuie să înceteze a mai fi un exportator masiv de brațe de muncă ieftine! În acest scop vom promova politici care să asigure crearea în Țară a unui număr suficient de locuri de muncă bine plătite, de natură să le permită românilor un nivel de trai decent, după cum vom oferi și facilități economice care să încurajeze românii din diaspora să revină acasă.

Vom înființa o **Autoritate a Repatrierii și Absorbției**, pentru a facilita revenirea în România a românilor din emigrație, din diaspora economică și din deportare. Împreună cu Biserica, Guvernul va înființa o rețea de școli românești, pentru copiii românilor din diaspora. Acest lucru constituie pentru noi o prioritate strategică, întrucât păstrarea limbii române de către copii reprezintă un factor în măsură să faciliteze în orice moment revenirea și reintegrarea lor în patrie. Vom oferi facilități economice și fiscale familiilor care se reîntorc în Țară, precum și familiilor cu copii, care revin sau trăiesc în România, pentru a încuraja natalitatea.

Vom susține reprezentarea proporțională a cetățenilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate în Legislativul național, prin înființarea unui număr suficient de circumscripții electorale externe. Norma de reprezentare a cetățenilor în Parlamentul național trebuie să fie una și aceeași, atât în circumscripțiile electorale din interiorul granițelor, cât și în cele din afară.

CAPITOLUL II:
REDUCEREA TAXĂRII MUNCII ȘI A COMPANIILOR. OPTIMIZARE FISCALĂ, SIMPLIFICARE,
PREDICTIBILITATE ȘI DEBIROCRATIZAREA STATULUI

**NAȚIUNEA ROMÂNĂ ESTE UNA, IAR PARTIDUL AUR VA LUCRA, PRIN PROGRAMUL SĂU DE POLITICĂ
EXTERNĂ, PENTRU INTERESELE EI!**

Reducerea drastică a taxării muncii / O creștere directă a venitului net real cu 84% / Românii vor câștiga mai mult, vor cheltui mai mult / Stimulăm consumul și productivitatea, reducem inegalitatea, sărăcia, dependența de asistența socială / Impact pozitiv asupra bugetului de stat / Scutirea de impozite a pensionarilor care aleg să continue munca / Reducerea controalelor asupra agenților economici la numai o dată pe an / Stimularea sectorului privat prin aplicarea unui singur impozit redus, pe cifra de afaceri, pentru întreprinderile mici și mijlocii / Reducerea evaziunii fiscale în cazul marilor companii și împiedicarea exportului profiturilor!

REDUCEREA DRASTICĂ A TAXĂRII MUNCII

România a ajuns o țară în care munca a devenit cel mai scump produs: peste 40% din munca românilor intră în buzunarele statului, iar în schimb serviciile acestuia pentru cetățean au fie calitate îndoielnică, fie lipsesc cu desăvârșire. Statul a ajuns o povară pe spatele contribuabilului și nu un sprijin pentru acesta.

Partidul AUR și-a propus reducerea drastică a taxelor, a contribuțiilor la sistemul de pensii, asigurări sociale și de sănătate, până la un nivel maxim cumulat de 25% din salariul angajatului, pentru primii 5000 de lei din salariul brut. Salariul mediu net în România este de aproximativ 5200 de lei, salariul mediu brut reprezentând aproximativ 8400 de lei, diferența reprezentând contribuții numai taxe și impozite. Salariul minim brut în România este de 3700 de lei, salariul net fiind de aproximativ 2360 de lei, diferența de 1340 de lei reprezentând tot taxe și impozite. România are aproximativ 5,7 milioane de angajați, din care aproximativ 1,3 milioane sunt cetățeni angajați în administrația publică. Din totalul de angajați, aproximativ 1 milion de români primesc salariul minim.

S-a constatat, au făcut-o pe buzunarul lor toate aceste milioane de români, că taxarea ridicată a muncii, corelată cu puterea redusă de cumpărare, determină la rândul lor mulți antreprenori să declare angajații cu salariul minim pe economie, preferând să plătească taxe și impozite mici, pentru a scoate banii sub formă de dividende. Există de multe ori o „casierie” fictivă, pe care nu o pot, în mod real niciodată închide, dacă vor ca firma lor să supraviețuiască. Prin politica fiscală a Partidului AUR, aceste practici vor înceta de la sine.

CREȘTERE DIRECTĂ A VENITULUI NET REAL CU 84%

Propunerea din programul de guvernare al AUR nu afectează în mod negativ participația, în valoare absolută, la bugetul de stat - deoarece își propune să crească etapizat valoarea salariului minim, de la 3.300 de lei până la 5.000 de lei (pe durata a 3 ani), păstrând neschimbată valoarea absolută a contribuțiilor, pentru primii 5.000 de lei, din orice salariu (deci nu se aplică doar unei părți a salariaților, toți vor fi beneficiarii acestei măsuri). În condițiile în care taxele și impozitele actuale cumulează pe salariul minim valoarea de 1.230 de lei, asta înseamnă că din 5.000 de lei salariu minim la angajați, aceștia vor rămâne cu 3.770 de lei, adică cu 1.700 de lei mai mult decât astăzi. **Se va realiza astfel, în mod direct, o creștere a venitului minim net real de aproximativ 84%.**

Impactul acestor măsuri nu va fi negativ asupra bugetului de stat, dar va exista în schimb un impact pozitiv imediat, în sensul că prin cheltuirea acestor venituri suplimentare, cel puțin 19% va reprezenta cota de TVA plătită suplimentar la bugetul de stat, la achizițiile de bunuri și servicii. Deci, bugetul statului nu va fi afectat.

Deși acest aport nu este semnificativ, creșterea veniturilor salariale pentru 1,5 milioane de români va face diferența – puterea reală de cumpărare va urma să crească și să reducă nivelul sărăciei, stimulând în același timp consumul și implicit veniturile statului din TVA.

Creșterea salariului minim brut, fără creșterea simultană a nivelului de taxe și impozite pentru salariu va avea mai multe avantaje pentru economia națională:

Stimulează consumul: când salariații primesc mai mulți bani în mână, aceștia au tendința de a cheltui mai mult. Acest lucru poate stimula cererea pentru bunuri și servicii, măsură de care pot beneficia producătorii și furnizorii acestor bunuri.

Reduce inegalitatea: creșterea salariului minim brut poate contribui la reducerea inegalității veniturilor, deoarece și cei cu salarii mici vor avea acces la venituri mai mari și mărfuri mai multe, de calitate superioară. Aceasta poate avea un impact pozitiv asupra bunăstării sociale și poate reduce tensiunile sociale.

Reduce sărăcia: creșterea salariului minim poate ajuta la reducerea nivelului de sărăcie, ceea ce poate duce la o mai mare stabilitate socială și la mai puține costuri sociale asociate sărăciei, cum ar fi asistența socială și serviciile medicale gratuite.

Stimulează productivitatea: Un salariu mai mare poate motiva angajații să fie mai productivi și să rămână în locul de muncă, ceea ce poate reduce costurile asociate fluctuației de personal și pregătirii angajaților noi.

Reduce dependența de asistența socială: atunci când salariul minim este prea scăzut, angajații cu venituri mici pot avea nevoie de asistență socială, pentru a supraviețui. Prin creșterea salariului minim, se poate reduce această dependență de asistența socială și se pot economisi fonduri guvernamentale.

Cu toate acestea, este important de menționat că suntem conștienți de faptul că prin creșterea salariului minim brut, fără creșterea taxelor și impozitelor pentru salariu, se poate pune presiune suplimentară asupra angajatorilor, în special asupra celor cu un număr mare de angajați cu salariul minim. Prin urmare, este important să se găsească un echilibru, pentru a se asigura că creșterea salariului minim este sustenabilă și nu deteriorează capacitatea angajatorilor de a-și menține afacerile și de a crea noi locuri de muncă.

IMPACT POZITIV ASUPRA BUGETULUI DE STAT

Creșterea salariului minim brut fără a modifica contribuțiile fiscale directe pentru angajați va avea un impact în mai multe moduri:

Creșterea disponibilităților pentru asistență socială: dacă salariile angajaților cu venituri mici cresc semnificativ, potențialul eligibilității pentru programe de asistență socială, cum ar fi ajutorul social sau programul de asigurare medicală pentru cei cu venituri mici, va scădea. Cu alte cuvinte, guvernul va putea să plătească mai puțin în asistența socială pentru acei angajați, deoarece aceștia câștigă mai mulți bani.

Creșterea veniturilor fiscale: cu salariile mai mari, angajații vor plăti mai multe impozite indirecte, cum ar fi TVA și accize, deoarece vor cheltui mai mult în urma creșterii puterii lor de cumpărare. Acest fapt va produce o creștere a veniturilor fiscale pentru guvern.

Asupra angajatorilor: în funcție de modul în care sunt structurate impozitele pentru angajatori, creșterea salariului minim brut ar putea afecta contribuțiile lor la fondurile de asigurare socială sau la alte taxe aferente

forței de muncă. Dacă angajatorii se confruntă cu costuri mai mari pentru angajarea personalului la salariul minim va avea un impact asupra veniturilor lor și implicit asupra impozitelor plătite.

Presiune pe buget: Creșterea salariului minim fără modificarea contribuțiilor fiscale poate pune o presiune suplimentară pe bugetul de stat, în special dacă guvernul trebuie să acopere costuri mai mari pentru salariile angajaților din sectorul public, care sunt plătiți la nivelul salariului minim.

În general, impactul asupra bugetului de stat depinde de complexitatea sistemului fiscal și de modul în care este structurat. O creștere a salariului minim fără creșterea taxelor și impozitelor pentru angajați poate duce la o schimbare în distribuția veniturilor și poate afecta diferitele componente ale bugetului, dar nu există o singură reacție universală și tipică, deoarece acest fapt poate varia de la o țară la alta. Este important ca guvernul să analizeze cu atenție efectele fiscale și bugetare ale unei astfel de decizii și să ia măsuri corespunzătoare pentru a asigura o gestionare fiscală adecvată.

De subliniat faptul că principalii beneficiari ai acestei creșteri sunt salariații cu venituri mici, cei care consumă cea mai mare parte din salariu pe nevoile de bază, de multe ori asigurate preponderent din producția internă și nu pe produse de lux sau mai scumpe, care provin de cele mai multe ori din import. În acest sens creșterea venitului real va avea un efect important de stimulare a economiei naționale, a producției de bunuri și servicii.

SCUTIREA DE IMPOZITE A PENSIONARILOR CARE ALEG SĂ CONTINUE MUNCA

Persoanele care aleg voluntar să își continue activitatea profesională în mediul privat după atingerea vârstei de pensionare vor fi scutite de contribuții și de impozitul pe veniturile din salarii. Măsura va încuraja companiile să angajeze persoane vârstnice, în locurile de muncă și pozițiile potrivite seniorilor.

Vârsta de pensionare în România este de puțin peste 62 de ani la femei și de 65 de ani la bărbați. Durata medie de viață la români este de 78 de ani la femei și de aproape 72 de ani la bărbați. În România sunt aproximativ 5 milioane de pensionari.

România se confruntă astăzi cu un deficit semnificativ de forță de muncă. Se poate evalua acest deficit la aproximativ 300.000 de persoane. Pentru a se acoperi acest deficit, în general se apelează la muncitori străini - însă acest lucru implică și costuri, cum ar fi creșterea deficitului comercial prin salariile plătite și trimise de muncitori în țara de origine.

Acest deficit se poate acoperi parțial prin menținerea voluntară în câmpul muncii a aproximativ 200.000 de persoane care au ajuns la vârsta pensionării. Aceștia ar urma să ia atât pensia, cât și un salariu care să nu mai fie deloc impozitat, din moment ce și-au plătit deja cotizația pentru pensie.

Sigur că pensionarii nu pot face decât munci care să fie potrivite pentru vârsta lor, deci nu munci fizice brute, pot lucra uneori cu program redus, în măsura posibilităților. Exemplu: profesori, casieri, agenți de pază, instructori, în domeniul financiar-contabil, administrativ ș.a.m.d.

Lipsa oricăror forme de taxe ar stimula angajatorii ca pentru aceste ocupații să opteze pentru persoane mai în vârstă. Acest lucru ar lăsa loc în economie pentru ca angajații mai tineri să se ocupe cu celelalte meserii și în acest fel ar scădea nevoia de forță de muncă străină, dar ar duce și la o creștere a veniturilor celor mai în vârstă.

Luând în considerare cele de mai sus, precum și faptul că 200.000 de muncitori străini ar trimite acasă cel puțin 1.000 de lei pe lună, rezultă că deficitul comercial ar scădea cu 2,4 miliarde de lei anual, bani ce ar fi trebuit să fie luați din împrumuturi, fonduri europene sau sumele trimise acasă de românii plecați la muncă dincolo de granițe.

Chiar și plătiți cu salariul minim, creșterea de venit este una importantă pentru pensionari, chiar dacă ea este pe termen scurt, de aproximativ 5 ani (atât se poate estima în medie că ar mai putea lucra). **Numai prin colectarea de TVA suplimentar la acest venit ar însemna un aport la bugetul de stat de 1,5 miliarde de lei în fiecare an, dar se estimează pe baza indicatorilor actuali că PIB-ul ar putea crește cu aproape 16 miliarde de lei.**

Permiterea agenților economici de a angaja pensionari fără a plăti taxe sau impozite suplimentare peste salariu va avea mai multe efecte pozitive:

Creșterea șanselor de angajare pentru pensionari

Transfer de cunoștințe și experiență, mentorat și dezvoltare profesională.

Stimularea economiei.

Reducerea presiunii asupra sistemului de pensii.

Bunăstare și sănătate mentală, reducerea sentimentului de izolare socială, menținerea sănătății fizice și psihice prin activitate utilă și remunerată.

REDUCEREA CONTROALELOR ASUPRA AGENȚILOR ECONOMICI, LA NUMAI O DATĂ PE AN

În prezent, statul aplică prezumția de vinovăție asupra agenților economici, care sunt tratați ca presupuși infractori. Partidul AUR va dispune ca instituțiile statului să nu poată controla mai mult de o dată pe an același agent economic, în lipsa constatării unor nereguli, pentru a permite mediului de afaceri să se concentreze pe activitatea economică. Scopul măsurii este acela de a se scădea presiunea controalelor asupra mediului de afaceri și a proteja antreprenorii la eventuale presiuni birocratice, care au inclusiv drept scop colectarea de sume necuvenite, de către cei care efectuează controalele.

Această măsură nu vizează acele controale ce au la bază eventuale nereguli constatate.

Avantajele unei astfel de măsuri sunt următoarele:

Reducerea sarcinii administrative: limitarea controalelor frecvente poate reduce sarcina administrativă și birocratică a agenților economici, permițându-le să-și concentreze mai mult timpul și resursele asupra activităților lor principale. Aceasta va duce la o creștere a eficienței operaționale.

Creșterea predictibilității: o programare regulată a controlului poate oferi agenților economici o mai mare predictibilitate în ceea ce privește interacțiunile cu autoritățile. Aceasta va facilita planificarea și managementul afacerii.

Reducerea stresului și a incertitudinii: controlul frecvent poate genera stres și incertitudine pentru agenții economici, în special dacă aceștia se simt supravegheați constant. Limitarea controalelor poate contribui la o mai mare liniște mentală și la reducerea tensiunii pentru aceștia.

Climat de afaceri mai prietenos: o lege care protejează agenții economici de controale inutile și excesive poate contribui la îmbunătățirea climatului de afaceri și la creșterea încrederii investitorilor în economie și agențiile statului.

Creșterea productivității: reducerea timpului și resurselor alocate pe parcursul controalelor va duce la o

creștere a productivității în sectorul privat, deoarece aceste resurse pot fi folosite pentru a dezvolta și îmbunătăți produse și servicii.

STIMULAREA SECTORULUI PRIVAT PRIN APLICAREA UNUI SINGUR IMPOZIT REDUS, PE CIFRA DE AFACERI, PENTRU ÎNTREPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII

Pentru companiile cu o cifră de afaceri mai mică de 5 milioane de euro, vom stabili un impozit pe cifra de afaceri de 2%. Pentru companiile cu cifra de afaceri egală sau mai mare de 5 milioane de euro, se va aplica un impozit pe profit de 16%.

În România sunt aproximativ 1 milion de societăți comerciale, din care aproximativ 20.000 de firme au o cifră de afaceri între 5.000.000 de lei și 25.000.000 de lei. Sunt în total 766.000 de firme, cu o cifră de afaceri mai mică de 25.000.000 de lei. Cu o cifră de afaceri mai mare de 25.000.000 sunt aproximativ 10.000 de firme. Aceste firme mari asigură aproximativ jumătate din PIB-ul României, cealaltă jumătate fiind asigurată de firmele cu mai puțin de 25.000.000 de lei cifră de afaceri. Prin măsura aplicată, vom stimula micul capital autohton și dezvoltarea unei puternice pătri mijlocii în România, cunoscându-se că aceasta asigură baza dezvoltării oricărei democrații reale și consolidate și a economiei de piață.

Se poate estima că firmele din categoria celor care fac obiectul modificării pe care o vom adopta asigură cel puțin o jumătate din bugetul de stat.

Impozitul pe venit, profit și câștigurile de capital reprezintă aproximativ peste 14%% din total veniturile care sunt adunate la bugetul de stat (92,5 miliarde de lei estimat pentru 2024), din acestea aproximativ 36 miliarde reprezentând impozitul pe profit.

Profitul mediu în România este de 10% , acesta fiind impozitat cu 16%. Soluția propusă de către Partidul AUR este ca pentru majoritatea firmelor (cele mici și mijlocii) acest profit să fie înlocuit cu 2% din cifra de afaceri, impozit care ar simplifica activitatea acestor firme, care sunt majoritare.

Această valoare ar fi în corelare cu impozitul pe profitul mediu plătit în România: $0,16 \times 0,10 \times \text{cifra de afaceri} = 0,016 \times \text{cifra de afaceri}$. Rezultă că prin aplicarea acestei forme de impozitare ar ajunge la stat practic mai mult decât suma colectată la momentul de față, prin reducerea posibilității de evaziune și o mai bună colectare.

Impozitul pe cifra de afaceri este o formă de impozitare care se aplică veniturilor totale ale unei companii, indiferent de profitul acesteia. Există avantaje și dezavantaje pentru firmele mai mici, în funcție de contextul specific și de regulile fiscale dintr-o țară, dar iată câteva avantaje potențiale ale impozitului pe cifra de afaceri, pentru aceste companii:

Simplificare fiscală: Impozitul pe cifra de afaceri poate fi mai simplu de calculat și de raportat decât impozitul pe profit, deoarece se bazează pe veniturile totale ale companiei, fără a lua în considerare cheltuielile. Acest lucru poate reduce complexitatea fiscală pentru firmele mai mici, mai ales dacă au resurse financiare și umane limitate, pentru calcularea și gestionarea impozitelor.

Stimularea creșterii și dezvoltării: Impozitul pe cifra de afaceri nu penalizează companiile care investesc în dezvoltare și extindere, deoarece nu se bazează pe profiturile obținute. Aceasta poate stimula creșterea și dezvoltarea companiilor mai mici, deoarece acestea pot reinvesti veniturile pentru a-și crește cifra de afaceri.

Protecția împotriva pierderilor: În cazul impozitului pe profit, companiile pot fi obligate să plătească impozit, chiar dacă înregistrează pierderi într-un an fiscal. Cu impozitul pe cifra de afaceri, nu există acest tip de presiune fiscală în cazul pierderilor, deoarece se aplică veniturilor totale.

Evitarea evaziunii fiscale: Deoarece impozitul se aplică veniturilor totale, aceasta poate descuraja practicile de evaziune fiscală, care vizează reducerea artificială a profitului. Companiile trebuie să plătească impozit în funcție de cifra de afaceri declarată, ceea ce poate face evaziunea mai dificilă.

Această măsură urmează să se aplice opțional, în sensul în care firmele pot opta, la cerere, pentru aplicarea impozitului pe profit.

REDUCEREA EVAZIUNII FISCALE ÎN CAZUL MARILOR COMPANII ȘI ÎMPIEDICAREA EXPORTULUI PE PROFIT

În cazul societăților comerciale cu o cifră de afaceri mai mare de 50 de milioane de euro, acestea vor plăti anual un impozit pe profit de 16%, **dar nu mai puțin de 1% din cifra de afaceri.**

În România există aproximativ 2000 de firme cu o cifră de afaceri mai mare de 50 de milioane de euro, acestea având o cifră de afaceri total cumulată de peste 250 de miliarde de euro.

Aproximativ un sfert din aceste firme declară un profit mai mic de 1 milion de euro, adică mai puțin de 2% din cifra de afaceri, cealaltă jumătate își declară în mod corect profitul în România (raportându-ne la o rată medie de profit de 10%).

În realitate aceste firme realizează „optimizare” fiscală, prin faptul că exportă profiturile sub diferite forme - cum ar fi servicii supraevaluate sau facturarea produselor de import, evitând să plătească în România impozitele pe profit.

Tocmai de aceea prin programul de guvernare, AUR își propune ca impozitul plătit să nu fie mai mic de 1% din cifra de afaceri. Acest lucru ar însemna un aport suplimentar la bugetul de stat de aproximativ 750.000.000 de euro, în fiecare an.

Sumele reinvestite în active se vor scădea din valoarea la care se aplică acest procent.

Un alt efect pozitiv îl reprezintă faptul că firmele nu vor mai fi tentate să își exporte profiturile, ci să le declare în România și să mențină aceste sume în Țară, pentru a le reinvesti.

CAPITOLUL III:

VALORIFICAREA ÎN INTERESUL ROMÂNILOR A RESURSELOR NATURALE ȘI A COMPANIILOR STRATEGICE

CREAREA FONDUL SUVERAN DE INVESTIȚII AL ROMÂNIEI (FSIR). OBIECTIV: ROMÂNIA 2050

Ce este un Fond Suveran de Investiții și care sunt beneficiile sale / Experiența altor state în domeniul Fondurilor Suverane de Investiții / Cu ce bani se va face / Cine îl va conduce / Cum limităm influența factorului politic în afacerea de stat / Cum va ajuta FSIR România / Fazele proiectului Fondului Suveran de Investiții al României / Faza I – Constituirea / Faza II – Recuperarea resurselor României / Faza III – Hub energetic regional, companiile românești sprijinite să se extindă / Faza IV – FSIR ca instrument în plan extern / Faza V – Maturitatea: consolidarea funcționării FSIR

DE CE ESTE NEVOIE DE UN FOND SUVERAN DE INVESTIȚII ȘI CARE SUNT BENEFICIILE SALE

Fondul Suveran de Investiții al României (FSIR) reprezintă un Proiect de Țară pe termen lung, a cărui creare AUR și-o propune prin programul său de guvernare. Scopul fundamental al acestui Fond Suveran, pornind de la experiența altor state, este asigurarea prosperității viitoarelor generații, folosind resursele naturale de care Țara noastră dispune și pe care le poate exploata în acest moment, pentru propriul său

beneficiu. Salvăm viitorul : cu toată perioada sa lungă de consolidare (25 de ani), Fondul Suveran de Investiții al României va face ca România să nu devină o țară expusă vânzării, exploatării sau lichidării bunurilor sale, când imensele datorii contractate de guvernele PNL-PSD-UDMR vor ajunge la scadență.

În funcție de etapele de implementare, funcțiile FSIR vor fi:
recuperarea resurselor naturale înstrăinate

dezvoltarea companiilor strategice din sectoarele economice competitive și cu valoare adăugată mare
finanțarea unor proiecte de infrastructură semnificative
creditarea statului român la costuri corecte.

Astfel de fonduri de investiții sunt mecanisme folosite adesea de statele dezvoltate, pentru a-și proteja economiile în fața fluctuațiilor generate de ciclurile economice, dar și instrumente prin care adună *asset-uri* (active) cu potențial de creștere semnificativ.

În SUA, sunt câteva zeci de state federale care au astfel de *wealth funds*. Franța are un astfel de fond suveran – *Caisse des dépôts et consignations* – care datează din 1816 (cu 207 ani de funcționare neîntreruptă) și are o valoare totală de piață estimată la 1,4 trilioane de dolari (1.416 miliarde de dolari). China are două astfel de fonduri de investiții, care totalizează 2,3 trilioane de dolari.

Țările din zona Orientului Mijlociu bogate în petrol au dezvoltat fonduri suverane de investiții. Emiratele Arabe Unite are șase (6) astfel de instrumente financiare distincte, toate bazate pe extracția și procesarea hidrocarburilor.

Canada, Turcia, Federația Rusă, Austria, Italia, până și Mexicul sau Azerbaidjanul și-au construit astfel de structuri instituționale, care să le ajute să navigheze prin hățișul financiar și economic al secolului XXI.

Cel mai cunoscut exemplu de reușită în acest domeniu al fondurilor suverane de investiții este cel al Norvegiei. „Norway Government Pension Fund Global” (GPFG) are o valoare nominală de aproximativ 1,48 trilioane de dolari (1.487 miliarde de dolari) și deține acțiuni la peste 9.200 de companii din 70 de țări (inclusiv România), în patru domenii de activitate. Cea mai mare parte a fondului este investită în acțiuni, care reprezintă interese de proprietate în companii. O altă parte este investită în obligațiuni, care sunt un tip de împrumut acordat guvernelor și companiilor, iar o parte finală este investită în infrastructura imobiliară și a energiei regenerabile. Aproximativ 68,3% din fond este investit în acțiuni la diverse companii, 28,5% în instrumente financiare cu venit fix (plasamente și obligațiuni), 3,1% în companii imobiliare nelistate și 0,1% în infrastructură de energie regenerabilă necotată la bursă.

PIB-ul total al Norvegiei în anul 2022 a fost de 579 de miliarde de dolari. Ceea ce înseamnă că activele totale ale GPFG sunt de trei ori mai mari decât PIB-ul. Și asta, în contextul în care PIB-ul per capita (106.148 de dolari în 2022) plasează Norvegia pe primul loc în rândul statelor cu o populație mai mare de un milion de locuitori.

Reușita Norvegiei este cu atât mai impresionantă, cu cât sunt luate în considerare două aspecte: 1) Prima finanțare de către Guvernul de la Oslo a fondului s-a făcut în 1996, iar primele investiții efective au apărut în 1998. Deci, este un fond de investiții relativ tânăr (25 de ani); 2) Fondul a fost finanțat aproape exclusiv din redevențele și exploatarea resurselor de petrol din Marea Nordului, dar a ajuns în acest moment să aibă o valoare mai mult decât dublă, prin comparație cu resursele de hidrocarburi aflate în exploatare. Mecanismul are o valoare de progresie geometrică, nefiind liniar – așa se face că, între 2011 și 2023, valoarea totală a „Norway Government Pension Fund Global” a crescut de cinci ori (de la 3,3 trilioane de coroane norvegiene în 2011 la 15,3 trilioane de coroane norvegiene în 2023). În acest interval de 25 de ani, câștigul mediu anual a fost de 5,99%, dar aceasta a generat beneficii prin mecanismul *compounded interest* (dobândă la dobândă).

Dincolo de beneficiile financiare și economice, acest tip de instrument generează ceea ce în lumea geopolitică este numit *soft power*". Definiția conceptului a fost dată de politologul american Joseph Samuel Nye Jr: „când o țară face ca alte state să-și dorească ceea ce își dorește ea, ar putea fi numită putere cooptivă sau *soft power*, în contrast cu puterea tare, sau de comandă, de a le ordona altora să facă ceea ce își dorește". Prin investiții în alte țări, state precum SUA, Norvegia, China sau Franța, reușesc să-și impună mai ușor politicile externe. Instrumentalizarea acestor fonduri suverane de investiții se face adesea „la pachet” cu mecanisme suplimentare de câștigare a bunăvoinței societății civile. Pentru a da un exemplu, amintim celebrele fonduri norvegiene, atât de implicate în reconfigurarea valorilor unei întregi pleiade de ong-uri din România.

CONSTRUIND FONDUL SUVERAN DE INVESTIȚII AL ROMÂNIEI (FSIR)

Din perspectivă politico-legislativă, constituirea FSIR la inițiativa Partidului AUR reprezintă un demers relativ simplu, la nivelul statului român existând deja mecanisme oarecum similare, așa cum sunt celebrele SIF-uri (societăți de investiții financiare).

Problemele apar când vine vorba de finanțarea Fondului Suveran de Investiții al României, managementul acestei noi structuri, plasarea FSIR în afara controlului factorului politic și atunci când și cât va trebui FSIR să intervină în sprijinirea activităților bugetare curente ale statului român. Întrebarea pe care o poate pune oricine este **„Qua pecunia?” Cu ce bani se poate constitui Fondul Suveran de Investiții al României?**

Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) își propune prin programul său de guvernare ca finanțarea Fondului Suveran de Investiții al României (FSIR) să se realizeze prin patru mecanisme:

1.

Direcționarea către FSIR a redevențelor și taxelor de exploatare și licențiere pentru companiile care exploatează: a) hidrocarburi (va fi revăzută legislația petrolieră); b) resurse minerale (va fi revăzută legislația minieră); c) activează în domeniul producției de energie electrică.

2.

Cotă parte (50%) din dividendele plătite statului român de companiile la care este acționar (Hidroelectrică, Transgaz, Nuclearelectrică, RomGaz, OMV, Engie, EON, Chimcomplex, Conpet, Transelectrica, CupruMin, Oil Terminal, Unifarm, Societatea Națională a Apelor Minerale, Loteria Română, Administrația Porturilor ș.a.m.d.)

3.

Posibilitatea emiterii de obligațiuni corporative.

4.

Surse de venit propriu odată ce FSIR va deveni funcțională și va avea plasamente și investiții.

Estimarea este ca, din punctele 1 și 2, aportul direct să fie cifrat undeva în jurul a 1,5 miliarde de euro (la valoarea actuală). Sunt bani care altfel mergeau către Bugetul de stat. Spre deosebire de propunerile din trecut, propunerea AUR presupune ca FSIR să nu dețină acțiunile companiilor de stat (nu va fi proprietar), dar va fi finanțat cu fonduri prevăzute la punctele 1 și 2.

STRUCTURA DE COORDONARE A FONDULUI SUVERAN DE INVESTIȚII

Fondul Suveran de Investiții al României va fi o entitate independentă, deținută de Ministerul Finanțelor Publice, căreia i se va aplica principiul guvernancei corporative (*corporate governance*), în care factorul politic trebuie să aibă o cât mai mică importanță.

FSIR va avea o conducere bicefală: a) un Consiliu de Administrație restrâns, din care să facă parte doar reprezentanți ai Puterii Executive, dar al cărui rol va fi puternic limitat la aprobarea bugetului și a descărcării

de gestiune; b) o ramură executivă cu un management independent ales (român sau străin), care va avea impuse criterii de performanță foarte clare și măsurabile, privind randamentul pe care FSIR trebuie să-l obțină (minimum valoarea creșterii indicelui bursier BET + 1pp).

Se vor aplica cele 24 de „Principii Santiago”, cunoscute formal drept *Sovereign Wealth Funds: Generally Accepted Principles and Practices* (GAPP). Acestea sunt: 1) Un cadru legal solid; 2) O misiune bine definită; 3) Activități interne coordonate cu autoritățile fiscale și monetare; 4) Reguli clar definite pentru trageri; 5) Transparență față de proprietar; 6) Diviziunea clară a rolurilor; 7) Organe de conducere numite într-un mod prestabilit; 8) Organisme de conducere care acționează în cel mai bun interes al fondului suveran de investiții; 9) Independență; 10) Definiția oficială a răspunderii; 11) Raportarea anuală; 12) Auditori independenți; 13) Etică și profesionalism; 14) „Outsourcing” bazat pe reguli; 15) Capacitatea de a respecta legile țărilor străine; 16) Independență operațională față de proprietar; 17) Transparență publică; 18) Politici clare de investiții; 19) Orientare comercială; 20) Restricții împotriva utilizării informațiilor privilegiate; 21) Politici privind drepturile acționarilor; 22) Management eficient al riscului; 23) Raportarea corectă a performanței; 24) Revizuirii periodice pentru a asigura conformitatea acestuia cu Principiile Santiago, prezentate anterior.

QUAM ADIUVAMUS PATRIAM? CUM VA AJUTA FSIR ROMÂNIA?

Ținta FSIR este independența economică a României, astfel încât sectoare economice strategice, cu potențial mare de dezvoltare și de câștig, să fie deținute de statul român și să lucreze în beneficiul cetățenilor.

Odată ce Fondul va ajunge la o maturitate (în forma sa finală), vor exista cinci mecanisme fundamentale prin care poate fi sprijinit statul român și cetățenii săi:

1.

Finanțarea de către Fondul Suveran de Investiții al României a deficitului bugetar, în conformitate cu criteriile presupuse de Tratatul de la Maastricht. FSIR poate achiziționa, la dobânzi corecte/preferențiale (și nu umflate, așa cum se întâmplă în prezent) emisiunile de obligațiuni ale statului român. Practic, statul nu se va mai împrumuta la creditorii externi, ci la propriul instrument financiar construit în acest sens.

2.

O proporție a dividendelor pe care le va genera FSIR, odată ajuns la maturitate, vor putea finanța mecanisme de garantare și creditare pentru diverse activități economice. Principiul esențial va fi cel al parcimoniei: cu cât mai puțin folosit într-un moment, cu atât va rămâne mai mult viitor. Astfel, procentul maximal al profitului anual al Fondului, pe care statul român îl va putea încasa prin dividende, va fi de până în 20%.

3.

FSIR va emite anumite tipuri de obligațiuni corporative în condiții preferențiale, la care vor avea acces doar cetățenii români sau companiile de stat.

4.

Eventualele investiții în afară ale Fondului ar urma să deschidă drumul către extinderea la nivel regional și pan-european a unor companii de stat.

5.

De la un anumit moment de maturitate, un quantum din profitul FSIR care va fi stabilit la vremea respectivă, va fi distribuit către cetățenii României sub forma unor dividende sau ajutoare.

FAZELE PROIECTULUI FONDULUI SUVERAN DE INVESTIȚII AL ROMÂNIEI. SALVĂM VIITORUL

Edificarea unui proiect de asemenea anvergură necesită trei componente: a) o strategie bună; b) finanțare corespunzătoare și management eficient; c) răbdare.

Fondul Suveran de Investiții al României necesită o perioadă de minimum 25 de ani, până când acesta va ajunge la maturitate. Tocmai de aceea este un obiectiv de țară care poate fi perfect comparat cu aderarea la UE și NATO, dorința legitimă de a fi în Zona Euro și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD).

Avantajul acestui Fond, cu toată perioada sa lungă de maturizare este că acesta va proteja resursele Țării în fața scadenței uriașelor datorii făcute de guvernările PNL-PSD-UDMR.

Faza I. Constituirea: Perioada 2024 – 2025 va fi dedicată constituirii cadrului legal de funcționare al Fondului Suveran de Investiții al României. În această perioadă, va fi promovată legislația specifică și va fi organizat un referendum pentru introducerea noului instrument în Constituția României în care vor fi exprimate foarte clar limitările controlului politic asupra instituției nou create.

Faza II. Recuperarea resurselor României: Începând cu 2026, conform principiilor enunțate, va începe aportul de capital pentru finanțarea FSIR. Acești bani vor fi folosiți în primă instanță pentru recuperarea pachetelor de acțiuni la companiile strategice din sectorul energetic și de exploatare minerală, care au fost înstrăinate pe bani puțini. România va trebui să-și recupereze participația la OMV, la companiile din sectorul energiei electrice (Engie, Enel, EON ș.a.m.d.) care se ocupă de furnizare, dar și cele care se ocupă de distribuție. Obiectivul nu este naționalizarea, ci cumpărarea acestor pachete de acțiuni sau creșterea aportului de capital pentru a redobândi controlul asupra operațiunilor. FSIR se va ocupa de aceste investiții.

NOTA BENE: În paralel, statul român trebuie să utilizeze de anumite instrumente pe care le are la îndemână pentru atingerea acestui obiectiv strategic (recuperarea controlului asupra resurselor naturale). În acest sens, statul român trebuie să revină la reglementarea pieței de energie, trebuie să înființeze o companie de furnizare a gazului natural către populație, trebuie să deschidă Nuclearelectrica spre consumatorii din România, să limiteze rolul intermediarilor și să construiască un intermediar de stat (distribuitor) care să vândă energie în plan extern, la preț corect.

Cu o capitalizare estimată de 25 miliarde de euro până în 2032, România ar trebui să poată să îndeplinească această țintă.

Faza III. Hub energetic regional: companiile românești sprijinite să se extindă: Cu resursele proprii, FSIR poate crea cadrul necesar extinderii companiilor românești în plan regional. A venit momentul ieșirii din izolare și consolidare internă, iar companiile energetice (electricitate, gaze și petrol) pot acționa pe piețe emergente: Republica Moldova, Serbia, Albania, Ucraina, Macedonia, Armenia, Georgia etc. În acest sens, FSIR poate înființa sau cumpăra pachete de acțiuni la societăți din respectivele țări și realiza consorții cu companiile deținute de statul român. Această fază a proiectului este una de sprijin a companiilor de stat românești și ar trebui să se desfășoare, în termeni esențiali, în perioada 2031 – 2040.

Faza IV. Constituirea FSIR într-un instrument de politică globală: Perioada 2040 – 2050 ar trebui să fie dedicată achiziționării de active în plan internațional și a diversificării portofoliului FSIR. Este momentul în care instrumentul poate fi folosit și ca pârghie de tip *soft power*. În acel punct, FSIR se poate orienta către piețe consolidate și stabile, cu riscuri asociate mici. Până în 2040, obiectivul financiar este ca activele FSIR să ajungă la o valoare comparabilă cu PIB-ul anual al României. Până în 2050, activele FSIR trebuie să fie de două ori și jumătate (250%) din PIB-ul României la acel moment.

Faza V – Consolidarea FSIR: În diverse măsuri, încă din 2040, FSIR va constitui o prezență constantă în viața economică și bugetară a României, sprijinind prin mecanismele enunțate statul român. Începând cu 2045, FSIR ar trebui să fie mecanismul prin care se finanțează deficitul bugetar al României. Din 2050, ar trebui ca FSIR să poată să plătească dividende anual către fiecare cetățean roman, în cuantum de 30% din profitul înregistrat în anul calendaristic precedent / per total populație.

Proiectul AUR de constituire a Fondului Suveran de Investiții nu este doar unul economic, ci un adevărat Proiect de Țară. Cu resursele României, recuperate și bine administrate, vom crea un instrument care va proteja cetățenii în fața unui viitor care astăzi poate fi socotit cel puțin incert, dacă nu dezastruos, din perspectiva datoriei externe imense, acumulate de guvernările PNL-PSD-UDMR, datorie care a devenit deja o povară, ridicându-se la aproximativ 10.000 de euro/locuitor al României, indiferent de vârstă sau rezidență. Acest Fond va fi, cum îl arată titulatura, „al României” și nu al vreunui partid politic sau altul și va lucra eficient în administrarea resurselor financiare și economice ale Țării, în beneficiul cetățenilor ei. Astfel, se va realiza VALORIFICAREA ÎN INTERESUL ROMÂNILOR A RESURSELOR NATURALE ȘI A COMPANIILOR STRATEGICE ale Țării.

CAPITOLUL IV:

ASIGURAREA SECURITĂȚII ENERGETICE ȘI REINDUSTRIALIZAREA ROMÂNIEI

Partidul AUR și-a propus realizarea suveranității energetice și crearea de resurse pentru reindustrializarea României, iar prioritatea strategică va fi extragerea gazelor naturale și a țițeiului, din zăcămintele existente. România trebuie să-și asigure suveranitatea energetică. Orice creștere economică se face cu consum de resurse și energie. Dar aceasta nu va fi făcută „cu orice preț”, ci cu respect pentru natură – în fond, pentru actul Creației. Vom continua folosirea combustibililor fosili și a hidrocarburilor (cărbune, gaz, petrol), însă un rol important va fi acordat energiei hidro, nucleare, eoliene și solare.

România trebuie să-și asigure suveranitatea energetică / vom folosi resursele noastre de gaze naturale și țiței, dar vom investi în continuare în energia regenerabilă / Finalizăm proiectele de modernizare ale sistemului energetic național de transport al energiei electrice / Construim hidrocentrala de pompaj invers Tarnița și finalizăm lucrările la toate hidrocentralele în curs de construire / Stocarea energiei, prioritate a investițiilor energetice românești / Finalizăm lucrările la centralele pe gaze de la Iernut și Brăila, construim capacități noi pe gaze / Păstrăm funcționale capacitățile de producție pe cărbune de la Rovinari și Turceni / Finalizăm investiția la cele două reactoare noi de la Cernavodă / Eliminăm monopolul furnizării de utilități și implicăm statului, ca „jucător” pe piața de energie / Gestionarea deșeurilor organice și anorganice ca surse de energie / Interzicerea temporară a exportului unor resurse

ROMÂNIA TREBUIE SĂ-ȘI ASIGURE SUVERANITATEA ENERGETICĂ

Suveranitatea energetică este dezideratul oricărei națiuni. Ea stă la baza suveranității economice, politice, militare, deci a suveranității naționale. Măsurile care vor fi luate de partidul AUR la guvernare în acest domeniu se constituie ca parte a unei STRATEGII ENERGETICE care va fi elaborată punctual de ministerul de resort și care va conduce la atingerea acestui deziderat. Practic, majoritatea acestor măsuri țin de valorificarea potențialului energetic al României, în favoarea românilor și mai puțin în favoarea companiilor

străine. Acesta este, de altfel, elementul comun/firul conducător al măsurilor propuse prin acest Program de Guvernare.

Totuși, deși lucrurile par simple, nu este de loc așa. Printre marile provocări în aplicarea acestor măsuri sunt:

Legislația europeană în domeniu (decarbonizarea), care a fost adoptată „pe repede înainte” în România, fără dezbateri și fără negocieri (ca în Polonia sau Germania).

Programul Natura 2000 în cazul energiei hidro. În acest moment, arealul de competență hidroenergetică ocupă circa 22,5% din suprafața tuturor bazinelor hidrografice, iar prin acest program s-au impus reguli care diminuează producția de energie, prin scăderea debitelor vehiculate și a nivelului apei în acumulare.

Listarea la bursă a companiilor de stat din domeniul energetic, care riscă înstrăinarea acestora..

Alte provocări în acțiunea de redobândire a suveranității energetice sunt **contractele de concesiune a exploatărilor de gaze și țiței între România și companii private** (e notoriu cazul OMV) și, într-o perspectivă mai largă, prelungirea contractelor de explorare cu 15 ani, acordată de precedentele guverne PNL – PSD, ca și asocierile tip SPV făcute de fostul Ministru liberal al Energiei, Virgil Popescu.

Domeniul se confruntă și cu probleme structurale, legate de lipsa specialiștilor și a forței de muncă calificate, la toate nivelurile (majoritatea celor calificați au plecat din Țară sau au ieșit la pensie). Din aceeași categorie face parte și calitatea precară a managementului companiilor de stat, unde în așa-numitele AGA („adunări generale ale acționarilor”) se fac numiri exclusiv pe criterii politice, ca și la ANRE, sau în alte agenții gestionate de Ministerul Energiei.

O altă provocare o reprezintă subfinanțarea cercetării și dezvoltării în sectorul energetic: România nu mai deține niciun institut operațional în acest sector. Este de asemenea nevoie și de institute de proiectare, în domeniu (fostele ISPE, ISPH, ICEMENERG ș.a.m.d.), care au fost închise, patrimoniul lor, lichidat și speculat, încăpând pe mâna „dezvoltatorilor imobiliari”.

În concluzie, este nevoie de o acțiune sinergică și concentrată a tuturor factorilor implicați în acest sector de activitate și în sectoarele conexe, pentru a reda României suveranitatea energetică. Nu e o acțiune deloc simplă, dar Programul de guvernare al AUR are în vedere această prioritate și o va realiza. În acest sens, în cele de mai jos sunt prevăzute o serie de măsuri, prin care se va recupera suveranitatea energetică a Țării. Sunt fie măsuri strategice, cu caracter general, orientarea domeniului energetic, fie unele extrem de concrete, pentru sporirea capabilităților energetice.

PRIORITATEA STRATEGICĂ – FOLOSIREA REZERVELOR NAȚIONALE DE GAZE NATURALE ȘI ȚIȚEI

Există ipoteza conform căreia „energia verde” promovată la ora actuală este o „miză nenaturală”, fiind legată de diverse interese transnaționale. Nu a analizat și nu a confirmat nimeni, periodic, dacă „amprenta de carbon” făcută pe ciclul de viață (ACV) a acesteia, este mai mare sau mai mică, în comparație cu utilizarea combustibililor clasici. Este limpede că, de fapt, „amprenta de carbon” se mută din Europa în China și Orient și, o dată cu aceasta, are loc și transferarea unor resurse financiare imense. Discuția rămâne deschisă, dar România nu trebuie să devină victima unei ideologii străine, ci să acționeze în propriul ei interes.

Pe de altă parte, recunoaștem că folosirea combustibililor fosili și a hidrocarburilor trebuie văzută ca o etapă provizorie, care va trebui să devină, pe viitor, una „de rezervă” în asigurarea independenței energetice. Obiectivul final rămâne unul fidel standardelor europene și trebuie să fie producerea de energie numai din surse prietenoase cu natura. În viitor, de pildă, tot sistemul de încălzire din locuințe va trebui să fie electric și cu o energie obținută din surse regenerabile. Trebuie să fim consecvenți cu un adevăr, însușit de Partidul AUR, anume că oamenii sunt parte a Creației și nu separați de ea. DIN RESPECT PENTRU CREAȚIE, MEDIUL

TREBUIE PROTEJAT. Ca urmare, creșterea exploatării hidrocarburilor și a gazelor naturale va fi una sustenabilă și cu respect pentru mediul înconjurător, și nu „cu orice preț”.

Respectând ideea de principiu enunțată mai sus, vom elabora planuri pe termene rezonabile de timp, pentru re tehnologizarea industriei energetice și înaintarea lor instituțiilor europene, ca alternativă la distrugerea acestei industrii. Vom continua investițiile în producția nepoluantă de energie, care au fost oprite în urma unor presiuni interne și externe.

Pe de altă parte însă, vom abroga imediat legile și hotărârile de guvern care au dus la închiderea capacităților de producție ale energiei electrice pe bază de cărbune și gaze naturale, în paralel cu investiții în surse alternative.

Extragerea gazelor naturale și a țițeiului în țara noastră trebuie să urmărească fidel evoluția economică, astfel încât să asigure necesarul pentru realizarea de produse finite pe termen lung și foarte lung. Problema este că o parte din zăcămintele sunt în exploatarea OMV - Petrom și nimeni nu a derulat niciodată un AUDIT - mai întâi TEHNIC și apoi FINANCIAR, sondă cu sondă / oră cu oră. Am avea mari surprize, din acest punct de vedere, atât în ceea ce privește producția de gaze și țiței, cât și în ceea ce privește producția de energie electrică și rafinarea. Practic, de aproape 20 de ani noi NU ȘTIM, ce și cum prelucrează această companie, cu ce randamente financiare și mai ales cât extrage de fapt din resursele de petrol și gaze ale României.

În aceeași ordine de idei, vom întări capacitatea de control a ANRE asupra distribuitorilor și furnizorilor de energie electrică și gaze, cu toleranță zero pentru abuzurile acestora în raport cu consumatorii.

O altă măsură pe care o va întreprinde prin programul de guvernare partidul AUR e aceea prin care se vor reduce la minim cantitățile de gaze și țiței neprelucrat sau prelucrate primar, care ies în afara granițelor României. În această zonă sunt necesare studii de mărire a capacității de înmagazinare de gaze naturale în depozitele existente, prin creșterea presiunii de înmagazinare.

Programul de guvernare are în vedere, în acest sector, finanțarea de studii și prospecțiuni, pentru delimitarea a cel puțin încă 2 depozite de înmagazinare noi, ca și redobândirea depozitului DEPO-Mureș și trecerea acestuia în exploatare comercială: în prezent, nu se mai depozitează gaze aici. O alta posibilitate de mărire a capacității de gaze stocate este prin creșterea presiunii din sistemul național de transport de gaze naturale, la valoarea nominală de 64 bari, obținându-se astfel și o creștere a capacității de transport.

FINALIZĂM PROIECTELE DE MODERNIZARE ALE SISTEMULUI ENERGETIC NAȚIONAL DE TRANSPORT AL ENERGIEI ELECTRICE

În istoria recentă, producția de energie electrică din România s-a bazat pe sursele convenționale și stabile (hidro, cărbune, nucleară și hidrocarburi), care asigurau independența energetică a României. Pentru toate aceste surse, au fost dezvoltate rețelele electrice de transport. Odată cu aplicarea noilor politici energetice, bazate pe „energie verde”, au apărut influențele negative asupra sistemului energetic național de transport. Cel mai concret și de o tristă notorietate este exemplul este dat de scoaterea din funcțiune a termocentralei Mintia, cu o putere totală instalată de 1.285 MW și cu rol de echilibrare a sistemului energetic național, a cărei producție va fi acoperită din surse regenerabile, în curs de implementare. După cum bine știm, energia eoliană și fotovoltaică sunt strict dependente de factorii climatici, fapt ce le face instabile și impredictibile. Aceste surse de energie produc fluctuații și solicitări tranzitorii pe echipamentele din rețeaua energetică națională.

În consecință, finalizăm proiectele de modernizare ale sistemului energetic național de transport al energiei electrice (Transelectrica), pentru a crește capacitatea de preluare a puterii generate de sursele regenerabile (biomasă, fotovoltaice, eoliene, hidro și pe bază de hidrogen). Prevedem construirea

hidrocentralei de pompaj Tarnița (1000 MWh), finalizarea lucrărilor la toate hidrocentralele în curs de construire și dublarea capacității de înmagazinare în depozitele subterane.

Rețeaua Electrică de Transport (RET) deținută de operatorul național CNTEE „Transelectrica” SA, este rețeaua electrică de interes național și strategic, cu tensiunea de linie nominală mai mare de 110 kV, ce necesită un regim special de exploatare, întreținere și dezvoltare, în vederea asigurării securității energetice.

Conform indicativelor asumate prin PNRR, capacitatea instalată disponibilă de producere a energiei electrice pe bază de lignit și uilă va fi scoasă din exploatare treptat, până cel târziu la 31 decembrie 2032 și în același timp se vor deconecta de la RET. Înainte și în paralel cu scoaterea acestor surse din producție, vor fi dezvoltate noi capacități de producție a energiei electrice pe bază de energie solară și eoliană, pentru care vor necesare lucrări ample de extindere și întărire a rețelelor electrice de transport, în vederea integrării în sistem a noilor capacități de producție a energiei electrice.

Odată cu dezvoltarea noilor capacități de producție a energiei electrice, CNTEE „Transelectrica” S.A. va trebui să demareze studii ample, prin care să identifice necesitățile de întărire și dezvoltare a RET. Liniile și stațiile electrice care alcătuiesc sistemul național de transport au fost construite, majoritatea, în perioada anilor 1960-1980, la nivelul tehnologic al acelei perioade. Starea tehnică reală a instalațiilor s-a menținut până în prezent la un nivel corespunzător, atât prin programul de mentenanță desfășurat, cât și printr-un un program susținut de rețehnologizare și modernizare a instalațiilor și echipamentelor. Odată cu implementarea noilor politici energetice, întregul sistem de transport al energiei electrice va trebui să treacă la o nouă etapă, prin care toate echipamentele și componentele din sistem să fie integrabile într-un sistem centralizat, de monitorizare și control.

Conform acordului privind Parteneriatul Strategic dintre Ungaria, România, Georgia și Azerbaidjan se va dezvolta o rețea de transport a energiei electrice din Azerbaidjan, printr-un cablu submarin prin Marea Neagră, acord în care România va juca rol extem de important, urmând ca „Transelectrica” să se ocupe de implementarea proiectului pe teritoriul României. Acest proiect va facilita dezvoltarea unui HUB Energetic la Budapesta. Odată cu dezvoltarea lui, România împreună cu operatorul de transport va trebui să își impună propria politică, energia importată să fie la cele mai mici prețuri și astfel să evităm prețurile supraevaluate ale partenerilor de pe piața din vestul Europei.

Un proiect extrem de important în sectorul transportului de energie electrică, în contextul mixului energetic actual, și cu un rol de echilibrare a sistemului este reprezentat de construcția CHEAP Tarnița-Lăpușești, cu o putere instalată de 1.000 MW, proiect ce trebuie introdus în lista obiectivelor strategice. Acest proiect a fost marginalizat de actuala clasă politică, în ultimi 30 de ani, din lipsă de interes și de neprofesionalism. Având în vedere faptul ca în decursul unei zile în sistemul energetic național există atât surplus de energie (generat de sursele instabile fotovoltaice și eolian), cât și deficit, pentru atenuarea deficitului și asigurarea independenței energetice va fi necesar ca surplusul de energie să se stocheze în amenajări hidroenergetice de tip CHEAP, urmând ca acest surplus să fie utilizat în momentul în care există deficit. Dezvoltarea acestor sisteme de stocare va conduce în mod obligatoriu și la dezvoltarea rețelei electrice de transport (RET).

În vederea creșterii integrării de surse regenerabile și creșterii capacităților transfrontaliere, sunt investiții pentru dezvoltarea RET care necesită prioritizare:

LEA 400 kV dublu circuit Cernavodă – Stâlp, cu un circuit intrare/ieșire în stația Gura Ialomiței, cu termen de finalizare în anul 2023. Linia este realizată în proporție de 80%. Proiectul trebuie corelat cu trecerea la 400 kV a axului Brazi Vest – Teleajen – Stâlp care are termen de finalizare în anul 2025.

LEA 400 kV dublu circuit (un circuit echipat) Smârdan – Gutinaș cu termen de finalizare în anul 2024. Lucrările de execuție sunt în curs de derulare.

LEA 400 kV Porțile de Fier – Reșița cu punere în funcțiune în anul 2024. Tronsonul LEA 400 kV Porțile de Fier – Anina (linie nouă) este în execuție, iar tronsonul LEA 400 kV Anina – Reșița necesar a fi reabilitat este realizat în proporție de 90%.

LEA 400 kV dublu circuit Reșița – Timișoara - Săcălaz cu termen de finalizare în anul 2025.

LEA 400 kV dublu circuit Timișoara - Săcălaz - Arad cu termen de finalizare în anul 2027. Proiectul tehnic și Caietul de sarcini pentru lucrările de execuție sunt în curs de elaborare.

Mărirea capacității de transport a LEA 220 kV Stejaru – Gheorgheni și LEA 220 kV Gheorgheni – Fântânele cu termen de finalizare în anul 2024.

LEA 400 kV dublu circuit (un circuit echipat) Constanța Nord – Medgidia Sud cu termen de finalizare în anul 2028.

LEA 400 kV Tulcea Vest – Isaccea circ. 2 cu termen de finalizare în anul 2030.

LEA 400 kV Gădălin – Suceava cu termen de finalizare în anul 2030;

Reconductorarea LEA 220 kV din axul Urechești – Târgu Jiu Nord – Paroșeni – Baru Mare – Hășdat cu termen de finalizare în anul 2030.

Toate aceste proiecte și investiții în domeniul transportului de energie vor fi prioritizate.

Conform legislației românești de transpunere a directivelor și regulamentelor europene, Planul european de dezvoltare pe 10 ani, denumit în continuare TYNDP („Ten – Year Network Development Plan”) este rezultatul unui proces care începe, într-o durată de de doi ani, cu elaborarea unor scenarii sau viziuni privind modul în care sistemul energetic românesc va contribui la atingerea obiectivului energetic și climatic până în 2030 și a viziunii de decarbonizare, până în 2050.

CONSTRUIM HIDROCENTRALA DE POMPAJ TARNIȚA ȘI FINALIZĂM LUCRĂRILE LA TOATE HIDROCENTRALELE ÎN CURS DE CONSTRUIRE

Finalizarea hidrocentralelor aproape terminate și lăsate în paragină, în urma unor protestele pseudo-ecologice vehemente venite din partea unor ONG-uri care subminează de fapt atât autonomia energetică a României, cât și producerea unei energii curate, „verzi”, intrând astfel în contradicție cu propriile programe „de mediu” va fi o prioritate a guvernului AUR, în asigurarea suveranității energetice a României.

România beneficiază de un potențial ridicat al resurselor hidroenergetice. Dintr-un total al potențialului teoretic liniar de aproximativ 70,0 TWh/an, potențialul teoretic liniar al cursurilor de apă interioare este de aproximativ 51,5 TWh/an, iar cel al Dunării (doar partea românească) este evaluat la cca.18,5 TWh/an.

Estimările actuale privind potențialul tehnico-economic amenajabil, diminuat în urma reglementărilor pentru protecția mediului („Natura 2000”) arată că față de cei 40,5 TWh/an energie estimată în 1990, în anul 2018 potențialul tehnico-economic amenajabil s-a redus la circa 27,10 TWh.

Conform schemelor de amenajare complexă concepute înainte de 1990, potențialul hidroenergetic tehnic amenajabil este de cca. 40,5 TWh/an, din care cca. 11,6 TWh/an revin Dunării, iar pe râurile interioare se poate valorifica un potențial cca. 24,9 TWh/an, prin centrale cu puteri instalate mai mari de 3,6 MW, iar restul de 4,0 TWh/an în centrale mai mici. La nivelul anului 2021, restul de potențial hidroenergetic tehnic care ar mai putea fi amenajat în Romania este apreciat ca fiind de cca. 10,30 TWh/an.

Din acest punct de vedere, ținând cont de faptul că energia hidro este o energie curată, fără emisii de carbon, deci catalogată drept energie verde, România trebuie să valorifice la maximum potențialul hidroenergetic pe care îl are. În primul rând vor fi finalizate investițiile începute, apoi cele proiectate și

neîncepute și ulterior restul. Un criteriu de departajare între investițiile din aceeași grupă vor fi și indicatorii tehnico - economici (fezabilitatea).

În România există capacități hidroenergetice în care au fost investite sume imense de la bugetul de stat, dar care până în prezent nu au fost finalizate (hidrocentrala Răstolnița - realizată în proporție de 98%, hidrocentrala Bumbesti – realizată în proporție de 90%, hidrocentrala Dumitra – realizată până la 98%, lacul de acumulare Surduc, realizat în proporție de 50%, fiind deservit de Hidrocentrala Nehoiașu). Finalizarea și punerea în funcțiune a tuturor acestor capacități hidroenergetice din România va contribui la reducerea deficitului de energie din sistem cu care ne confruntăm în prezent și va contribui la obținerea independența energetice.

STOCAREA ENERGIEI, PRIN SISTEMUL HIDROENERGETIC DE LA TARNIȚA-LĂPUȘEȘTI, PRIORITATE A INVESTIȚIILOR ENERGETICE ROMÂNEȘTI

Stocarea energiei e un instrument de eficientizare a sistemului energetic național și resursă regenerabilă în sine. Numeroase articole de presă și studii de specialitate relevă faptul că stocarea energiei (o chestiune aparent imposibilă) este marea provocare în contextul actual, mai ales în Europa și cu precădere în România, care face la rândul ei pași mari în zona energiei „verzi”. Acest fapt se datorează în special strategiei de reducere a emisiilor de carbon adoptată de UE, ceea ce conduce în ritm accelerat la o „electrificare” a consumurilor energetice, în mai toate domeniile de activitate (industrie, servicii, transporturi, cât și în sectorul terțiar) concomitent cu „decarbonatarea” producției de energie electrică.

În acest context, este imperios necesară satisfacerea a două condiții antagonice: **produc când pot și cât pot / consum când vreau și cât vreau.** Rezolvarea acestei „dileme energetice” o oferă STOCAREA energiei electrice. Singura metodă de stocare cunoscută la ora actuală și care satisface criteriile de performanță și producere a „energiei verzi” este CHEAP (centrala hidroelectrică de acumulare și pompare). Caracteristicile ei o recomandă de la sine: puterea electrică instalată (mare și foarte mare), cantitatea de energie stocată (mare și foarte mare), posibilitatea de dispecerizare (intrarea/ieșirea rapidă în funcțiune), funcționarea la sarcini parțiale, randamente bune, tehnologii convenționale, impact redus și mai ales CUNOSCUT (predictibil) asupra mediului.

Trebuie subliniat aici faptul că și din acest punct de vedere România este o țară bogată. Studii derulate în anii '70-'80 în cadrul Institutului de Studii și Proiectări Hidrotehnice (institut care trebuie re-operaționalizat cu prioritate, prin Ministerul Energiei), au identificat trei asemenea zone cu potențial: Tarnița – Lăpușești, Măcin (o amenajare hidroenergetică și de navigație care poate avea și rolul de a asigura suplimentul necesar pentru apa de răcire la CNE Cernavodă, în contextul construirii reactoarelor 3 și 4 și poate asigura, de asemenea, servicii în perspectiva cablului de transport de energie care vine din Azerbaidjan) și zona Cazanelor Dunării.

Un proiect extrem de important pentru sistemului energetic național, este amenajarea hidroenergetică Tarnița-Lăpușești (CHEAP), cu o putere instalată de 4x250MW, acesta având rol de echilibrare în Sistemul Energetic Național – de stocare a energiei la scară mare. Dezvoltarea acestui proiect ține de siguranța energetică națională. Analize ale „Transelectrica” au demonstrat că sistemul energetic național (SEN) nu poate fi calificat drept „rezilient”. Capacitățile transfrontaliere pot fi în curând depășite (pe ambele fluxuri import/export) ceea ce poate conduce la o blocare a SEN. **Fără această investiție de la Tarnița-Lăpușești, nu se pot introduce mai multe capacități regenerabile, care produc intermitențe în SEN.**

Această facilitate oferită de dezvoltarea investiției de la Tarnița-Lăpușești poate să aducă servicii atât pentru România, cât și pentru țările vecine. Ungaria, spre deosebire de România, nu are un asemenea potențial de dezvoltare a unităților tip CHEAP, dar are în schimb o mare nevoie de stocare. Bulgaria are în

construcție o unitate CHEAP la Yadenitsa, finanțată din fonduri UE. Serbia va construi două asemenea proiecte (Đerdap 3 și Bistrica), care vor excede nevoile proprii și vor putea face servicii la nivel regional (inclusiv în România, în cazul în care noi nu ne dezvoltăm propria unitate de stocare).

Statul care va dispune primul de o asemenea capacitate mare de stocare va putea impune reguli în zonă. Avantajele României sunt evidente: România se află la intersecția a trei mari sisteme energetice: Nord - Sud - Orient. Depinde de noi să putem valorifica această oportunitate unică. Din acest motiv, prioritatea României în domeniul energetic este construcția de CHEAP Tarnița - Lăpușești (prevăzută, de altfel, și în PLANUL DE DEZVOLTARE RET 2020-2030). În același timp, vom începe construcția la CHEAP Măcin, mai ales în condițiile în care se realizează construirea cablului de transport de energie dinspre Azerbaidjan.

FINALIZĂM LUCRĂRILE LA CENTRALELE PE GAZE DE LA IERNUT ȘI BRĂILA, CONSTRUIM CAPACITĂȚI NOI PE GAZE

Programul de guvernare AUR prevede finalizarea lucrărilor la centralele pe gaze de la Iernut și Brăila în primii patru ani de guvernare și construirea de capacități noi pe gaze în ciclul combinat la Ișalnița, Turceni și Mintia, în următorii trei ani, pentru a asigura o producție excedentară de energie electrică, cu o putere netă disponibilă de cel puțin 10.000 de MW. De asemenea, va fi finalizată investiția la cele două noi reactoare nucleare de la Cernavodă în următorii 4-6 ani. Vor fi păstrate în regim funcțional capacitățile de producție pe cărbune de la Rovinari și Turceni.

CTE Iernut poate să devină o lecție pentru construirea viitorului CTE Brăila. Problemele generate de antreprenorul general nu trebuie să se mai repete. Ca atare, proiectarea noii unități de la Brăila se va face în România, de către o societate cu capital integral românesc și de preferat cu colaborarea unui institut specializat în acest sens, care trebuie operaționalizat URGENT.

Consiliul Concurenței a autorizat recent operațiunea prin care Complexul Energetic Oltenia S.A. și ALRO S.A. intenționează să creeze împreună o companie pentru a realiza o centrală electrică cu ciclul combinat pe gaz natural (CCGT) la termocentrala Ișalnița, având o putere instalată de 850 MW, care va înlocui grupurile nr.7 și nr.8 de 330 MW, pe lignit. Legăturile dintre ALRO, Sebastian Burduja și „băieții deștepți” din energie (via Adrian Videanu) sunt bine-cunoscute și nimic nu este întâmplător – nici promptitudinea cu care a acționat Consiliul Concurenței. Astfel, PE O PERIOADĂ LUNGĂ DE TIMP, partenerii Complexului Energetic Oltenia vor fi cele două mari companii din domeniul energetic, Tinmar Energy S.A. și OMV Petrom S.A. Pentru a împiedica acest monopol străin asupra energiei românești, Programul de guvernare al AUR își propune ca mai întâi de toate să desființeze toate acele „SPV”-uri, prin retragerea partenerului român și a aportului în natură.

Totuși, ce se pune în loc?, e întrebarea firească. Trebuie avută în vedere o mai întâi o STRATEGIE ENERGETICĂ din care să reiasă clar dacă avem nevoie într-adevăr de aceste capacități CCGT: vor fi evaluate emisiile de carbon (puterile instalate fiind mai mari, valorile se duc către cele anterioare, când unitățile funcționau cu lignit), trebuie să se evalueze cât și cum vor opera într-un sistem energetic în care consumul scade an de an, la toate aceste facilități (în cadrul CCGT, Cărbune existent, CNE și SMR > 6000 MW, la care se mai adăuga și producția de energie hidro, panouri voltaice și centrale eoliene). La ora actuală media de consum este < 6000 MWh. Analiza o va decide. În orice caz, asocierea nu este una benefică pentru un sistem energetic care să asigure independența energetică a României, încă din modul în care ea a fost concepută.

PĂSTRĂM FUNCȚIONALE CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE PE CĂRBUNE DE LA ROVINARI ȘI TURCENI

Închiderea capacităților amintite ar fi un nou atentat la siguranța energetică națională a României, care nu se va mai repeta, așa cum s-a întâmplat cu închiderea termocentralei de la Mintia. Trebuie subliniat aici că ținta este de fapt slăbirea României și acapararea resursei noastre de CĂRBUNE. Țările dezvoltate, care azi adoptă „energia verde” nu mai au o asemenea resursă, dar au nevoie de ea. Un alt aspect important este că tocmai cei care ne-au impus asemenea măsuri, au procedat ei înșiși diferit și au beneficiat din plin în calea dezvoltării lor de „vechile tehnologii”. Cazul Germaniei a fost unul de domeniul evidenței și a dovedit că, practic, României i s-a interzis să se dezvolte, limitându-i-se accesul la propriile resurse energetice.

Toate grupurile energetice de la Turceni și Rovinari trebuie exploatate până la epuizarea resursei tehnice de viață și trebuie menținute ca rezervă energetică, chiar dacă vom trece la „energia verde”. Sunt aici banii unor generații de români, care azi nu au nici măcar o pensie decentă, și pe care avem datoria să nu îi aruncăm la gunoi. Dacă Polonia poate, trebuie să reușim și în România, cu asemenea măsuri de protejare a investițiilor noastre anterioare!

FINALIZĂM INVESTIȚIA LA CELE DOUĂ REACTOARE NOI DE LA CERNAVODĂ

Energia nucleară este o prioritate strategică a României. În acest sens, sunt luate în considerare construirea reactoarelor nucleare mobile, o soluție pertinentă la criza energetică, situație în care oferta de dezvoltare a acestui tip de obținere a energiei cu tehnologie din Statele Unite va fi luată în continuare în considerare. Dar, în paralel, vom continua dezvoltarea a ceea ce avem deja – centrala nucleară de la Cernavodă.

România dispune de un ciclu deschis complet al combustibilului nuclear, dezvoltat pe baza tehnologiei canadiene de tip CANDU. Dioxidul de uraniu (UO₂), utilizat pentru fabricarea combustibilului nuclear necesar reactoarelor 1 și 2 de la Cernavodă este produsul procesării și rafinării uraniului din import (producția indigenă a fost închisă).

Operatorul centralei nucleare de la Cernavodă, Societatea Națională Nuclearelectrică SA (SNN), achiziționează materia primă atât de pe piața internă, cât și de pe piața externă în vederea fabricării combustibilului nuclear. Pentru a spori securitatea aprovizionării cu materia primă necesară fabricării combustibilului nuclear și reducerii dependenței de import pe lanțul de producere a combustibilului nuclear, se află în desfășurare procesul de achiziționare a uzinei de la Feldioara (de către SNN), în vederea internalizării serviciilor de procesare și a eficientizării costului materiei prime, necesară fabricării combustibilului nuclear pentru CNE Cernavodă.

Rezervele de minereu existente și exploatabile asigură cererea de uraniu natural pentru funcționarea a două unități nuclear-electrice, pe toată durata de operare.

SN Nuclearelectrică SA produce energie electrică, termică și, de asemenea, combustibil nuclear. Compania este listată la bursă, iar structura acționariatului se prezintă astfel: statul român, prin Ministerul Energiei deține 82,49% din acțiuni, Fondul Proprietatea are în portofoliu 7,053%, alți acționari dețin 10,45%.

Nuclearelectrică are două sucursale, fără personalitate juridică: Sucursala CNE Cernavodă, care exploatează Unitățile 1 și 2 de la Cernavodă, precum și serviciile auxiliare, și Sucursala FCN Pitești, întreprindere calificată de combustibil nuclear. De asemenea, Nuclearelectrică este unicul acționar al companiei de proiect EnergoNuclear, pentru realizarea reactoarelor 3 și 4 de la Cernavodă.

În ceea ce privește SMR (REACTOARE MODULARE MICI-SMR) România nu deține filiera de combustibil (uraniu îmbogățit). Acesta trebuie adus din SUA, utilizat și trimis pentru tratare înapoi, ceea ce înseamnă dependența energetică și costuri foarte ridicate. De asemenea tehnologia nu a fost validată încă, costurile de producție estimate sunt imense (conform teoriei acesta va evolua descendent în timp (operaționalizarea

a 20-50 unități la nivel mondial), după o curbă în formă de S - deci cu două puncte de inflexiune). Toată planeta așteaptă acest lucru, numai România s-a aruncat cu capul înainte în acest subiect.

În plus, costurile cu implementarea au scăpat de sub control, se vorbește de 14 mld dolari, sub formă de credit, care va genera costuri suplimentare. Nu știm de fapt cam cu ce preț se va produce un MWh de energie electrică în acest sistem și dacă este într-adevăr fezabil. Calcule rapide arată că prețul de producție va depăși 200 \$/MWh, ceea ce ar fi inacceptabil. Cu toate acestea, nu dezavuăm aprioric această investiție. Timpul îi va dovedi sau nu fezabilitatea și atunci vom acționa în consecință.

Ce este sigur însă e că vom continua cu măsurile în favoarea tehnologiei cunoscute și deținute de România și vom finaliza punerea în exploatare a celor două reactoare noi de la CNE Cernavodă.

GESTIONAREA DEȘEURILOR ORGANICE ȘI ANORGANICE CA SURSE DE ENERGIE

Ministerul Economiei **va gestiona deșeurile organice și anorganice ca pe orice altă resursă** a României într-un model de economie circulară, pentru reducerea la minim a acestora. România trebuie să se orienteze spre tehnologii mai puțin consumatoare de energie, iar o parte din consumatori se orientează deja către asigurarea prin producție proprie de energie (prosumatorii au deja o pondere tot mai mare), astfel încât presiunea pe cererea de energie din sistemul energetic național să scadă. Este necesar să se abordeze mai ales tehnologiile viitorului, în vederea creșterii capacităților energetice, de aceea cercetarea și dezvoltarea **TREBUIE** să facă parte nemijlocită din viitoarea STRATEGIE ENERGETICĂ a României.

O resursă energetică importantă inepuizabilă și relativ ieftină este energia geotermală, neglijată până acum. Chiar în vecinătatea Bucureștiului există realizări în acest sens (precum Spitalul SRI și complexul „Therme”). Aceste realizări nu trebuie să rămână la acest nivel al excepției, ci sursa de energie din zonă trebuie să fie utilizată pe scară largă, printr-o politică de încurajare a investițiilor în acest sens.

O altă resursă neglijată complet, deși importantă este „biomasa” (silvică, agricolă și fracția biodegradabilă din deșeurile menajere – capitol la care România este supusă de altfel infringement-ului). Biomasa face parte din energia regenerabilă, prin valorificarea în special a resturilor vegetale, folosită tradițional mai ales în mediul rural. Cu un efort minim, se poate folosi întreaga resursă de biomasă, respectiv deșeurile umede rezultate din toate activitățile, în vederea obținerii peletilor destinați consumului și obținerii energiei prin metoda de piroliză și/sau gazeificare cu emisii zero. Această tehnologie de piroliză, respectiv de gazeificare, pe lângă aportul de energie termică, rezolvă în același timp și problema stocării deșeurilor, consumate prin procesul de peletizare sau prin transformarea lor în gaze. Se vor ecologiza astfel multe din gropile de gunoi, cu un impact major asupra mediului.

În localitățile mici vom derula programe, în vederea construirii unor centrale de cogenerare pe biomasă. Ulterior aceste programe trebuie extinse și la nivel de SACET (orașe).

Dacă se dorește o „decarbonizare profundă”, aceasta este metoda optimă. În acest sens, vom acționa pentru modificarea prevederilor din PNRR referitoare la utilizarea biomasei în producerea de energie termică și electrică, pentru eliminarea treptată a exportului de lemn și produse din lemn cu valoare adăugată mică (lemn de foc, lemn ecarisat) și pentru înlocuirea acestor sortimente cu produse din lemn cu valoare adăugată mare.

ELIMINAREA MONOPOLULUI FURNIZĂRII DE UTILITĂȚI ȘI IMPLICAREA STATULUI, CA „JUCĂTOR” PE PIAȚĂ

Programul de guvernare AUR va dispune separarea în domeniul distribuției de utilități și eliminarea monopolului de furnizare, inclusiv prin interzicerea deținerii acestui serviciu de către același acționar majoritar, dacă nu este statul. Multe abuzuri ale firmelor străine care dețin distribuția ar fi astfel înlăturate.

La data de 31.12.2022 pe teritoriul României operau 54 de furnizori de energie electrică și 4 distribuitori. După cum bine știm, începând cu data de 01 ianuarie 2021 piața furnizării energiei electrice a fost liberalizată. În contextul liberalizării pieței energiei, a îndeplinirii jaloanelor asumate prin PNRR și în contextul conflictului militar din vecinătatea noastră, prețurile la energia electrică din ultima perioadă au avut o creștere semnificativă, aceasta fiind resimțită de toți consumatorii, atât cei industriali, cât și cei casnici.

În prezent sunt operatori privați de distribuție a energiei electrice care activează și în sectorul de furnizare, fapt care conduce la crearea unui monopol pe energia livrată. Pentru eliminarea acestui monopol, legislația din România va trebui modificată, astfel încât să interzică unui distribuitor de energie să mai activeze în zona de furnizare, cu excepția societăților deținute de stat.

Conform analizelor realizate de ANRE în anul 2022, s-au identificat furnizori de energie care au utilizat metode/mijloace de creștere artificială a prețului mediu ponderat de achiziție, mijloacele utilizate fiind acelea de încheiere de contracte de achiziție intra-grup la prețuri excesive, pe piețe centralizate (produse cu livrare pe termen scurt – săptămână/lună), cât și încheierea de acte adiționale de modificare a prețului de contract, încheiate chiar după publicarea în Monitorul Oficial a OUG 118/2021, în vederea creșterii sumei decontate de la bugetul statului, prin mărirea diferenței dintre prețul mediu ponderat de achiziție și plafonul maxim stabilit prin OUG 118/2021. Prin această metodă furnizorul a beneficiat de sume nejustificate de mari de la bugetul statului. În cazul acestor furnizori, ANRE ar fi trebuit să le retragă licența de funcționare pentru o perioadă de timp, astfel încât să se evite pe viitor apariția unor noi cazuri. După cum bine știm, profitul companiilor din sectorul de furnizare a crescut în ultimul an cu peste 30%, iar amenzi aplicate de ANRE au reprezentat, în comparație cu ele, sume simbolice.

În contextul actual al crizei energetice, furnizorii de energie au obținut profituri mult mai mari față de anii anteriori. Cu toate acestea, numai în anul 2022 au existat mari probleme, datorită facturilor emise greșit către consumatorii finali, care au condus la un cumul de sesizări transmise către ANRE. Nemulțumirea consumatorilor, mai ales din rândul populației, a fost una justificată. Principalul producător de energie electrică este statul, iar majoritatea comercianților/furnizorilor sunt companii private cu capital străin, care vând energia electrică la prețuri exagerate, în vederea obținerii unor profituri majore, cu implicare minimă. De asemenea, acești furnizori se comportă ca un stat în stat, stabilind propriile reguli, în raport cu clienții. Sub aparența unei economii de piață, de fapt, clienții sunt captivi. Este, de fapt, speculă. Situațiile critice sunt în cazul accesului la rețeaua de alimentare cu energie electrică sau în situația prosumatorilor, care suportă pe cheltuielile lor dezvoltarea rețelei.

Furnizorii de energie electrică își urmăresc propriile interese, fără a ține cont de situația politico-economică actuală. În acest context, statul va trebui să intervină mult mai ferm, pe de o parte, în acțiunea de control și de reglementare și pe de altă parte să își dezvolte o nouă strategie, prin care să devină jucător pe piața de furnizare, având astfel un rol mult mai important: va deveni un regulator al pieței în sectorul de furnizare și va acționa astfel încât parte din profitul acestei piețe să se întoarcă la bugetul de stat. Odată cu implicarea mult mai activă în sectorul de furnizare a companiilor deținute de stat, se va putea menține un echilibru al prețurilor, evitând creșterile artificiale și nejustificate generate de furnizorii privați.

INTERZICEREA TEMPORARĂ A EXPORTULUI UNOR RESURSE

Industria petrochimică, siderurgică, producătoare de materiale de construcții, mijloace de transport, utilaje agricole și industriale vor beneficia de **facilități fiscale**, în timp ce **exportul unor resurse va fi interzis temporar**, iar prelucrarea materiilor prime va fi obligatorie. Principalul scop al acestor măsuri și acțiuni, împreună cu stimularea industriei farmaceutice naționale, promovarea tehnologiilor industriale de înaltă

performanță și a produselor cu valoare adăugată ridicată este **crearea de locuri de muncă bine remunerate**. În acest sens, se vor implementa proiecte punctuale și sectoriale, de sprijinire a revenirii forței de muncă calificate românești în Țară, după un model deja funcțional în Polonia.

În prezent, OMV-Petrom exportă gaze în Ungaria (primește cu 2 Euro mai mult pe MWh decât în România), în loc să producă energie electrică și să o vândă pe piață. Procedează astfel pentru că CTE Brazi nu beneficiază de prețul de 450 lei/MWh energie electrică, fiind un ciclu CCGT - de cogenerare de înaltă eficiență. Datorită consumului scăzut, prețul pe OPCOM este foarte mic și ca atare societatea preferă să exporte resursa primară. Trebuie să abordăm cu foarte mare atenție facilitățile fiscale acordate CET Brazi, la care aceasta a fost „abonat”, pentru că astfel, prin societatea OMV-Petrom, aceste facilități sunt practic „exportate”. Sunt mai multe asemenea exemple, care necesită aceeași atenție – multe din unitățile din industriile petrochimică, siderurgică, producătoare de materiale de construcții ș.a. sunt beneficiare ale unor asemenea facilități din partea statului, care fac subiectul ulterior al exportului, prin partenerii străini – inclusiv al fondurilor și granturilor oferite de Guvernul României, din PNRR sau din alte surse. Un exemplu devenit notoriu este al unei societăți din Ungaria, care anunța o investiție într-o fabrică de panouri solare la Ulmi – Dâmbovița, din care 43 de milioane de euro erau de fapt alocați din PNNR-ul României.

Considerăm că aceste facilități trebuie acordate în NUMAI societăților strategice, controlate de stat și care au potențial, în contextul energetic actual, cât și exclusiv societăților cu capital INTEGRAL românesc. Astfel, se poate evita exportul de capital, care a sărăcit și îndatorat excesiv România zilelor noastre.

Numai adoptând toate aceste măsuri prezentate în acest capitol și punându-le în practică, prin programul său de guvernare, Partidul AUR va asigura independența energetică a României, ca o acțiune esențială pentru recăpătarea suveranității Țării.

CAPITOLUL V: „FABRICAT ÎN ROMÂNIA”

„ȚINTA PRINCIPALĂ A GUVERNĂRII AUR ESTE DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE AUTOHTONE”

De ce avem nevoie de „Fabricat în România?” / Dimensiunea românească a economiei este din ce în ce mai redusă / Capitalul românesc în economia națională este de numai 37% / Decalaje: orașul București pe locul 14 în Europa, regiunea Moldova pe locul 226 / Băncile au făcut profit pe seama economiei / Randamentul capitalului străin în România este aproape dublu față de Ungaria, majoritatea multinaționalelor declară profituri zero. / Bani trimiși în Țară de românii plecați sunt egali cu investițiile străine / România a rămas periferie a Uniunii Europene / Economia României e fracturată și în dezechilibru fiscal / Învechirea în proporție de peste 90% a dotărilor Armatei Române / Redresarea industriei de apărare / Relansarea economiei, prin relansarea încrederii / Protejarea producătorilor autohtoni („Fabricat în România”) / Înființarea unui Colegiu Corporativ și elaborarea Planului Multianual de Dezvoltare a / Reindustrializarea. Stimularea consumului / Distribuția și consumul: susținerea imaginii de „produs românesc” / Bursele Agricole și Agenția ănească Națională / Recompensarea corporativă a muncii / Încurajarea capitalului bancar românesc și integrarea diasporei în acest sistem

DE CE AVEM NEVOIE DE „FABRICAT ÎN ROMÂNIA”?

Starea actuală a economiei naționale suferă din cauza următoarelor categorii de probleme:

Dimensiunea românească a economiei este tot mai redusă: Ponderea capitalului românesc în economie scade cu aproximativ 1% pe an, ajungând astăzi, după calculele noastre la circa 37%. În acest fel, observăm nu doar ignorarea totală a mediului de afaceri românesc, din partea guvernanților, cât chiar și obstrucționarea românilor care încearcă să-și desfășoare activități private de producție și servicii, în întreprinderi mici și mijlocii. În ceea ce privește marile întreprinderi, 95% din grupuri sunt controlate de capitalul străin, care contribuie la Produsul Național Brut al propriilor state. România și-a pierdut aproape complet inițiativa industrială, capacitatea de a implementa inovația locală și de a le încorpora în producție. Statul nu face nimic pentru oprirea declinului capitalului românesc, recent triplând povara fiscală a acestuia, deși eficiența capitalului românesc este dublă față de cea a capitalului străin, chiar dacă productivitatea muncii în firmele românești este de două ori mai slabă, decât cea a firmelor străine. Capitalul autohton ar fi trebuit susținut și pentru că, așa cum s-a demonstrat, dezvoltarea regională este mai bună acolo unde există un echilibru între cele două tipuri de capital. Corelat cu creșterea sărăciei de la an la an, scăderea ponderii capitalului autohton înseamnă că economia României este tot mai mult numai un instrument de prelevare a veniturilor unei populații tot mai sărăcite, și nu un factor de dezvoltare.

Ponderea scăzută a companiilor de stat în economie: Deși au o pondere a veniturilor în economie de doar de circa 3,1%, contribuția companiilor de stat la valoarea adăugată este de peste 8%, în condițiile în care sunt tarate de un management adesea defectuos, numit după criterii politicianiste. Companiile de stat, sau la care statul are participații importante au un rol strategic și trebuie dezvoltate adaptându-se după modelul economiilor dezvoltate europene, pentru menținerea controlului asupra resurselor majore, pentru asigurarea unui nivel acceptabil al inițiativei și autonomiei industriale și financiare a și ca garant al menținerii echilibrelor macro-economice. Companiile cu capital de stat trebuie să funcționeze după planuri multianuale, cu perspective pe termen mediu (4-7 ani) și lung. În Franța, statul investește în companiile sale 8% din PIB. În România, administratorii numiți politic trimit în faliment companiile publice – este cazul șefului UDMR-ist al Hidroelectrica, persoană care a refuzat sistematic semnarea acordului cadru cu Hidroserv, contract fără de care infrastructura principalului furnizor de energie nu poate să funcționeze.

Gradul de inovare este printre cele mai scăzute din Uniunea Europeană. Firmele românești au una dintre cele mai reduse capacități de avansare în lanțul valoric, ca urmare a investițiilor foarte scăzute în noi capacități tehnologice, laboratoare și resursă umană. Doar 10% dintre firmele românești au capacitatea de a introduce un produs nou/novator pe an, România situându-se pe ultimul loc în Uniunea Europeană în clasamentul inovării, mult în urma vecinilor, inclusiv a Bulgariei. Aceasta explică productivitatea muncii, de două ori mai scăzută a firmelor românești, decât a celor străine.

Resursele valoroase ale solului și subsolului sunt tot mai inaccesibile industriei din aval, a celei prelucrătoare, aceasta fiind slăbită sistematic după 1990. În România nu mai există în prezent niciun lanț integrat de extracție și prelucrare a materiilor prime, de la minereuri la lână, de la plante industriale până la alte categorii de resurse, fapt tipic economiilor dependente, subdezvoltate. Avem numai excepția recentă a Nuclearoelectrica, întreprindere care are a cumpărat active ale Companiei Naționale a Uraniului, exemplu care trebuie multiplicat la celelalte categorii de resurse. Conform datelor Institutului Geologic al României, România stă efectiv pe un munte de resurse minerale strategice care, inventariate la nivelul anului 2018, se situează astăzi la valoarea de un trilion de euro – fără a lua în considerare apa, uraniul și alte minerale.

Accesarea acestei bogății ar acoperi de câteva ori datoria externă a (ajunsă la peste 160 de miliarde euro, la finele anului 2023). România este pe locul patru în Europa, în ceea ce privește bogățiile minerale, dar industria prelucrătoare lipsește. De pildă, în industria chimică, dezindustrializarea a atins o pondere de 90% din capacitatea de producție, ceea ce contribuie la creșterea deficitului de cont curent cu câteva miliarde de euro pe an, numai în ceea ce privește exporturile, fără a lua în calcul deficitul cauzat de pierderea locurilor de muncă, de emigrația aferentă, la rândul lor multiplicată prin ruperea efectului de relaționare cu alte industrii. În momentul de față, de pildă România exportă prin Cupru Min minereul brut de cupru, care conține aur, fără să țină seama de aceasta - prin faptul că nu separă cele două minereuri. Un alt exemplu, Ministerul Mediului, ani la rând controlat de UDMR a declarat lâna, o adevărată bogăție naturală și pilon a identității noastre, drept deșeu - distrugându-se astfel legăturile tradiționale ale creșterii oii, cu industria ușoară și a țesăturilor (confecții, covoare etc.), contribuind la risipirea sistematică a satelor și la slăbirea unei ocupații milenare. România trebuie să stopeze exportul de materii prime brute (minerale și neminerale) și să refacă sistemul integrat, de la materie primă la producție și desfacere, cu accent pe industria de valoare adăugată cât mai mare: metalurgică, electronică, chimică, textilă, a medicamentelor etc.

Băncile au făcut profit pe seama economiei: Politicile fiscale și financiar-bancare, sunt adesea discreționare și sufocă economia. Nu este o surpriză că România este pe primele locuri în UE privind dimensiunea economiei nefiscalizate. An de an, mediul de afaceri reclamă instabilitate, lipsa de predictibilitate fiscală și suprareglementarea. Doar în domeniul industriei tutunului, instabilitatea fiscală poate avea un impact negativ de 4 miliarde euro pe an. Pe de altă parte, economia românească are una dintre cele mai mici rate de acces la sistemul bancar din România, în timp ce acesta înregistrează cele mai mari rate de profit din Uniune. Deși România este cea mai slab „bancarizată” țară din UE (ponderea activelor bancare în PIB de 50%, față de media UE de 250%), rentabilitatea capitalului bancar în România este cea mai mare din Uniune, de peste 20 de procente, în timp ce media UE este de sub 8%. În 2023, băncile din România, în majoritate covârșitoare străine (70% din sistem), au înregistrat cele mai mari profituri din ultimii 34 de ani, în condițiile în care accesul la credite bancare este accesibil doar pentru 15% dintre companii. Aspectul este întărit de cea mai scăzută rată de intermediere financiară din UE (27,4%, față de media europeană de cca. 85%), sau a țărilor vecine – Polonia, Cehia, Bulgaria, care au o rată de intermediere financiară de peste 51%. De aici rezultă că **băncile au făcut profit pe seama economiei**, prin specularea depunerilor, a titlurilor de stat, și a împrumuturilor acordate statului la dobânzi exagerate, nu prin punerea în circulație a banilor, în economia reală românească. De altfel, dobânzile plătite de stat în 2023 pentru creditele luate intern și extern, se ridică la un sfert din PNRR (27 miliarde euro). Neavând bani suficienți, pentru că nu încurajează producția națională și din cauza instabilității legislației economice, guvernul este nevoit să se împrumute la băncile străine, la cele mai înalte dobânzi din Europa (7,1%). Cercul acesta vicios crește deficitul bugetar, care a ajuns la 16 miliarde euro, o pondere de 2% în PIB (dublă față de 2018-2019). O altă consecință a circulației monetare deficitare este submonetizarea economiei: raportul dintre masa monetară și produsul intern brut este cu mult sub cel necesar unei funcționări normale a economiei. Astfel, s-a format în timp un pronunțat decalaj monetar. O parte însemnată a disponibilităților (în lei și valută convertibilă) nu-și găsește plasamente în economia reală.

Decalajul intern, între industrie și agricultură, între orașe și sate, dintre regiunile istorice, în special între București și restul României: Agricultură și satul, mediul rural, sunt tot mai decuplate de economia națională. Creșterea rapidă a PIB-ului în România s-a făcut pe seama celor mulți: termenul modern care

exprimă situația se numește „divergență internă”, care la noi este una foarte dură. Divergența internă dintre Capitală și unul dintre cele mai sărace județe din Țară – Vaslui a crescut atât de mult, încât acest județ reprezintă doar 18% din PIB-ul Bucureștiului, pe cap de locuitor și se ridică la doar 36% din media națională. Rata disparității este aproape de două ori mai mare decât cea dintre cele mai sărace regiuni și cele mai bogate din Germania și Franța, unde procentul este de cca. 30-33%. Dacă Bucureștiul este pe locul 14 în clasamentul regional european, Moldova este pe locul 266, din cele 281 regiuni europene. Diferența dintre București și Moldova este de 5:1, dintre București și Transilvania de 2,25:1. Bucureștiul (24,3% din PIB) are o intensitate economică cât județele Cluj, Timiș Constanța, Prahova, Brașov și Iași la un loc. Riscul de sărăcie în mediul urban este de 16,1% (orașele mari), în timp ce în mediul rural este de 50,1%.

Rata de implicare în economia națională a mediului rural a scăzut cu 14% în ultimii ani: Acest fapt înseamnă că ruralul este tot mai decuplat de circuitele economiei naționale, aspect care pe de o parte, se traduce prin hrană pentru oraș tot mai multă și mai chimizată, din import și pe de alta, o sărăcie tot mai extinsă la țară.

Decalajul internațional, schimbul inegal între România și statele dezvoltate se accentuează: La cantități de muncă egale, dar cu grad diferit de prelucrare, România primește tot mai puțin și își adâncește deficitele. Din cauza dezindustrializării, **România exportă materie primă pe care o reimportă sub formă de produse manufacturate, crescând deficitul balanței comerciale.** Astfel, România exportă tona de floarea soarelui cu cca. 400 euro și importă ulei cu până la 2.000 euro tona. Motivul: din cele zece uzine de prelucrare ale florii soarelui, au mai rămas doar trei, din care două sunt controlate de interesele din străinătate, care produc „optimizat”, în funcție de interesele companiilor-mamă. Pe ansamblu, un raport al Băncii Naționale a României consemna în 2023 că unul dintre principalele riscuri sistemice este importul cu valoare adăugată mare și exportul cu valoare adăugată mică (materii prime). La fel stă situația în ceea ce privește grâul: importăm grâul exportat ieftin de noi, la prețuri de 13 ori mai mari, sub formă de cocă congelată pentru pâine sau de 30 ori mai scump, sub formă de napolitane. Rezultatul? Creșterea dezechilibrului de cont current, care se traduce, la rândul său, în dezechilibru valutar. Cronicizarea deficitului comercial are repercusiuni asupra producției: după ani și ani de exporturi cu valoare adăugată mică, pierdem capacitatea de producție – cele mai afectate sunt industriile de patiserie și al cărnii de porc, unde avem cele mai mari dezechilibre în zona alimentară.

Față de 2020, conform datelor BNR, exportul de materii prime minerale a crescut de la 2,8% la 8,3% în 2022, ponderea produselor slab prelucrate sau neprelucrate ajungând la 65% din exporturile în același an. Aceste cifre arată o adâncire a României în statutul de economie slab dezvoltată, lucru ilustrat de scăderea importurilor cu conținut tehnologic ridicat cu 16% în același interval de timp: ponderea industriilor apte să absoarbă și să producă tehnologii scade în România, în loc să crească.

Funcția în creștere a capitalului străin: Guvernele României nu au știut să-și facă din capitalul străin un partener în dezvoltarea. Implicarea financiară a capitalului străin în industrie este slabă, cu toate că ramurile industriale importante, precum metalurgia feroasă, construcțiile auto, industria cimentului se află sub control acestui capital străin. În agricultură, contribuția acestuia este nesemnificativă. Practic au fost trecute sub control străin resursele de materii prime și materiale – cu plata unor redevențe la cel mai scăzut nivel posibil, ca și băncile, precum și puținele sectoare sigur profitabile și unități cu activități poluante, de care statele membre ale Uniunii Europene doreau să se debaraseze. Deși subdimensionat, față de alte state (stocul total de investiții străine este de trei ori mai mare în Ungaria, o țară cu o economie de două ori mai

mică), randamentul capitalului străin este printre cele mai ridicate (9%, față de 5%), dar rolul acestuia în economia noastră este discutabil. **Dacă randamentul capitalului străin în România este aproape dublu față de Ungaria, majoritatea multinaționalelor declară profituri zero.** Având în vedere aceste randamente și permisivitatea clasei politice, nu este de mirare că **dimensiunea anuală a investițiilor străine este relativ egală cu mărimea remitențelor românilor din afară**: banii trimiși în Țară de românii plecați la muncă în 2021 au fost de peste 9 miliarde dolari, în timp ce investițiile străine directe, multe cu ajutor de la statul român, au fost de 9,5 miliarde euro. Dacă banii trimiși de români îmbunătățesc direct și imediat starea gospodăriilor, capitalul străin investit nu are aceeași finalitate: banii scoși din Țară de marile companii sunt mult mai mulți decât cei aduși. Impactul investițiilor străine asupra balanței de plăți a României a condus la creșterea permanentă a deficitului contului curent. De altfel, majoritatea banilor investiți de străini în România s-au orientat spre instrumente de prelevare a veniturilor locale: comerț și intermediari financiare (bănci și asigurări). Putem concluziona că investițiile străine au vizat domeniile și activitățile în care se urmărea obținerea de profituri maxime, ceea ce nu coincide întotdeauna și cu interesele prioritare ale economiei. **România rămâne pe mai departe în poziția de periferie a Uniunii Europene**, cu toate dezavantajele care le implică acest statut, în principal migrația forței de muncă.

Pierderea independenței energetice din 2017-2019, este principala realizare a regimului Iohannis în domeniul industrial. Ruptura dintre sistemul energetic național și restul economiei: extracție și prelucrare – ultimele guverne PSD-PNL-UDMR au reușit o contraperformanță unică în Europa, au pus anual în pericol Sistemul Energetic Național, forțând „înverzirea” producției de energie electrică prin oprirea prematură a energiei produsă pe gaze și petrol (aproape 5000MW), fără să investească în alte capacități. Guvernele social-democrate-liberal-maghiare au preferat să declare triumfalist că România a „depășit media indicatorului european privind ponderea energiei produse din surse regenerabile”. În felul acesta, conform specialiștilor, pe lângă faptul că România este importator net de energie electrică din 2019, SEN va intra în colaps în 2026 dacă nu se vor introduce în sistem surse de energie sigure. Situația este cu atât mai gravă, cu cât așa-numitele regenerabile au un randament de maxim 10-27%, față de 90% centralele pe gaz și cărbune – cu condiția să fie re tehnologizate și față de un randament de peste 95% - energia nucleară – în care nu s-a investit semnificativ de când s-a pus în funcțiune ultimul reactor de la Cernavodă, în 1996.

În ansamblu, economia României este într-un periculos dezechilibru fiscal, la rândul său generat de dezechilibre între sectoarele economice, imaturitate cronicizată a mecanismelor economiei de piață, dimensiune anormală a economiei nefiscalizate, investiții insuficiente în producție, insuficienta capitalizare a bogățiilor și descurajarea capitalului autohton. Acestea, la rândul lor sunt cauzate de o situație încă incertă a drepturilor de proprietate, de lipsa de coerență și de predictibilitate fiscală, maniera defectuoasă de finanțare a deficitului extern.

Avem o economie fracturată: toate problemele enunțate mai sus sunt adesea agravate sau iau forma unor veritabile fracturi, între capitalul românesc și resursele solului și subsolului, între Industrie și agricultură – aceasta din urmă fiind dezindustrializată, între industrie și inteligența națională – capacitatea de inovare și forța de muncă românească, între industriile complementare (resurse naturale, versus industria chimică, textilă, mecanică fină / aerospațială / militară / constructoare de mașini etc.

Asemenea fracturi economice s-au creat între provinciile istorice, aspect agravat de slăbiciunea infrastructurii CFR și lipsa autostrăzilor sau șoselelor de mare viteză, a rețelei de transport pentru energie,

în special peste munți. Marile artere navigabile nu sunt relaționate corespunzător cu economia națională - avem în vedere Dunărea și Marea, dar și căile navigabile interioare, aspect care accentuează legăturile slabe între provincii ale, dar și ale României față de marile centre economice mondiale. **Toate acestea răspund la întrebarea – de ce este nevoie de „Fabricat în România”.** Aceasta este însăși esența programului de redresare a economiei românești, începând cu cele mai sensibile și neglijate, până acum, ramuri ale sale – industria de apărare.

NEVOILE DE APĂRARE ȘI INDUSTRIA MILITARĂ ROMÂNEASCĂ, ÎN CRIZĂ. SOLUȚIILE AUR PENTRU REDRESARE ȘI RELANSARE

Gravele probleme structurale ale economiei românești, enunțate mai sus, sunt în sine o amenințare la suveranitatea României. La toate acestea se adaugă una directă, și în directă legătură cu problemele economice prezentate. În momentul de față, inclusiv Armata Română a atins unul dintre cele mai slabe niveluri de înzestrare din istoria sa, datorită unei învechiri în proporție de peste 90% a dotărilor, care generează **nevoia stringentă a unui plan de achizitii de aproximativ 15 miliarde de euro. În aceeași ordine de idei, industria militară de armament românească a scăzut de aproape 10 ori, în ultimii 20 de ani.** Este în joc însăși capacitatea de apărare a României, în condițiile în care în zonă plutește războiul, ajuns deja în proximitatea granițelor României.

Dar nevoile de apărare nu trebuie acoperite, ca până acum. Bani sunt, pentru că România s-a angajat și cheltuiete, conform standardelor NATO, 2% din PIB-ul său pentru apărare. Dar nu o face deloc eficient și în baza unui program viabil, ci „după dictare”. Situație care va lua sfârșit. În programul de guvernare AUR, **condiționăm achizițiile de echipamente și tehnică militară de mecanisme off-set viabile**, pentru a relansa industria națională de apărare. E un prim punct, din programul „**Fabricat în România**”.

Tocmai datorită faptului că armata română a atins acest nivel scăzut de înzestrare, o ultimă soluție este dotarea bine gândită, în cadrul unui program pe termen mediu, cu echipamente de concepție străină, fabricate pe cât posibil în Țară, care pot astfel genera investiții în industria românească de apărare, care cu trei decenii în urmă se număra printre cei mai mari exportatori de armament la nivel mondial. Această relansare se poate face prin programele offset, de miliarde de euro. Acest „offset”, rezultat în urma achizițiilor de armament pentru dotările armatei se poate traduce în investiții în industria militară, dar și civilă, în acordarea de licențe de producție, în parteneriate între firme românești de profil și nume de referință la nivel internațional, în investiții în infrastructură, cercetare și educație.

Există domenii militare, cum este cel al avionului de luptă multirol, de generație 4 și ulterior 5, al armelor aferente și al rachetelor cu rază medie și lungă sau al submarinelor, în care industria militară românească nu poate oferi soluții imediate. În acest context, deși Aerostar Bacău, de pildă, poate în ultimă instanță să refacă resursa ori să asigure modernizarea la nivelul Lancer a unor avioane MIG21 pentru forțele aeriene române sau străine, este preferabilă totuși achiziția prin licitație, urmată de negociere, cu un carnet clar de condiții, caracteristici tehnice și financiare, asociabile unui punctaj și al unui pachet offset, după modelul achiziției a 48 de avioane de lupta multirol, efectuată de Polonia, în urmă cu un deceniu.

Achiziția unor avioane second-hand, chiar dacă dă impresia unui cost inițial mai redus este dezavantajoasă prin faptul că banii cheltuiți nu se vor întoarce în industria noastră, costul de exploatare și cel cu piesele de schimb vor fi sensibil mai mari, decât la un avion nou și, în plus, va necesita un program de modernizări care, cumulate cu celelalte cheltuieli, se vor apropia sau chiar pot depăși în câțiva ani de exploatare costul unor avioane noi. Iar dacă rezerva de ore de zbor nu trece de jumătate din cea a unui avion nou, nu se poate vorbi de un avion care este 80-90% similar cu cel nou. Singura variantă de a rentabiliza investiția de valoare fixă în modernizarea aerodromurilor, armament și formarea piloților și personalului tehnic, investiție de 800

milioane de euro sau mai mult, ar fi exploatarea unui număr suficient de mare de avioane noi, contrabalansată de offset și industrie taxabilă.

Pentru majoritatea restului domeniilor, deși armata română nu-și permite, cu excepția rachetelor „Patriot” arme de top, avem nevoie de o combinație eficientă a înzestrării, obținută majoritar prin implicarea industriei autohtone, astfel încât armata română să reprezinte o forță care să fie suficient de puternică, încât să descurajeze orice acțiuni ostile.

În acest context, pe lângă maximizarea offset-ului este foarte important ca 20% din valoarea sa să meargă în tehnologizarea, creșterea competitivității, achiziția de licențe sau infuzia de capital, în industria națională de apărare. Acest tip de credit orientat către dezvoltare și industrializare, alături de cofinanțarea proiectelor europene este singurul tip de împrumut, pe care statul român trebuie să și-l mai permită, în următorii ani!

Practica offset-ului, pe lângă șansa unor parteneriate în domeniile de vârf ale economiei românești cu țări aliante, poate oferi României posibilitatea de a dezvolta programe de echipamente militare comune cu aceste. Alte variante de offset pot fi:

Participarea industriei românești ca partener la dezvoltarea unui nou produs, cum ar fi fost cazul avionului Saab Gripen NG (sau poate chiar și al F16 V, de la Lockheed Martin), în schimbul unei comenzi mai consistente, de 24-48 de avioane noi. În acest caz, producătorul nu doar că ar fi inclus specificațiile armatei române în noul tip de avion, ci ar fi relocat o parte din producția pieselor, motoarelor precum și anumite faze de asamblare în România, în parteneriat cu anumite firme românești, care ar fi devenit co-furnizori și dezvoltatori în programul avionului respectiv.

Acordarea unei licențe de producție, așa cum a fost (și e de sperat că ar putea fi din nou) în cazul producției unei variante românești a elicopterului de atac AH-1 Cobra, al firmei „Bell Helicopters”, în schimbul unei comenzi minime de 48-96 elicoptere, din partea statului și armatei române. În acest caz, partenerul străin poate ajuta la găsirea unor noi clienți externi, iar România devine posesoarea unei linii de producție de înaltă tehnologie și a unei părți din industria furnizoare de subansamble (60-90% din piese), care vor genera în timp locuri de muncă și încasări la buget. Un caz similar ar fi fost producția obuzierului de 155mm sub licență Soltam, inclusiv a autotunului ATROM și a muniției aferente la Uzinele Reșița, în schimbul unei comenzi consistente din partea armatei române. Ocaziile nu au fost însă (încă!) fructificate.

În situațiile în care dezvoltarea întreprinderilor de producție militară de stat nu se poate face altfel, participarea companiilor străine la privatizarea în termeni avantajoși pentru România a acestora sau prin asociere, prin majorarea capitalului companiei mixte și investiții din contravaloarea stabilită prin offset.

Realizarea de transferuri de tehnologie și ajutor de cercetare, pentru dezvoltarea unor produse românești, civile dar și militare. Un exemplu este re-tehnologizarea **întreprinderii Avioane Craiova S.A.** și Aerostar Bacău, pentru a produce un avion de antrenament ușor, utilitar și de poliție aeriană la ultimul standard (IAR-XT) sau un altul, prin accesul la un motor și la electronica de ultimă generație, pe modelul realizării avionului de antrenament supersonic sud-coreean KAI-T50 Golden Eagle, cu ajutor „Lockheed Martin”. Un exemplu de proiect străin revitalizabil în România sau care poate fi sursă de inspirație ar fi **F20 Tigershark 2** al companiei Northrop-Grumman, dezvoltabil în cele trei variante propuse mai sus.

Acordarea de comenzi industriei civile și militare românești, de contravaloarea echivalentă contractului de achiziție.

Un element important pentru contractul de achiziție în domeniul militar este obținerea unui **credit furnizor la rate foarte avantajoase (2% – 4,5%), mult sub ceea ce România reușește să obțină prin împrumuturi externe pentru alte nevoi proprii, și o perioadă de grație de 2-3 ani, pentru ca programul de offset investit să poată deveni productiv și să genereze încasări la buget, prin taxe și impozite, care vor acoperi progresiv ratele anuale ale creditului.**

Datoria statului, în aceste condiții de război în proximitate și de criză economică este de a cheltui cu maximă eficiență **fiecare ban public, iar în momentul** în care oficialii români susțin că este problematic să creăm, sau să păstrăm fie și doar 2.000 de locuri de muncă în industria de apărare, un offset de câteva miliarde de euro ar genera singur zeci de mii de locuri de muncă, în cel mult un deceniu, asigurând în paralel și o înzestrare corespunzătoare a armatei, dar și o revigorare a industriei de apărare, a industriei civile, precum și investiții în cercetare, educație, infrastructură. Iar acest credit se va plăti aproape de la sine, prin taxele generate de investițiile prin offset. În paralel cu plata creditului, această industrie și infrastructura ei, odată așezate, vor genera alte locuri de muncă în ramuri secundare, prin efect de multiplicare, echilibrând bugetul pentru al cărui deficit în prezent România se împrumută de pe piețele externe, de la FMI sau BCE în cel mai bun caz, la rate superioare creditului furnizor.

Relansarea industriei de apărare prin comenzi militare și offset-ul aferent reprezintă o necesitate, pe care numai România a ratat-o, până în prezent. Programul de guvernare al AUR schimbă din temelii această tristă realitate.

RELANSAREA ECONOMIEI, PRIN RELANSAREA ÎNCREDERII. PREMISE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE

Deși economia unei țări cel mai adeseori se măsoară prin cifre, acestea nu iau în considerare potențialul cetățeanului. Transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune, care să se centreze pe schimbare, optimism și solidaritatea membrilor societății. O asemenea abordare pe care AUR o propune va crea o cultură a antreprenorialului, în care cetățeanul se poate realiza atât material, cât și conform năzuințelor sale.

În condițiile în care evoluția reală a economiei naționale se află într-un cerc vicios al adâncirii decalajelor de productivitate și standard de viață față de Uniunea Europeană, măsurile propuse prin programul de guvernare AUR au în vedere ca printr-o largă deschidere internațională să se promoveze idealurile și interesele fundamentale ale poporului român, identitatea și tradițiile sale, după principiul complementarității cu marile economii. Cheia prosperității se află la oameni, lor trebuie să li se ofere imboldul de a o utiliza.

Când omul simte că muncește doar pentru sine și angajatorul său de la „multinațională”, care are grijă să scoată peste graniță plus-valoarea dintr-o țară pentru care nu are niciun atașament, randamentul se îndreaptă spre „minima rezistență”. Dar atunci când e vorba de un efort comun de a ridica o Țară pe umerii tăi, de a vedea cum încep să se întâmple lucrurile bune și cum în jur se creează un sentiment solidar, tipic în epoci de reconstrucție din perioadele care au urmat de pildă unor cataclisme, când mobilizarea oamenilor este una exemplară, se realizează acel moment rar când munca devine o legătură, un liant între oameni. Și în acel moment munca își câștigă o valență socială mult mai profundă. Partidul AUR va ști să recompenseze și să dea valoare și vizibilitate acelor oameni conștienți, decizi și angajați în munca pentru ridicarea lor, din mocirla în care au aruncat-o înaintașii noștri de la guvernare.

Această nouă disciplină a muncii consistă în aceea că scopul muncii e stabilit, se desfășoară în folosul și e rezultatul unui efort comun. Oamenii vor înțelege foarte repede că, muncind pentru a aduce la realitate proiectele de interes general pomenite, muncesc pentru sine.

Productivitatea muncii în industrie/servicii este mai mare decât în agricultură. De aici rezultă că România trebuie să susțină acele industrii de mare productivitate și de mare valoare (IT, chimică, electronică, optică etc.). Agricultură va fi susținută în virtutea caracterului ei de ramură principală și majoră de utilitate socială (asigură hrana populației), investindu-se activ în dezvoltarea cu precădere a producției cu valoare adăugată mare: fie produse locale, semnificative în virtutea rarității/unicității lor, fie produse industrializate în Țară – se va încuraja printr-o politică de investiții industria de procesare a resurselor agricole primare.

Cu cât intensitatea muncii/conținutul tehnologic este mai mare, cu atât valoarea pe unitatea de produs este mai mare. De aici rezultă că România nu mai trebuie să exporte materii prime sau produse cu conținut scăzut tehnologic și să se orienteze către industriile și serviciile de mare productivitate deja menționate. Acestea vor fi susținute și după criteriul contra-ciclicității – al ponderării efectelor crizelor probabile.

Pentru a activa un lanț economic autosustenabil, trebuie susținută puterea de cumpărare a clasei de mijloc, ca factor principal de expansiune a pieței interne, fără de care industria și agricultura nu pot prospera. Vom crea un parteneriat transparent și în beneficiul interesului public între capital și stat, pentru creșterea bunăstării națiunii și a întăririi poziției în lume. Vom descuraja orice formă de capitalism pe seama interesului public/a statului, după cum vom elimina caracterul opresiv al statului în raport cu capitalul.

Din punct de vedere statistic, vom urmări fluxurile *reale* după PNB și Venit Național, nu doar Produs Intern Brut – din moment ce majoritatea întreprinderilor sunt străine, fluxuri financiare gestionate de acestea, deși înregistrate în PIB-ul României, se varsă în special în PNB-ul statelor de reședință. Tot în această categorie, vom iniția un program propriu de monitorizare a bonității sistemului bancar și financiar, așa încât spațiul public să aibă și un reper românesc privind sănătatea economică a Țării.

Vor fi reluate politicile de industrializare pe criteriul lanțurilor integrate de producție și al dezvoltării echilibrate a regiunilor istorice, precum și al **complementarității** cu marile puteri economice.

Ținta principală a guvernării AUR este dezvoltarea capacităților de producție autohtone, integrarea în economia europeană și mondială ca integrator de industrii și servicii de valoare mare (productivitate ridicată a muncii, în virtutea conținutului ridicat de tehnologie).

PROTEJAREA PRODUCĂTORILOR AUTOHTONI („FABRICAT ÎN ROMÂNIA”)

Obiectivul economic fundamental al programului de guvernare AUR este crearea de locuri de muncă, așa încât românii să nu mai plece din Țară. Statul creează, direct și indirect locuri de muncă. Direct, la nivelul companiilor naționale și indirect, prin sistemul educațional – care, conform acestui program de guvernare, va fi corelat cu nevoia de locuri de muncă, și prin regimul fiscal stimulat, prin care încurajează anumite industrii. Printre măsurile avute în vedere în acest sens sunt următoarele:

Fonduri nerambursabile, europene și naționale, pentru specializarea în domenii cu valoare adăugată ridicată de interes/necesare pe piața internă și internațională.

Finanțare rambursabilă sau parțial rambursabilă pentru publicitate și participare la târguri și expoziții internaționale pentru promovarea produselor românești.

Finanțare prin fonduri nerambursabile pentru activități care duc la diversificarea/creșterea exporturilor.

Simplificarea substanțială a procedurilor de creare a unei companii. Toată activitatea să se desfășoare online.

Acordarea unui stimulent financiar în vederea listării la bursă a operatorilor economici, pentru atragerea de capitaluri la un cost redus.

Reducerea birocrăției prin simplificarea/eliminarea procedurilor legale/ administrative, informatizarea administrației publice.

Corelarea anuală și multianuală a învățământului cu nevoia economiei naționale, începând cu școlile și liceele universitare și terminând cu învățământul superior.

Pentru a facilita crearea unei protecții reale a producătorilor autohtoni, programul de guvernare AUR propune lansarea unor măsuri fiscale precum:

Generalizarea sistemului e-facturare, automatizarea procesului de colectare și rambursare a TVA.

Stimulente pentru întărirea mediului concurențial pe acele sectoare de interes cu o concurență redusă, în care există tendința de monopol.

Stimulente pentru încurajarea investițiilor în cercetare și în achiziționarea de tehnologii performante de către capitalul românesc.

Acordarea de credite cu dobândă subvenționată și garanții de stat pentru sectoarele care duc la reducerea dependenței de importuri.

Capitalizarea permanentă și extinderea reprezentării teritoriale a Fondului Național de Garantare pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii.

ÎNFIINȚAREA UNUI COLEGIU CORPORATIV ȘI ELABORAREA PLANULUI MULTIANUAL DE DEZVOLTARE A ȚĂRII

Pentru asigurarea predictibilității și coordonării între aparatul administrativ și mediul de afaceri, avem în vedere **înființarea unui Colegiu Corporativ**, organism interministerial la care să participe cercetători de prestigiu ai institutelor de cercetare, universităților, reprezentanți ai patronatelor din industrie, comerț, agricultură, sănătate și cultură, ai sindicatelor din fiecare ramură, care să elaboreze un Plan Anual de Dezvoltare și un **Plan Multianual de Dezvoltare a Țării**, inclusiv un al treilea Plan, „Pe termen lung”, pe baza cărora să se facă proiecțiile bugetare și de personal, atât în domeniul guvernamental, public, cât și în cel privat, după modelul unor economii dezvoltate precum Germania, Japonia etc. Aceste planuri vor sta în mod obligatoriu la baza elaborării oricărei măsuri economice guvernamentale. Planul Pe termen lung (cum este „The Grand Design Plan”, în Japonia) se referă la locul și rolul Țării în lume, în funcție de actualul Proiect de Țară, dar care stabilește și următoarele proiecte naționale. Planul multianual se stabilește pe termen mediu și are durata de 5-7 ani, pornind de la definirea și operaționalizarea în timp a Proiectului de Țară în curs. Planul anual de Dezvoltare cuprinde măsurile agreeate între partenerii sociali implicați în economie, inclusiv cercetarea, sănătatea și apărarea, pe dimensiunile care definesc dezvoltarea și securitatea socială: familia și clasa de mijloc, infrastructură fizică și simbolică – cultura, educația, sănătatea, investiții prioritare pe ramurile

economiei naționale (producție, distribuție, consum), orientarea strategică pe direcțiile de complementaritate cu marile economii și fluxuri financiare etc.

TRATAMENT EGAL ÎN RELAȚIA CU STATUL PENTRU FIRMELE ROMÂNEȘTI

„Asigurarea unui tratament egal în relația cu statul, la fel cu cel de care beneficiază acționariatul străin; această măsură se va aplica, în afară de firmele românești, tuturor profesiilor liberale practicate de cetățenii români”. Acest enunț din Programul de guvernare în 15 puncte al AUR se va realiza pe câteva componente esențiale și de altfel simplu de aplicat, dar pentru care nu a existat voință politică – economia românească a trebuit să rămână „Cenușăreasa” economiilor dezvoltate din vestul Europei, iar România să fie mai degrabă o țară destinată consumului.

Pentru îndeplinirea acestui deziderat enunțat mai sus, avem în vedere:

-

Controlul financiar fiscal de fond doar o singură dată la 5 ani pentru IMM-uri.

-

Operaționalizarea conceptului de „ghișeu unic” și a sistemelor de guvernare electronică pentru reducerea birocrăției, a costurilor de funcționare a sistemului administrației publice și extinderea accesului cetățenilor la informațiile publice de interes național și local.

-

Reducerea cheltuielilor cu birocrăția și fiscalitatea, prin desființarea unor tarife, avize, autorizații și prin simplificarea cadrului legislativ.

-

Suținerea dezvoltării IMM-urilor prin facilitarea accesului la servicii de asistență, consultanță și informare și la surse de finanțare.

-

Suținerea dezvoltării pieței concurențiale, concomitent cu stimularea activității operatorilor economici.

-

Extinderea pieței naționale a produselor industriale care să faciliteze dezvoltarea economiilor de scară și să ofere oportunități pentru diversificarea specializării producției și apariția de noi producători, pe fondul menținerii caracterului concurențial al pieței.

-

Îmbunătățirea semnificativă a condițiilor de acces al produselor românești pe piețele externe, prin valorificarea oportunităților/facilităților oferite de Acordul european, acordurile de comerț liber, acordurile

comerciale bilaterale, precum și prin acordurile internaționale, utilizând statutul de țară în tranziție și țară în curs de dezvoltare.

-

Intensificarea acțiunilor de certificare internațională în domeniul calității în scopul creșterii competitivității externe a produselor și serviciilor.

-

Organizarea de noi misiuni economice, specializate pe produse și grupe de produse, pe piețele de interes pentru exporturile românești.

-

Inițierea, negocierea și semnarea de noi acorduri economice, comerciale și de cooperare, în special cu țările care au piețe cu capacitate mare de absorbție, în care exporturile românești sunt încă ne semnificative.

-

Analizarea critică a importurilor și restructurarea acestora prin stimularea valorificării superioare a resurselor naturale interne și promovarea importurilor de tehnologii în detrimentul importurilor de consum.

-

Eradicarea „optimizării fiscale” practicate de către multinaționale prin reconfigurarea sistemului de taxare și prin mecanismele de control ale statului, inclusiv prin cooperarea cu instituțiile antifraudă internaționale.

Ca soluție pentru companiile mari (în general multinaționale) care, prin scheme de optimizare fiscală, își diminuează profitul declarat, AUR susține principial alternativa impozitului pe cifra de afaceri, care pentru marile corporații va fi de circa 1%.

REINDUSTRIALIZAREA. STIMULAREA CONSUMULUI

„Stimularea consumului produselor care poartă eticheta «Fabricat în România», atât pe piața internă, cât și externă, favorizând exporturile”, un enunț din programul de guvernare AUR, se va realiza prin promovarea vânzării de produse autohtone, inclusiv obligând comercianții să aibă la rafturi cel puțin un produs românesc similar, dacă acesta există în România, în aceleași condiții oferite și pentru celelalte companii partenere.

În paralel cu transformarea mediului de afaceri dintr-unul opresiv într-un propice pentru capitalul autohton, prin **protejarea producătorilor autohtoni și tratament egal în relația cu statul**, la fel cu cel care beneficiază acționariatul străin, avem în vedere demararea unui program fundamental, acela al reindustrializării . „Fabricat în România” înseamnă, simultan, susținerea producției și a desfacerii acesteia, prin integrarea în circuitul comercial național și internațional.

A. Producția

Producția națională este primul element al economiei, fiind principala resursă a Venitului Național. Aceasta trebuie reindustrializată și protejată. Avem în vedere următoarele măsuri:

-

Regenerarea industriei, respectiv refacerea sistemului industrial național, pe calea modernizării efective a

ramurilor și subramurilor cu specific și de tradiție națională, precum și pe cele aducătoare de progres tehnologic.

-

Îmbunătățirea competitivității și adaptabilității la cererea internă și externă în vederea creșterii performanței industriei românești.

-

Stimularea industriilor cu piață în dezvoltare, bazate pe tehnologii de vârf. Se va urmări atragerea tinerilor în aceste domenii, în scopul reducerii fenomenului de migrațiune a inteligenței românești.

-

Stimularea dezvoltării „lanțurilor” de prelucrare industrială, pentru ca în tot mai multe ramuri produsele primare și intermediare (din agricultură, metalurgie, siderurgie, petrochimie și industrializarea lemnului) să nu mai fie exportate în formă brută, ci utilizate pentru obținerea de produse cu prelucrare superioară, cu valoare adăugată sporită.

-

Înființarea centrelor de colectare și procesare a legumelor/fructelor din zonele legumicole/pomicole în vederea valorificării integrale a producției, evitarea pierderilor și creșterea veniturilor producătorilor agricoli, o bună aprovizionare a consumatorilor.

-

Înființarea de centre de colectare și unități de prelucrare a lânii și pieilor de ovine, caprine și taurine, în vederea reducerii pierderilor crescătorilor de animale, concomitent cu reducerea poluării mediului înconjurător, deoarece în mare parte acestea se aruncă, sau li se dau foc. Centrele de colectare vor avea capacități de păstrare în condiții optime a produselor și vor fi amplasate astfel încât să deservească o rețea națională, cu puncte județene, zonale și locale.

-

Elaborarea de reglementări privind încurajarea activităților agricole și nonagricole în scopul garantării veniturilor, menținerii tradițiilor, evitarea migrației și asigurarea unor produse de calitate, destinate cu preponderență pieței naționale.

-

Înființarea de gospodării școlare pe lângă unități de învățământ din mediul rural, pensiuni/ferme etc., care să crească apetența tineretului pentru viața rurală.

-
- Susținerea producției de bunuri de larg consum, în care scop se va institui o disciplină fermă de exploatare, prelucrare și comercializare a masei lemnoase și pentru crearea - prin stimularea sectorului privat - a unor capacități noi de producție de ambalaje, plăci și prefabricate din lemn, cherestea, mobilă, precum și capacități noi de producere și prelucrare în sectoarele bumbac, lână, in, cânepă, plante medicinale și altele.

-
- Scutirea, pe o perioadă de 5 ani, a operatorilor economici de impozitarea dividendelor care vor fi reinvestite în utilaje și echipamente tehnologice noi, în cercetare-dezvoltare, sub forma majorării capitalului social la societățile unde sunt acționari.

-
- Eliminarea impozitului pe terenurile agricole lucrate și impozit zero pe perioada investiției, pentru persoanele fizice și operatorii economici care achiziționează tractoare și utilaje agricole noi.

-
- Stimularea mediului de afaceri în limite admisibile, pentru asigurarea stabilității macroeconomice, prin simplificarea procedurilor și debirocratizarea pentru micii întreprinzători.

-
- Creșterea plafonului de scutire de TVA la 100 mii euro pentru micii întreprinzători.

-
- Susținerea dezvoltării și diversificării activităților economice, care să genereze activități multiple și venituri alternative, pentru activități meșteșugărești și activități neagricole.

-
- Sprijinirea producătorilor agricoli să se obțină certificate europene de producători BIO, certificare care le facilitează accesul la piața europeană unde își vor putea valorifica produsele la adevărata lor valoare.

Toate cele de mai sus se regăsesc în măsuri concrete, care vor fi întreprinse. Competitivitatea sectorului agricol și a silviculturii durabile sunt prioritățile noastre, având în vedere îmbătrânirea populației de fermieri și dimensiunea redusă a exploatațiilor agricole din România. AUR va sprijini start-up-urile a 4.500 de tineri fermieri și dezvoltarea a 2.200 de ferme mici. Investițiile în modernizarea a 3.500 de ferme existente și competitive sunt programate pe o direcție clară - pe zootehnie, horticultură și pe sprijinirea tinerilor fermieri.

Înființarea lanțului alimentar, inclusiv prin procesarea și comercializarea produselor agricole și gestionarea riscurilor în agricultură, va presupune că statul român va sprijini 1.500 de proiecte care vizează dezvoltarea procesării și a marketingului, îmbunătățirea poziției pe piață a fermierilor, prin sprijinirea înființării a 150 de grupuri de producători, care vor reuni 2.000 de fermieri. România va sprijini, participarea fermierilor la programele de asigurare a calității și la activitățile de promovare și certificare a calității.

AUR urmărește inversarea tendințelor de depopulare și îmbătrânire în satele românești, prin sprijinirea investițiilor în accesul la servicii și infrastructură de bază, stimularea activității economice locale și prin sprijinirea inițiativelor locale, cu o grijă deosebită la cele mai vulnerabile grupuri.

Vom întreprinde măsuri pentru crearea unui sector agricol mai atractiv pentru nou-veniți, mai ales în zonele slab dezvoltate din punct de vedere economic, prin sprijinirea utilizării de soluții locale inteligente și inovatoare, care contribuie la soluționarea problemelor de acces la teren, credit și formare.

Vom elabora o strategie guvernamentală de promovare internă a produselor agroalimentare românești, care să pună accent pe înființarea și extinderea piețelor țărănești, în majoritatea localităților sau a celor volante. În marile orașe ale .

Vom redefini Statutul profesional al agricultorilor, deoarece ei reprezintă motorul economiei rurale, nefiind numai exploatanți agricoli. Agricultorul este și furnizor de servicii de mediu, cât și un păstrător al tradițiilor.

Vom sprijini înființarea și dezvoltarea asociațiilor de producători agricoli, cu scopul dezvoltării producției și, mai mult, pentru aprovizionarea cu input-uri, depozitarea, procesarea și valorificarea produselor; asocierea producătorilor reprezintă o importantă măsură de întărire a rolului acestora în relația cu procesatorii, pentru valorificarea eficientă a producției.

Vom încuraja dezvoltarea și apariția unor bănci ale obștilor/cooperativelor agricole, aflate în proprietatea acestora, complementare băncilor care operează în mediul agricol. Scopul băncilor asociative țărănești nu este comercial, ci susținerea directă a muncii rurale, nevoile gospodăriei țărănești și ale satului, în ansamblu (utilaj, pământ, infrastructură, educație, biblioteci rurale, burse).

Vom dezvolta/înființa institute de cercetări în domeniul biotehnologiei și ingineriei genetice în agricultură, zootehnie, industria alimentară, în învățământul de specialitate și chiar în cadrul Academiei Române. Organizarea și funcționarea acestor institute se impune, deoarece acest domeniu, deși de maximă importanță și actualitate științifică pentru agricultura prezentului, dar mai ales a viitorului este foarte slăbit, sau lipsește din rețeaua de cercetare științifică agricolă a României;

Vom dezvolta o rețea viabilă de întreprinderi mici și mijlocii private (agroalimentare, industriale, de prelucrare a produselor locale, artizanale, de servicii etc.) în mediul rural are, care vor avea, pe lângă funcția economică importantă, și o componentă socială marcantă, în sensul „stabilizării” populației rurale (în primul rând a celei tinere), eliminării navetismului și utilizării, prin complementaritate, a forței de muncă sătești. În același timp, aceste întreprinderi au și rolul de a potența economia rurală care contribuie, în acest fel, prin impozitele care se plătesc bugetului local, la dezvoltarea economică, culturală și socială a localităților rurale respective.

Vom crea un mediu de afaceri favorabil pentru întreprinzători constând, în principal, în eliminarea obstacolelor din 3 domenii cheie: accesul la finanțare, acordarea de sprijin pentru întreprinzători în etapele de dezvoltare ale afacerii, reducerea poverilor administrative.

Vom ușura accesul la finanțare, prin crearea unor scheme de micro-creditare și garantare a creditelor pentru start-up-uri non-agricole rurale.

Vom acorda sprijin pentru întreprinzători, în etapele de dezvoltare ale afacerii, prin sisteme de impozitare rurale mai favorabile pentru afacerile aflate în faze incipiente, acordarea creditului cu ciclul de producție, implementarea unei noi scheme de plată a TVA-ului la încasare pentru firmele mici, un sistem de ajustări la calendarul de plată al contribuțiilor sociale pentru o perioadă de timp limitată, pe baza unor situații specifice ale firmelor astfel încât acestea să nu mai fie împovărate de penalități sau insolvență, precum și sprijin pentru accesarea programelor de finanțare europene.

Vom reduce poverile administrative, prin crearea unui punct de contact unic la nivel de microzonă rurală, pentru obținerea de informații complete pentru IMM-uri, pentru informații administrative, licențe, sprijin financiar și consultanță publică și prin simplificarea legislației privind ocuparea forței de muncă, cu accent pe implementarea unor programe de muncă flexibile în mediul rural.

DISTRIBUȚIA ȘI CONSUMUL: SUSȚINEREA IMAGINII DE „PRODUS ROMÂNESC”

Pe lângă producție, piața internă mai presupune lanțurile de distribuție și consumatorii. Fără acestea producția va fi în pierdere și va fi înlocuită o vreme de importuri, după care se va restrânge drastic. De asemenea, de așezarea echilibrată a producției și consumului depinde diminuarea decalajelor dintre provinciile istorice, dintre sat și oraș, dintre categoriile de consumatori, prin afectarea celor vulnerabile. În momentul de față, producția națională este descurajată, atât prin suprareglementările de la nivel central, de politicile agresive de subvenționare ale altor state, de sărăcia extinsă, cât și de politicile la raft ale marilor distribuitori străini de pe piața românească. Consumatorii au acces la bunuri în măsura în care au putere de cumpărare. Puterea de cumpărare a românilor este o preocupare majoră a Programului de guvernare AUR, regăsindu-se în majoritatea capitolelor acestuia.

În cele ce urmează, vom scoate în evidență câteva chestiuni relevante care privesc distribuția și consumul. Avem în vedere următoarele:

-

Susținerea imaginii de „produs românesc”, pe plan intern și internațional, în cadrul mai complex al programului AUR de încurajare a sentimentului de apartenență la spațiul românesc și al mândriei de a fi român. Acest nivel presupune o campanie culturală, educațională și de marketing național constantă.

-

Identificarea atât a „consumatorilor vulnerabili” (tinerele familii, de pildă), cât și a „producătorilor vulnerabili” – care au nevoie de susținere/subvenții, din motive sociale, strategice.

-

Încurajarea vânzării produselor fabricate în Țară în străinătate, prin integrarea în lanțurile de distribuție internaționale și cucerirea de noi piețe de desfacere.

-

Recucerirea pieței interne, prin normalizarea accesului producătorilor autohtoni la rețelele de distribuție și susținerea economiei rurale.

Bursele Agricole și Agenția Tărănească Națională

Această „recucerire” se realizează prin lanțul scurt alimentar (și nealimentar) de distribuție. **Lanțurile scurte de aprovizionare și distribuție** înseamnă vânzarea de la un fermier/producător local la un consumator, prin implicarea unui singur intermediar și pe o arie de maxim 50 km. Canalele scurte de distribuție facilitează interacțiunea între consumatori și producători și constituie un stimulent pentru valorificarea potențialului local și un factor de îmbunătățire a imaginii unor regiuni mai puțin cunoscute și deseori neglijate. Ele permit stabilirea unor relații de încredere și **trasabilitatea** imediată a produselor pentru consumatori, oferind, de asemenea, un nivel elementar de suveranitate alimentară.

Un rol important în dezvoltarea lanțurilor scurte de distribuție o are **turismul**, care va fi încurajat să se aprovizioneze de la producătorii locali. În acest sens, Guvernul AUR va reconfigura întreg pachetul legislativ, precum și instituțiile care împiedică în prezent formarea legăturilor economice dintre micile gospodării, ferme și afacerile turistice, așa încât acestea să formeze un ecosistem generator de valoare adăugată: economică – prin dețurșul țărănesc și al micilor ferme, culturală – prin integrarea pensiunilor în peisajul satului – entitate economică și istorică, de sănătate – prin alimentația sănătoasă și proaspătă, bunăstare psihologică prin contactul direct cu producătorul cu hrana vie. Turismul local integrat în lanțul scurt privește atât regimul hotelier cât și punctele gastronomice locale.

A doua structură este mica întreprindere locală manufacturieră, care va valorifica producția locală la nivel semi-industrial sau micro-industrial, a „meșteșugurilor”, axată în special pe produse ne-alimentare, în special al textilelor, cosmeticelor și leacurilor tradiționale (fito-farmaceutice), care valorifică materiale brute precum lâna, cânepa, plantele câmpului, fructele de pădure etc. Ce nu se procesează manufacturier va fi preluat de industrie, la prețul bursei țărănești. Această micro-industrie va beneficia de îndrumarea ministerelor de specialitate, așa încât să producă/distribuie competitiv față de alte produse echivalente din străinătate.

A treia structură a lanțurilor scurte este construirea unor antrepozite regionale care să colecteze produsul local pentru a-l distribui regional, atât la nivelul hipermarketurilor existente cât și prin construirea altor rețele de vânzare, inclusiv de tip „ușă la ușă”. Aceste antrepozite vor funcționa ca: burse țărănești, unde prețul va fi stabilit de competiția dintre micii producători, sisteme integrate de depozitare, platformă informatică pentru comenzi en detaille și en-gros, livrare. Pentru înscrierea la bursa locală, gospodăriile și fermele vor fi încurajate să se asocieze (devălmășii, asociații și cooperative). Bursele nu pot fi proprietatea unei singure asociații, ci vor fi conduse de reprezentanți ai tuturor asociațiilor unui bazin de colectare. România va fi împărțită în bazine de colectare, fiecare bazin va avea propria bursă, iar la scară națională va există o Agenție Țărăneasă Națională coordonator al burselor și, în plan mai larg, al problematicei micilor gospodării. Agenția va colabora cu ministerele agriculturii, turismului, economiei și finanțelor, sănătății educației și culturii, turismului și mediului, și va avea atribuții în domeniul materialului semincer animal și vegetal, al protecției mediului, al bunăstării familiilor din mediul rural și al satului, se va ocupa de exportul de produse de origine, turismul rural-istoric-cultural, va avea atribuții în domeniul școlarizării utile mediului rural.

Încurajarea vânzării directe, care are un rol vital, în România fiind tot mai frecvent întâlnite cazurile în care agricultorul vinde fără intermediari clienților. Se nasc astfel sisteme alimentare locale, unde producția, prelucrarea, comercializarea și consumul de alimente au loc într-o zonă geografică de dimensiuni relativ mici. Cazurile tipice sunt piața țărăneasă și punctul gastronomic local, târgurile. AUR va redeschide marile târguri de animale și nu numai, care se vor desfășura în cadrul unor evenimente mai largi, cu impact cultural și turistic. Fiecare bazin de producție/microregiune va fi încurajată să aibă un festival al său: al fetelor, al oilor, al brânzei, al urcatului la munte, al vinului etc. Vânzarea directă este rezultatul producției locale, care a fost dintotdeauna o parte a specificului zonelor rurale, dar ea a crescut în mod constant, în toate statele membre ale Uniunii Europene. Cererea consumatorilor pentru produse „locale” care au o proveniență sigură, împreună cu nevoia producătorilor de a adăuga valoare producției și comercializării propriilor bunuri agricole a dus la dezvoltarea unei game diverse de rețele alimentare locale și lanțuri scurte de aprovizionare.

Nu în ultimul rând, AUR va regla distorsiunile din piața concurențială, prin rezolvarea piedicilor care limitează accesului producătorului român pe piață, ca urmare a regulilor defavorabile introduse de proprietarii supermarketurilor, prin prezența la raft a 51% produse românești, reglementată, dar neaplicată, folosind conceptul de lanț alimentar scurt, ca parte a Politicii Agricole Comune, document de bază la capitolul „Agricultură” al Uniunii Europene.

Comercianții vor trebui să aibă la raft cel puțin un produs românesc similar. Statul va avea câte un reprezentant de-al său în echipele care negociază prezența la raft pentru fiecare mare distribuitor, așa încât micii producători să nu fie defavorizați, iar marii comercianți să fie impulsionați să investească în comerțul românesc pentru a-și crește marjele de profit, nu doar prin trecerea costurilor pe seama producătorilor și a consumatorilor locali.

RECOMPENSAREA CORPORATIVĂ A MUNCII

În Programul Aur de guvernare în 15 puncte se enunță că „Asigurăm angajatorilor posibilitatea de a recompensa angajații pentru contribuția lor la profitul firmei, prin distribuția de dividende către salariați în aceleași condiții de taxare cu distribuția de dividende către acționari”. Aceasta corespunde unei „Comunicări a Comisiei Europene”, intitulată „Despre cadrul de promovarea participării financiare a salariaților” - COM 2002 – 364 final -, care arată că „participarea financiară a salariaților contribuie la realizarea obiectivelor de politică socială ducând la o mai mare participare a angajaților la crearea de bogăție și la o mai bună coeziune socială”.

Conceptul de participare financiară a angajaților se referă la practica de a le acorda acestora, pe lângă salariu, și dreptul de a beneficia de o componentă variabilă din profiturile întreprinderii. O publicație recentă a prestigiosului „National Bureau for Economic Research” din SUA stabilea că „datele ne arată că participarea salariaților la profit are efecte benefice asupra tuturor aspectelor, cu excepția absenteismului, și că are un puternic efect pozitiv asupra loialității și efortului de muncă depus, dacă este combinată cu practici de implicare a angajaților, cu sisteme de pregătire profesională și de stabilizare a locului de muncă, cu niveluri reduse de supraveghere și cu salarii fixe situate la nivelul sau deasupra nivelului salariilor medii din branșă.” (Blasi et al 2008; de asemenea, Jones et al. 2019 pentru contextul est european).

Prin adoptarea participării financiare a salariaților la profit, se reduce concentrarea de capital, ceea ce duce la creșterea concurenței economice.

Plata cotei din profit se poate face direct sau se poate integra în diverse forme de operațiuni financiare din care se acordă plăți după un interval de timp agreat.

Participarea financiară a salariaților la profit pe calea acționariatului se corelează cu niveluri superioare de productivitate, de plată și de stabilitate a locului de muncă. De asemenea, prin co-supravegherea făcută de angajați și prin sistemele de reciprocitate care apar între ei, acest tip de participare reduce riscul de comportament parazitar.

AUR va reglementa prin lege ca, în toate companiile cu mai mult de 50 de angajați, să se instituie obligativitatea participării financiare a salariaților la profit pe calea acționariatului.

Acordul de participare îi va privi pe toți angajații (excepția fiind cei cu vechime mai mică de 3 luni) și va fi încheiat pe o perioadă de minim 3 ani.

Prima de participare financiară a salariaților la profit pe calea acționariatului nu poate depăși un plafon stabilit anual de statul român.

Pentru acești operatori economici vom oferi stimulente:

-

pentru angajatori, participarea financiară a salariaților este scutită de plata contribuțiilor sociale;

-

firmele care au sub 50 de angajați pot acorda participarea financiară a salariaților în regim voluntar;

•
deducerea impozitului pe profit din sume vărsate cu titlu de *participare financiară a salariaților*;

Nivelul cotei de partajare se negociază între părțile semnatare și variază de la firmă la firmă și este legat de diverși parametri precum cifra de afaceri, întârzierile de livrare, performanța unui anumit proiect etc. Există trei limite, impasabile însă:

1.

Primele de *participare financiară a salariaților la profit* pe calea acționariatului acordate ansamblului salariaților nu pot depăși 20% din salariul brut anual vărsat.

2.

Suma vărsată per salariat nu poate depăși plafonul stabilit anual de statul român.

3.

Nivelul cotei de participare trebuie să fie același pentru toți salariații, proporțional cu salariul sau cu durata de lucru.

Cota se va plăti cel târziu în ultima zi a celei de a șasea luni, de la încheierea bilanțului contabil anual.

ÎNCURAJAREA CAPITALULUI BANCAR AUTOHTON ȘI INTEGRAREA DIASPOREI ÎN SISTEMUL BANCAR ROMÂNESC

„Creăm bănci noi – Banca de Dezvoltare, Banca Agricolă și Banca Românească pentru locuințe și consolidarea Clădirilor, pentru a asigura creditarea afacerilor autohtone și a populației” este un enunț al Programului AUR. În prezent, ponderea băncilor cu capital românesc este de circa 34% în sistemul bancar din România. Rentabilitatea băncilor străine, conform BNR, a crescut în ultimul an de la 191,23% la aproape 210% (rata rentabilității activității de bază), în condițiile în care ponderea creditului atras a scăzut în ultimul an cu 5%. Sistemul bancar românesc este dominat de patru bănci, niciuna cu capital *integral* românesc. Capitalul de stat în domeniul bancar deține puțin peste 10% din activele sistemului, insuficient pentru susținerea economiei naționale.

Apreciem că se impune refacerea unui sistem bancar cu capital românesc, pentru susținerea industriilor strategice, a căror creștere nu poate fi un obiectiv al intereselor străine, care nu au de ce să impulsioneze munca și capitalul în plan local. Rolul băncilor acestui sistem trebuie să fie acela de multiplicator al banilor din economia națională, inclusiv prin dobânzi care să asculte și de logica industriei și agriculturii românești, nu doar de logica comercială a altora.

Având în vedere domeniile strategice ale economiei, vom înființa următoarele bănci: Banca de Dezvoltare – pentru investițiile strategice, Banca Agricolă – pentru susținerea agriculturii și a mediului rural, Banca Românească pentru locuințe și consolidarea clădirilor, care alături de CEC și Eximbank se vor adresa prin oferte de creditare specifice dezvoltatorilor, industriei, IMM-urilor și cercetării, astfel încât aceștia să poată susține programele naționale dezvoltate în parteneriat cu Guvernul României.

Integrarea diasporei în sistemul bancar românesc este enunțată în programul de guvernare AUR:

„Extindem CEC Bank în comunitățile românești din diaspora pentru a oferi finanțare românilor care doresc să deschidă magazine și depozite cu produse românești”.

Vom consolida CEC și EXIMBANK, prin specializarea obiectului lor de activitate, pentru promovarea exporturilor și stimularea dezvoltării industrial, dar și pentru a finanța mult mai mult întreprinderile mici și mijlocii, turismul, construcțiile, serviciile, industria prelucrătoare, meșteșugurile, micii întreprinzători și activităților independente, etc., precum și fermierii sau pe cei care doresc să investească în agricultură.

În acest sens, CEC-ul își va extinde rețeaua, astfel încât la 1 ianuarie 2026 să aibă o rețea reprezentativă de filiale la nivel rural, dar și în comunitățile românești din diaspora. În următorii cinci ani se va deschide o filială CEC în fiecare localitate din străinătate, **unde avem cel puțin 50 mii de români.**

Concomitent, statul român va simplifica procedurile pentru obținerea garanțiilor acordate de către fondurile de garantare existente în prezent, care vor fi capitalizate, pentru a putea susține programele publice incluse în programul de guvernare.

CAPITOLUL VI: OPRIREA DECLINULUI DEMOGRAFIC – ÎNCURAJAREA NATALITĂȚII ȘI FAMILIEI

„Stimulăm natalitatea și sprijinim familia naturală prin lansarea Planului Național pentru Protejarea Familiei, cu o durată de 20 de ani.”

Program pe 20 de ani pentru refacerea natalității / Identificarea cauzelor / Măsuri culturale, politice și administrative și din domeniul sănătății

În prezent, în Țară, înregistrăm un adevărat fenomen de demobilizare demografică: românii din România nu mai vor să facă copii - 70% dintre cupluri declarau aceasta, în 2022. An în care s-a înregistrat cel mai mic număr de nașteri, din ultimii 134 de ani. Deși 60% dintre români sunt căsătoriți, ponderea gospodăriilor care nu aveau copii în 2021 era de 72,2% (5,4 milioane familii). Toate acestea plasează România într-un adevărat *regim de catastrofă demografică*: până în 2050 vom fi doar 14 milioane de români, dacă lucrurile vor fi lăsate să evolueze astfel. AUR își face o misiune din stoparea acestui fenomen.

România este țara care nu este în vreun război, dar care are cea mai mare rată de emigrație din Europa – peste 4 milioane, la nivelul anului 2021. Ucraina, afectată de război direct, avea în anul 2023 un număr de 5 milioane de migranți. Ministrul muncii din 2021 spunea la un moment dat că în România se nasc mai puțini copii decât în diaspora, afirmație inexactă, dar care aproximează o realitate: singura comunitate românească care crește este diaspora.

Planul național pentru Protejarea Familiei pe care îl va implementa AUR va avea următoarele coordonate: cultural-educaționale, politico-administrative (calitatea guvernării), sănătate și economie – muncă și fiscalitate. Acestea sunt și palierele care definesc potențialul demografic al unei națiuni.

PROGRAM PE 20 DE ANI PENTRU REFACEREA NATALITĂȚII. IDENTIFICAREA CAUZELOR. MĂSURI CULTURALE, POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE ȘI DIN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII

Planul național pentru Protejarea Familiei va avea următoarele coordonate: cultural-educaționale, politico-administrative (calitatea guvernării), sănătate și economie – muncă și fiscalitate. Acestea sunt și palierele care definesc potențialul demografic al unei națiuni.

AUR consideră că sărăcia și lipsa de perspectivă – ceea ce numim într-un cuvânt mizerabilizarea vieții sociale, sunt principala cauză a scăderii natalității. Mizerabilizarea vieții sociale direct cauzată de o guvernare cronic slabă, care consideră de 30 de ani poporul doar un instrument politic. Urmarea directă este sărăcia și riscul de a intra în sărăcie, pentru o masă tot mai mare de români. Numai în ultimele luni ale anului 2022, ca urmare a scumpirii galopante a energiei și încălzirii, 20% dintre români au căzut în sărăcie, o dublare față de anul anterior, în condițiile în care riscul de sărăcie la nivel național este de aproape 40% - jumătate dintre români pot ajunge oricând în situația de a nu-și putea satisface nevoile de bază.

Componentele demobilizării demografice ale românilor sunt de natură politică – lipsa unui proiect de Țară, care să arate românilor că efortul lor contează pentru întreaga societate, dar și culturală și de psihologie colectivă - scăderea stimei de sine ca români, convingerea că în Țară „nu se mai poate face nimic”, că „nu îți poți face un rost”, a imposibilității câștigării decente a traiului. Peste acestea se suprapun elementele noii culturi a consumului, care descurajează, în general, natalitatea; de asemenea, elemente de natură social-economică – servicii publice inepte în domeniul sănătății (teama pentru propria viață), educației, recompensarea deficitară a muncii (salarii scăzute, piedici în calea afacerilor), blocajele administrative și infrastructura rudimentară.

„CULTURA DE AUR ȘI „FAMILIA DE AUR”

Planul Național pentru Protejarea Familiei se adresează tuturor acestor probleme, prin acțiunea concertată a mai multor ministere, cu programe structurate pe termen scurt, mediu și lung. Acesta este un program complex care are în vedere îndreptarea situației din sănătate, educație, recompensarea muncii, corectitudinea administrației și stimularea sentimentului de apartenență la țară, a sentimentului național.

În plan **cultural – educațional** guvernarea AUR va demara un program pentru creșterea stimei de sine, a mândriei că suntem români și de valorizare a hărniciei, a abilităților de gospodar a românilor, cultul familiei și al copilăriei. Statul nu va mai finanța manuale, reuniuni, filme, spectacole de teatru, emisiuni, în care stima de sine colectivă va fi afectată și va încuraja acele producții culturale și artistice care vor pune în valoare patrimoniul național, binele, frumosul, valorile universale, pe categorii de vârstă și sociale, în cadrul unui program complex numit „Cultura de AUR”. Nu în ultimul rând, vom desfășura programe culturale, de informare, prin care cultul familiei va fi revitalizat – „Familia de AUR”, prin care se va promova frumusețea umanității, a maternității și copilăriei, prin programul cultural-educativ „Amintiri din Copilărie” – după poveștile primului povestitor al – Ion Creangă. În cadrul acestuia se vor derula proiecte culturale, tabere, vizite la case memoriale, la țară, precum și programul școlar „Educație pentru Viață”.

Sistemul de burse din sistemul educațional va facilita prezența școlară funcție de performanță și venituri ale familiilor cu posibilități reduse, precum și munca cu contract în școlile duale/profesionale.

Mesajul cultural va accentua **cultul muncii împlinite** - eficiente pentru persoană și societate și al timpului liber, pentru familie. Totodată, guvernul va dezvolta programe educațional-culturale pentru reducerea violenței domestice – România are, în prezent una dintre cele mai ridicate rate din Europa: cca 36%. Violența domestică este una dintre cauzele abandonului copiilor și factor al scăderii natalității. Programele de facilitare a muncii și a stimei de sine vor contribui și ele la scăderea violenței în familie.

Politic și administrativ, Guvernul AUR va reconecta mândria de a fi român de rezultate palpabile în politica externă (libera circulație în cadrul UE, unificarea cu Basarabia, demnitate în relația cu marii actori externi), internă (sănătate, educație, siguranță și ordine publică, infrastructură) etc. care să implice forță de muncă și inteligență românească, remunerată în raport cu efortul depus, așa încât succesul social să depindă și de îndeplinirea unui scop de care să fim mândri, iar cetățenii să fie convinși că vor fi serviți cum se cuvine de sectorul public. În prezent, firmele românești sunt controlate de nu mai puțin 60 instituții și agenții, 40% din timpul departamentelor de resurse umane fiind consumat de proceduri birocratice în relația cu statul, cheltuind anual câteva miliarde de lei pe proceduri birocratice. La rândul lor, 7 din 10 salariați trebuie să își ia o zi de concediu pentru a sta la ghișeele administrației, iar 8 din 10 trebuie să revină în fața funcționarilor.

Eficiența administrativă va fi parte a programului politic de convingere a românilor că merită să rămână în Țara lor, prin debirocratizare, digitalizare, stimularea empatiei aparatului funcționaresc și profesionalism. Educația preșcolară nu va fi obligatorie și va avea doar rolul de suport pentru familie. AUR consideră familia primul și cel mai important factor de educație pentru copil, nu statul.

În domeniul sănătății: România are printre cele mai mari rate ale mortalității din Europa. Iar mortalitatea mai mare decât natalitatea înseamnă depopulare: românii mor cu zile în propria lor Țară. Românii știu acest lucru și se tem pentru propria viață: încă un motiv să fugă din Țară. AUR are un program general de îmbunătățire a sănătății cu aplicații care țin direct de scăderea mortalității. Mortalitatea în exces, evitabilă, la care în România ocupă locul 7 în lume, ține de următoarele zone strategice:

- **prevenție** – aici AUR are în vedere creșterea rolului medicului de familie și restabilirea/reînființarea policlinicilor publice, cu programe de screening pentru cele mai răspândite și mortale boli etc.
- **mortalitatea generată de sărăcie și lipsa de educație** – alcoolism, TBC, care vor fi atacate prin programele de „sănătate a națiunii”, de „ocrotire a celor vulnerabili” și educație – „cum arată astăzi școala, va arăta mâine Țara!”, din prezentul program de guvernare al AUR.
- **mortalitatea la naștere și mortalitatea infantilă, a pruncului și a mamei** - România are a doua cea mai mare mortalitate infantilă din UE (5,8 la mie) și a patra din UE a tinerelor mame care nasc (10 la 100 mii de născuți vii)
- **mortalitatea datorată insalubrității spitalelor** – așa numitele boli intraspitalicești (nosocomiale), cauzate de vechimea clădirilor și de managementul politizat.

În acest domeniu, AUR va răspunde multiplu, administrativ și logistic, în sensul că va depolitiza spitalul și va demara un amplu proces de reconstrucție/construcție a acestora. România se află într-o situație paradoxală: numărul infecțiilor este crescut, dar autoritățile publice sancționează tocmai unitățile sanitare care le raportează – Direcțiile de Sănătate Publică și Ministerul, în loc să ia măsuri pentru redresarea situației spitalului care le raportează, dimpotrivă, sancționează instituția raportoare. Astfel, față de media raportării europene a unor astfel de infecții potențial mortale de circa 4,5%, România nu raportează decât 0,8%.

SUSȚINEREA ECONOMICĂ A „FAMILIEI DE AUR”

În programul în 15 puncte al AUR se arată: „Acordăm împrumuturi cu dobândă subvenționată și garanții de stat familiilor cu trei sau mai mult de trei copii, pentru achiziționarea de locuințe. Acordăm împrumuturi cu dobândă subvenționată de până la 10.000 de euro pentru cumpărarea unui autovehicul nou familiilor cu trei sau mai mult de trei copii minori. Scutim de impozit pe autovehicule, terenuri și locuințe, familiile cu trei sau mai mult de trei copii, cu condiția ca valoarea totală a proprietăților să nu depășească 500.000 de lei. Pentru fiecare copil minor din cadrul unei familii majorăm alocația la ¼ din valoarea salariului minim pe economie. Indemnizația pentru creșterea copilului va fi egală cu media veniturilor salariale din ultimele 24 luni. Companiile vor beneficia de o deducere din taxe și impozite pentru cheltuielile de înființare a creșelor în incinta sediilor acestora. Acordăm mamei cu trei sau mai mult de trei copii un tichet valoric pentru a acoperi cheltuielile școlare ale copiilor, până la finalizarea studiilor. Familiile cu patru sau mai mulți copii vor beneficia de locuințe de stat cu chirie zero, dacă cel puțin unul dintre părinți lucrează. Până în momentul în care numărul de unități locative deținute de stat va fi suficient pentru aceste situații, plata chiriilor va fi asigurată de la bugetul de stat. Copiii născuți în familii de români care au avut rezidență în afara granițelor, și care au optat pentru revenirea în Țară, vor primi o indemnizație lunară egală cu 75% din salariul mediu pe economie”.

Actualul guvern derulează programul „Family Start”, care se adresează familiei alcătuită din soț și soție și celor monoparentale. Programul guvernamental actual presupune un credit subvenționat. de o valoare de 150 mii lei, un decont al cheltuielilor de căsătorie, autoturism, școlarizare copil în valoare de 20 mii lei. Ambele forme de suport, deși binevenite, sunt limitate, insuficiente și greu de accesat, fiind în același timp afectate de birocrație: de pildă, nu se ține cont de faptul că tinerii au nevoie de susținere și înainte de căsătorie. Programul guvernamental are atașat un alt program numit „StudentInvest”, în valoare de 50 mii

lei, credit acoperit 80% de stat, pentru studenții cu vârste între 18 și 31 ani. Dimensiunile de intervenție nu vizează decât parțial sau deloc cauzele de fond ale scăderii natalității: tinerii au nevoie de bani, dar nu în orice condiții, fondurile trebuie să fie realmente acoperitoare, suportul trebuie să aibă finalitate socială palpabilă, aceea a posibilității stabilirii unui rost aici, în Țară.

Vom iniția programul „Familia de aur” care va avea o componentă social-economică importantă și multiplă. Acesta va susține **întemeierea familiei** și, mai apoi natalitatea, suportul crescând funcție de numărul de copii, o grijă aparte urmând ca statul să acorde familiilor cu mai mult de trei copii, funcție de categoria de venit în care se încadrează.

Programul are mai multe componente: sprijin pentru întemeierea familiei, ajutorul pentru naștere, pentru creșterea copilului și pentru educație. Acestea sunt în funcție de numărul de copii, vârsta acestora și de venitul familiei.

Totodată, **programul are și o componentă legată de adopție**. Țara noastră are cea mai mare cifră a copiilor instituționalizați din UE – peste 60 mii. Rata adopției însă este foarte slabă, circa 5% în unii ani. Abandonarea copilului este una dintre expresiile mizerabilizării familiei: sărăcia severă, lipsa de cultură maternală, violența domestică. În cadrul „**Familiei de aur**”, guvernarea va iniția demersurile legislative multisectoriale privind scăderea abandonului, creșterea ratei adopțiilor în România, prin ușurarea demersurilor birocratice și deci, a integrării familiale a copiilor. Din punct de vedere economic, în cazul în care familia nu va putea avea copii și va adopta, sau dorește să se extindă și prin adopția unuia sau mai multor copii, pe lângă suportul de care beneficiază familiile cu copii naturali – programe ordinare, va beneficia și de programe de suport suplimentare, sau extraordinare, pentru recuperarea sufletească, psihologică, fizică a copiilor adoptați. Pentru fiecare copil adoptat, programele ordinare de suport vor fi indexate cu un coeficient ce urmează să fie stabilit de specialiști, în funcție de dificultatea integrării în familia definitivă.

Astfel, după modelul statelor vecine, care au avut deja succese importante pentru creșterea natalității, AUR va implementa **politici bancare de sprijin a căsătoriilor și a nașterilor**: familiile se vor bucura de credite cu dobândă subvenționată pe durată lungă, care să acopere nevoile întemeierii și dezvoltării familiale, iar cele cu peste trei copii nu vor trebui să returneze integral creditul, pe care îl vor folosi după dorință, cu o condiție, cel puțin unul dintre soți să muncească. Creditul cu dobândă subvenționată și garantat de stat poate ajunge la 400 mii de euro, fiind destinat atât achiziționării unei locuințe și automobil, cât și pentru rechizite, taxe școlare, cheltuieli medicale, tabere școlare, etc. Creditul va fi acordat cu condiția ca soții să nu aibă mai mult de 45 de ani, iar proprietatea achiziționată să nu depășească 100 mii euro. Componenta auto a creditului se ridică la suma de 10 mii euro, cu condiția ca acesta să fie nou, iar familia să semneze un contract privind nașterea a cel puțin 3 copii pe durata creditului. Dacă nu va reuși să îi aibă din motive întemeiate, poate adopta cel puțin doi copii, atunci suma putând fi păstrată, altfel, va trebui returnată. Autoturismul va trebui să fie produs în Țară, iar bunul achiziționat va fi scutit de taxe și impozite. Familiile cu copii vor beneficia de reduceri de taxe și impozite gradual, în funcție de numărul de copii și grupa de venit, până la zero taxe și impozite, pentru cei cu mai mult de trei copii.

În ceea ce privește **alocația**, majorarea la $\frac{1}{4}$ din valoarea salariului minim brut garantat asumat de AUR – 5000 lei/lună - va presupune dublarea efectivă a cuantumului alocației copiilor, o creștere semnificativă care va putea acoperi într-o anumită măsură cheltuielile absolut necesare pentru întreținerea și educația acestora. Totodată, indemnizația pentru creșterea copilului va fi egală cu media veniturilor salariale din ultimele 24 de luni, așa încât creșterea copilului să nu mai fie resimțită de mamă ca o sancțiune financiară.

O altă măsură de încurajare a natalității va consta din introducerea și generalizarea **trusoului noului născut**, care va fi subvenționat funcție de diferite trepte de venit, începând cu gratuitatea pentru familiile aflate în câmpul muncii, dar cu venituri insuficiente.

Vom introduce carduri de reduceri cu oferte, dedicate exclusiv familiilor care au cel puțin doi copii, în funcție de nivelul de venit, așa cum există în state: Croația, Polonia, Spania, Lituania, Italia, Estonia, Germania, Letonia. Principala finalitate a cardului va fi acoperirea cheltuielilor **școlare și medicale**. Cardul de reducere va fi completat cu tichete valorice destinate familiilor cu cel puțin trei copii, pentru acoperirea nevoilor școlare, până la finalizarea studiilor, funcție de categoria de venit a acestora.

Pe lângă problemele economice ale familiei, în special ale tinerei familii, altele constau în regimul distorsionat al muncii și al sprijinului administrativ-financiar aferent, disproporționat în raport cu nevoile.

În România se muncește mult și fără socoteală: avem cel mai mare număr de ore lucrate în UE (peste 2043 ore, față de media UE de 1792) și a opta cea mai slabă productivitate a muncii din UE. Nu este de mirare că românii pleacă, dintr-o societate în care oricât ai munci, tot sărac rămâi. Pentru întărirea economiei și stimularea tinerilor să revalorizeze munca în Țară, vom așeza sistemul de taxare a muncii, astfel încât aceasta să fie încurajată, la care vom adăuga un sistem fiscal de stimulare a productivității muncii, prin accentul pus pe educație și tehnologie. Nu în ultimul rând, guvernul AUR va adopta norme, politici administrative și fiscale care vor face posibilă remunerația funcție de munca depusă, de competență, de contribuția la sectoarele considerate vitale (sănătate, educație, infrastructură, etc).

Facilități concrete legate de regimului muncii vor consta în înființarea/extinderea centrelor de zi pentru copii și încurajarea mamei să petreacă timp cât mai mult cu copilul. Avem în vedere constituirea unei rețele de creșe și grădinițe, inclusiv pe lângă instituții și întreprinderi, atât în mediul urban cât și în cel rural, cu gratuități funcție de venitul familiilor. Companiile vor beneficia de deduceri și alte stimulente. Acestea vor fi înființate în spații deja existente, sau vor fi construite de la zero, inclusiv prin parteneriat public-privat, în cadrul unui program desfășurat pe o durată de 5 ani, cu obiective clare de atins anual. Proximitatea față de locul de muncă va scădea presiunea asupra părinților și va înlesni reintegrarea cât mai grabnică a mamei în activitățile profesionale. Într-o măsură deloc de neglijat, frecventarea unor creșe aflate în imediata vecinătate a locurilor de muncă ale părinților poate avea un efect psihologic pozitiv asupra dezvoltării emoționale a copiilor. AUR va dezvolta extinderea învățământului preșcolar, dar acesta nu va mai fi obligatoriu, rolul său fiind de suport pentru familie.

Femeile cu copii vor beneficia de **program redus de muncă** și de facilități pentru munca la distanță, ore libere suplimentare. **Perioada de suport** pentru creșterea copilului se va extinde, în sensul că după vârsta de doi ani a copilului, se introduce un număr de zile libere/an pentru părinți, până ce copilul împlinește vârsta de 12 ani, suplimentar față de concediul de odihnă (minim două săptămâni, funcție de vârsta copilului și de integritatea familiei – părintele singur va avea un număr dublu de zile).

Un alt palier de suport în cadrul programului „Familia de Aur” este susținerea acordată de stat **familiei lărgite**. Considerăm că implicarea bunicilor, fraților și unchilor/mătușilor în creșterea copiilor este de natură să crească calitatea educației și calitatea vieții familiei. Vârșnicii cu venituri reduse, implicați în familia lărgită vor beneficia de gratuități suplimentare în ceea ce privește transportul, tratamentele de tip fizioterapeutic. Sub-programul face parte din **Programul „Cine nu are bătrâni, să-și cumpere”**. Celelalte categorii de rude menționate vor beneficia de subvenții după nevoie, coroborate cu nivelul de venit și cu gradul de implicare în creșterea copilului. Autoritatea pentru protecția copilului va monitoriza periodic programul prin sondaj, prin deplasare la domiciliul declarat al copilului, și va propune încadrarea în categoria de suport adecvată.

Nu în ultimul rând, guvernarea AUR va lua măsuri directe pentru revenirea românilor din diaspora, prin susținerea familiei lărgite. Românii din diaspora au o rată bună a natalității: încă din 2017 guvernul României recunoștea că numărul copiilor născuți în diaspora era mai mare decât cel din Țară. Avem o serie de măsuri indirecte, privind sistemul sanitar, educațional, administrativ și fiscal enunțate, precum și măsuri directe. Avem în vedere asigurarea unui **venit lunar - sub forma unei indemnizații egale cu 3/4 din salariul mediu pe economie, pentru copiii născuți de românii care au optat să se întoarcă în Țară.**

În felul acesta, AUR înțelege să susțină sentimentul muncii împlinite, și al celui de apartenență la Țară, pentru a aduce înapoi românii în Țară, iar pe cei rămași, să îi încurajeze să nu o părăsească.

Toate aceste măsuri complexe presupun, pe următorii zece ani, un buget trans-sectorial de suport al familiei (la muncă, economie, finanțe, educație, cultură, sănătate) de peste 10 ori mai mare decât cel existent în prezent. Efortul bugetar va fi scalat anual, începând de la cele mai vulnerabile categorii sociale – familii cu cel puțin doi copii (număr care reprezintă rata de stabilizare demografică a Țării) aflate în sărăcie și risc de sărăcie (tineri și vârstnici), urmând ca apoi să se adreseze și celor din categorii cu venituri mai bune și cu mai mult de doi copii, pentru a intra prin aceste măsuri de suport pe o curbă de spor demografic.

CAPITOLUL VII: SĂNĂTATEA NAȚIUNII

Nu s-a făcut nimic, în 33 de ani, pentru sistemul public de sănătate / Spitalele din România – adevărate bombe cu ceas / Ce trebuie făcut? / Programul „Ana Aslan”, de construire a tuturor spitalelor județene din România / Strategia Națională de Sănătate a românilor, atribuit al Guvernului și similar ca prioritate cu contribuția la bugetul NATO / Informatizăm sănătatea / România, producător și nu consumator de medicamente pe piața mondială / Tresem toate Unitățile de Primiri Urgențe (UPU) din subordinea Departamentului pentru Situații de Urgență (DSU) în coordonarea Ministerului Sănătății / Creșterea calității și reducerea timpului de acces la serviciile medicale de urgență / Rolul medicului de familie va fi extins, se va degreva medicul specialist Acces la diagnostic timpuriu, prin programe de prevenție, analize și controale medicale gratuite pe grupe de vârstă / Corelarea nivelului de salarizare cu numărul pacienților tratați, dificultatea cazurilor și rezultatele medicale obținute / Program național pentru revitalizarea policlinicilor – câte una la 25.000 locuitori / Alimentație și prevenție pentru o viață sănătoasă: sancționarea drastică a dublului standard în calitatea alimentelor / Reconfigurarea sistemului de plăți și decontări ale Casei Naționale de Asigurări de Sănătate / Decontarea serviciilor stomatologice și prevenția stomatologică pentru copii / Statul român se raportează la serviciile stomatologice ca la un moft / Trei din patru copii au carii și 3% dintre copiii României nu s-au spălat pe dinți niciodată

SPITALELE DIN ROMÂNIA, ADEVĂRATE BOMBE CU CEAS

Starea de sănătate a populației a fost ultima preocupare pentru guvernarea României. Singura atenție care i s-a dat a fost doar declarativă, în timpul tuturor campaniilor electorale. În fapt, nu s-a făcut nimic: am rămas doar cu promisiunile. Clădirile multor spitale de stat din România sunt construite de mai bine de 50 de ani. De fapt, în ultimii 33 de ani, doar două spitale publice au fost construite - Spitalul din Mioveni, cu bani de la Consiliul Local și Institutul Oncologic de la Iași.

Restul unităților sanitare sunt adevărate bombe cu ceas, fără circuite corespunzătoare și fără autorizație de securitate la incendiu. Concret, din cele peste 400 de spitale de stat, mai mult de jumătate funcționează

în clădiri vechi de peste 50 de ani, în toate existând infecții nosocomiale și foarte multe dintre ele sunt neexpertizate tehnic, iar dintre cele expertizate multe se află încadrate în clasele de risc seismic 1 și 2. În România unul din 3 spitale are risc seismic; fiecare din ele are instalații electrice improvizate, panouri electrice defecte, ventilatoare vechi, infecții nosocomiale, cu probleme de responsabilitate. Sunt doar câteva dintre cauzele incendiilor din spitalele românești. Din ce în ce mai des, unitățile care ar trebui să reprezinte un loc sigur pentru pacienți devin locurile unde oamenii își pierd viețile, înainte ca boala să îi răpună.

Construcțiile nu mai corespund din punct de vedere tehnic normelor în vigoare, pe lângă riscul seismic, instalațiile sunt vechi și subdimensionate, holurile lor sunt prea înguste și saloanele insalubre. Realitatea spitalicească din România este cutremurătoare.

CE TREBUIE FĂCUT?

Programul de guvernare AUR pornește de la măsuri realiste, și nu promisiuni de construire a unor așa-zise mega-spitale „regionale”, care n-au existat decât în programe electorale și nici măcar pe hârtie, ca studii de fezabilitate. Guvernul AUR prevede în schimb construirea și dotarea spitalelor județene prin **Programul „Ana Aslan”**. Acest program se va finanța prin intermediul Companiei Naționale de Investiții, pe baza unor proiecte-tip, folosind fonduri europene, locale și centrale, pentru a oferi condiții adecvate tuturor pacienților români, nu doar celor care pot merge la spitale private sau în străinătate.

Această măsură asigură pentru prima dată după 1990 construirea unei infrastructuri spitalicești cu acoperire națională. Ca obiectiv de urgență ne-am propus construirea a 28 de spitale orășenești până în 2027, prin parteneriatul inițial dintre Ministerului Sănătății cu Compania Națională de Investiții, România devenind un stat care își respectă cetățenii și le asigură cu adevărat acces egal și universal la servicii de sănătate.

Finanțarea va fi asigurată din Programul Operațional Sănătate publică - Prioritatea 2, cu un buget total de 425 milioane euro (costul fiind de circa 10-14 milioane de euro pentru un spital orășenesc). Bugetul asigură construirea și dotarea unui spital orășenesc cu minim 100 de paturi de spitalizare continuă și spitalizare de zi, la cele mai înalte standarde. Această măsură va asigura accesul tuturor românilor la servicii de sănătate de calitate, fiind eliminate inechitățile majore din prezent la care sunt supuși românii săraci și cei din zonele greu accesibile sau slab dezvoltate.

Un spital județean trebuie să aibă, în schimb, 500–600 de paturi și trebuie să acopere toate specialitățile. Un buget de construcție pentru un asemenea spital ar fi de 200 milioane euro doar pentru partea de construcție, la care se adaugă dotările, de alte 150 de milioane euro și alte cheltuieli diverse. Valoarea spitalului regional de la Iași, de pildă, a fost estimată la 1 miliard euro, pentru o unitate cu 880 locuri.

Ministerul Sănătății, împreună cu Compania Națională de Investiții vor elabora un număr de până la maxim 3 proiecte-tip, în funcție de numărul de paturi, urmând ca la nivelul fiecărui județ să fie selectat unul dintre acestea, corelat cu necesitățile obiective. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, împreună cu Ministerul Sănătății vor identifica axele posibile de finanțare din fonduri europene. Bugetul estimativ pentru aceste investiții este de peste 4.000.000.000 euro. Dar nu banii, risipiți într-o mai mare măsură (a se vedea cazul cumpărării în exces de vaccinuri antiCovid) au fost o problemă, ci lipsa totală de viziune și nepăsarea criminală a guvernanților de până acum față de starea de sănătate a românilor.

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE SĂNĂTATE A ROMÂNILOR, ATRIBUT AL GUVERNULUI ȘI SIMILAR CA PRIORITATE CU CONTRIBUȚIA LA BUGETUL NATO

Sănătatea publică este atributul exclusiv al Guvernului României, care, prin Ministerul Sănătății evaluează permanent starea sistemului medical, planifică măsurile de reabilitare și dezvoltare a infrastructurii, în acord

cu strategia pe termen lung asociată Proiectului de Țară asumat de Guvern. Este imperios necesară o dezbatere națională, pe baza căreia să realizăm o strategie pe următorii 5-10-25 de ani în domeniul sănătății. Instrumentul programatic prin care trebuie făcută reconstrucția sistemului public de sănătate din România este Strategia Națională de Sănătate. Acesta este un program multianual, care stabilește standardele fixate de Guvern în ceea ce privește starea de sănătate a națiunii și potențialele amenințări pe termen mediu și lung: apariția unor afecțiuni noi, epidemii și pandemii, îmbătrânirea populației ș.a.m.d.

Sistemul medical din România va fi deservit de spitale regionale, județene și orășenești, policlinici comunitare și centre de diagnostic și tratament de specialitate. Statul român trebuie să își asume construirea într-un interval de cel mult trei ani a spitalelor regionale și construirea sau renovarea eșalonată, după un program anual care să cuprindă minim 10% din necesarul total a unităților județene, orășenești și comunitare, aflate în funcțiune.

Programul de investiții în sistemul de sănătate va avea prioritate la întocmirea bugetului de Stat și va fi asigurat în mod similar cu programele de înzestrare a armatei, contribuția la bugetul NATO și la bugetul Uniunii Europene. Ministerul Sănătății are obligația de a întocmi și actualiza anual un Registru Electronic Național al tuturor facilităților care deservește sistemul de sănătate publică din România. Acesta trebuie să evidențieze starea reală a fiecărei clădiri în care se desfășoară activități din domeniul sănătății publice, necesarul de logistică și echipamente medicale și un calcul estimativ al bugetului de investiții, pe baza unui nomenclator standardizat la nivel național. Acest Registru Electronic Național va oferi date în timp real cu privire la disponibilitatea resurselor medicale, în funcție de locație și va fi utilizat ca instrument de lucru în redistribuirea pacienților, pe durata unor perioade de eventuală criză.

Cele trei niveluri de clasificare generală a stării de funcționare pentru facilitățile medicale vor fi: normal, sensibil și critic. În funcție de această clasificare, guvernul are o situație clară cu privire la necesarul de investiții la nivel național și totodată un buget estimativ, ordonat în funcție de urgența impusă de starea infrastructurii. Alocarea bugetului pentru reabilitarea unităților clasificate cu nivelul "critic" se face printr-un capitol separat, fără posibilitatea ca sumele respective să fie utilizate în alte scopuri. Responsabilitatea pentru starea infrastructurii în sistemul de sănătate trebuie să fie foarte clar atribuită și asumată de factorii de răspundere din cadrul Ministerului Sănătății și Guvernului României.

Criteriile de evaluare ale infrastructurii din sistemul medical trebuie standardizate la nivel național și așa încât să prevadă măsuri clare de siguranță pentru pacienți și personalul medical. În funcție de starea necorespunzătoare a facilităților, infrastructurii sau normelor de siguranță, unitățile medicale trebuie închise parțial sau total, reconstruite.

Prefectul îndeplinește atribuțiile cu privire la verificarea și evaluarea stării de funcționare a infrastructurii din sistemul de sănătate în teritoriu și răspunde în mod direct pentru întocmirea și raportarea corespunzătoare a documentației aferente. Neîndeplinirea obligațiilor legale și a procedurilor profesionale care reglementează menținerea în stare de funcționare corespunzătoare a infrastructurii din sistemul de sănătate trebuie să atragă răspunderea penală individuală a celor răspunzători. Autoritățile locale vor avea obligația să întocmească și să pună în aplicare o strategie de lucru pentru asigurarea cu personal a unităților din sectorul sănătății publice. Acolo unde este necesar, responsabilii locali au datoria de a asigura facilități care să atragă profesioniști în domeniu: unități de cazare, transport gratuit, stimulente pentru familie etc.

INFORMATIZĂM SĂNĂTATEA

În ultimii 30 de ani, deciziile legate de politicile de sănătate publică s-au luat, în marea lor majoritate, conform opiniilor unora și altora, fără a fi bazate pe dovezi, pe informații reale, actualizate permanent. Acest lucru trebuie să înceteze. Punem tehnologia la treabă, pentru ca politicile de sănătate publică să fie corelate

permanent cu situația reală din sistemul sanitar. Realizăm și punem în funcțiune un sistem informatic automat, de colectare a datelor esențiale din sănătate, sistem complet automatizat și informatizat. Asigurăm Ministerului Sănătății o echipă de specialiști care să centralizeze, analizeze și sintetizeze aceste informații.

Sistemul de sănătate din România trebuie complet informatizat în cel mult 12 luni, prin grija nemijlocită a Guvernului României. Procedurile de contractare a companiilor private pentru realizarea programelor informatice necesare în sistem trebuie avizate de CSAT. Bazele de date cu informații de natură medicală au regim special și vor fi realizate, gestionate și utilizate potrivit unei strategii adoptate de CSAT.

Deținătorul și administratorul bazelor de date cu informații medicale despre pacienți, patrimoniul sau situația operațională a sistemului nu pot fi decât autoritățile române. Orice formă de înstrăinare temporară sau parțială, încredințare sau punere la dispoziție cu orice scop către persoane sau entități străine constituie un atac direct la Siguranța Națională a României.

Digitalizarea și informatizarea sistemului de sănătate din România sunt măsuri vitale pentru eficiența și accesibilitatea serviciilor medicale. Implementarea tehnologiilor informatice ar putea facilita schimbul în timp real și securizat de informații între unitățile medicale, pacienți și personalul medical, reducând erorile și timpul de așteptare, îmbunătățind astfel calitatea îngrijirii medicale.

Totuși, implementarea unei infrastructuri informatice complete necesită investiții semnificative și o gestionare corespunzătoare pentru a asigura securitatea datelor și accesul universal la tehnologie în întreaga țară. Ministerul Sănătății trebuie să înființeze de urgență un Registru național al Pacientului și al medicului, care să cuprindă istoricul medical al fiecărui cetățean român. Acest Registru național în format electronic va furniza diferitelor categorii de profesioniști din sistem date relevante legate de evoluția medicală a pacientului, sau informații sintetice despre starea generală de sănătate sau statistica unor unități medicale.

Registru național al Pacientului și al medicului va fi o bază de date complexă și unitară, care va înlocui toate aplicațiile sau programele informatice utilizate în prezent. În funcție de privilegiul utilizatorului, Registru va afișa un panel de date și informații relevante pentru necesitățile de documentare ale solicitantului. Registru va integra și informațiile relevante referitoare la situația logistică din sistemul de sănătate, ratingul unităților medicale, bugetele estimative pentru investiții și mentenanță.

Cardul de sănătate al cetățeanului va juca în continuare un rol important, în procesul de colectare și sintetizare a datelor legate de pacient.

RELANSĂM INSTITUTUL CANTACUZINO

Institutul Cantacuzino trebuie să fie de importanță strategică, să aibă tehnologie la nivelul anului 2024, să răspundă provocărilor pandemice, prin vaccinurile potrivite, și nu numai. Este ceea ce s-a încercat, fără succes – din cauza piedicilor politice – în colaborarea scurtă a acestuia, pe timpul pandemiei Covid, cu Centrul de Cercetări „Oncogen”, de la Timișoara.

De la Decretul de înființare din 1 aprilie 1921 semnat de Regele Ferdinand și până la Ordonanța de Urgență din 2017, dată de ministrul Sănătății Florian Bodog, prin care institutul trecea în subordinea Armatei, de la producția de vaccinuri la cea de suplimente alimentare, Institutul Cantacuzino are o istorie care ar fi trebuit să dea de gândit, mai ales în pandemie.

Primele două vaccinuri, tifoidic și holeric, au fost produse între 1910-1913. În perioada primului război balcanic, Institutul a trimis o echipă de medici în Bulgaria, bântuită de o epidemie de holeră, iar pe baza tulpinilor aduse la București s-a pus la punct vaccinul contra holerei. Când, în 1913, Armata Română a fost angajată în cel de-al doilea război balcanic și a fost lovită de o nouă epidemie de holeră, vaccinul s-a dovedit salvator. Soldații au fost vaccinați pe front și mii de vieți au fost salvate. Este prima vaccinare în plin focar

epidemiologic, o premieră recunoscută internațional pe care Institutul Pasteur o numește „marea experiență românească”.

În timpul Primului Război Mondial, laboratorul Institutului Cantacuzino asigura toate serurile și vaccinurile pentru armata română. La 1 aprilie 1921, recunoscându-se trecutul în domeniu, prin Decret Regal era înființat oficial Institutul de Seruri și Vaccinuri „Dr. I. Cantacuzino”, care are „însărcinarea de a prepara toate serurile și vaccinurile trebuincioase direcției generale sanitare, de a face lucrările de laborator necesare pentru diagnosticul științific și profilaxia bolilor contagioase, cum și cercetările în legătură cu perfecționarea metodelor tehnice pentru aceste scopuri”.

În perioada 1924-1928, Institutul a asimilat și produs un număr de 8 vaccinuri și 3 seruri terapeutice. Unul din cele mai populare seruri, „Polidinul”, a fost fabricat în 1960, după cinci ani de cercetări, iar în 1962, institutul prepara nu mai puțin de 174 de produse de diagnostic. A început realizarea de seruri de diagnostic anti-Salmonella, anti-Shigella, anti-E.coli, noi antigene de diagnostic, vaccin și ser antirabic, antitularemie și antibruceloză. În 1964 a început producția de vaccin polio după metoda Salk, precum și a vaccinului tifoidic enteral.

În 1992, institutul a renunțat să mai facă vaccinul antipoliomelitic, apoi vaccinul antirujeolic, în 2002 a închis linia pentru vaccinul împotriva tusei convulsive, iar peste încă zece ani și linia pentru cel antigripal. Indiferent de culoarea guvernelor, investițiile în noile tehnologii au fost minime, iar cercetătorii au început să plece din țară. Dacă în 2009 Institutul mai producea vaccinul împotriva gripei porcine, în 2010 Agenția Națională a Medicamentului i-a retras autorizația pentru producerea de vaccinuri, ceea ce face ca un an mai târziu chiar și „Polidinul” să dispară complet din farmacii. Reluarea producției vaccinului antigripal (2013) este un eșec: Agenția Națională a Medicamentului îl retrage de pe piață, pe motiv că produce efecte secundare și nu e eficient, ceea ce se va dovedi fals peste ani. A fost, de fapt, intervenția mascată a intereselor celor din spatele importurilor de medicamente, adevărata mafie care a dictat și a controlat „prioritățile” sistemului medical din România.

Militarizarea Institutului Cantacuzino, deși a fost salută de mulți, a fost și ea o greșeală, pentru că din această cauză s-au rupt din nou relațiile cu Institutul „Pasteur”, care nu poate interacționa pe linie de cercetare cu o instituție militară, iar latura de cercetare este lăsată în planul doi. După trecerea de la Ministerul Sănătății în subordinea Ministerului Apărării Naționale, ar fi trebuit să asistăm la o relansare a Institutului National de Cercetare-Dezvoltare Medico-Militară „Cantacuzino”. Cunoscut în trecut prin producția de vaccinuri, precum și de alte produse farmaceutice, astăzi Institutul Cantacuzino nu mai reușește să țină pasul cu nevoile vremurilor.

Anual, România cheltuie câte 10 milioane de euro, pentru achiziționarea vaccinurilor antigripale, pentru că atât ne costă vaccinarea preventivă. Vaccinul antitetanos este achiziționat din Bulgaria. Prin relansarea Institutului Cantacuzino, România va avea posibilitatea să economisească anual zeci de milioane de Euro, producând intern toate vaccinurile necesare. Vom realiza reîntoarcerea Institutului în subordinea Ministerului Sănătății, dar de această dată în directă coordonare a Secției de Științe Medicale a Academiei Române, pentru a impulsiona activitatea de cercetare și de dezvoltare. Transferul se va face cu tot cu bugetul alocat în prezent și prevăzut pentru viitor.

Programul de guvernare AUR propune să înceapă pregătirile pentru construcția unei fabrici de vaccinuri. Se va demara un studiu de fezabilitate, studiu de fezabilitate, aprobarea indicatorilor tehnico-economici prin HG, identificarea surselor de finanțare. Vom stimula activitatea de cercetare și activitatea didactică, în domeniu. Forma propusă este aceea a relansării Institutului Cantacuzino și a sprijinului oferit producătorilor români de vaccinuri și medicamente, pentru a avea permanent în spitale și farmacii produse medicale.

Institutul Cantacuzino va fi finanțat pentru a reveni la starea sa inițială și a redeveni lider de piață, în producția vaccinurilor și medicamentelor (actualmente produce și comercializează hrană pentru animale de laborator; guvernele PSD și PNL, începând cu 2017, au promis finanțare europeană de 150 milioane de euro, dar până în prezent nu a fost nici măcar scris ghidul în vederea finanțării și nu s-a alocat niciun leu). În prezent, veniturile Institutului Cantacuzino, realizate prin contracte de cercetare-dezvoltare finanțate din fonduri publice sunt de doar 170.000 euro/an. Prin măsura propusă, va fi alocată o finanțare de 150 milioane de euro, cu scopul dotării cu echipamente de cercetare și linii de producție pentru vaccinuri și medicamente.

Finanțarea va fi asigurată din *Programul Operațional Sănătate publică - Axa prioritară 5 - Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical*, dar și prin crearea unei scheme de ajutor de stat, având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie. Astfel, va fi asigurat pentru pacienții români accesul permanent la produse medicale de calitate produse în Țară și va fi eliminată dependența actuală față de fluxurile comerciale externe, la care suntem permanent expuși și de care am ajuns total dependenți. Măsura are un dublu rol, pe lângă revitalizarea unui Institut de importanța națională și oferirea unor medicamente și vaccinuri de calitate tuturor românilor, România se va transforma din consumator pe piața europeană în domeniul farmaceutic, în furnizor de vaccinuri și medicamente.

ROMÂNIA, PRODUCĂTOR ȘI NU CONSUMATOR DE MEDICAMENTE ȘI MATERIALE SANITARE PE PIAȚA MONDIALĂ

Cercetarea medicală trebuie să fie asumată prin Proiectul de Țară drept un domeniu de importanță strategică pentru România. Reabilitarea și revitalizarea tuturor unităților de cercetare și producere a vaccinurilor trebuie executată într-un interval de cel mult patru ani de Guvernul României.

Ministerul Sănătății și Academia Română trebuie să realizeze o strategie de dezvoltare pe termen lung a sistemului de cercetare medicală și de producție a materialelor și substanțelor medicale în România. Criteriul de performanță pentru cercetarea medicală în România trebuie să fie balanța comercială pentru produsele medicale și farmaceutice. Acolo unde există o tradiție (vaccinuri, antibiotice, alte tipuri de medicamente), producția internă va asigura necesarul la nivel național și, eventual, profit prin export.

Bugetul necesar pentru punerea în aplicare a acestei strategii poate fi asigurat integral prin împrumuturi externe, similar modului prin care a fost finanțat efortul de susținere a măsurilor de combatere a pandemiei de coronavirus. Toate institutele de cercetare și unitățile de producție a echipamentului medical vor funcționa în regim special, sub tutela directă a Guvernului României și fără posibilitatea de a fi plasate sub administrare specială în cazul unor performanțe economice necorespunzătoare. Un exemplu practic existent în România este Societatea Română de Televiziune, care este protejată prin lege de posibilitatea de a intra în administrare specială în cazul insolvenței.

Guvernul României va subvenționa un număr de 100 de burse pentru studenți români cu potențial și performanțe excepționale la cele mai prestigioase universități medicale la nivel mondial, cu condiția ca aceștia să revină acasă și să lucreze în instituții de profil românești cel puțin 10 ani după terminarea studiilor.

Guvernul României va solicita adaptarea programelor de studii pentru formarea de specialiști în cercetare medicală și va subvenționa anual, printr-o strategie pe termen lung, angajarea unui număr de absolvenți ai facultăților de medicină în unități de cercetare.

Institutele de cercetare din portofoliul statului român vor pune în aplicare o strategie de conversie rapidă pentru producția în cel mai scurt timp a unor tipuri de vaccinuri necesare în cazul izbucnirii unor epidemii. În acest fel, bugete uriașe cheltuite în regim de urgență pe durata unor crize medicale vor putea fi redirecționate către sistemul medical românesc.

Diplomația economică românească are datoria de a identifica piețe de desfacere pentru materialele și substanțele produse în Țară, dar și de a stabili contacte și a descoperi oportunități pentru specialiștii români, de la participarea la congrese și reuniuni de nivel înalt și până la obținerea de burse și specializări în institute de prestigiu la nivel mondial. Printr-un asemenea model de sprijin guvernamental constant și coerent, aflat permanent în atenția executivului, vom transforma radical situația actuală - vom revigora cercetarea medicală, iar România va deveni producător important de medicamente și materiale sanitare pe piața mondială.

TRECEM TOATE UNITĂȚILE DE PRIMIRI URGENȚE (UPU) DIN SUBORDINEA DEPARTAMENTULUI PENTRU SITUAȚII DE URGENȚĂ (DSU) ÎN COORDONAREA MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII

Sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat, așa cum este el definit de Art. 92 alin.1) lit. a) din Legea 95/2006, ar trebui să fie un „*ansamblu de structuri, forțe, mecanisme și relații, organizate după aceleași principii și reguli, care utilizează proceduri integrate de management specializat și/sau calificat*”. În realitate, sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat este doar un ansamblu *de structuri, forțe, mecanisme și relații*, cu organizare multicefală, care afectează în mod direct unul dintre drepturile fundamentale constituționale, și anume *dreptul la ocrotirea sănătății*, prevăzut de Art. 34 din Constituția României.

Statul, prin structurile sale, are obligația de a asigura sănătatea publică și de a crea cetățenilor toate condițiile de acces la servicii medicale la standardele cele mai înalte de calitate, oriunde în țară. Cadrul legislativ actual, în domeniul sănătății, și mai ales structurarea și funcționarea sistemului național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat și-a dovedit ineficiența și disfuncționalitățile majore, afectând de prea multe ori interesele cetățenilor (ex: intervenția în cazul Colectiv; Pandemia de Covid 19; alte mi de cazuri în care cetățenii nu au beneficiat de un serviciu de prim ajutor la cele mai înalte standarde profesionale în domeniu).

În procesul curent al înfăptuirii asistenței medicale de urgență și de prim ajutor calificat, actul medical se concretizează printr-o majoră imixtiune a Ministerului Afacerilor Interne, organ de specialitate al administrației publice centrale, ale cărui atribuții și competențe reale sunt cu totul altele decât cele de ordin medical.

Orice act medical, inclusiv cel de urgență sau prim ajutor calificat, ar trebui să se concretizeze spre binele cetățenilor, sub coordonarea, supravegherea și îndrumarea organului de specialitate al administrației publice centrale, acela care realizează politicile guvernamentale în domeniul sănătății, mai exact, Ministerul Sănătății, singura autoritate competentă în domeniul medical și sănătate publică. Atribuirea unor competențe jurisdicționale și implicit profesionale din sfera medicală unei structuri operaționale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (Departamentul pentru Situații de Urgență) constituie o imixtiune în competența și atribuțiile Ministerului Sănătății, cu atingere directă asupra atribuțiilor și competențelor profesioniștilor în domeniul medical, a căror activitate profesională este astfel coordonată într-un mod neprincipial de o terță instituție, lipsită de orice competență legală în sfera medicală sau a sănătății publice. Mai mult, acest Departament pentru Situații de Urgență este o structură operațională fără personalitate juridică a Ministerului Afacerilor Interne, cu atribuții de coordonare la nivel național a activităților de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență. Ea privește doar asigurarea și coordonarea resurselor umane, materiale, financiare și de altă natură necesare restabilirii stării de normalitate, inclusiv primul ajutor calificat și asistența medicală de urgență în cadrul unităților și compartimentelor de primire a urgențelor (UPU/CPU), dar numai în asemenea situații excepționale și nu în cazurile uzuale, de competență strict medicală.

Având în vedere că personalul paramedical prestează servicii medicale în legătură cu acordarea primului ajutor calificat, acesta nu poate fi exonerat de răspundere civilă sau penală și nici de deținerea unui aviz anual de exercitare a acestei activități profesionale. În consecință, personalul paramedical trebuie asociat cu o organizație profesională din domeniul medical (de exemplu, ca membri asociați în cadrul Ordinului Asistenților Medicali Generaliști, Moașelor și Asistenților Medicali din România, sau în cadrul Colegiului Medicilor din România), care să asigure educația medicală continuă a acestora și să garanteze astfel pentru capacitatea paramedicilor de a acorda prim ajutor calificat la standardele medicale în domeniu. Totodată, serviciile prestate de paramedici trebuie să se supună aceluiași rigori legale anuale, precum pentru toți profesioniștii din domeniul medical, fiind obligatoriu să dețină asigurarea de răspundere profesională (pentru malpraxis).

De fapt, în situația actuală, conform modului de desfășurare a activităților în sfera serviciilor de urgență SMURD, structura M.A.I. poate utiliza personalul din UPU indiferent de calificarea acestora, ca medici sau asistenți medicali, ducând la disfuncționalități în spitale, la nivelul Unității de Primiri Urgențe. Acest aspect, de altfel prevăzut de lege, ignoră vădit faptul că personalul UPU aparține spitalului și că acesta trebuie să deservească pacienții critici sau non-critici, în etapa de asistență medicală spitalicească și nu în etapa de asistență medicală de urgență pre-spitalicească, așa cum se întâmplă acum. Mai mult, constituirea unei suprastructuri UPU-SMURD, în subordinea M.A.I. nu face decât să conducă la dislocarea UPU din spitale și implicit din coordonarea Ministerului Sănătății și să aducă serviciile de urgență medicală cotidiană în subordinea M.A.I. – D.S.U., fără angajarea vreunei răspunderi a acestora și fără obligația asigurării bugetului necesar funcționării lor, sarcină care este de fapt în seama Ministerului Sănătății.

Având în vedere aspectele mai sus prezentate, în mod evident se impune o reorganizare în sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat, respectând rolul, atribuțiile și competențele fiecărei structuri. Astfel, SMURD trebuie să rămână în structura M.A.I., cu funcție de structură suport pentru serviciu de ambulanță, în situații excepționale de protecție civilă și în alte situații specifice competenței lor, la solicitarea Ministerului Sănătății.

UPU/CPU este parte integrată a spitalului de care aparține (ca organizare și finanțare) și așa trebuie să funcționeze acestea, fără dislocarea lor și fără mutarea coordonării lor către structuri nemedicale, indiferent de tutela ministerială. „Militarizarea” serviciului medical de urgență este un exces, care trebuie înlăturat. Referitor la Serviciul de Ambulanță Județean, respectiv București -Ilfov, acesta constituie elementul central, baza sistemului național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat. Prin urmare, acest sistem trebuie revalorizat și utilizat la adevărata lui competență structurală, funcțională și profesională.

Organizarea actuală a serviciului de ambulanță permite realizarea intervențiilor de urgență prespitalicească fără medic, aspect care conduce la aglomerarea UPU, echipajele formate doar cu asistent medical, fie ele chiar și coordonate prin dispecerat de medic, neavând competența profesională de a consulta și pune diagnostice, preferând, pentru evitarea oricăror riscuri, să transporte la spital pacienți a căror stare de sănătate nu impune acest lucru. În același timp, lipsa medicului din componența echipajelor de pe ambulanță face ca serviciul medical de urgență prespitalicească, furnizat de stat cetățenilor săi, să fie deficitar. Așadar, se impune eliminarea posibilității constituirii de echipaje medicale de urgență care nu au medic în componență și păstrarea în lege a maxim două categorii de autospeciale/ambulante, din care o categorie de autospeciale dotată cu echipamente de susținere a funcțiilor vitale pe perioada transportului și o categorie de autospeciale dotată cu tot ce este necesar pentru orice urgență medicală cu funcții vitale stabile, ambele având echipaj format din medic, asistent medical și ambulanțier.

Cu privire la noțiunea/conceptul de *Spital Regional de Urgență*, trebuie avut în vedere faptul că la această dată un astfel de spital nu există. Prin urmare, reglementările legale care fac referire la „spitale regionale” sunt oportune a fi făcute atunci când astfel de spitale vor exista. Mai mult, pe lângă faptul că aceste spitale regionale nu există, trebuie avut în vedere faptul că un spital regional de urgență, care să deservească 3-4 județe este un proiect nefezabil, deoarece ar conduce la o discriminare regională de utilizare, de către populația arondată acestuia. Oportun sistemului național de sănătate este ca, eventual asemenea Spitale Regionale de Urgență să se constituie în centre regionale pentru tratamentul afecțiunilor complexe (definire termen: afecțiuni rare, afecțiuni care necesită echipamente medicale de ultimă generație, pentru diagnostic și tratament), capitol la care sistemul național de sănătate este deficitar.

În sine, urgența medicală trebuie să ajungă la un serviciu medical adecvat în timp cât mai scurt, acest aspect făcând ca beneficiarii unui Spital de Urgență să fie la o distanță de maxim 50 km de acesta.

În același timp, prevederea privind folosirea în exclusivitate a resurselor umane din centrele universitare (adică a cadrelor didactice ale UMF-urilor) pentru Spitalele Regionale, așa cum este prevăzut de Legea 95/2006 este discriminatorie pentru întreg personalul medical din România. A considera prin lege că doar cadrele didactice pot profesa într-o unitate medicală de utilitate publică este lipsită de argumente temeinice. Vom amenda legea, în acest sens, pentru a elimina orice discriminare – aceasta, în cazul în care asemenea Spitale Regionale vor exista, în fapt.

Revenind la sistemul de urgență, **prin Programul de guvernare vom trece toate Unitățile de Primiri Urgențe (UPU) din coordonarea Departamentului pentru Situații de Urgență (DSU) în coordonarea și subordinea Ministerului Sănătății.** Coordonarea UPU de către Ministerul Sănătății va asigura direcționarea finanțării pentru nevoile exacte ale sistemului medical de urgență, va asigura coerența în funcționarea UPU, fiind eliminată anomalia prin care coordonarea sistemului nu este atributul finanțatorului. Mai mult decât atât, măsura va responsabiliza factorii decizionali în domeniul sistemului medical de urgență, iar acest fapt în definitiv va salva viețile pacienților români. Măsura este necesară pentru asigurarea unui act medical de calitate în situații limită, de urgență, prin implementarea acesteia fiind asigurată o abordare eficientă și unitară, în cadrul activității unităților de primiri-urgențe. Coordonarea UPU de către Ministerul Sănătății nu are un impact bugetar, finanțarea sistemului UPU fiind asigurată și în prezent de către Ministerul Sănătății. Impactul măsurii este reprezentat de rigoarea funcționării unităților de primiri-urgențe, fiind extrem de important în cazul situațiilor de urgență o coordonare unitară ce va elimina sincopel de organizare și reacție întârziată pentru pacienții critici.

Unitățile de Primiri Urgențe (UPU) sunt secții aflate în structura spitalelor, având personal propriu, special pregătit și specializat, destinate triajului, evaluării și tratamentului de urgență al pacienților cu afecțiuni acute, care se prezintă la spital fie spontan, fie prin intermediul serviciilor de ambulanță. În prezent, secțiile UPU se află în coordonarea Departamentului pentru Situații de Urgență (DSU), structură operațională fără personalitate juridică a M.A.I. a cărei menire de fapt o reprezintă doar prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență în caz de dezastre și care nu are activitate de asistență medicală de urgență, nici măcar în faza de pre-spitalizare. UPU, ca secție de spital, se va întoarce în subordinea exclusivă a acestora, colaborând cu serviciile de ambulanță, aflate în subordinea comună a Ministerului Sănătății, inclusiv din perspectiva achizițiilor de medicamente, materiale sanitare, echipamente și servicii.

Medicina de urgență în România trebuie să fie un serviciu gratuit, specializat, unitar, integrat și standardizat la nivel național. Garantul sistemului de sănătate publică și al siguranței medicale a fiecărui cetățean român este statul, prin Ministerul Sănătății.

Guvernul are datoria de a asigura toate condițiile pentru ca toți cetățenii români să poată fi protejați și îngrijiți corespunzător, în cazul unor urgențe de natură medicală. Protejarea sănătății publice și individuale constituie drepturi ale cetățenilor români și nu pot fi realizate prin constrângere, în condiții care exced prevederilor legale. Ierarhia profesională și sistemul de subordonare în domeniul medicinei de urgență din România se organizează pe criterii exclusiv medicale și nu pot fi încadrate în sisteme administrative ale unor instituții de forță, ca în momentul de față. Sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat trebuie să fie unitar și nu poate fi împărțit între instituții care aparțin de ministere cu competențe diferite. Competențele privind coordonarea personalului medical nu pot fi transferate unor entități cu atribuții operative din afara sistemului medical – nici măcar a pompierilor.

CREȘTEREA CALITĂȚII ȘI REDUCEREA TIMPULUI DE ACCES LA SERVICIILE MEDICALE DE URGENȚĂ

Programul de guvernare AUR în domeniul sănătății urmărește reducerea timpului de acces la serviciile medicale de urgență, prin creșterea și înnoirea parcului de ambulanțe și asigurarea necesarului de personal medical specializat, astfel încât timpul de intervenție la fiecare caz să nu depășească 10 minute. În momentul de față, Serviciile Publice de Ambulanță se află în situația de a fi fost sabotate sistematic prin neimplicare, în cursul anului 2022, privind încheierea Contractului subsecvent din Acordul-Cadru pe anii 2018-2022. Acest fapt a dus la pierderea unui număr de aproximativ 400 de ambulanțe Tip B 4x4 și 4x2, pentru echipaj medical de urgență și a celor aproximativ 100 de ambulanțe Tip C, pentru echipaj medical de urgență cu medic, în condițiile în care, Serviciile Publice de Ambulanță se confruntă cu o mare lipsă de autosanitare, iar din numărul de autosanitare din dotarea Serviciilor Publice de Ambulanță, doar 25% îndeplinesc condițiile tehnice legale.

Peste 90% dintre intervențiile medicale de urgență prespitalicești la nivel național sunt furnizate de SABIF/SAJ-uri (Serviciu de Ambulanță București-Ilfov/Servicii de Ambulanță Județene) și restul de SMURD. Serviciile de Ambulanță au 7924 de salariați.

Dacă nu sunt urgențe, ambulanțele ajung la pacienții care necesită consultații la domiciliu cu întârzieri de peste două ore. Deficitul de personal și mașini depășește 50%. Regiunea București-Ilfov, de pildă, are un serviciu de ambulanță subdimensionat, raportat la numărul de locuitori. Deficitul de personal din București este cel mai mare din Țară, de 64,30%. Serviciile de ambulanță județene au primit ultimele ambulanțe noi în urmă cu cinci ani, în 2019, însă în fiecare județ numărul ambulanțelor primite a fost în medie de numai 20. Situația numărului ambulanțelor din orașele aglomerate este relativ aceeași: există puține ambulanțe și puțini medici, raportat la numărul populației deservite.

În cadrul Serviciului de Ambulanță din Municipiul București-Ilfov sunt 1.147 de angajați, adică medici, asistenți, ambulanțieri, operatori și personal administrativ. Ar trebui să fie în jur de 3.000 de oameni. Deficitul de personal la nivel de întreg serviciu de ambulanță București-Ilfov, este de 64,30%. În total, parcul auto de ambulanțe are 295 de mașini. Dintre acestea, 126 sunt cumpărate în ultimii trei ani, sunt noi. Mai sunt 6 ambulanțe cu o vechime de 8 ani. 163 de ambulanțe mai vechi de 10 ani sunt încă în parcul auto, ca să fie folosite în continuare pentru a crește capacitatea de intervenție. O parte dintre mașini sunt păstrate ca mașini de rezervă și înlocuiesc mașinile noi, când apare o problemă.

Situația de la București se regăsește și în alte județe. În **județul Timiș**, cu toate că numărul locuitorilor este mai mic decât în Capitală. Conform normărilor, ar trebui ca acolo să fie 90 de medici: sunt 47 de medici, în prezent. În total sunt 520 de angajați, cu tot cu personalul suplimentar alocat în timpul pandemiei de Covid. Există un număr de 87 de ambulanțe, dar doar 56 sunt funcționale. Foarte multe au probleme, două sunt accidentate, altele au accidente mai vechi și nu au mai putut fi reparate. În **județul Brașov**, serviciul de ambulanță are un deficit de personal de 53%, lucrează mult mai puțini oameni decât ar fi necesar. La nivelului

județului sunt 80 de ambulanțe, însă funcționale sunt 60, iar 20 sunt în stare de casare. Și din acestea 60, pentru că sunt vechi, multe vor mai trece la casare (unele au depășit 200.000 km.) Numai 27 de ambulanțe sunt relativ noi, cumpărate în 2019. În cadrul Serviciului de Ambulanță din **județul Cluj**, deficitul de personal este de 40%. Ar trebui ca ambulanța să aștepte urgența, și nu invers. Sunt 380 de angajați, dar populația e de aproximativ 700.000. În total există doar 23 de ambulanțe. Pe tură sunt 13 mașini pe Cluj-Napoca și 10 pe raza județului. Pentru o mai bună acoperire a cazurilor din județ, ar trebui cel puțin o ambulanță în plus pe tură, ceea ce ar însemna și 10 oameni suplimentar pe tură. În **județul Iași**, numărul de ambulanțelor este de 77. Însă, 61,03% dintre acestea ar trebui casate. 52% dintre ambulanțele folosite în prezent au un rulaj cuprins între 400.000 și 1.133.304 de km! Pentru a funcționa cum trebuie, Serviciul de Ambulanță Iași ar mai avea nevoie de 257 de angajați, ceea ce reprezintă un deficit de 50%. În prezent, Ambulanța de la Iași are 502 angajați, din care 36 angajați cu contract individual de muncă, pe perioadă determinată.

Situația prezentată în județele de mai sus este aceeași în toată Țara. Peste 50% din parcul auto al ambulanțelor din România este mai vechi de 10 ani și afectează deopotrivă siguranța pacienților și a echipajelor. Ministrul Sănătății, Alexandru Rafila, a declarat că, în perioada 2018-2022, Departamentul pentru Situații de Urgență, condus de Raed Arafat, ar fi trebuit să achiziționeze, în baza unui contract-cadru, un număr minim de 2.100 de ambulanțe pentru Serviciile de Ambulanță aflate în subordinea Ministerului Sănătății, însă în ultimi trei ani nu au mai fost cumpărate ambulanțe noi. În cei patru ani, serviciile de specialitate au primit doar 600 de autospeciale. Este și acesta unul din rezultatele „dublei măsuri” și „conducerii bicefale” în sistemul de asistență și medicină de urgență din România, despre care am vorbit anterior și a cărei soluționare se regăsește în programul AUR pentru sănătate.

În concluzie, deși accesul la servicii medicale în regim de urgență trebuia să reprezinte o prioritate, în ultimii ani, din păcate, prin substituirea Departamentului pentru Situații de Urgență (DSU) deopotrivă Ministerului Sănătății și serviciilor județene de ambulanță, am asistat la o lentoare nepermisă a achizițiilor de ambulanțe și echipamente medicale conexe. Ca urmare, se va renunța la achizițiile centralizate de ambulanțe, prin care până în prezent nu au fost achiziționate decât aproximativ 20%, dintre cele prevăzute în contract. Ministerul Sănătății împreună cu serviciile județene de ambulanță vor stabili nevoile și necesitățile în acest domeniu, urmând ca achizițiile să se facă în regim descentralizat, la nivelul fiecărui județ, având în vedere volumele mari implicate și nevoia asigurării transparenței acestor proceduri, mai ușor de realizat prin segmentarea contractelor, care pot fi inclusiv comparate de la un județ la altul, ca o măsură primară de control.

Serviciul de medicină de urgență este un pilon esențial din cadrul sistemului național de sănătate publică. Acesta trebuie sistematizat și standardizat după principiul proximității, astfel încât să fie rapid și eficient în cazurile de urgență. Resursele logistice necesare serviciului de ambulanță trebuie să beneficieze de alocări bugetare anuale conforme cu necesarul de dotare, mentenanță și modernizare întocmit la nivel național. Competența și atribuțiile pentru gestionarea acestui domeniu trebuie asumate de un responsabil cu rang de secretar de stat, care să conducă nemijlocit structura competentă la nivel central și unitățile descentralizate din teritoriu. Portofoliul logistic al Serviciului de medicină de urgență trebuie modernizat și diversificat, pentru a face față provocărilor generate de traficul aglomerat, schimbărilor climatice și specificului geografic din diverse zone ale României.

Personalul paramedical din organigrama Serviciului de medicină de urgență trebuie să fie pregătit în unități școlare și centre de training special constituite. Selecția și recrutarea personalului pentru serviciul de medicină de urgență trebuie realizate în centre de resurse umane locale și regionale special înființate și aflate în subordinea ministerului Sănătății. Autoritățile locale au datoria de a oferi condiții și facilități de cazare și

transport pentru personalul angajat în serviciul de medicină de urgență și care nu este rezident pe raza unităților administrative în care activează.

ROLUL MEDICULUI DE FAMILIE VA FI EXTINS, SE VA DEGREVA MEDICUL SPECIALIST

Ineficiența sistemului în medicina de familie din România este dată de faptul că aceasta nu este centrată pe actul medical, ci pe controlul fondurilor Caselor județene de Asigurări de Sănătate (CJAS). Cu toate că, teoretic, atribuțiile medicului de familie sunt și în România cele menționate în declarația de la Alma Ata, practic CJAS-urile, exercitând prin metode coercitive o presiune permanentă asupra acestuia, l-au transformat dintr-un profesionist în domeniul medical într-un funcționar care verifică gradul de compensare a medicamentelor, condițiile de acordare a tratamentelor și a concediilor medicale și care completează bilete de trimitere, către alte specialități - fără niciun filtru profesional. Practic, medicul de familie a fost deprofesionalizat și a devenit un scrib, care nu mai joacă niciun rol din punct de vedere al exercitării profesiei de medic.

Bazele de date și sistemul de management informatic utilizate în sistem sunt în momentul de față principalele impedimente, în calea unui flux de lucru rapid și eficient. Cele trei aplicații utilizate în sistem sunt incompatibile, sau operează baze de date nesincronizate, fapt care generează multe operațiuni și sarcini administrative fără utilitate medicală, dar care consumă timp și resurse din activitatea curentă a medicului. Acesta este și motivul pentru care medicina familiei este neatractivă pentru absolvenții facultăților de medicină, aceștia nedorind să se transforme în funcționari, îngropați în sarcini administrative. Descurajați de această perspectivă, tinerii preferă să se orienteze către o carieră în străinătate, acolo unde au perspectiva unui serviciu pe măsura așteptărilor.

Marginalizarea medicinei de familie este un fapt. Ea a fost încă de la început desconsiderată de conducerea Ministerului Sănătății care timp de trei decenii, fără excepție și necondiționat de culoarea politică a partidului de guvernământ, a acordat atenție exclusiv medicinei secundare și terțiare, fără să înțeleagă rolul medicilor de familie în eficientizarea unui sistem de sănătate. Migrația medicilor - în condițiile în care nenumărate studii au remarcat lipsa unui echilibru satisfăcător între activitatea profesională și viața personală a medicilor de familie din toată lumea, majoritatea țărilor din UE se confruntă cu o criză acută de medici de familie, deși le oferă acestora avantaje materiale și satisfacții profesionale net superioare celor din România. În aceste condiții, la care se adaugă atingerea vârstei de pensionare a unui număr foarte mare de medici din generațiile anterioare, în viitorul apropiat (5-10 ani), României îi va fi practic imposibil să atragă un număr acceptabil de medici de familie. Acum sunt peste 11 mii de medici de familie – peste 3 – 5 ani o să rămânem cu 7 – 8 mii. Cei care nu se pensionează, aleg să lucreze în străinătate.

Principalele motive pentru care medicii de familie preferă să emigreze sunt următoarele:

1. venituri mici
2. birocrație excesivă
3. cadru legislativ rigid și instabil
- 4.

oportunități limitate de pregătire, izolare profesională și lipsa satisfacției profesionale

5. statusul intra-profesional scăzut.

Rolul medicului de familie, medic cu pregătire de specialitate prin rezidențiat, la realizarea actului medical propriu-zis s-a diminuat din ce în ce mai mult în ultimii ani. Împreună cu Colegiul Medicilor din România, cu reprezentanții Societății Naționale de Medicină de Familie, cu cei ai Federației Naționale a Patronatelor Medicilor de Familie, precum și ale celorlalte asociații județene, se vor identifica modalitățile efective prin care medicii de familie pot sprijini actul medical și accesul la serviciile de sănătate. Vom urmări extinderea

rolului medicului de familie, astfel încât să fie degrevat de sarcini suplimentare medicul specialist și cel din urgențe, crescând astfel și prestigiul și implicarea profesională, crescând în mod real importanța medicului de familie ca profesionist al sistemului medical. În sarcina medicului de familie va intra, de pildă, competența de a verifica starea de sănătate cardio-vasculară a pacienților și, în funcție de riscul individual, și pentru alte patologii.

În schimb, pentru medicul de familie trebuie, în primul rând și rapid, să împușinăm birocrația, practice hârtoagele pe care trebuie să le semneze – sistemul să fie unul electronic, să comunice bazele de date între ele, să existe o bază de date comună.

Extinderea competențelor medicilor de familie va oferi recunoașterea profesională meritată și totodată acces mai facil la servicii medicale sau tratamente pentru pacienți. În cazul în care pentru aceasta vor fi necesare efectuarea unor investiții în echipamente și aparatură medicală, Ministerul Sănătății împreună cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate vor identifica mijloacele de finanțare, prioritar din fonduri europene.

Medicii de familie vor avea dreptul să emită toate rețetele necesare pentru bolnavii cronici, astfel pacienții nu vor mai fi obligați să meargă la un medic specialist sau la o unitate spitalicească. Măsura va avea un impact pozitiv, atât asupra calității vieții pacienților români, dar și asupra bugetului, prin degrevarea medicilor specialiști și a unităților spitalicești.

Medicina de familie este o verigă esențială în cadrul sistemului de sănătate publică și trebuie să devină principalul senzor al stării generale de sănătate la nivelul societății. Rolul și prestigiul medicului de familie în comunitatea pe care o deservește sunt esențiale pentru nivelul de responsabilitate al cetățenilor cu privire la procesul de evaluare permanentă a stării de sănătate și de prevenire a îmbolnăvirilor.

Medicina de familie nu are nevoie de privilegii profesionale sau de stimulente suplimentare, ci de un statut mai bine profilat în cadrul sistemului de sănătate din România. Contractul-cadru cu Casa de asigurări va fi unul ferm, clar și mulțumitor pentru medici. Birocrația și procedurile administrative care aglomerează în mod nejustificat programul de lucru al medicului de familie reduc responsabilitatea acestuia și îl pun în postura unui funcționar care îndeplinește niște sarcini prestabilite. Sistemul de sănătate va transfera în sarcina medicului de familie o mare parte dintre atribuțiile și deciziile care sufocă unitățile medicale din spitale și clinicile de specialitate.

ACCES LA DIAGNOSTIC TIMPURIU, PRIN PROGRAME DE PREVENȚIE, ANALIZE ȘI CONTROALE MEDICALE GRATUITE PE GRUPE DE VÂRSTE

Experiența AUR cu caravana medicală ne-a convins că accesul la un diagnostic cât mai timpuriu, prin crearea unui program de prevenție pentru bolile față de care românii prezintă un risc ridicat (care include un set de analize și controale gratuite, adaptate pe grupe de vârstă) este ceea ce a lipsit în ultimele decenii tuturor românilor.

Rata mortalității evitabile prin prevenție și a mortalității prin cauze tratabile poziționează România pe locul trei, într-un top în care pozițiile fruntașe indică de fapt eșecul prevenției medicale. Este nevoie urgentă de a îmbunătăți promovarea prevenției, a îngrijirii personale și a unui stil de viață sănătos.

Cancerul este a doua cauză principală de deces în România, după bolile cardiovasculare. România înregistrează rate ale mortalității prin cancer cu 48% mai mari decât media UE. Se estimează că până în anul 2035, numărul de îmbolnăviri de cancer în Uniunea Europeană va crește cu 24%, astfel că această boală va deveni principala cauză de deces (INSP). Prevenția primară, screeningul și depistarea precoce, încă de la primele semne, sunt cele mai eficiente metode de combatere a cancerului. Peste 80% dintre bolile de inimă, accidentele vasculare cerebrale și cazurile de diabet zaharat, precum și 40% dintre cancere ar putea fi evitate prin utilizarea corespunzătoare a măsurilor de prevenție.

România investește cei mai puțin în prevenția bolilor dintre țările Uniunii Europene. În țara noastră se alocă, pentru prevenție, doar 1,7% din cheltuielile totale cu sănătatea, în timp ce media Uniunii Europene este de 3,1%. Practic, România investește pentru prevenție, într-un an, doar 18 euro/persoană, foarte departe de media UE (82 euro). Pentru referință, menționăm că la polul opus s-au situat Suedia (165 euro), Germania (148 euro) și Olanda (146 euro).

Trecerea în sănătate de la o abordare reactivă la una proactivă, pentru creșterea speranței de viață și a calității vieții este singura variantă viabilă.

În România, rata mortalității evitabile prin prevenție și a mortalității prin cauze tratabile sunt foarte ridicate. Rata mortalității evitabile prin prevenție a fost, cum am arătat, a treia cea mai ridicată din UE în 2018, ceea ce indică necesitatea de a îmbunătăți promovarea sănătății și prevenția bolilor. Principalele cauze ale ratei mortalității evitabile sunt boala cardiacă ischemică, cancerul pulmonar și bolile cauzate de consumul de alcool. Rata mortalității prin cauze tratabile este cea mai ridicată din UE și de peste două ori mai mare decât media din țările UE. Deficiențele majore în ceea ce privește capacitatea sistemului de sănătate de a oferi populației un tratament adecvat și în timp util sunt demonstrate de ratele ridicate ale mortalității prin cauze tratabile, asociate bolilor cardiace ischemice (considerate deopotrivă evitabile și tratabile), accidentelor vasculare cerebrale, pneumoniei și cancerului colorectal.

Ratele de supraviețuire la cinci ani pentru cancerul tratabil sunt cu mult sub media UE, inclusiv în cazul cancerului de prostată (77% comparativ cu 87% în UE) și al cancerului mamar (75% comparativ cu 82% în UE). Deși rata de supraviețuire în cancerul pulmonar a crescut de la 8% în 2009 la 11% în 2014, aceasta este în continuare cu mult sub media UE de 15%. Perspectivele pentru leucemia infantilă sunt, de asemenea, deosebit de slabe: rata de supraviețuire la cinci ani este de numai 54%; aceasta este cu 21 puncte procentuale mai mică decât în orice altă țară din UE (următoarea cea mai scăzută rată se înregistrează în Lituania, unde 75% dintre copiii cu leucemie supraviețuiesc cel puțin cinci ani de la diagnosticare). Rezultatele slabe menționate sugerează că este necesar ca tratamentul să fie administrat la timp, iar eficacitatea sa să crească. Rata de supraviețuire în cancerul de col uterin în România este cu 2 puncte procentuale peste media UE, dar prevalența este mult mai mare, iar ratele de screening sunt mult mai scăzute, astfel încât poate fi subdiagnosticat.

Programele de screening în cancer vizează îmbunătățirea prevenției. Sunt necesare îmbunătățiri majore în ceea ce privește prevenția și tratamentul pentru a reduce rata mortalității. Vom crește, ca urmare, numărul de caravane medicale destinate screeningului pentru cancerul de col uterin, cancerul de sân și cancerul colorectal. Programele de prevenție vor fi intensificate (în momentul de față există 4 cabinete mobile pentru depistarea cancerului de col uterin, 3 pentru cancerul de sân). Vom crește numărul lor, pentru că în mod normal trebuie să facă un astfel de control cel puțin odată pe an măcar 500 de mii de femei: în 2023, s-au făcut doar 70 de mii și nici nu există capacitatea completă de a interpreta datele respective, deși în statele UE nu e nevoie decât de un program în care un computer interpretează datele. Este nevoie de asemenea dotări, așa cum e nevoie și de medici cu înaltă pregătire care să le utilizeze – pentru că investiția inițială va fi compensată de economiile realizate, prin depistarea și tratarea în fază incipientă a afecțiunilor.

CORELAREA NIVELULUI DE SALARIZARE CU NUMĂRUL PACIENȚILOR TRATAȚI, DIFICULTATEA CAZURILOR ȘI REZULTATELE MEDICALE OBȚINUTE

Creșterea competenței profesionale și a empatiei cadrelor medicale care tratează pacientul român se poate realiza doar prin introducerea de măsuri care să lege veniturile cadrelor medicale de numărul de pacienți tratați, dificultatea cazurilor, precum și de feed-back-ul oferit de pacienții tratați. Obiectivul

principal al acestor evaluări este informarea personalului cu privire la calitatea muncii sale, identificarea problemelor și încurajarea dezvoltării profesionale.

Lipsa de empatie față de pacienți în spitale din partea cadrelor medicale este în continuă creștere, direct proporțional cu gradul de insatisfacție al pacienților cu privire la calitatea serviciilor medicale. Ca urmare a faptului că foarte multe cadre medicale își desfășoară activitatea atât în sistemul public, cât și în cel privat, foarte mulți dintre pacienții care se adresează sistemului public de sănătate sunt redirecționați către cabinetele private ale medicilor care își desfășoară activitatea în spitalele publice. Se creează astfel o inechitate, o „conurență neloială” în ceea ce privește salarizarea dintre medicii de spital care își desfășoară întreaga activitate în sistemul public, rezolvând problemele de sănătate ale pacienților doar în sistemul public de sănătate și medicii care își petrec doar câteva ore în spitalele publice, după care pleacă în clinicile private, unde își cheamă pacienții din spital.

Pentru a corecta această situație, nivelul de salarizare al cadrelor medicale va fi corelat cu cel practicat în statele care înțeleg importanța formării și păstrării în Țară a unui corp medical bine pregătit și dedicat pacientului. Se va institui principiul salarizării de excelență, bazat pe numărul pacienților tratați, dificultatea cazurilor și rezultatele medicale obținute. Într-o nouă lege a salarizării cadrelor medicale, vor fi cuprinse salarii suplimentare pentru excelență, în cantumuri substanțiale, fundamentate pe numărul gărzilor efectuale, numărul pacienților tratați și al succeselor obținute în tratarea acestora, suplimente salariale pentru ocuparea posturilor în zonele cu deficit de personal medical, pentru a asigura accesul la servicii medicale al românilor din zonele defavorizate din acest punct de vedere.

Finanțarea acestor suplimente salariale compensatorii pentru medicii care aleg să profeseze doar în spitale va fi asigurată atât din veniturile de la bugetul de stat, cât și din fonduri europene (Programul Operațional Capital Uman). Implementarea unei legi a salarizării cadrelor medicale va asigura prestigiul personalului medical, va încuraja performanța și va elimina decalajele majore între centrele universitare și zonele cu un deficit major de personal medical. Măsura este în concordanță cu Programul „Ana Aslan”, pentru oferirea unui act medical fiind imperios necesară asigurarea personalului calificat.

Instrumentul principal pentru evaluarea performanțelor personalului din domeniul sănătății publice va fi Cardul pacientului, asociat unei baze de date la nivel național, în care se vor stoca și sintetiza toate informațiile legate de interacțiunea cetățeanului cu sistemul medical. Pe baza traseului medical parcurs de un pacient și în funcție de performanțele înregistrate în procesul de diagnosticare și tratare, personalul medical implicat este evaluat și clasificat în funcție de criteriile stabilite la nivelul Ministerului Sănătății. Într-o perioadă determinată de timp, istoricul profesional al angajatului va evidenția un nivel de performanță profesională, rezultat din suma notelor obținute din interacțiunea cu fiecare pacient.

De asemenea, în șase luni va fi adoptat noul cadru legislativ care va proteja cadrele medicale și pacienții de atitudini abuzive, ale unora față de ceilalți. Pacientul și aparținătorii trebuie respectați, iar personalul medical va răspunde cu dreptul de exercitare a profesiei, pentru aceasta. În același timp, pacientul trebuie să înțeleagă că are obligația să acorde același respect, iar cei care vor agresa verbal și fizic personalul medical vor fi sancționați, pentru ultraj. Personalul medical va purta întreaga răspundere civilă și penală, însă numai pentru faptele săvârșite cu intenția de a face rău pacientului.

În rezumat, programul de sănătate al guvernului AUR dispune ca sistemul public de sănătate trebuie să funcționeze pe baza unor proceduri standardizate de evaluare permanentă. Salarizarea personalului și promovarea în schema de personal al unităților medicale trebuie făcute pe baza unui punctaj acordat pe baza unei grile de evaluare. Salarizarea angajaților din sistemul medical trebuie să fie competitivă, față de concurența din statele dezvoltate. Chiar dacă nu este încă posibil să oferim un nivel similar de salarizare,

veniturile personalului din sistem trebuie să fie atractive și satisfăcătoare pentru profesioniștii care doresc să urmeze o carieră acasă.

Ratingul fiecărui angajat din sistemul public de sănătate trebuie să fie accesibil oricărui cetățean interesat.

Redirecționarea pacienților din unități aparținând sistemului public către clinici sau facilități medicale private trebuie înregistrată în sistemul informatic și justificată printr-un raport standard. În cazul unui volum mare de cazuri, autoritățile au datoria de a întreprinde anchete administrative care să clarifice cauzele care au condus la astfel de decizii.

Testele de angajare în unitățile medicale și analiza dosarelor profesionale se vor face în centre regionale de resurse umane care aparțin de sistemul național de sănătate. Necesarul de personal al fiecărei unități va fi publicat într-un registru național public și va permite înscrierea oricărui candidat care îndeplinește condițiile specificate. Grila de evaluare și condițiile de angajare în unitățile medicale care aparțin sistemului public sunt standardizate la nivel național. Cerințele specifice pot fi adăugate doar pe baza unor aprobări speciale, în urma unui referat justificativ.

Pentru cetățenii care își încheie contract de asigurare cu alte instituții de asigurări se va reduce cota obligatorie dată către CNAS.

PROGRAM NAȚIONAL PENTRU REVITALIZAREA POLICLINICILOR – CÂTE UNA LA 25.000 LOCUITORI

Restabilim rolul policlinicilor și asigurăm decontarea serviciilor medicale furnizate de acestea. Elaborăm un program național de dotare, modernizare și construire de noi policlinici, pe bază de proiecte tip, astfel încât să existe câte o policlinică la 25.000 de români.

Revitalizarea rețelei naționale de policlinici și ambulatorii prin creșterea numărului de unități în teritoriu, dotarea la standarde europene și acordarea unor venituri competitive angajaților va oferi o soluție pentru un număr foarte mare de pacienți din teritoriu, care nu au acces la servicii medicale de specialitate. În același timp, sistemul medical ar oferi oportunități atractive de carieră pentru profesioniștii din domeniu.

Una dintre principalele ipoteze cu privire la mortalitatea foarte mare în mediul rural, comparativ cu orașul este dotarea foarte slabă a localităților rurale cu elemente vitale de infrastructură sanitară. Din acest punct de vedere, majoritatea componentelor infrastructurii sanitare a cunoscut în ultimii ani o dinamică descendentă alarmantă, accentuând precaritatea condițiilor de viață ale locuitorilor de la sate: practic, toate componentele infrastructurii sanitare, de la unitățile sanitare specifice și până la personalul medical care lucrează aici au valori mult mai scăzute decât în oraș, în ciuda faptului că aproape jumătate din populația României trăiește la sate. Deși în mediul rural trăiește jumătate din populația, doar 22,8% din unitățile sanitare sunt amplasate în sate. În ultimii 10 ani, numărul unităților sanitare din rural a scăzut treptat, anumite categorii dispărând definitiv (de exemplu, policlinicile rurale). În paralel, prin politicile sanitare ale guvernelor s-a încurajat dezvoltarea unităților sanitare publice din orașe, la aceasta adăugându-se o dinamică ascendentă a unităților sanitare private în urban (cabinete medicale, farmacii, spitale etc.)

Situația policlinicilor rurale este poate cea mai sever afectată dintre toate tipurile de așezăminte sanitare rurale: începând cu 2004, în sate nu mai există nici o policlinică. În același timp, chiar dacă în prezent toate policlinicile din România se găsesc în mediul urban, numărul lor a scăzut spectaculos (cu 60%), astfel că din 592 de policlinici urbane în 1998 mai funcționează doar 236.

Ambulatoriul de specialitate va trebui să devină un filtru de rezolvare a cazurilor înainte de a se ajunge la spitalizare, internarea făcându-se doar pentru cazurile care nu pot fi tratate ambulatoriu. Afecțiunile necomplicate și fără riscuri pentru pacienți vor putea fi tratate în ambulatoriul de specialitate, la un cost mult mai mic decât în internare continuă.

Aproape jumătate dintre pacienți se internează doar pentru analize, care pot fi făcute în policlinici. Potrivit statisticilor oficiale, 40% dintre cazurile internate în spital, unde saloanele de multe ori sunt pline de multe ori până la refuz, o reprezintă astfel de pacienți, care pot fi tratați în ambulatoriul de specialitate.

Dispariția policlinicilor și a dispensarelor, atât în mediul urban, dar mai cu seama în zona rurală a reprezentat unul dintre cele mai mari greșeli și un eșec al sistemului de sănătate din România. Un prim rezultat l-a reprezentat încărcarea infrastructurii spitalicești cu pacienți ale căror nevoi medicale nu au mai fost deservite la timp și a căror stare de sănătate s-a degradat din lipsa prevenției – lipsă care a făcut ca rata mortalității să crească cu un procent, numai în anul 2023.

În această situație, refacerea rețelei de policlinici și dispensare rurale reprezintă un prim pas pentru creșterea predictibilității actului medical și reducerea costurilor cu acesta, prin reducerea cheltuielilor la nivelul spitalelor. Acolo unde este posibil, coordonarea policlinicilor și dispensarelor va fi realizată prin arondarea lor la spitalele existente.

Ca și în cazul spitalelor județene, se va urmări standardizarea acestor unități medicale, prin elaborarea de către Ministerul Sănătății a unor proiecte-tip. Investițiile vor fi suportate de autoritățile publice locale și/sau județene, din fondurile Ministerului Sănătății și prin accesarea fondurilor europene.

Bugetul sistemului național de sănătate nu va fi afectat în mod substanțial. Dimpotrivă, prin diagnosticarea timpurie a unor afecțiuni cu potențial de agravare, sistemul de sănătate ar putea elimina costuri importante.

Ministerul Sănătății are posibilitatea să pună în practică inclusiv un program național de analize periodice obligatorii, care ar putea fi realizat în cadrul unităților medicale specializate din cadrul policlinicilor.

ALIMENTAȚIE ȘI PREVENȚIE PENTRU O VIAȚĂ SĂNĂTOASĂ – SANȚIONAREA DRASTICĂ A DUBLULUI STANDARD ÎN CALITATEA ALIMENTELOR

Programul de guvernare AUR prevede asigurarea accesului la o alimentație sănătoasă, în cantitate suficientă, în special pentru copii, precum și promovarea activităților fizice pentru toate categoriile de vârstă, alături de furnizarea de resurse materiale care să le faciliteze.

Pornim de la premisa că una dintre cele mai periculoase probleme de natură medicală în secolul XXI este obezitatea, prezentă în ultima perioadă din ce în ce mai mult și în rândul copiilor și al adolescenților din România.

Obezitatea nu afectează doar mobilitatea și condiția fizică a persoanelor afectate, ci afectează în mod direct starea generală de sănătate pe care o degradează progresiv. Incidența obezității crește într-un ritm alarmant în toată lumea, inclusiv în rândul copiilor. Principala cauză identificată de specialiști este regimul alimentar, chiar dacă printre factorii declanșatori se mai regăsesc stilul de viață sau premisele natură ereditară.

Obezitatea este ereditară în proporție de 40% – 70%. În prezent, România depășește cu câteva procente media europeană în ceea ce privește procentele persoanelor obeze. Conform statisticilor, 49% din femei sunt supraponderale și 10% au depășit pragul obezității, iar 63.2% din bărbați sunt supraponderali și 10% obezi. Aproximativ 30% dintre copiii în vârstă de 7-9 ani sunt supraponderali în România, în timp ce între 15 și 20% dintre ei sunt obezi.

După doi ani de pandemie, ultimele cifre arată că persoanele supraponderale au fost mai predispuse la forme grave ale bolii și chiar deces. Supraponderabilitatea (ce include obezitatea) este a patra cauză de deces. În Europa, aproximativ 1,2 milioane de persoane mor anual din această cauză. Dacă nu vor fi luate măsuri de prevenție ca educarea populației privind nutriția corectă și importanța sportului, până în 2030, în România vor fi aproape 500.000 de copii cu vârste cuprinse între 5 și 19 ani, care vor suferi de obezitate.

Pentru a se asigura o hrană sănătoasă pentru copii, extinderea programului „Masă caldă în școli” reprezintă o oportunitate uriașă pentru autorități. Programul va fi dezvoltat în comun de Ministerul Învățământului, cu suportul adecvat al Ministerului Sănătății.

Persoanele supraponderale prezintă riscuri crescute de a dezvolta boli grave la nivelul întregului organism. Este vorba de boli cardiovasculare, endocrine, gastrointestinale, neurologice sau afecțiuni ortopedice. Obezitatea infantilă provine din educația nutrițională deficitară și din lipsa activităților fizice (sport). Dieta care are un conținut ridicat de sare, zahăr și grăsimi, în combinație cu activitatea fizică redusă reprezintă principala cauză a obezității la copii.

Trăim într-o societate care încurajează consumul excesiv de alimente, de cele mai multe ori nesănătoase și descurajează activitatea fizică. Soluția este să reușim să avem control asupra dimensiunilor porțiilor de mâncare, să avem o dietă cu conținut scăzut de grăsimi și calorii și o activitate fizică regulată.

În consecință, statul român trebuie să își asume în mod explicit și nemijlocit rolul de protector și garant al sănătății publice și sub acest aspect. Consumatorul român trebuie protejat în fața amenințărilor tot mai mari, constituite de produsele alimentare nesănătoase sau chiar periculoase pentru sănătate.

Primul pas este informarea și educarea corectă a consumatorilor. Autoritățile centrale și locale trebuie să își asume obligația de a lansa programe de informare cu privire la riscurile care derivă dintr-o alimentație nesănătoasă. În același timp, toți producătorii și comercianții trebuie constrânși, prin intermediul normelor de protecție a consumatorului, să ofere informații relevante și explicite cumpărătorilor, pe ambalajele produselor scoase la vânzare. Aceste acțiuni vor trebui să vizeze informarea și educarea populației, în cadrul unui program guvernamental asumat, în legătură cu practicile sănătoase de viață, prevenirea bolilor și promovarea igienei.

Campaniile de conștientizare, programele de vaccinare, screening-urile regulate pentru depistarea precoce a afecțiunilor, educația în nutriție și promovarea exercițiilor fizice pot contribui semnificativ la reducerea îmbolnăvirilor și îmbunătățirea stării generale de sănătate a populației. O pârghie care va fi utilizată va fi politica fiscală. Aceasta va încuraja fabricarea și comercializarea produselor benefice pentru sănătate și va suprataxa bunurile cu potențial dăunător.

Vor fi create facilități pentru sălile de sport și centrele de agrement activ, prin alocarea de vouchere (pe baza unor criterii bine stabilite, atât pentru sălile partenere, cât și pentru cei ce aplică în calitate de potențiali beneficiari) și facilități de ordin fiscal (fiscalitate redusă, pentru produsele sănătoase, pentru sălile de sport etc), aceasta fiind însă o zonă de confluență cu educația/protecția socială/creșterea natalității.

O altă componentă a sistemului de protecție a consumatorului va fi eliminarea dublului standard pentru produsele din import. Este dovedit și recunoscut de companii multinaționale renumite că produse aparent similare au compoziții diferite pe piețe de export, față de cele din țările de origine.

Acțiunile compartimentelor de prevenție și control din subordinea guvernului vor avea ca prioritate supravegherea sănătății alimentare a românilor și vor supraveghea cu celeritate calitatea alimentelor și conformitatea lor. Se va reglementa o creștere drastică a sancțiunilor în caz de contravenție și chiar sancționarea penală a unor fapte care atentează la sănătatea publică.

RECONFIGURAREA SISTEMULUI DE PLĂȚI ȘI DECONTĂRI ALE CASEI NAȚIONALE DE ASIGURĂRI DE SĂNĂTATE ȘI MONITORIZAREA STĂRII DE SĂNĂTATE A NAȚIUNII

Programul de guvernare AUR în domeniul sănătății își propune reconfigurarea sistemului de plată în domeniul asigurărilor sociale de sănătate, pentru asigurarea fondurilor necesare aferente investigațiilor necesare pentru stabilirea unui diagnostic rapid și corect. Reformarea sistemului de plată a CNAS va putea asigura respectul cuvenit atât medicilor de familie, cât și pacienților români, prin asigurarea finanțării corecte

a serviciilor paraclinice, fiind eliminată umilința cetățenilor de a sta pe liste de așteptare pentru efectuarea unui set de analize. Reforma va fi realizată prin plata efectivă a tuturor investigațiilor efectuate de către furnizori de servicii paraclinice, fără a fi impus un plafon lunar, iar sursa de finanțare va fi Fondul Național Unic de Asigurări de Sănătate.

O prima condiție pentru a putea stabili axele prioritare pentru finanțarea și dezvoltarea sistemului de sănătate o reprezintă identificarea incidenței anumitor boli, în rândul cetățenilor. Prin Ministerul Sănătății vor fi elaborate/finalizate registrele naționale pentru principalele grupe de afecțiuni. Alături de controlul medical periodic obligatoriu al angajaților, conform legislației în vigoare și de cel realizat prin intermediul cabinetelor școlare, acolo unde situația obiectivă o impune, controalele și respectiv analizele vor fi efectuate prin rețeaua de medici de familie sau prin Direcțiile de sănătate publică, cu suportarea cheltuielilor din Fondul Național Unic al Asigurărilor de Sănătate.

Românii trebuie să beneficieze de un program anual de screening pentru monitorizarea stării generale de sănătate a Națiunii și pentru diagnosticarea timpurie a unor afecțiuni cu potențial de agravare. Programul național de screening se va desfășura prin rețeaua de policlinici și unități medicale din portofoliul Ministerului Sănătății și va genera o bază de date comprehensivă, referitoare la starea generală de sănătate în România.

Obiectivul principal al programului național de screening este reducerea semnificativă a bugetelor alocate pentru tratarea afecțiunilor grave și redirecționarea acestor fonduri către prevenție și tratamentul formelor ușoare de boală. Datele obținute prin programul anual de screening vor sta la baza politicii de sănătate publică din România și vor defini direcțiile prioritare de acțiune pe termen mediu și lung pentru prevenirea și gestionarea crizelor medicale și sanitare.

Cardul de sănătate al pacientului va avea stocate informații legate de datele de identitate ale acestuia și va fi cheia de acces în sistemul informatic, unde va fi stocat istoricul său medical. Aplicația informatică va genera automat alerte sau atenționări despre riscuri potențiale generate de moștenirea ereditară a pacientului, sau despre alți factori generatori ai unor afecțiuni medicale. Oricare cetățean, fie că lucrează în domeniul privat și este asigurat chiar în alte sisteme decât ale Casei Naționale de Asigurări, sau că lucrează ca bugetar va figura în acest sistem electronic național de monitorizare a sănătății populației, cu acordul pacientului.

DECONTAREA SERVICIILOR STOMATOLOGICE ȘI PREVENȚIA STOMATOLOGICĂ PENTRU COPII: TREI DIN PATRU COPII AU CARI ȘI 3% DINTRE COPIII ROMÂNIEI NU S-AU SPĂLAT PE DINȚI NICIODATĂ

În prezent, Casa Națională de Asigurări de Sănătate decontează integral serviciile de igienizare stomatologică doar pentru copiii care nu au împlinit 18 ani, în limita a două consultații pe an și doar în cabinetele care au contracte cu CNAS. România ocupă penultimul loc din Uniunea Europeană, după numărul mediu anual de consultații stomatologice (0,3 per capita, față de 0,9, media U.E.) Una dintre principalele cauze este reprezentată de costuri: cabinetele de stomatologie sunt în proporție de 99% private, iar Casa de Asigurări de Sănătate decontează sume infime, 4.000 de lei lunar pe cabinet la nivelul anului 2022 și promitea că ar putea deconta 6.000 de lei pe cabinet, începând din iulie 2023. Ceea ce e tot o sumă mică. În plus, în unele zone rurale este o aventură sortită eșecului accesul la un cabinet stomatologic, chiar și contra cost: 7 din 10 copii de la sate nu au fost niciodată la stomatolog.

Trei din patru copii au carii la dinții de lapte și 3% dintre minorii din România nu s-a spălat pe dinți niciodată. Stomatologia românească este un sistem 99% privat, în care trebuie să plătești. E unul din motivele pentru care peste 75% dintre copiii cu vârste cuprinse între 6 și 11 ani au carii la dinții de lapte, iar incidența

cariilor la aceste grupe de vârstă este foarte aproape de 100%. Statul român se raportează la serviciile stomatologice ca la un moft.

Medicii stomatologi și Patronatul Furnizorilor de Servicii Medicale Private (PALMED) își doresc să intervină pentru eradicarea acestei situații critice. Ea s-ar putea realiza numai prin creșterea sumelor decontate de CNAS pentru stomatologie și un program dedicat sănătății orale a românilor, pe care îl consideră esențial pentru îmbunătățirea stării generale a populației.

Domeniul asistenței medicale stomatologice este finanțat de sectorul public de sănătate în proporție de doar 5%, comparativ cu 30%, media europeană. Piața serviciilor stomatologice este formată din aproximativ 16.000 de cabinete și clinici. Distribuția este una pe regiuni și pe medii (rural-urban). Inegalitatea în accesarea serviciilor e relevantă: o medie de 3.801 locuitori/cabinet în mediul rural, vs. 744 locuitori/cabinet în mediul urban.

O singură cifră, aparent îmbucurătoare: numărul cabinetelor dentare din România a înregistrat creșteri anuale cu 2,5% în ultimii 10 ani, ajungând la aproximativ 16.000 de cabinete și clinici stomatologice. Acestea sunt distribuite însă inegal la nivelul regiunilor istorice, cu un număr crescut în zona București-Ilfov și în nord-vestul și cu cea mai scăzută prezență de unități stomatologice în sud-vest (regiunea Olteniei).

Din cauza afecțiunilor dentare, peste 30% dintre români au probleme de masticatie și nu reușesc să se hrănească normal. Cu o igienă dentară precară și fără un program național de profilaxie în domeniul sănătății orale, românii încep să își piardă dinții înainte de a împlini 20 de ani. După această vârstă, mai bine de jumătate dintre români au cel puțin un dinte lipsă. Problemele se accentuează după 45 de ani. Dacă medicii de la oraș ar vrea să meargă la țară pentru a consulta pacienți, ar constata că nu au spațiile necesare. Primarii nu investesc în cabinete stomatologice și motivează acest lucru (oarecum pe bună dreptate) spunând că investiția ar fi prea mare și nu poate fi suportată din bugetul local și că, de altfel, cabinetul ar sta gol, din lipsă de specialiști dispuși să vină la sat.

Ministerul Sănătății nu a avut și nu are nicio strategie națională care să vină în întâmpinarea problemelor cu care se confruntă copiii și maturii din România, mai ales cei din mediul rural și persoanele vârstnice, în privința accesului la servicii de medicină dentară. La nivel european, statele includ și suportă costurile unor servicii stomatologice de bază, asigurându-se astfel deopotrivă de facilitarea accesului întregii populații la servicii stomatologice, respectiv de sprijinire a medicilor stomatologi, prin garantarea unui venit minim.

Decontarea serviciilor stomatologice este singura soluție. Dar aici se ivește o problemă: Fondul Național Unic de Asigurări de Sănătate nu poate fi încărcat cu aceste sume, iar din fonduri europene nu este posibil. Singura opțiune este finanțarea din venituri de la bugetul de stat, dar aceasta ar trebui corelată cu o măsură pe zona economică. De exemplu, impozitul suplimentar pentru produsele cu conținut ridicat de zahăr ar putea fi direcționat pentru suplimentarea acestui fond de decontare al serviciilor stomatologice – și alte asemenea soluții similare se mai pot găsi, inclusiv prin alocarea unui fond special pentru linia bugetară stomatologie, pentru decontare din actualele contribuții plătite de către cetățeni la sistemul asigurărilor de sănătate (procentul urmând să fie stabilit după discuțiile cu reprezentanții acestui corp profesional). În orice caz, e evident că e necesară și se va reintroduce prevenția, prin arondarea similară la medicul de familie. Pachetul minimal de servicii ce va fi inclus în asigurarea stomatologică, aceasta devenind parte integrantă a asigurării medicale, se va stabili prin consultarea reprezentanților Colegiului Medicilor Stomatologi din România, ai celor din județe, precum și cu cei din societățile și asociațiile de profil.

Pentru cei mai mulți cetățeni români, cel puțin la nivelul percepției publice, serviciile de stomatologie sunt prohibitive din punct de vedere al costurilor. Chiar dacă nu este cazul intervențiilor și tratamentelor ușoare, sau al celor de întreținere, prejudecata îi face pe români să evite cabinetele de stomatologie, de teama unor

costuri foarte mari. Statul trebuie să încurajeze înființarea cabinetelor stomatologice, mai ales în zona rurală, acolo unde situația este dezastruoasă. De la alocarea unor spații imobiliare cu chirii subvenționate, din bugetele locale și până la stimulente pentru deplasare și cazare, medicii stomatologi trebuie atrași către zonele în care acest serviciu medical nu există, în mod tradițional.

CAPITOLUL VIII:
CUM ARATĂ ASTĂZI ȘCOALA, VA ARĂTA MÂINE ȚARA

AUR consideră învățământul o prioritate națională / „Domnul Trandafir la Țară” / Scoaterea profesorului din pauperizare: salariul debutantului cu studii superioare, obligatoriu cu 25% mai mare decât salariul mediu pe economie. Depolitizarea școlii / O masă caldă pentru elevi: „Cantina școlară - Școală primitoare” / Majorarea bursei sociale la o valoare de cel puțin ¼ din salariul minim pe economie / Reintroducerea obligativității purtării uniformelor școlare / Școala de după școală / Dezvoltarea vocațională: „meseria, brățară de AUR” / De la „Universitate – fabrica de bani” la Carnetul de student – garanție a viitorului / Reintegrarea universității în țesutul social - prioritate națională pentru AUR / Refinanțarea cercetării. Programul „AUR în cercetare – George Emil Palade” / Învățământ pentru comunitățile istorice românești din afara granițelor

AUR CONSIDERĂ ÎNVĂȚĂMÂNTUL O PRIORITATE NAȚIONALĂ

Partidul AUR a elaborat un Program de guvernare extins în domeniul educației și un program-cadru în domeniul culturii. Cu privire la învățământ, AUR are în vedere un amplu complex de măsuri, axat pe revalorizarea cadrului didactic și redarea prestigiului său, reunit într-un proiect intitulat sugestiv „Domnul Trandafir”. Așa cum se arată în „Programul de guvernare în 15 puncte”, acest proiect are ținte precise: „Redăm demnitatea cadrelor didactice. Programul național «Domnul Trandafir» are ca scop redarea demnității cadrelor didactice prin salarizare și stimulente adecvate, oferirea de locuințe, statut, dotări și echipamente, precum și reducerea sarcinilor birocratice pentru a permite dascălilor să se concentreze pe activitățile didactice”.

Numărul profesorilor a scăzut dramatic din 1990 încoace, reducându-se cu aproape jumătate, **România fiind pe ultimul loc din Uniunea Europeană în privința ponderii profesorilor în totalul populației active**, de doar 1,9% (aprox. 170.500), față de țări ca Belgia, cu un număr mai mult decât dublu (4,1%). Nu este de mirare, pentru că salariul mediu brut al profesorilor din România reprezintă 65% din salariul mediu brut al profesorilor la nivelul Uniunii Europene. La scara economiei naționale, salariul unui profesor debutant era în primăvara anului 2023 cu 32% mai mic, decât salariul mediu pe economie! În Belgia, țara reper privind numărul de profesori raportat la populație, salariul mediu al profesorilor este cu 25% mai mare decât salariul mediu pe țară. În Germania, salariul unui profesor debutant este aproape echivalent cu salariul mediu – de circa 4000 euro brut, pe lună. În Japonia, țara unde meseria de profesor este cea mai respectată profesie, pentru că se spune, cum e și real că „profesorii îi fac oameni pe toți, inclusiv pe Împărat, fiind singurii care nu se înclină în fața acestuia”, salariul mediu este apropiat de cel al ministrului de resort. În România, pe lângă salariul demotivant și lipsa de respect asociată, o altă cauză a părăsirii sistemului de către profesori este scăderea numărului de elevi și, deci, micșorarea numărului de clase, de școli. Astfel, populația școlară a scăzut odată cu scăderea populației. Însă, dacă populația școlară a scăzut până astăzi cu 27,71% față de

1990, numărul profesorilor a scăzut cu 44,29% în 2023, față de 1995! Este clar că școala, prin profesorii săi, a fost o țintă pentru guvernele post-decembriste, care nu și-au mai dorit o populație educată, ci o masă de manevră. Astfel încât profesorii care au rezistat și nu au plecat din sistem au fost „mizerabilizați”, cel mai ușor prin salarii care le-au discreditat onoarea, apoi prin suprasarcini și presiuni administrative care i-au îndepărtat efectiv de catedră și de menirea lor.

Spre deosebire de guvernările anterioare și în contrapondere cu proiectul eșuat „România educată”, AUR consideră învățământul o prioritate națională, pentru că, după cum afirmăm în Program, „așa cum arată astăzi școala va arăta mâine Țara”. În guvernarea AUR statutul profesorului va fi readus la rangul pe care îl merită – acela de făuritor de personalitate și clăditor de Țară, împreună cu familia. Acest fapt va fi reflectat printr-un salariu adecvat, prin pachete de suport ale tinerilor profesori și pentru cei din mediul rural, prin investițiile în infrastructura școlară.

Școlile vor fi primitoare și într-un număr suficient. AUR a anunțat în programul său: „Susținem creșterea numărului de unități de învățământ, astfel încât, în decurs de 10 ani, să se poată desfășura activitatea educațională într-un singur schimb. Elaborăm un Program național pentru modernizarea, extinderea și construirea, în următorii 10 ani, a 500 de clădiri destinate învățământului primar, gimnazial și liceal”. În România ultimilor 30 de ani, s-au construit mai puțin de 400 de școli, dar s-au închis sau comasat de cel puțin zece ori mai multe – situația nu este cunoscută în prezent cu precizie nici măcar de către Minister, care nu mai urmărește situația unităților școlare, din momentul cedării acestora către primării.

Dacă în 1990 România avea 28303 unități de învățământ, în 2022 numărul acestora a ajuns la 7072, o scădere de 25%, deși populația României a scăzut de la 23,2 milioane la 19 milioane în același interval – o scădere de 19%. Numărul școlilor a scăzut mai abrupt decât populația, afectând în special populația din mediul rural și pe românii aflați în minoritate în propria țară. Guvernul AUR va demara reconstrucția sistemului educațional atât pe dimensiunea curricular-pedagogică, cât și pe aceea a infrastructurii materiale – prin refacerea numărului de școli.

„DOMNUL TRANDAFIR LA ȚARĂ”

Așa cum știe orice elev care are o pregătire elementară, „Domnul Trandafir” este modelul de profesor-educator, mentor al copilăriei, sufletul școlii și pilon al societății. Instituit ca personaj-model literar, el ar putea constitui totodată în viața reală modelul de școală și tipul de politică de stat în domeniul învățământului.

Demnitatea cadrelor didactice este inseparabilă de starea școlii, a educației și culturii. Atunci când în societate le va fi restabilită importanța, iar școala va redeveni sursă de prestigiu, atunci și demnitatea cadrelor didactice va fi restaurată. „Domnul Trandafir” înseamnă școala și educatorul cu misiune socială, iar AUR va opri decăderea actuală a școlii și transformarea acesteia în centru de servicii digitale, reducerea rostului profesorului la statutul de „furnizor de servicii”, de „facilitator”, prin resuscitarea funcțiilor sale pedagogice, de cunoaștere și model moral. Profesorul și școala vor fi protejați de imixtiunile exterioare, ingerințele ONG-urilor în activitatea didactică fiind permisă doar în afara școlii și în școlile private.

Reinstaurăm autoritatea și autonomia profesorului în procesul de predare/evaluare, puterea regulamentelor școlare și a ierarhiei instituționale. Se vor repune în drepturi evaluările prin note, la intervalele consacrate și sancțiunile disciplinare: nota la purtare, repetenția, transferul și exmatricularea – ca ultime instrumente de limitare a degradării performanței școlare. Elevii cu dizabilități vor fi integrați doar în școli speciale, sub îndrumarea unor educatori pregătiți în acest sens, pentru a răspunde nevoilor speciale ale acestor categorii de elevi.

Învățământul va fi debirocratizat, așa încât corpul profesoral să se poată concentra pe activitatea didactică, raportările către Minister și alte instituții subordonate, factori de autoritate, urmând a fi reduse la minimum necesar unei comunicări funcționale. Vom încuraja integrarea în comunitate a profesorului, ca membru marcant al comunității, legat de școală, nu ca simplu salariat. În acest sens, AUR are în vedere stabilitatea locului de muncă, implicarea corpului profesoral la buna gospodărire a școlii, la alte activități ale comunității – elemente care asigură reinsertia în societate și prestigiul social.

Vom institui în acest sens programul „Domnul Trandafir la Țară”, prin care corpul didactic din mediul rural va beneficia de pachete de instalare specifice, inclusiv de locuințe, cât și fonduri pentru achiziția de material didactic. Totodată, vor exista programe de finanțare a activităților culturale desfășurate de profesori în comunitate, împreună cu susținerea instituțiilor culturale locale. În același timp, programele de evaluare ale profesorilor vor fi revizuite, AUR având ca reper profesorul-model al societății bazat pe merit, numai așa sistemul putând reveni la performanță. Se vor institui programe de evaluare națională ale profesorilor și de atragere în sistem a tinerilor merituosi, inclusiv prin revitalizarea liceelor pedagogice.

SCOATEREA PROFESORULUI DIN PAUPERIZARE: SALARIUL DEBUTANTULUI CU STUDII SUPERIOARE, OBLIGATORIU CU 25% MAI MARE DECÂT SALARIUL MEDIU PE ECONOMIE. DEPOLITIZAREA ȘCOLII

Guvernul dezastrului național precedent a amânat mai bine de jumătate de an o creștere salarială de 1200 lei pentru un debutant, ceea ce ar reprezenta o creștere de doar 26% raportat la salariul mediu pe economie, neaducându-l la nivelul acestuia. Pentru a ajunge la nivelul salariului mediu pe economie, salariul unui profesor debutant din învățământ ar trebui să crească cu 32% (1426lei). **AUR va modifica legea educației, așa încât salariul profesorului debutant cu studii superioare să nu fie niciodată mai mic decât salariul mediu pe economie plus 25% (cca. 5370 lei în prezent)**, la care se vor adăuga prime de instalare pentru debutanți, cu coeficienți măriți funcție de locul unde se desfășoară activitatea – zonă rurală, defavorizată, distanța față de locuință etc. Scopul creșterii remunerației este dublu: scoaterea din regimul pauperizării a acestei păături sociale vitale și refacerea echilibrului social prin revalorizarea muncii acesteia.

Rolul profesorului va fi corelat cu **redefinirea rolului școlii**, pentru fiecare etapă de învățământ. Pe ansamblu, funcția școlii va fi aceea de a forma caractere, personalități cu îndrăzneală, inițiativă, rezistență morală, cetățeni responsabili, patrioți, uniți în jurul marilor valori universale și naționale, apti să își dezvolte competențele sau să le aplice direct în economie. Învățământul preuniversitar este universal și obligatoriu.

Rolul școlii, pe etapele educaționale va fi structurat astfel:

Învățământ preșcolar – acesta va redeveni opțional, complementar cu educația familială, element de sprijin pentru familiile active în economie, care au nevoie de suport pentru îngrijirea și educația copilului. **Grădinița și creșa** vor fi completate cu extinderea programului de „după școală” (after school), prin înființarea unor centre de zi, prin dezvoltarea infrastructurii școlare aferente (corp didactic, clădiri, asistență medicală, legislația muncii complementară etc.).

Învățământul primar are ca rol dobândirea primului nivel al culturii generale și formarea aptitudinilor și a culturii elementare, indispensabile vieții sociale și de stat, dezvoltarea fizică armonioasă.

Învățământul secundar (gimnazial) continuă procesul de formare a personalității de bază și inițiază primul contact cu cultura abstractă, prin continuarea însușirii valorilor universale și prin fixarea copilului în spațiul social, prin dobândirea disciplinelor de bază (matematică, limba și literatura română, geografie, istorie universală și istoria românilor, latină, fizică, chimie, două limbi străine, etc.)

Învățământul liceal (teoretic – real și uman; vocațional – artă, sport, militar, teologic, pedagogic; profesional) aprofundează însușirea cunoștințelor generale, a marilor valori ale națiunii și umanității. Apar specializările în învățământ aplicat (vocațional/profesional) și teoretic. În funcție de filiera aleasă, liceul

pregătește tinerii pentru trei funcții sociale: administrație, profesii libere, cunoaștere (filiera universitară). Aici, și la școlile de meserii, apare primul contact cu economia reală.

Învățământul normal și profesional-vocațional. Liceele pedagogice (Școlile Normale) și Școlile de meserii, ca și Învățământul tehnic (Liceele profesionale) au ca scop formarea unei pătri românești de muncitori calificați, inclusiv de mici patroni. Școlile Normale – liceele pedagogice au ca scop formarea corpului de educatori și de învățători, a corpului profesional cu abilitățile unice necesare formării personalității de bază a copilului. Învățătorii, mai cu seamă, au un rol fundamental în ridicarea vieții rurale.

Învățământul superior reprezintă vârful educației, în sensul că acesta are ca finalitate producerea de elite în domeniul cunoașterii și al administrației, tot aici fiind format propriul corp profesoral și cel al liceului – coloana vertebrală a învățământului. Universitatea este instituția care creează bunuri culturale noi, în care **învățământul se împletește cu cercetarea de cel mai înalt nivel, în cele două forme ale sale, fundamentală și aplicată.** Învățământul superior include învățământul universitar și postuniversitar, doctoral și post-doctoral.

Manualul școlar – confuz, stufos, greoi, inegal, plin de accente inutile – este una dintre cauzele principale ale analfabetismului funcțional, elevii noștri având cea mai scăzută rată de înțelegere a textelor și enunțurilor științifice din Europa. În învățământul preuniversitar se va reintroduce manualul unic, realizat de intelectuali de marcă în disciplină în cauză, dublați de pedagogi specializați pentru categoria de vârstă și editat de Editura ministerului (Editura Pedagogică). În acest fel, manualul va fi salvat de actualul joc de interese care parazitează acest element crucial al procesului educațional iar mintea tinerilor va avea șansa clarității categorice care să le permită judecata autonomă. O atenție deosebită se va acorda materiilor de bază: româna, geografia, istoria, latina, fizica, matematica, chimia, biologia. Se va introduce un subprogram curricular intitulat „Educația pentru viață”, în care elevii sunt încurajați să redescopere frumusețea umană și a naturii, a istoriei și a locurilor, a credinței.

Primăriile au politizat actul de învățământ, în special prin imixtiunea în actul de conducere al școlilor, al condiționării finanțării de favoritisme în numirea profesorilor etc. **AUR consideră imperios necesară depolitizarea școlii, directorii și profesorii având a-și desfășura actul de conducere și pe cel pedagogic ferite de orice presiune politică, financiară și inclusiv a părinților.** Pentru depolitizarea școlii, mai buna cunoaștere a nevoilor reale ale populației școlare și ale evoluției din teritoriu a problemei învățământului școlile vor reveni în subordinea Ministerului și se vor reînființa Inspectoratele școlare județene. Acolo unde va fi cazul, subordonarea va fi mixtă: Ministerul Educației va fi completat/substituit de Ministerul Agriculturii, Apărării, Sănătății, Muncii etc., după caz.

O MASĂ CALDĂ PENTRU ELEVII: „CANTINA ȘCOLARĂ - ȘCOALĂ PRIMITOARE”, MAJORAREA BURSEI SOCIALE LA O VALOARE DE CEL PUȚIN ¼ DIN SALARIUL MINIM PE ECONOMIE

Programul AUR a prevăzut că „toți elevii vor beneficia de o masă caldă, preparată din produse locale în următorii cinci ani”. „Cantine pentru toate școlile” este al treilea mare program AUR privind educația, după „Domnul Trandafir” și „Meseria – brățară de AUR”. O masă pe care prea mulți români nu și-o pot permite. Încă o „realizare” a regimului Iohannis este acela că România are cel mai mare risc de sărăcie din UE – 47% (cei care nu își pot permite cheltuieli neprevăzute) - cel mai mare procent din UE. Ca urmare, **copiii români sunt cei mai expuși riscului de sărăcie din UE – doi din cinci (sau 41,5%).**

În prezent, programul guvernamental privind masa caldă în școli nu mai funcționează sau este precar pus în operă: multe județe primesc cu întârziere finanțare, iar criteriile de licitație favorizează importurile de mâncare chimizată, dăunătoare pe termen lung sănătății copiilor. Valoarea programului actual este foarte mică: 15 lei pe zi/hrană/elev pentru doar 450 de școli. În acest timp, programul „laptele și cornul” este aplicat

pentru 1,8 milioane de elevi din 2,9. Programul guvernamental, întârziat, subfinanțat și dominat de grupuri de interese străine bunăstării copiilor români, nu reușește să fie un stimulent pentru producătorii locali – implicit pentru economia națională, să pună la dispoziția copiilor alimente proaspete și sănătoase, dimpotrivă.

Soluția AUR este axată pe trei componente: lanț scurt de aprovizionare, hrană de calitate preparată în cantinele școlare, cantinele școlare.

Lanțul scurt din scheme de calitate – aprovizionarea direct de la fermă/gospodăria (10 km față de cantina școlară). Lanțul scurt cu produse de calitate (ecologice, bio etc.) se referă la alimentație sănătoasă și ieftină pentru copii, prin reducerea sau eliminarea factorilor intermediari: tehnici (conservare) și economici (interpuși, intermediari revânzători).

Cantinele școlare vor fi revitalizate/reînființate. Rolul acestora este acela de a prepara hrana, de a oferi accesul permanent la masă caldă și de a scădea costurile: cantinele vor primi hrană brută, pe care o vor prepara ori de câte ori este posibil. Cantinele vor putea servi chiar toate mesele, în condițiile reducerii costurilor.

În momentul de față, în Europa de Vest, hrana din scheme de calitate pentru școli, prin intermediul propriilor cantine are o extensie de aproximativ 27%. Niciun stat din Europa de Est nu aplică această politică. Prețul mediu pentru un meniu este de 3 euro, preț la care se ajunge prin programe speciale de achiziție publică care au ca punct de procesare cantina școlară.

Programul „Cantine școlare” are, o triplă finalitate: asigură o alimentație sănătoasă copiilor, reduce abandonul școlar, oferă o șansă solidă de integrare în economia națională a furnizorilor regionali de hrană – a fermelor și gospodăriilor locale care produc hrană sănătoasă.

De programul gratuit de masă se vor bucura elevii în risc de sărăcie (circa 47%, diferențiat urban/rural). Ceilalți elevi vor putea cumpăra la prețuri speciale pachetele de masă pe care le doresc. Pentru a determina beneficiarii, fiecare inspectorat județean va aduce la zi trimestrial baza de date cu populația școlară, cu sprijinul agențiilor de protecție socială județene. Costul estimat al programului este de 19.035.000.000 lei (aprox. 3.807.000.000 euro) pentru un an școlar, pentru aproximativ 1,3-1,5 milioane de elevi aflați în risc de sărăcie. Programul este considerat investiție în industria alimentară a lanțului scurt de calitate, în sănătatea copiilor, în viitorul. Pentru început vom demara programul pentru clasele I-IV.

Programul AUR prevede, ca o altă măsură de protejare a elevului, majorarea bursei sociale la o valoare de cel puțin $\frac{1}{4}$ din salariul minim pe economie. Bursa socială trebuie să devină factor de creștere a personalității elevului, de încurajare a dezvoltării sale, prin integrarea în procesul de învățământ, mai ales în cel obligatoriu. În programul de „analfabetizare națională” așa-zis „România educată”, prin Ministerul Educației s-a ajuns în situația absurdă de a se oferi burse celor care au note mici: 47% dintre burse s-au acordat, în 2022, elevilor cu note sub 8,50, din care unii erau analfabeți funcționali. Tendința s-a accentuat sub ministeriatul Deca, fostul consilier prezidențial, actualul ministru, acordând sute de burse de merit pentru elevii cu note sub 5, inclusiv celor cu nota 1 sau 2 – determinând chiar pe primul-ministru să declare că „așa ceva este inadmisibil”. Într-adevăr, este inadmisibil ca Guvernul României să premieze, în orice pondere, elevii care nu au rezultate bune la învățătură, mai ales cu burse de merit.

Guvernarea AUR se va îngriji ca județele să respecte aceste obligații față de copiii/familiiile care au nevoie de sprijin de bază și totodată să promoveze excelența în școli. Simpla prezență fizică în bancă nu e o garanție a bursei. Pentru învățământul preuniversitar, bursele trebuie să fie un instrument de stimulare a participării școlare și a însușirii culturii generale. Se va stimula componenta de excepție, către olimpiade și concursuri

școlare, ținând seama și de starea socială: elevii buni la învățătură din medii sociale defavorizate vor beneficia de burse mărite/suplimentare.

Pentru sistemul universitar, bursa se va aloca după principiul meritocratic, dar și cu componentă socială: studenții vor beneficia de burse în primul rând în funcție de rezultatele la învățătură. În măsura bugetului alocat, studenții săraci au prioritate la un număr mărit de burse (eventual suplimentate). Pentru bursele de merit se vor institui examene riguroase, cu comisie de examen la nivelul universității, stabilită prin ordin al rectorului.

Argumentul necesității majorării burselor este dat de statistica îngrijorătoare înregistrată în anul 2020. Ponderea persoanelor care au părăsit timpuriu școala în România a fost de 15,6% în anul 2020, obiectivul UE fiind de 9% până în anul 2030. Ponderea tinerilor neîncadrați profesional și care nu urmează niciun program educațional sau de formare în România a fost de 14,8% în 2020. Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii este esențială pentru a combate efectele pe termen lung asupra evoluției societății și a creșterii economice. Bursele, cele sociale în special, vor fi instrumente ale încurajării participării școlare, dar vor înceta de a fi mijloace de recrutare școlară, rămânând la rolul de facilitare a participării școlare și de încurajare a învățaturii, iar prin componenta lor „de merit”, a excepției în educație.

Corelat cu salariul minim brut pe economie, valoarea bursei școlare va ajunge la 825 lei pe lună, înregistrând o creștere de trei ori față de valoarea actuală.

În ceea ce privește bursele din sistemul universitar, acestea sunt deja de circa 900 lei, dar apreciem că acestea vor trebui recalulate, în sensul micșorării numărului lor, concomitent cu creșterea semnificativă a valorii – prin raportare la costurile cu viața, în orașele unde studenții învață.

REINTRODUCEM OBLIGATIVITATEA PURTĂRII UNIFORMELOR ȘCOLARE

Uniforma școlară are rolul de a fixa în geografia școlară elevul, de a-i furniza acestuia sentimentul de mândrie ca membru al școlii, de a-i cultiva loialitatea față de aceasta și, implicit față de procesul de învățare. Uniforma are ca scop întărirea disciplinei școlare prin cultivarea sentimentului de apartenență la comunitatea de învățare, la propria școală. Nu în ultimul rând, disciplinarea are loc prin sublinierea distincției dintre sala de clasă – loc unde se învață, și orice alt spațiu, mai ales față de locurile de joacă.

Uniformele vor fi produse de industria națională la preț subvenționat, așa încât să fie la îndemâna tuturor elevilor. Școlile vor avea dreptul de a propune design-ul și însemnele proprii, care vor fi validate de Minister. Uniformele vor fi obligatorii în sistemul public, iar copiii aflați în risc de sărăcie vor beneficia de uniformă subvenționată funcție de categoria de venituri.

Efortul financiar estimat este de 300 lei uniformă pentru 47% dintre elevi (1,3 milioane elevi) la o subvenție medie de 50% (150 lei), este aproximativ de aproape 2 miliarde lei (390 milioane euro).

ȘCOALA DE DUPĂ ȘCOALĂ

AUR a anunțat implementarea programului „Școală de după Școală”, care include programe realizate în mod organizat prin intermediul unităților de învățământ, asociațiilor sportive, culturale, de mediu, de protecție socială, inginerie și știință: „Promovăm o politică națională de susținere a sportului de masă, care include sportul școlar, studentesc, Daciadele și, implicit, sportul de performanță.”

Programul „Școală de după școală” are mai multe componente: infrastructură pendinte de procesul de școlarizare propriu-zis – internate, centre de zi/după școală, infrastructură extra-școlară – palatele copiilor/cluburi de creație/sportive, turism cultural școlar și resursa umană – pedagogi, instructori, educatori, profesori maeștri în diferite arte, meșteșuguri. Axele psihopedagogice ale funcționării acestora

sunt: sănătate, frumusețe spirituală, minte ascuțită, îndemânare, siguranță. Palatele copiilor vor fi dotate cu cantine, pentru ca suportul acordat familiilor să fie extins.

În prezent, există 42 de palate ale copiilor, 47 cluburi sportive – finanțate din bani publici, majoritatea într-o stare avansată de degradare, multe cu statut incert. Pentru că acestea au ca finalitate politică de stat în domeniul educației, Palatele copiilor și cluburile elevilor vor reveni din subordinea Consiliilor județene în cea a Ministerului, prin intermediul unei structuri specializate. Personalului îi va fi garantat prin lege statutul de cadru didactic. Bugetul mediu pentru funcționarea unui palat al copiilor/club școlar este de circa 1 milion de lei, Palatul Copiilor din București având un buget mediu de 10 milioane. Doar pentru funcționarea lor bugetul total este de aproximativ 50 milioane/an. La aceste sume se vor adăuga cele necesare cluburilor sportive, școlilor de artă etc. Guvernul va inventaria toate aceste facilități și le va susține în acord cu rolul lor prin demararea construirii/reconstruirii/extinderii acestora.

Sportul este esențial pentru bunăstarea spirituală a tinerilor și formarea unei societăți cât mai sănătoasă biologic și întărită cultural. Din acest punct de vedere, activitățile sportive vor fi considerate activități de tip educațional-școlare. În prezent, jumătate dintre români nu au făcut vreodată mișcare, obezitatea afectând 58% dintre adulți și peste 30% dintre copii. Aceste cifre își asociază efecte foarte grave: hipertensiune, diabet.

La nivelul anului 2023, deși 80% din școli declarau că aveau săli de sport, multe dintre acestea erau de fapt o simplă sală de clasă, transformată în „sală de sport”, iar în mediul rural, mai puțin de jumătate din școli aveau o sală de sport corespunzătoare. Dotarea cu echipament, cu programe și, mai ales cu personal lasă foarte mult de dorit. Numai în mediul rural o primă estimare a urgențelor privind construcția sau revitalizarea urgentă de săli de sport se ridică la peste 1500 de unități. Nu există programe de sport la nivel național. Guvernul AUR se va îngriji ca toate școlile din Țară să posede o sală de sport adecvat utilată, împreună cu personalul și programele de specialitate.

AUR va resuscita programul național de sport de masă, cu finalitate în performanță „Daciada”. „Daciada” a fost un program național derulat odată la doi ani între 1977-1989, prin care milioane de elevi au participat la sportul de amatori competițional, din care câteva mii au urmat apoi sportul profesionist, de elită. „Daciada” a asigurat baza performanțelor istorice sportive ale României din acea perioadă, fiind însoțită de programe consistente de construcție a infrastructurii sportive. Programul „Daciada” va fi re-implementat, după o analiză aprofundată a costurilor și a surselor de finanțare, luând în considerare beneficiile sportului de masă în privința întăririi sănătății românilor și astfel, a scăderii costurilor cu serviciile medicale la nivel național. O altă țintă a „Daciadei” va fi revenirea României pe podiumul marilor competiții sportive de grup.

Un alt sub-program important al „Școlii de după Școală” este „Săptămâna istorică”, prin care copiii iau contact cu momentele semnificative din istoria națiunii, pentru cultivarea sentimentului demnității sociale și naționale. „Săptămâna istorică” va avea loc cel puțin o săptămână pe an, pentru fiecare clasă. În cadrul acesteia vor fi organizate excursii și tabere la obiective istorice, precum și alte activități de cunoaștere și înțelegere a istoriei naționale, inclusiv participarea la spectacole, lansări de carte, programe de mentorat. Programul se va adresa și copiilor români de peste hotare.

Aceasta are atașat un program special de reabilitare/conservare (re)punere în circuitul turistic al cetăților dacice, a siturilor arheologice de interes național din toate epocile istorice și din toate regiunile, a reședințelor și cetăților marilor voievozi etc. O parte din activitățile enumerate vor fi susținute prin voucherele culturale – program special de susținere a turismului cultural. Adulții vor fi încurajați să participe la „Săptămâna istorică” prin tichete culturale, care vor acoperi circa 5% din salariul mediu net (cca 215 lei) pe an, așa încât părinții să poată însoți elevii atunci când doresc. Tichetele culturale se vor acorda persoanelor cu venituri egale sau sub media salariului pe economie. Tichetele culturale vor putea folosite și

în afara programului „Săptămâna istorică”, la vizitarea oricărui obiectiv turistic înregistrat în programul național cultural. Bugetul, doar pentru familiile aflate în risc de sărăcie (cca. 7 milioane persoane, 47% din total) s-a ridicat la 1,6 miliarde lei/an.

DEZVOLTAREA VOCAȚIONALĂ: „MESERIA, BRĂȚARĂ DE AUR”

Programul AUR a enunțat crearea sau extinderea liceelor pedagogice și vocaționale, precum și a școlilor de arte și meserii, cât și dezvoltarea învățământului dual. România are urgentă nevoie de educatori și de muncitori calificați. Liceele pedagogice și vocaționale fac parte din filierele vocațional-profesionale ale învățământului secundar superior. Profilurile sunt axate pe instruirea teologică, militară, sportivă, de artă, pedagogică, respectiv tehnică, servicii etc. Acestea constituie parte a mândriei de a fi membru al societății și vor fi promovate ca atare, ca parte a demnității naționale. **Sintagma „meseria-brățară de AUR” va fi parte a marketingului național intern în domeniul educației.**

Filiera vocațională a liceului, școlile de meserii, au ca scop crearea de educatori și învățători, respectiv dobândirea de către elev a unor meserii cu directă utilitate publică. În prezent există circa 765 de instituții care oferă ca atare sau au clase care califică în diferite meserii, cu durata de 3 ani. Există doar 83 școli profesionale și 33 licee pedagogice, față de un număr total de licee care depășește 1.400 de unități. Atelierele multora dintre acestea trebuie reutilitate, pentru a servi scopului pentru care au fost înființate – acela de a oferi o calificare integrabilă cât mai rapidă/imediată în economia națională. În cadrul programului „meseria – brățară de AUR” vom institui subprogramele de reutilare ale școlilor și liceelor profesionale și tehnologice și de extindere/multiplicare ale acestora, așa încât să nu fie capitală de județ fără un liceu pedagogic, iar necesarul de meserii să fie asigurate în plan local prin învățământul de specialitate (licee profesionale, școli de meserii, susținând cu precădere învățământul dual), în acord cu cerințele economiei locale și naționale, actualizate la fiecare ciclu de instrucție. Numărul de locuri la liceele publice va fi corelat cu cele din învățământul superior, acesta la rândul său armonizat cu cerințele economiei naționale și ale administrației la scară națională.

Vom pune accent deosebit pe liceele pedagogice și pe cele profesionale, așa încât să refacem cât mai rapid corpul de educatori-învățători, respectiv demografia meseriașilor și a muncitorilor calificați. Vom reînființa școlile de meserii/profesionale și agricole – unde tinerii pot intra după absolvirea clasei a VIII-a. Școlile de meserii vor dura doi sau trei ani, cu instrucție preponderent practică. Elevii care vor termina liceele profesionale/tehnice – cu o durată de patru ani vor asigura și corpul instructorilor în domeniul respectiv și vor putea urma filiera universitară, dacă vor dori, după trecerea programelor de evaluare respective.

Atât școlile de meserii cât și liceele profesionale și vocaționale vor avea posibilitatea să se desfășoare în regim dual. Liceele profesionale vor trebui să faciliteze stoparea hemoragiei de meseriași calificați din Țară, mai cu seamă prin latura lor duală, prin garantarea unui salariu atractiv, cuprins în contractul dintre angajator, liceu și elev-tutore.

Un al treilea rol al învățământului profesional este creșterea includerii populației de vârstă școlară și reducerea abandonului școlar, care în România este cel mai mare din Uniunea Europeană (15,6% față de media UE de 9,9%). După renunțarea la acest tip de învățământ în 2009, rata abandonului școlar a crescut cu 10% la nivelul clasei a 8-a în acel an.

Al patrulea rol al învățământului profesional este reducerea șomajului tinerilor care, în România, este printre cele mai ridicate, fiind de aproape 20%. În anul desființării liceelor și școlilor profesionale, în 2009, învățământul profesional încorporează circa 72.000 de elevi și asigura o rată de ocupare (de angajare) de aproape 58%, marea majoritate a acestora continuându-și studiile (peste 92%). După repornirea acestui

învățământ în 2017, numărul elevilor abia dacă a ajuns la 30.452. Rata de ocupare a celor cuprinși în învățământul dual este de 53%.

În momentul de față economia are nevoie de 100 000 de muncitori calificați și necalificați pe an. Acest număr este acoperit astăzi, în bună măsură, prin aducerea de muncitori străini. Relansarea școlilor profesionale și a învățământului dual vor remedia această situație.

DE LA „UNIVERSITĂȚILE – FABRICI DE BANI” LA CARNETUL DE STUDENT – GARANȚIE A VIITORULUI

Principiile de finanțare ale învățământului superior sunt egalitatea de șanse și meritocrația. Fiecare tânăr din România care dorește să intre în învățământul superior trebuie să poată ajunge în sistem dacă demonstrează că are aptitudinile și competențele necesare. Potrivit programului AUR, „încurajăm creșterea numărului de studenți cu 50% în următorii 10 ani, în special în domeniile în care există o lipsă de specialiști pe piața internă”. Pentru o creștere a eficienței învățământului superior, „eliminăm subvenționarea învățământului exclusiv în funcție de numărul de elevi/studenți, iar criteriul de finanțare va fi mutat spre performanță și competență profesională, și utilitatea economică, culturală și socială a proiectelor educaționale și de cercetare”.

În momentul de față, **România are cel mai mic număr de persoane cu studii superioare din UE: 25%**, față de media europeană de 41%. Sunt mai multe explicații. Prima, și cea mai evidentă este subfinanțarea cronică a sistemului. **România este pe penultimul loc în Europa în ceea ce privește ponderea bugetului educației în PIB**, de 2,1%, față de media europeană de 4,7%. Până de curând, guvernul era obligat prin lege să asigure 6% din PIB educației. Cum nu au făcut-o, guvernele postdecembriste s-au aflat, astfel, în ilegalitate, punând în pericol însăși democrația – care nu poate fi funcțională fără cetățeni educați. În loc să respecte obligația legală, ultimul guvern al „României educate” a preferat să o elimine prin legile Deca din 2023. An de an, bugetul educației a oscilat între 2,1% și 4,3% din PIB. Notăm că în 2023, anul unora dintre cele mai mari greve de după 1989, educația a avut cel mai mic buget ca pondere în PIB din ultimii 30 de ani!, demonstrând, pentru a câta oară, caracterul toxic al regimului Iohannis. În schimb, avem angajamente: reprezentanții guvernului s-au angajat să cheltuiască din PNRR 9% pentru educație, din care se are în vedere alocarea a peste 31% spre digitalizare – exact pentru procesul care a scăzut dramatic calitatea educației prin analfabetizarea culturală și funcțională!

O altă explicație a numărului mic de tineri cu studii superioare este accesul restrâns al populației din mediul rural la educație, în condițiile în care aproape jumătate dintre români locuiesc la țară. **În prezent, 65% dintre tinerii din mediul rural nu își pot permite să meargă la universitate, deși 80% dintre aceștia ar dori să urmeze cursuri universitare.** Rata tinerilor din mediul urban care nu își pot permite să parcurgă studii universitare este de 33%. Cauza de fond este sărăcia, faptul că mediul rural este principalul exportator de forță de muncă. Pentru a corecta această situație, **AUR va iniția programul „Universitatea pentru fiii satului”**, un program complex desfășurat împreună cu alte ministere abilitate pentru a încuraja înrolarea în sistemul universitar după principiul vocației, nu al averii.

O a treia explicație este subfinanțarea cronică a sistemului de învățământ superior, ceea ce a condus la cvasiprivatizarea generalizată a acestuia: universitățile de stat au fost încurajate să trăiască pe seama taxelor studenților, scumpind accesul la educație în condițiile scăderii permanente a calității acestuia. Odată cu transformarea universităților de stat în fabrici de bani, învățământul a fost profund distorsionat. S-a trecut de la logica învățământului pentru performanța în cunoaștere la fabricile de diplome, care s-a extins de la universitățile private la cele de stat. La aceasta s-a adăugat, în ultimii ani, ideologizarea curriculei în direcția corectitudinii politice, înstrăinând practic tinerii de societate, în special în facultățile umaniste. **În momentul de față nicio universitate românească nu se află în clasamentele internaționale relevante.**

A patra cauză a reducerii numărului de studenți este scăderea constantă a ponderii tinerilor care doresc să continue cartea. Atractivitatea studiilor a scăzut dramatic. Deja jumătate din elevi sunt, din păcate, analfabeți funcțional, 35% din tineri necitind vreodată o carte. Cartea nu mai are finalitate și este decuplată de succesul social prin cinstă. Modelul succesului social în România nu mai este cartea, ci câștigul financiar facil, și pe de altă parte, munca (brută) în străinătate. Nu este întâmplător, astfel, că jumătate dintre tineri vor să părăsească România.

Prima măsură de guvernul AUR în domeniul învățământului superior va fi aceea de a muta criteriul de finanțare dinspre cantitativ – funcție de numărul studenților, spre calitate, spre performanță și utilitate social-economică, științifică. A doua măsură va fi finanțarea universităților în funcție de evaluarea și ierarhizarea lor. Universitățile vor fi clasificate în două categorii: cercetare-dezvoltare cu componentă de predare, și universități doar cu o componentă de predare. Universitățile de cercetare-dezvoltare cu componentă de predare vor fi câte una în fiecare provincie istorică. Un regim de ierarhizare similar va fi aplicat și pentru cele de tip politehnic, cu profil economic, de medicină, artă, așa încât să existe cel puțin câte o instituție de excelență de acest tip în fiecare provincie istorică.

Evaluarea universităților va fi debirocratizată și va fi efectuată de către oameni de știință de excepție, care se bucură de girul celor mai înalte instituții de cercetare ale aflate sub egida Academiei Române. În aceste comisii pot fi cooptate și personalități academice din străinătate, cu experiență didactică și care înțeleg profilul realității românești, după caz și funcție de necesități. La rândul lor, toate instituțiile/componentele de cercetare din institute, universități, întreprinderi, spitale, etc., vor fi clasificate funcție de contribuția acestora la serviciul public și la cunoașterea universală, atât cele publice cât și cele private. Pletora de agenții care gestionează învățământul, în special cel universitar, va fi redusă la minim prin unificarea și absorbția acestora în cadrul Ministerului Învățământului. Ca urmare a acestor evaluări, unele universități vor fi restructurate, așa încât scopul de a avea un număr cât mai mare de studenți să poată fi asigurat de către instituții dedicate științei și interesului public, iar efortul bugetar să fie direcționat către performanța academică și de cercetare.

Universitățile vor fi finanțate după reclasificarea lor, în special după contribuția lor la viața economico-socială, mai exact prin numărul problemelor social-economice naționale rezolvate precum și a contribuției lor la cercetarea fundamentală. Angajabilitatea absolvenților în domeniul în care au fost pregătiți, capacitatea programelor de studiu și a laboratoarelor de operaționalizare a problemelor sociale reale – din inițiativă proprie, în virtutea autonomiei universitare, sau prin programele lansate de guvern și alte autorități, concordanța cu necesitățile de cercetare ale economiei – vor fi câteva dintre criteriile de finanțare ale universităților. Acolo unde economia națională nu poate ține încă pasul cu cercetarea academică, cu cercetarea fundamentală, pentru evaluare se vor lua în considerare în special punctajele obținute în urma participării la evenimente și publicații internaționale.

Gradele didactice vor fi parcurse în funcție de contribuția efectivă a corpului profesoral la punerea de probleme și la identificarea soluțiilor utile pentru societate, pentru lumea românească, în particular, în funcție de specificul fiecărui tip de științe. Condiționarea avansării în ierarhia universității de elemente artificiale, exterioare universității, legate de interese predominant financiare, inclusiv de numărul de articole indexate cumpărate/plătite (cum este cazul în științele umaniste) va fi eliminată, criteriile de evaluare urmând a fi regândite funcție de procesul natural de gândire și de evoluție academică. Cartea de autor, manualul universitar, rezultatele cercetărilor aplicate și fundamentale vor redeveni criterii majore de legitimare academică.

Universitatea se va elibera de sub tutela contraproductivă a diverselor cercuri de relații exterioare, fără aport științific real și fără prestanță academică, tributare interesului material, și care, în numele „aplicațiilor practice” au degradat atât știința cât și raporturile corecte cu economia națională și cu societatea. Învățământul superior trebuie eliberat de impostura academică și scos de sub presiunea demagogiei, care a infestat spațiul public și politic.

REINTEGRAREA UNIVERSITĂȚII ÎN ȚESUTUL SOCIAL – PRIORITATE NAȚIONALĂ PENTRU AUR

AUR este convins de importanța strategică a învățământului superior ca nucleu al calității întregului sistem de învățământ și, pe termen mediu și lung, al calității clasei politice, al nivelului apărării naționale și, nu în ultimul rând, al atmosferei societății în ansamblu.

Reintegrarea universității în țesutul social este o prioritate națională pentru AUR. În acest sens, pe lângă măsurile de mai sus, vom încuraja apariția și dezvoltarea unei rețele de laboratoare în universități, care să asigure legătura permanentă între cercetarea academică și economia națională și vom acorda programe, proiecte și granturi de cercetare pe probleme specifice ale societății și economiei naționale, vom acorda facilități fiscale întreprinderilor care vor accesa instrumente de cercetare și aplicații științifice produse în universitățile românești etc. Aceste proiecte vor putea fi multianuale, așa încât cercetarea aplicată complexă precum și cea fundamentală să se poată dezvolta organic și cu cât mai puține constrângeri financiar-birocratice. Cerințele ideologice vor fi eliminate. Limbajul aplicațiilor va fi cel firesc, dat de regulile limbii române, renunțându-și la actuala limbă de lemn, înțeleasă doar de promotorii industriei granturilor. Cercetarea va fi degrevată, astfel, de necesitatea de a avea personal specializat pentru a înțelege cerințele proiectelor.

Finanțarea din fondurile publice a universităților private, precum și privatizarea învățământului public, prin monetizarea admiterii va înceta. Universitățile private își vor asigura fondurile din surse private iar universitățile publice din fonduri de stat, învățământul superior de stat fiind integral gratuit, cu excepția studenților care vor rămâne repetenți. Universitățile private au ca scop profitul, în timp ce universitățile publice serviciul în interesul public. **Ambele tipuri de universități vor putea beneficia de fonduri publice și private pentru cercetare, în urma unor concursuri de proiecte. Ambele tipuri de universități se vor supune rigorilor legii educației și vor fi clasificate de către Ministerul de resort, funcție de performanța școlară și de cercetare.**

Plagiatul – maladie gravă a învățământului superior, va fi sancționat cu exmatricularea, ca și realizarea lucrărilor de specialitate de către oricine sau orice altceva decât de către student (impostura academică). Titlurile de doctor plagate acordate în ultimii ani vor fi retrase din oficiu.

Examenul de admitere în învățământul superior de stat va fi obligatoriu, numărul de locuri fiind stabilit de către Ministerul de resort împreună cu celelalte ministere implicate în economia națională și cu confederația patronatelor și sindicatele. Numărul de locuri va fi reînnoit pentru fiecare ciclu universitar. Universitățile sau facultățile performante vor fi încurajate să se dezvolte în continuare, așa încât numărul de studenți să crească în acord cu cerințele economiei naționale.

Pentru creșterea calității actului de învățământ, în facultățile în care licența durează 3 ani se va reveni la programul de 4 ani, completat cu programe de master de un an și jumătate sau 2 ani. Impactul bugetar al extinderii cu un an al ciclului de licență va fi compensat de reechilibrarea bugetară, ca urmare a ierarhizării sistemului și a restructurării numărului de universități de stat. Ministerul va demara consultări cu universitățile, cu alte ministere și cu mediul de afaceri, așa încât România să iasă din categoria statelor care își finanțează slăbirea statului și societății prin exportul de creiere (brain drain). Va fi instituit **contractul de studii**.

REFINANȚAREA CERCETĂRII. PROGRAMUL „AUR ÎN CERCETARE – GEORGE EMIL PALADE”

Cercetarea este cheia economiei întemeiate pe cunoaștere și factor de prim ordin în creșterea numărului de studenți. Finanțarea cercetării în România este pe ultimul loc din Europa, fiind de 30 de ani sub cota de avarie, cu sub 1% din PIB. Statul investește 19 euro pe an de persoană, de 36 de ori mai puțin față de primul clasat din UE (Luxemburg). În timp ce state est-europene precum Polonia și Ungaria și-au dublat ponderea în Produsul Intern Brut al bugetului alocat cercetării între 2000 și 2022, de la aproximativ 0,6% la peste 1,64%, ponderea în PIB a bugetului cercetării a României a înghețat în jurul a 0,3-0,4%, pentru același interval de timp. În tot acest interval, media UE a crescut de la 1,5% la 2,1%. Practic, prin acest buget, guvernele României s-au asigurat că România va rămâne o țară înapoiată, fără inițiativă tehnologică, dependentă chiar și de importuri cu conținut tehnologic scăzut.

Avem în vedere demararea programului „AUR în cercetare – George Emil Palade”, așa încât România să redevină factor motor al cercetării europene în cât mai multe domenii. Pentru finanțarea cercetării, AUR are în vedere ca fiecare facultate din universitățile publice care se vor afla în prima categorie a ierarhizării, să posede cel puțin un centru/laborator de cercetare, în care înrolarea studenților să aibă loc pe baza performanțelor academice, conectat la economia națională și la cerințele administrației publice prin contracte de cercetare anuale și multianuale, acordate pe bază de concurs. Bugetul de cercetare va crește etapizat odată cu PIB-ul, așa încât să ajungă în media europeană din PIB în cinci ani, pentru ca România să își construiască o reală economie bazată pe cunoaștere.

Bugetul cercetării va avea două componente: fixă, care se acordă instituțiilor publice (universități, Academiei Române, centrelor de cercetare, întreprinderi, spitale etc.) funcție de clasificarea primită și una mobilă – de granturi/proiecte de oportunitate – comenzi punctuale, propuneri de proiecte. Componenta fixă se referă la finanțarea acelor proiecte definitorii pentru tipul de instituție și funcționarea lor de bază, asigurarea cercetării fundamentale. Componenta mobilă se referă la comenzile private sau publice, dar și la propuneri de cercetare dinspre institute, neincluse în componenta fixă de cercetare. Ambele tipuri de finanțare vor fi anuale și multianuale. Bugetul cercetării va fi accesat deopotrivă de Academia Română, universitățile private, întreprinderi de stat și particulare, cu mențiunea că instituțiile publice vor avea acces la ambele tipuri de finanțare în virtutea clasificării lor și a concursului de proiecte, în timp ce instituțiile private vor trebui să se califice la concursurile de proiecte pentru a accesa fonduri publice. Academia Română va avea o componentă de autofinanțare și de pe urma proprietăților sale, a căror recuperare va fi sprijinită de guvern, și în raport cu care posedă deplină autonomie de gestionare.

ÎNVĂȚĂMÂNT PENTRU COMUNITĂȚILE ISTORICE ROMÂNEȘTI DIN AFARA GRANIȚELOR

Românii nu se bucură de o rețea școlară în limba română în afara , cu excepția Voivodinei (Serbia) și Ucrainei, în această din urmă țară rețeaua școlară fiind „moldovenizată” și în plin proces de destructurare. Nici în diaspora, nici în comunitățile istorice, statul român nu a construit vreo școală, cu excepția celei de la Crasna, Ucraina, în 2002. Există școli de stat cu predare în limba română în Bulgaria și Ungaria, însă doar pentru un număr restrâns de materii și cu o programă care nu prezervă identitatea națională. În Albania există două școli construite din inițiativă privată, precum și școli temporare/duminicale pe lângă biserici în Timocul sârbesc.

Populațiile românești cele mai numeroase – în Timoc (Serbia-Bulgaria), Grecia nu se bucură de niciun fel de educație de stat în limba română, iar cea din Ucraina este în curs de desființare. Până în 1948, în Balcani statul român finanța direct 120 de școli primare, gimnaziale, licee, internate. Această infrastructură a fost pierdută fără ca statul român să întreprindă acțiuni serioase de recuperare a acestora după 1990.

Conform Articolului 6 Dreptul la identitate și Articolului 32 Dreptul la învățătură din Constituția României, statul român respectă dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale să studieze și să se instruiască în limba maternă, la toate nivelurile, tipurile și formele de învățământ preuniversitar.

Pe bază de reciprocitate și prin respectarea dreptului minorităților naționale, solicităm înființarea de școli în limba română la toate nivelurile, tipurile și formele de învățământ preuniversitar în comunitățile românești din diaspora. **Programa școlară și manualele vor fi elaborate și avizate prin directa coordonare a Ministerul Educației din România**, respectând solicitarea reciprocă.

În prezent, în România fiecare minoritate are o rețea școlară cu învățământ în limba proprie, din bugetul României, în condițiile în care numărul acestora este de câteva ori mai mic decât numărul românilor de pe teritoriul lor. Astfel, pentru 11 minorități avem o rețea școlară extinsă pe 20 de județe: 926 cu predare în limba maghiară (555 exclusiv în limba maghiară), 370 unități școlare unde se predau limba și istoria romani (una exclusiv în romani), 10 licee și 26 școli organizează cursuri în limba ucraineană, 82 școli cu predare în limba germană (parțial sau exclusiv), 54 unități școlare unde se predă în turco-tătară. La acestea se adaugă circa 478 unități școlare construite sau renovate cu fonduri din Ungaria pentru etnicii maghiari și trecute în mentenanța statului român. În Transilvania există și Universitatea „Sapientia”, cu patru facultăți, finanțată din Ungaria.

Guvernul AUR va demara construcția unei rețele private școlare, cu grădiniță, cazare și masă, pentru românii din comunitățile istorice și diaspora în următorul ritm pentru primul an: Ucraina – 30, Serbia 20, Bulgaria 15, Macedonia de nord 10, Albania 20, Croația 1, Kazahstan – 2, Grecia 10. În diaspora economică recentă (Europa de Vest), statul român va subvenționa funcționarea unor școli în fiecare parohie și câte un liceu pentru fiecare concentrare de 50 mii locuitori, demarând programul de construcție funcție de posibilitățile financiare. **Programul de reconstrucție se va numi „Apostol Mărgărit” – învățătorul aromân, inspector al școlilor române din Macedonia.**

Pentru contribuția sa la punerea bazelor învățământului românesc în Balcani – a construit prima școală la 1860, Apostol Mărgărit a fost numit membru al Academiei în 1889. În medie, o școală de dimensiuni medii costă în România circa 500 mii euro. Costurile pentru o școală în comunitățile istorice mari: Ucraina, Timocul sârbesc, Grecia, Albania, se vor apropia de acest reper. Apreciem ca imperativă o inventariere precisă a comunităților istorice și diasporei, pentru a stabili necesarul de clase, personal, transport și, implicit costurile aferente.

CAPITOLUL IX:

UNIȚI DE LA NORD LA SUD, DE LA EST LA VEST

„UNIM ROMÂNIA PRIN PROIECTELE DE INFRASTRUCTURĂ. AUR SUSȚINE CONECTAREA RAPIDĂ A REGIUNILOR PRIN CONSTRUIREA DE AUTOSTRĂZI ȘI LINII DE CALE FERATĂ DE MARE VITEZĂ”

România are nevoie de drumuri rapide și linii de cale ferată care să conecteze provinciile istorice / Dezvoltarea infrastructurii de transport - departe de promisiunile de până acum / Creștem viteza de circulație a mărfurilor, micșorăm decalajele dintre regiunile / Ducem la bun sfârșit proiectele de infrastructură nefinalizate, cu constructori români / De la piste de biciclete, la căi ferate / Securitatea

feroviară și a infrastructurii critice, construirea liniilor de mare viteză / Proiectul unui nou aeroport - hub regional în zona metropolitană București. Vom realiza un nou terminal la Otopeni / Demarăm modernizarea și extinderea capacității logistice a Portului Constanța / Strategia Națională a Dunării. Canalul Dunăre - București

**ROMÂNIA ARE NEVOIE DE DRUMURI RAPIDE ȘI LINII DE CALE FERATĂ CARE SĂ CONECTEZE PROVINCIIILE
ISTORICE**

AUR (Alianța pentru Unirea Românilor) a susținut, încă de pe băncile Parlamentului, din opoziție în mod explicit construirea de autostrăzi și linii de cale ferată de mare viteză pentru a realiza o conectare rapidă între regiunile Țării. AUR e conștient că această dezvoltare a infrastructurii va contribui esențial la dezvoltarea economică și la reducerea decalajelor regionale, facilitând circulația rapidă a persoanelor și a bunurilor între diferitele părți ale Țării.

Este important de menționat că implementarea unor astfel de proiecte de infrastructură necesită resurse financiare semnificative și o planificare riguroasă. Ele implică studii (de fezabilitate și fezabilitate), proiecte tehnice, evaluări de impact, obținerea de finanțare și licitații pentru construcție. De asemenea, proiectele de infrastructură pot fi afectate de obstacole administrative, întâzieri în implementare sau contestații legale. Decizia privind construirea de autostrăzi și linii de cale ferată de mare viteză în România va fi luată de guvern și de instituțiile responsabile în domeniu, ținând cont de nevoile și prioritățile naționale, dar și de disponibilitatea resurselor financiare.

Există și proiecte prioritare, punctuale privind dezvoltarea acestei infrastructuri, cum sunt integrarea Sectorului Feroviar din România în Spațiul Feroviar Unic European și asigurarea interoperabilității în domeniul feroviar, sau promovarea rolului Portului Constanța, ca hub multimodal pentru dezvoltarea regională și partener strategic al porturilor de pe Dunăre, cât și încurajarea dezvoltării comerțului intercomunitar și a legăturii cu piețele din Asia. Suntem conștienți însă că, în regim de urgență, România trebuie să aibă finalizată o rețea coerentă de drumuri rapide și linii de cale ferată care să conecteze provinciile istorice, iar acest deziderat nu va putea fi dus la îndeplinire fără a proceda la o reformă a legislației.

DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE TRANSPORT - DEPARTE DE PROMISIUNILE DE PÂNĂ ACUM

Motivele insucceselor de până acum în ceea ce privește ritmul destul de scăzut în implementarea proiectelor de infrastructură, atât în infrastructura de transport rutier, cât și în infrastructura de transport CF sunt următoarele: birocrația excesivă, pregătirea deficitară a proiectelor (studii de fezabilitate/proiectare de slabă calitate), instabilitatea priorităților de investiții și interferența politică în acestea, lipsa de capacitate administrativă pentru gestionarea proiectelor de investiții la Ministerul Transporturilor și companiile din subordine, politizarea structurilor și îndepărtarea specialiștilor.

Colaborarea deficitară între instituțiile publice care conduc la obținerea cu întârziere a avizelor și a autorizațiilor, întâzieri în exproprierea terenurilor, eliberarea amplasamentelor de sarcini (utilități – gaz, energie electrică, telecomunicații etc), lipsa forței de muncă sunt factori punctuali care se adaugă acestor probleme structurale, ca să nu mai vorbim de faptul că antreprenorii străini, cu unele excepții, cei mai numeroși câștigători ai licitațiilor pentru construirea infrastructurii de transport sunt interesați mai mult de maximizarea profitului, decât de a finaliza proiectele.

AUR își propune dezvoltarea infrastructurii de transport, percependu-l ca pe un resort important de suveranitate și dezvoltare economică!

Pentru diminuarea impactului deficiențelor menționate și pentru a dinamiza implementarea proiectelor de investiții în domeniu, **sunt necesare măsuri imediate;**

-

Diminuarea birocrăției, prin implementarea unor aplicații și softuri în ceea ce privește urmărirea proiectelor de investiții în infrastructura de transport rutier și CF;

-

Acordarea unei atenții sporite în ceea ce privește pregătirea proiectelor, spre exemplificare studiile geotehnice premergătoare fazei de proiectare, care permit economii substanțiale de timp și bani în faza de execuție, dacă sunt făcute bine.

Vom susține calitatea și profesionalismul, în special la faza de pregătire a proiectelor (Studii de Fezabilitate și Proiect Tehnic de Execuție) și vom acorda timp suficient pentru pregătirea proiectelor.

Vom proceda la întocmirea unui catalog electronic, în cazul proiectelor care s-au dovedit a fi prost pregătite, iar în perioada de execuție au fost generate costuri neprevăzute sau întâzieri, pe motive de Studii de Fezabilitate și Proiecte Tehnice de Execuție insuficient/slab pregătite. Vom crea un cadru legislativ, prin care să nu se mai permită participarea la licitații a unor astfel de operatori economici și prin care aceștia să poată fi trași la răspundere.

Vom urmări asigurarea unui cadru în ceea ce privește colaborarea, astfel încât fiecare componentă implicată fie în mod direct (CNAIR SA, CFR, Metrorex) sau indirect (Consiliile Județene, UAT-urile, deținătorii de utilități care interferează cu obiectivele de investiții) să știe clar ce au de făcut și cum își vor aduce aportul în implementarea cu succes a obiectivelor de investiții.

Vom adopta măsuri fiscal-bugetare care să atragă forța de muncă în domeniul construcțiilor de infrastructură de transport rutier și CF, astfel încât acest domeniu să fie atractiv și oportun și ne vom implica în alocarea contractelor pentru proiectele din domeniul infrastructurii transporturilor către firmele executante nu pe baza costului minim, ci pe baza competențelor tehnice dovedite în proiecte similare anterioare, a resurselor umane (forța de muncă, numărul de angajați în România), logistice (utilaje, organizări de șantier, laboratoare) și financiare (cash-flow) care sunt disponibile acestor firme în Țară, precum și a calității relației firmelor cu statul (vom pune în funcțiune catalogul electronic privind istoricul firmei, în relația cu companiile de stat și ducerea la îndeplinire a obiectivelor în termen și în bugetul alocat, pentru contractele anterioare obținute).

Vom sprijini rentabilizarea companiilor de transport din România. Aceasta nu se poate face decât cu specialiști, iar AUR va susține dezvoltarea sistemului de învățământ din transporturi.

CREȘTEM VITEZA DE CIRCULAȚIE A MĂRFURILOR, MICȘORĂM DECALAJELE DINTRE REGIUNILE

În prezent, viteza medie de circulație pe calea ferată în România este de 17 km/h, față de 40-50 de km/h în 1902. În prezent, de la Cluj la Budapesta se ajunge mai ușor decât de la Cluj la București. Acest lucru îl considerăm inacceptabil, în condițiile în care transportul pe calea ferată este cel mai eficient tip de transport terestru în Europa. În același timp, dezvoltarea acestuia se impune și pentru **micșorarea decalajelor dintre regiunile Țării.**

Dezvoltarea infrastructurii moderne poate aduce numeroase beneficii și poate sprijini o gamă largă de activități economice și sociale. Iată câteva modalități prin care acest lucru poate fi realizat:

1.

Transport și logistică eficiente: O infrastructură modernă de transport, cum ar fi autostrăzi, căi ferate, porturi și aeroporturi, facilitează mișcarea rapidă și sigură a mărfurilor. Aceasta permite o distribuție mai

eficiență a bunurilor și reduce costurile de transport, permițând companiilor să devină mai competitive pe piață.

2.

Telecomunicații și tehnologie: O infrastructură modernă include și dezvoltarea rețelelor de comunicații, cum ar fi rețelele de internet de mare viteză și telefonia mobilă. Acestea facilitează comunicarea rapidă și eficientă între oameni, instituțiile statului și unitățile economice, stimulând afacerile și inovarea în domeniul tehnologic.

3.

Energie și utilități: O infrastructură modernă include și dezvoltarea sistemelor de energie și utilități, cum ar fi rețelele electrice, sistemele de apă și canalizare, precum și serviciile de gestionare a deșeurilor. Asigurarea unui acces fiabil și eficient la energie și servicii publice esențiale este crucială pentru dezvoltarea economică și îmbunătățirea calității vieții populației.

4.

Dezvoltarea urbană și regională: Infrastructura modernă poate contribui la dezvoltarea urbană și regională echilibrată. Construirea de școli, spitale, centre culturale și de agrement în regiunile rurale poate atrage investiții și poate îmbunătăți calitatea vieții în acele zone. De asemenea, dezvoltarea unor centre urbane bine structurate și planificate, cu locuințe, zone comerciale și de afaceri, poate stimula creșterea economică și atragerea de noi locuitori.

5.

Protecția mediului și sustenabilitatea: Dezvoltarea unei infrastructuri moderne ar trebui să aibă în vedere și aspectele de protecție a mediului și sustenabilitate. Utilizarea surselor de energie regenerabilă, construcția de clădiri ecologice și dezvoltarea unor sisteme eficiente de gestionare a resurselor pot contribui la reducerea impactului asupra mediului și la promovarea unui model de dezvoltare durabil.

DUCEM LA BUN SFÂRȘIT PROIECTELE DE INFRASTRUCTURĂ NEFINALIZATE, CU CONSTRUCTORII ROMÂNI

România are în derulare mai multe proiecte de autostrăzi, iar unele dintre acestea sunt în diferite etape de implementare. Vom duce la bun sfârșit proiectele autostrăzilor nefinalizate (Giurgiu-București-Suceava-Cernăuți, respectiv Bârlad-Chișinău, Iași-Cluj, Brașov-Ploiești-Tg. Mureș, Pitești-Sibiu, Satu Mare-Botoșani) cu constructorii români, independent sau prin asocieri cu consorții străine. În ceea ce privește implicarea constructorilor români, există posibilitatea ca aceștia să participe la licitațiile pentru proiecte de autostrăzi și să formeze consorții cu companii străine pentru a executa lucrările. În general, astfel de proiecte sunt adesea atribuite prin proceduri de licitație deschisă, în care constructorii interesați pot prezenta oferte și propuneri.

Este important de menționat că criteriile esențiale în selecția câștigătorilor licitațiilor sunt calitatea ofertelor și capacitatea logistică a firmelor constructoare. În plus, aspectele legate de finanțare și resurse pot juca un rol semnificativ în determinarea modului în care proiectele autostrăzilor vor fi atribuite și implementate.

Vom întreprinde toate măsurile și pentru realizarea proiectelor de infrastructură a căilor ferate, refacerea/ restabilirea infrastructurii CF, modernizarea instalațiilor de semnalizare. Înțelegem că transportul public pe Calea Ferată este de importanță națională și trebuie să funcționeze optim indiferent de cerințele pieței la un moment anume, după modelul statelor cu tradiție în domeniul transportului public de cale ferată. În acest sens, vom avea în vedere modernizarea și extinderea transportului de călători și în zone considerate nerentabile de operatorii privați, în anumite condiții legate de interesul public și național. Vom continua investiții în modernizare, pentru înlocuirea parcului de locomotive, în parteneriat cu economia națională, cu locomotive care să dezvolte o viteză de circulație de peste 160 km/h, precum și investițiile în personal -

atragerea tinerilor în vederea școlarizării personalul de mișcare (impiegați, mecanici de locomotivă etc. Considerăm, de asemenea, că finalizarea lucrărilor la calea ferată Vâlcele-Podul Olt va contribui la scurtarea distanțelor și la reducerea timpului de transport, conectând astfel calea ferată de mare viteză din Țara Românească cu Ardealul, conectând Orientul cu Occidentul, via România. Calea ferată Vâlcele-Podul Olt va contribui cu 120 km la scurtarea distanțelor și la reducerea timpului de transport, conectând astfel calea ferată de mare viteză din Țara Românească cu Ardealul, conectând Orientul cu Occidentul via România, în spiritul programului politic și de guvernare al AUR.

Construcția de căi ferate de mare viteză și dezvoltarea transportului pe Dunăre sunt menite a transforma Portul Constanța într-un centru important pentru tranzitul de mărfuri în Europa și în întreaga lume, România devenind placă turnantă a transporturilor, făcând conexiunea coridoarelor de transport asiatice cu Marea Baltică, cu Marea Adriatică, cu Marea Egee și cu toată Europa.

AUR va acționa pentru finalizarea lucrărilor la coridoarele de transport paneuropene IV, VII și IX generând astfel multiple beneficii pentru dezvoltarea economică a României.

DE LA PISTE DE BICICLETE, LA CĂI FERATE

Vom folosi corect și eficient banii europeni. Totuși, fondurile europene alocate pentru programele de protecție ale mediului vor fi redirecționate de urgență, de la proiectele pentru piste de biciclete către infrastructura feroviară, ceea ce în opinia noastră reprezintă o alocare corectă din perspectiva mediului și cu o mai mare eficiență, care maximizează beneficiile investiției pe termen lung.

În primul rând, investițiile în piste de biciclete pot aduce multiple beneficii pentru mediu și societate. Ele promovează transportul sustenabil, reducând emisiile de gaze cu efect de seră și poluarea în orașe. De asemenea, încurajează un stil de viață activ și sănătos, reducând dependența de automobile și îmbunătățind sănătatea publică. Astfel, piste de biciclete bine proiectate și conectate pot juca un rol important în crearea unor orașe mai verzi și mai ecologice. Pe de altă parte însă, investițiile în infrastructura feroviară pot contribui la îmbunătățirea transportului pe distanțe lungi și la reducerea congestiei rutiere. O infrastructură feroviară modernizată și extinsă poate oferi o alternativă eficientă și durabilă la transportul rutier, reducând emisiile de CO2 și poluarea aerului.

Cu toate acestea, este important să existe o abordare echilibrată în alocarea fondurilor europene, luând în considerare nevoile și obiectivele specifice ale fiecărei regiuni și țări. De exemplu, în zonele dens populate și urbanizate, investițiile în piste de biciclete pot fi o soluție eficientă pentru promovarea mobilității durabile și reducerea traficului rutier. În același timp, în regiunile cu nevoi specifice de dezvoltare ale infrastructurii feroviare, investițiile în modernizarea și extinderea rețelei feroviare pot fi de o importanță majoră.

SECURITATEA FEROVIARĂ ȘI A INFRASTRUCTURII CRITICE, CONSTRUIREA LINIILOR DE MARE VITEZĂ

Partidul AUR acordă prin programul său de guvernare atenție securității feroviare în infrastructura critică. Asigurarea securității este esențială pentru a proteja viața și siguranța pasagerilor, precum și bunurile și infrastructura asociate, sau prevenirea unor fapte reprobabile de-a lungul căilor ferate.

Există o serie de măsuri și tehnologii disponibile, pentru a spori securitatea în sistemul feroviar, inclusiv:

1.

Supravegherea video și sistemul de monitorizare: Utilizarea camerelor video pentru a monitoriza stațiile, trenurile și alte zone critice poate ajuta la detectarea și prevenirea activităților suspecte, recunoașterea facială, prelucrarea datelor cu caracter personal, sisteme de drone accesate în dispozitiv pentru intervenția eficientă și neutralizare factorilor perturbatori ș.a..

2.

Controlul accesului: Implementarea unor sisteme de control al accesului poate asigura că doar persoanele

autorizate au permisiunea de a intra în zonele restricționate ale infrastructurii feroviare, tehnologiile feroviare actuale fiind de un caracter secret, chiar și pentru unii dintre cei care lucrează în domeniu și total de neînțeles pentru străini.

3.

Detectarea și prevenirea incendiilor: Sistemele de detectare a incendiilor și echipamentele adecvate pentru stingerea acestora sunt esențiale pentru a preveni extinderea incendiilor și a minimiza riscurile asociate, sisteme extrem de actuale acum când la 10 zile arde ori o locomotivă, ori câte un tren.

4.

Sisteme de semnalizare și comunicații: Implementarea unor sisteme avansate de semnalizare și comunicații pentru a îmbunătăți gestionarea traficului feroviar și a contribui la prevenirea accidentelor, extrem de greu de realizat digital la vitezele feroviare excepționale atinse pe Căile Ferate Române.

În privința construirii liniilor de cale ferată de mare viteză, ar trebui mai întâi să începem prin a face trenurile noastre să ruleze măcar la o viteză normală. Nu vom fi pregătiți să construim liniile de mare viteză, când avem încă trenuri care abia se mișcă ca melcul pe șine. Este înțeleasă noțiunea de tren de mare viteză și implicațiile unor astfel de investiții.

Mai întâi, trebuie să **asigurăm securitatea feroviară în infrastructura critică. Ulterior, vom susține construirea liniilor de mare viteză București-Cluj, Timișoara-Cluj-Iași și București-Suceava.**

PROIECTUL UNUI NOU AEROPORT - HUB REGIONAL ÎN ZONA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI. VOM REALIZA UN NOU TERMINAL LA OTOPENI

Susținem realizarea unui nou aeroport – centru regional în zona metropolitană București. În ultimii ani, avioanele au devenit o variantă tot mai viabilă de transport. Volumul de marfă transportat prin intermediul aeronavelor s-a dublat în ultimii 15 ani. Crește suprafața spațiilor logistice. Este extrem de important ca România să devină un centru și să profite de poziția geostrategică pe care o are. Este rentabil să faci transport intern, dar și mai profitabil este cel internațional. Un exemplu este evoluția Aeroportului Otopeni, care ajunsese la cifre record de pasageri, înaintea pandemiei. Realizarea unui nou aeroport în zona metropolitană București-Ilfov, cu scopul de a deveni un centru/hub regional va aduce beneficii semnificative pentru dezvoltarea economică și turistică în zonă. Un aeroport modern și bine conectat va atrage companii aeriene și pasageri din întreaga regiune, facilitând transportul și creând oportunități de afaceri.

Planificarea și construcția unui nou aeroport va fi un proces complex, care necesită implicarea autorităților locale, guvernamentale și a altor părți interesate. Vom lua în considerare aspecte precum amplasamentul potențial, conectarea la infrastructura rutieră și feroviară, impactul asupra mediului și necesitățile de finanțare. În sudul Capitalei există suprafețe întinse de teren, care sunt pretabile pentru crearea unui asemenea proiect. Construcția unui aeroport cargo lângă București va asigura conexiuni multimodale de transport, cu calea ferată, rutieră și fluvială (Canalul București-Dunăre).

Până la realizarea acestui nou proiect, care se va afla în faza de studiu, realizarea unui nou terminal la Aeroportul Henri Coandă din Otopeni reprezintă o necesitate, având în vedere că anul acesta se va ajunge la aproximativ 15 milioane de pasageri, dublu față de capacitatea actuală de operare.

DEMARĂM MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA CAPACITĂȚII LOGISTICE A PORTULUI CONSTANȚA.

Pe litoralul românesc cu o lungime de 244 km, sunt amplasate trei porturi maritime: Constanța, Mangalia și Midia. Portul Constanța se află la 182 mile față de strâmtoarea Bosfor și la cca. 85 mile de gura de vărsare a Dunării în Marea Neagră, a canalului Sulina. Acesta este cel mai mare port maritim de la Marea Neagră și

se întinde pe mai mult de 3.200 ha, reprezentând un obiectiv economic de o importanță deosebită, cu rol strategic în economie.

Prin poziția strategică pe care o are România și în mod special Portul Constanța, acesta poate deveni un centru important al relațiilor comerciale Est-Vest, aici realizându-se conexiunea dintre mijloacele de transport de uscat și cele de pe apă. Pentru facilitarea dezvoltării logistice și pentru a pune cu adevărat în valoare Portul Constanța, se impune ca toate subsistemele de transport internaționale și ale României ce asigură conexiunea cu Portul Constanța să fie dezvoltate/modernizate, respectiv:

- - subsistemul feroviar, inclus în Coridorul IV, ramura IV C: Dresda - Praga - Bratislava - Gyor - Budapesta - Arad - Sibiu - Brașov - București - Constanța; conexiunea cu zona Moldovei;

- - subsistemul rutier, făcând parte din Coridorul IV: Berlin/Nurenberg - Praga - Bratislava - Budapesta - Arad - Sibiu - Pitești - București - Constanța - Tesaloniki - Istanbul;

- - Subsistemul de căi navigabile, prin fluviul Dunărea și Canalul Dunăre - Marea Neagră, în Coridorul VII, legând Marea Nordului de Marea Neagră;

- - Subsistemul de transport aerian, prin modernizarea și construirea unor noi terminale pentru aeroportul Constanța.

În paralel cu cele de mai sus, trebuie dezvoltat complexul portuar Constanța, respectiv este necesară modernizarea și dezvoltarea celor două incinte, denumite Constanța Nord și Constanța Sud și de asemenea consolidarea digurilor.

Modernizarea și extinderea capacității logistice a unui port precum Constanța poate aduce numeroase beneficii, inclusiv:

1.

Creșterea capacității de manipulare a mărfurilor: Extinderea portului va permite manipularea unui număr mai mare de mărfuri, ceea ce poate duce la o creștere semnificativă a volumului de comerț și a fluxului de mărfuri prin port.

2.

Eficiență sporită în gestionarea operațiunilor portuare: Prin modernizarea infrastructurii și implementarea de tehnologii avansate, vom putea îmbunătăți procesele de gestionare a operațiunilor portuare, reducând timpurile de așteptare și optimizând fluxul de mărfuri, adoptarea soluțiilor PORT INTELIGENT.

3.

Atragerea de investiții și crearea de noi locuri de muncă: Un port modernizat și extins are potențialul de a atrage investitori și companii interesate de o infrastructură portuară de calitate. Aceasta poate genera noi oportunități de afaceri și de crearea de locuri de muncă în regiune.

4.

Creșterea competitivității regionale și internaționale: Un port modern și eficient poate contribui la creșterea competitivității întregii regiuni în ceea ce privește comerțul internațional.

Prin facilitarea tranzacțiilor comerciale și prin oferirea de servicii logistice de înaltă calitate, Portul Constanța poate deveni un punct strategic în lanțurile de aprovizionare internaționale. Este important să se acorde atenție și aspectelor de mediu în timpul procesului de modernizare și extindere a portului.

Problema portului Constanța este esențială pentru dezvoltarea transporturilor de mărfuri în România. Construcția căilor ferate de mare viteză și dezvoltarea transportului pe Dunăre sunt menite, la rândul lor, să

transforme Portul Constanța într-un centru important pentru tranzitul de mărfuri în Europa și în întreaga lume, România devenind astfel placă turnantă a transporturilor, făcând conexiunea coridoarelor de transport asiatice cu Marea Baltică, cu Marea Adriatică, cu Marea Egee și cu toată Europa.

Înființarea Companiei Române de Transport Naval și dotarea companiei cu nave construite în România vor aduce acasă marinarii români. Revigorarea industriei navale și refacerea unei companii de transport maritim vor fi priorități ale guvernării AUR – în prezent, România ne mai deținând nicio navă de acest tip. Astfel, AUR militează pentru revigorarea administrației maritime a României și revenirea statului român ca jucător activ pe piața transportului maritime, prin înființarea Companiei Române de Transport Maritim, vector al menținerii în actualitate a industriei maritime din România, beneficiar principal și promotor al învățământului românesc de specialitate, utilizator al competențelor profesionale ale echipajelor României, precum și factor de sporire și manifestare la nivel internațional a suveranității noastre.

STRATEGIA NAȚIONALĂ A DUNĂRII. CANALUL DUNĂRE - BUCUREȘTI

Susținem implementarea Strategiei Naționale a Dunării, în vederea îmbunătățirii condițiilor de navigație, a creșterii rolului în transportul european de mărfuri, dezvoltarea turismului fluvial, modernizarea și construirea de noi porturi și poduri. Aceasta e în deplină congruență cu Strategia Europeană a Dunării (SUERD), având în vedere beneficiile semnificative pe care aceasta le va aduce României, prin dezvoltarea propriei viziuni asupra navigației pe Dunăre, creșterea rolului acesteia în transportul european de mărfuri, dezvoltarea turismului fluvial și modernizarea infrastructurii portuare. Implementarea acestei Strategii Dunării va aduce numeroase avantaje economice și sociale pentru țara noastră.

Vom înființa o entitate de guvernare a Dunării. Odată înființată această entitate, aceasta va prelua de la MAE Strategia Dunării. Cu această ocazie, trebuie să depunem o activitate diplomatică intensă pentru înființarea unei axe fluviale transversale care să aibă drept culoar Dunărea, devenind astfel un actor important în problematică. Dunărea este una dintre cele mai importante rute de transport fluvial din Europa și oferă o conexiune vitală între Europa Centrală și de Est și Marea Neagră. Îmbunătățirea condițiilor de navigare pe Dunăre va spori eficiența transportului de mărfuri și ar reduce costurile de transport, făcând astfel regiunea mai atractivă pentru investiții și dezvoltare economică.

Aplicarea convenției RAINWAT, unde România este inițiatoră dar neesențiară (!), armonizarea regulamentelor de navigație Dunăre-Rin, adoptarea convenției transcontainer și transpalet reprezintă pași imediați pentru a putea demara problemele legate de modernizarea navelor fluviale, creșterea capacității de transport, creșterea interoperabilității și dezvoltarea transportului multimodal în contextul dezvoltării plăcii turnante a transporturilor reprezentată de portul Constanța. Toate acestea ar conduce la o dezvoltare imediată a României care nu se poate face decât cu specialiști.

De asemenea, dezvoltarea turismului fluvial va aduce beneficii semnificative pentru industria turistică locală. Dunărea are un potențial turistic considerabil, iar dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor turistice va atrage mai mulți vizitatori și va genera venituri suplimentare pentru comunitățile de-a lungul fluviului.

Renaturarea Dunării reprezintă, la rândul ei, o problemă de interes național.

Modernizarea și construirea de noi porturi și poduri pe Dunăre va îmbunătăți conectivitatea regională și va facilita schimburile comerciale și de călătorie. Infrastructura portuară și de poduri modernizată va asigura un mediu propice pentru dezvoltarea afacerilor și va încuraja investițiile în regiune. Este important să subliniem că implementarea Strategiei Dunării implică eforturi coordonate între diferite autorități naționale și internaționale, precum și colaborare cu alte țări riverane.

Este nevoie de investiții semnificative și planificare aprofundată pentru a atinge obiectivele propuse. Beneficiile pe termen lung ale unei astfel de strategii vor fi remarcabile și vor contribui la dezvoltarea durabilă a regiunii și la consolidarea poziției Țării în cadrul Europei.

Partidul AUR planifică finalizarea proiectului Canalului Dunăre – București. În anul 1943, un avocat, doctor în drept, pe numele său George P. Remetescu, edita o scurtă broșură, intitulată „București – port de Dunăre”: cu o prealabilă descriere a originii și istoricului orașului, lucrarea scotea în evidență importanța unei asemenea lucrări. Proiectul Canalului Dunăre – București, început de Ceaușescu cu doar câțiva ani înainte de Revoluție, la care lucrările de construcție au început în 1986 și au fost oprite în 1990. De atunci, nu au fost efectuate nici un fel lucrări de întreținere pentru a menține aceste investiții, care s-au deteriorat. Chiriac Avăndei, inginerul proiectant al canalului Dunăre – București, sublinia că „racordarea Capitalei la principala arteră de navigație transeuropeană va permite o legătura directă a Bucureștiului cu alte capitale și mari centre orășenești europene, precum Belgrad, Budapesta, Bratislava, Viena, Frankfurt, Duisburg, Rotterdam. Totodată, se asigură accesul direct la portul maritim Constanța, iar prin canalul Rin - Main - Dunăre la rețeaua europeană de căi navigabile. Sub aspect ecologic este de remarcat că vom avea o cale de transport de mare capacitate, mai nepoluantă decât transportul feroviar și cu mult mai puțin poluantă decât transportul rutier.” Valoarea totală a investiției a fost estimată la 1,44 miliarde de euro în vremea guvernului Vioricăi Dăncilă.

Proiectul mai includea realizarea a două porturi în zona metropolitană a Capitalei, respectiv la 1 Decembrie și Glina, care acum nu se mai justifică. Portul de la Glina trebuia să deservească producția realizată în zona Danubiana și cele de pe platforma IMGB, unde acum se află blocuri de locuințe.

Sunt menționate, în schimb, alte beneficii:

-

Prin amenajarea râurilor, în hidrocentralele din nodurile hidrotehnice se vor produce circa 126 GWh/an energie electrică;

-

Prin realizarea obiectivului vor fi apărate de inundații 11 localități;

-

Se va asigura alimentarea cu apă a localităților limitrofe și apa necesară pentru irigarea unor suprafețe de teren agricol;

-

Prin realizarea de porturi turistice și puncte de acostare se va dezvolta turismul de agrement și transfrontalier;

-

Se va crea posibilitatea realizării unor amenajări pentru piscicultură.

În prezent este în proces reactualizare studiul de fezabilitate al lucrării, prin procedura SEAP, având numărul de referință 11087755_2022_PAAPD1337324. Cu toate acestea, pentru a discuta în general despre proiectele de infrastructură mari, precum un canal navigabil, există unele aspecte care ar putea fi luate în considerare pentru a evalua impactul economic.

1.

Costurile de construcție: proiectele mari de infrastructură pot implica costuri semnificative, care pot afecta bugetul public. Este important să se evalueze în mod riguros costurile de construcție și modul în care acestea vor fi finanțate.

2.

Rentabilitatea: un astfel de proiect trebuie să fie evaluat în ceea ce privește beneficiile economice pe termen lung. Acestea pot include creșterea comerțului și a transportului, dezvoltarea economică a regiunii și crearea de noi locuri de muncă. Este important ca beneficiile să depășească costurile și să existe o cerere suficientă pentru serviciile oferite de canal.

3.

Impactul asupra mediului: Construcția unui canal navigabil ar putea avea impact asupra mediului înconjurător, inclusiv asupra biodiversității, apei și ecosistemelor din zonă. Evaluarea impactului asupra mediului și luarea măsurilor adecvate de protecție sunt esențiale.

4.

Infrastructura existentă: Este important să se analizeze interconectarea cu infrastructura existentă.

În concluzie, acest proiect de infrastructură va fi evaluat de guvernul AUR în vederea realizării sale, pentru a determina impactul său economic, social, politic, de mediu, geostrategic.

CAPITOLUL X:

EFICIENTIZARE ADMINISTRATIVĂ: GUVERN SUPLU ȘI PUTERNIC, 300 DE PARLAMENTARI

„RESPECTĂM VOINȚA ROMÂNILOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI VA AVEA MAXIMUM 300 DE PARLAMENTARI”

300 de parlamentari: AUR respectă dorința electoratului român și o va aplica / Un Guvern cu 12 ministere și cel mult 50 de secretari de stat / Debirocratizarea aparatului central al Guvernului / Reforma administrativă: comasarea în 15 județe și reducerea cu două treimi a unităților teritoriale și instituțiilor publice / Transformăm în Direcții din cadrul altor structuri ale statului organisme de control precum ASF, ANRE, Consiliul Concurenței ș.a. / La un click distanță - digitalizarea administrației publice din România / Depolitizăm administrația publică locală și centrală / Reintroducem obligativitatea ca prefecții și alte categorii de funcționari să nu aibă afiliere politică / Introducem un sistem de recrutare a conducerii instituțiilor publice pe bază de concurs. Stopăm fenomenul „interimatelor” la conducere / „Ierarhia competențelor” în instituțiile publice / Majorăm salariile bugetarilor din sistemul de învățământ, sănătate, Interne și Apărare

300 DE PARLAMENTARI: AUR RESPECTĂ DORINȚA ELECTORATULUI ROMÂN ȘI O VA APLICA

Cronologic, această dorință a românilor s-a materializat în anul 2009, când președintele României de la acel moment a convocat un referendum cu doar două întrebări: prima întrebare era „dacă românii își doresc să aibă un parlament unicameral” iar a doua era „dacă ar trebui redus numărul de parlamentari la maximum

300". Ambele întrebări au primit răspunsul covârșitor „da”, respectiv 78% din electorat dorind un parlament unicameral și 89% dorind maximum 300 de parlamentari. Deși validat, din nefericire rezultatele acestui referendum nu au fost implementate niciodată, întrucât cei vizați – „aleșii neamului” – au provocat ample dezbateri pe marginea acestui subiect, care a ajuns în final în fața Curții Constituționale care a concluzionat că „referendumul a avut un caracter consultativ” și, pe cale de consecință, nu a produs efecte juridice, astfel că nu a fost implementat niciodată.

Partidul AUR a înțeles pe deplin dorința poporului român, motiv pentru care a introdus în programul de guvernare o măsură (cea de-a zecea), dedicată realizării acestui deziderat cu titlul „EFICIENTIZARE ADMINISTRATIVĂ: GUVERN SUPLU ȘI PUTERNIC, 300 DE PARLAMENTARI”. După o analiză pertinentă a celor două întrebări care au format conținutul referendumului, juriștii AUR au formulat următoarea concluzie: numărul camerelor parlamentului este înscris în Constituție și nu poate fi modificat decât printr-o modificare constituțională, însă numărul maxim de parlamentari se stabilește prin lege, astfel că, acesta poate fi modificat printr-o inițiativă legislativă în acest sens.

Reducerea parlamentarilor la 300 în cele două camere ale parlamentului înseamnă să avem 200 de deputați și 100 de senatori. Principalele avantaje din realizarea acestui deziderat constau, în principal, în scăderea cheltuielilor cu Parlamentul, o mai bună selectare a aleșilor, precum și în realizarea unei relații mai bune între cetățeni și parlamentari. Cu titlul informativ, în urma alegerilor de la finalul anului 2020, numărul de parlamentari a ajuns la 466, cheltuielile pentru un singur ales al neamului ridicându-se la cca 10.000 euro pe lună. De asemenea, bugetul Parlamentului a crescut în fiecare an: din 2015 și până acum, statul român și-a dublat cheltuielile cu Parlamentul, de la 341 de milioane de lei în 2015, la 687 de milioane de lei în 2020.

Statul Român este format, conform Constituției, din mai multe puteri, una dintre ele așa cum e trecut în Constituție fiind Puterea Legislativă – Parlamentul României, entitate formată din două Camere. Parlamentul ar trebui, conform Constituției, să aibă o singură conducere administrativă, un singur secretar general care să aibă în subordine direcțiile-suport, partea politică a celor două camere ale Parlamentului funcționând în continuare neschimbată.

UN GUVERN CU 12 MINISTERE ȘI CEL MULT 50 DE SECRETARI DE STAT

Guvernul României va avea un număr maxim de 12 ministere, ale căror sedii centrale vor fi transferate dreptat în Palatul Parlamentului. Guvernul va avea un număr maxim de 50 de secretari de stat.

Diminuarea numărului de ministere de la 18 în actuala guvernare la maxim 12, coroborat cu scăderea numărului de secretari de stat la cel mult 50 și mutarea Guvernului în sediul Palatului Parlamentului, la momentul preluării guvernării de către AUR prezintă o serie întreagă de avantaje, în primul rând importante economii la bugetul de stat, ce vor putea fi redirecționate, cu titlu de exemplu, pentru creșterea pensiilor din sistemul public, construcția de școli și spitale moderne. Un raport elaborat în toamna anului 2011 (ultimul cu acest obiect) de casa de consultanță PricewaterhouseCoopers România pentru Camera Deputaților arăta că „în următorii ani pot fi obținute economii semnificative prin mai multe măsuri de eficientizare, precum repartizarea eficientă a spațiilor, reducerea cheltuielilor prin vânzare/casare a stocurilor fără mișcare”.

Cele 15 ministere (vezi guvernarea 2008-2012, n.n.) reprezentate în Cabinet, alături de Ministerul Public, Secretariatul General al Guvernului și Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului și excluzând nou-înființatul Minister al Afacerilor Europene au consumat în 2023 de la buget circa două miliarde lei (echivalent a aproximativ 500 milioane euro), numai pentru întreținerea propriilor sedii. Banii au fost folosiți pentru rechizite de birou, materiale pentru curățenie, încălzit, iluminat, apă, canal, salubritate și reparații curente, precum și pentru achiziționarea de mijloace de transport, mobilier, servicii de telecomunicații. La același număr de ministere, cheltuielile totale pentru întreținerea sediilor au crescut de la 1,7 miliarde lei în 2022 la

2 miliarde lei în 2023 și sunt indicate în continuare în creștere, la 2,2 miliarde lei în proiecțiile bugetare pentru anul viitor. Cheltuielile sunt pregătite deja să crească în intervalul 2023-2025 la peste 2 miliarde lei, costuri care ar urma să urce semnificativ, în condițiile în care mai multe ministere nici nu și-au bugetat încă serviciile de întreținere.

Cei mai mulți bani sunt cheltuiți de stat pentru furnituri de birou, materiale de curățenie, încălzit, iluminat, apă, canal, salubritate și reparații curente, totalul fondurilor alocate acestor servicii urmând să crească anul viitor la 1,3 miliarde lei, de la 1,26 miliarde lei în acest an. Pentru intervalul 2023-2025 se va ajunge să fie plătit și mai mult pentru servicii de întreținere a sediilor ministerelor, cheltuielile fiind estimate să depășească 1,5 miliarde lei anual.

Pentru cumpărarea de mașini, mobilier și aparatură birotică, fondurile alocate ministerelor s-au dublat de la un an la altul, ajungând de la 289,2 milioane lei în 2022 la 457,6 milioane lei cheltuite în 2023. Achizițiile nu se opresc aici, pentru anul viitor fiind deja bugetate alte 503,8 milioane lei pentru astfel de echipamente. Achizițiile de mijloace de transport atrag alte cheltuieli pentru carburanți și piese de schimb, fondurile alocate în acest sens dublându-se de asemenea în interval de un singur an, de la 123,9 milioane lei în 2022 la 221,6 milioane lei în 2023 și urmând să ajungă la 235,7 milioane lei în 2024. Pentru intervalul 2023-2025 Guvernul este pregătit deja să scoată de la buget un total de 614,7 milioane lei, numai pentru carburanți auto și piese de schimb.

Toate aceste cheltuieli ar putea fi reduse cu cel puțin 150-200 milioane euro anual, dacă Guvernul ar decide ca în Palatul Parlamentului sau în alte clădiri mari deținute de stat să funcționeze împreună câte 4-5 ministere, fără a mai lua în calcul economiile semnificative care ar rezulta din aplicarea acestui sistem la nivelul altor instituții publice, al agențiilor guvernamentale și al administrației publice locale. Suplimentar acestor economii, bugetul de stat ar putea fi alimentat și cu fonduri obținute din vânzarea sau închirierea clădirilor în care au funcționat ministerele delocalizate.

Vor exista și alte avantaje, pe lângă economii. Din punct de vedere administrativ, s-ar scurta foarte mult timpii de așteptare pentru adoptarea proiectelor unor acte normative care sunt elaborate în comun de mai multe ministere, sau a celor în care un minister coordonează/verifică activitatea altor ministere ce acționează în coordonarea celui dintâi (vezi MIPE, care coordonează diverse programe operaționale, derulate de alte ministere).

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRALĂ trebuie să se constituie într-un instrument eficient funcționând după următoarele principii:

-

Stop incompetențelor în funcții publice

-

Zero deficite financiare

-

Toleranță zero la corupție

-

Toleranță zero la demagogie

Strategia de reorganizare/reformă a ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE va avea la bază:

-

Cerințele și performanțele actuale ale managementului social, caracteristic democrațiilor dezvoltate.

-

Realitățile economiei, în general ale societății românești

-

Implicarea activă a Statului în economia socială de piață, a instituțiilor statului (reorganizarea și eficientizarea lor), a Prim ministrului – în conducerea unitară și eficiență a Guvernului și a Aparatului de lucru al Guvernului, Miniștrilor – în elaborarea și implementarea unor politici publice concrete, în concordanță cu Programul de Guvernare și strategiile sectoriale, Funcționarilor publici – în realizarea reformei funcției publice și a „Reformei la Ghișeu”.

În planul acțiunii practice, vom purcede la înființarea unor funcții de miniștri fără portofoliu, care să coordoneze domenii de strictă actualitate, fără aparatul stufos al unui Minister clasic, după cum urmează: Ministru fără portofoliu, pentru fonduri europene, Ministru fără portofoliu pentru politici publice, Ministru fără portofoliu pentru dialog social, relația cu sindicatele și societatea civilă.

Vom acționa, de asemenea, pentru reorganizarea unei structuri viabile și eficiente pentru Dialog Social și Relația cu Sindicatele și cu societatea civilă, pentru înființarea unui Consiliu Interministerial de Investiții Guvernamentale. Vom desființa structurile parazitare din cadrul Cancelariei Primului ministru și vom reduce numărul de agenții care funcționează la nivelul Guvernului, prin comasare sau trecerea atribuțiilor acestora unor structuri cu atribuții similare.

Vom reduce drastic numărul de personal din cadrul Aparatului de lucru al Guvernului și al Aparatului de Stat, numărul de agenții care funcționează la nivelul ministerelor, prin aceleași procedee, imediat după constituirea noilor ministere.

Vom realiza Reforma funcției publice, prin:

-

Regândirea sistemului unitar de salarizare a funcționarilor publici

-

Regândirea rolului prefectilor

-

Regândirea Codului administrativ și a Codului de proceduri administrative

-

Așezarea infrastructurii administrative pe ierarhia competențelor

-

Corelarea actului administrativ de cunoașterea științifică a realității.

În bună măsură, ministerele nu reprezintă încă acele structuri menite să elaboreze și să implementeze documente de politici publice, specifice domeniului respectiv de activitate. Reflexele generate de rolul și funcțiile pe care le aveau ministerele în economia centralizată și planificată își mai fac încă simțită prezența:

-

Încercările de a menține în subordine numeroase structuri, inclusiv de producție

-

Preocupări excesive pentru păstrarea sau includerea unor atribuții de control

-

Păstrarea unor atribuții referitoare la emiterea de autorizații, avize etc.

-

Tendința de a acționa pe baza unor ordine, de genul indicațiilor politice primite și nu pe baza obiectivelor, cuprinse în politicile publice sectoriale

-

Menținerea unor structuri birocratice stufoase

-

Receptivitatea scăzută la nou, și față de problemele reale ale societății, cu consecința unor preocupări minore sau inexistente pentru inovație.

Există o tendință de eludare a legilor care reglementează funcția publică, prin schimbarea, în mod artificial, a organismelor sau denumirii unor structuri. Se profită la maxim de instabilitatea evidentă a cadrului legislativ, care reglementează organizarea și activitatea ministerelor. Lipsesc proceduri standard de lucru, pentru fiecare structură componentă a ministerelor. Există o capacitate încă scăzută, pentru implementarea actelor normative adoptate și pentru realizarea unor studii privind impactul acestora. Se manifestă neintegrarea, de manieră instituțională, a proceselor participative ale societății și altor structuri asociative, la actul de guvernare, o incoerență în strategiile de comunicare publică și o adaptare insuficientă la exigențele legale privind transparența. Toate acestea se vor atenua sau vor dispărea, prin selecția meritocratică a corpului de funcționari și specialiști din ministere.

DEBIROCRATIZAREA APARATULUI CENTRAL AL GUVERNULUI

În scopul simplificării și optimizării procesului decizional, vom realiza o restructurare a Guvernului României și a tuturor Instituțiilor Statului Român. Scopurile urmărite prin reorganizarea Guvernului vizează:

-

eficientizarea actului de guvernare;

-

reducerea numărului de ministere și a unui număr important de agenții guvernamentale, prin reorganizarea și eficientizarea lor;

-

trecerea agențiilor guvernamentale în subordinea sau coordonarea ministerelor, în vederea asigurării unei activități coerente și eficiente;

-

comasarea și transformarea unor agenții guvernamentale dovedite ca ineficiente sau paralele;

- reducerea substanțială a numărului Secretarilor de Stat.

-

reducerea substanțială a numărului persoanelor cu funcții de conducere, din administrația publică centrală.

Ținând cont de toate aceste aspecte și analizând toată structura Statului Român, considerăm că o formă de reorganizare a Guvernului României este următoarea:

Guvernul României

PRIM -MINISTRU

Viceprim-ministru cu atribuții în Protecție Socială, Demografie și Întoarcerea Românilor din Diaspora

Viceprim-ministru cu atribuții în Turism și Antreprenoriat

1. Ministerul Sănătății Națiunii
2. Ministerul Apărării
3. Ministerul Investițiilor, Construcțiilor și Transporturilor
4. Ministerul Educației și Culturii
5. Ministerul Administrației și Internelor
6. Ministerul Agriculturii, Apelor, Pădurilor și Mediului
7. Ministerul Justiției
8. Ministerul Afacerilor Externe
9. Ministerul Economiei Naționale
10. Ministerul de Finanțe
11. Ministerul Forței de Muncă și Pensiilor

În subordinea Guvernului funcționează Regia Autonomă „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat”. Aceasta va prelua în administrare toate spațiile (clădiri și terenuri) aflate în București, ale tuturor Instituțiilor Statului Român (din administrația publică centrală). De asemenea, se va crea un Departament pentru Administrarea Unitară a Districtul Guvernamental și Parlamentar al României, aflat în zona Palatului Parlamentului. Guvernul României va propune Academiei Române un schimb de clădiri, Guvernul va ceda sediul actual din Piața Victoriei și Academia sediul său din Calea 13 Septembrie, pentru a constitui astfel Districtul Guvernamental și Parlamentar al României, aflat în zona Palatului Parlamentului. Prin acest demers, cheltuielile administrației centrale și ale Parlamentului se vor reduce substanțial.

REFORMA ADMINISTRATIVĂ: COMASAREA ÎN 15 JUDEȚE ȘI REDUCEREA CU DOUĂ TREIMI A UNITĂȚILOR TERITORIALE ȘI INSTITUȚIILOR PUBLICE

Reducem drastic numărul de membri de partid din administrația publică locală și centrală, prin scăderea cu două treimi a numărului total de unități administrativ-teritoriale și a numărului instituțiilor publice. Bucureștiul va avea o singură administrație, care va include și actualele localități din Ilfov, Giurgiu și o parte din Călărași. Pentru fiecare localitate cu mai mult de 1.000 de locuitori, se va menține un birou informatizat de lucru cu cetățenii.

Reforma Administrativ-teritorială este un subiect sensibil, la nivelul societății românești, existând, în mod tradițional, două curente de opinie divergente, unul pro și unul contra. Reducerea organelor de conducere ale instituțiilor statului este evident benefică, dar ea trebuie fundamentată și corelată cu dimensionarea adecvată a numărului angajaților din subordine. În prezent se aplică limitarea legală de maxim 12% posturi de conducere, la numărul total de salariați. Un fenomen aparte îl întâlnim însă la instituțiile din cadrul administrației locale. Primarul „inventează” necesitatea înființării unor departamente, pentru a avea baza legală de a „implementa” un șef al respectivului departament.

Pe de altă parte, de 33 de ani sărăcia din România e o boală căreia nu i se aplică un tratament. Nimeni nu e interesat să-i analizeze cauzele și să-i aplice un tratament. Se tot pansează cu vouchere, cu pomeni electorale, cu promisiuni USL-iste, PSD-iste sau PNL-iste, cu grandomanii Iohanniste, Dragniste ș.a.m.d. De ce este România săracă, deși nu duce lipsă de fonduri?

Să privim la noi în ogradă și apoi să comparăm cu ce se întâmplă la vecinii noștri europeni. Și vom descoperi o primă sursă a sărăciei și subdezvoltării - avem prea multe localități fărâmițate, cu o populație redusă, cu administrații falimentare, în care pompăm bani publici an de an, pentru a le ține pe linia de plutire. Și totuși aceste localități continuă să rămână în umbra sărăciei, de zeci de ani. Par captive unui cerc vicios, în care sărăcia și supraviețuirea sunt „stilul de viață” lăsat moștenire din generație în generație. Evităm să punem reflectorul pe CAUZĂ și să o tratăm. Din cele 3.228 de unități administrativ-teritoriale (UAT), adică orașe și comune, 103 de UAT-uri au sub o mie de locuitori, conform datelor de la ultimul recensământ. Județele cu cele mai multe comune care au sub o mie de locuitori sunt Hunedoara, cu 13 comune, și Alba, tot cu 13 comune.

În Hunedoara, comuna cu cel mai mic număr de locuitori, dar care are totuși primărie și consiliu local, este Bătrâna, cu toate că la ultimul recensământ trăiau în localitate 88 de oameni. La fel e și cazul comunei Bunila, care are 247 de locuitori, conform ultimului recensământ. În județul Alba, cele mai mici localități cu primării sunt Râmeț (426 de locuitori) și Ponor (388 de locuitori). Sau cu 166 de locuitori, precum Brebu Nou. Sau cu 506 de locuitori, cum este comuna Chiliile. Avem 412 de comune, cu o populație sub 1.500 de locuitori. În plus, peste jumătate din localitățile din România au sub 3.000 de locuitori, în timp ce peste 75% au populația sub 5.000 de locuitori.

Conform Legii salarizării unitare, un primar al unei comune de până în 1.500 de locuitori are un salariu brut de aproximativ 10.000 de lei, în timp ce viceprimarul are un salariu brut de circa 7.000 de lei, iar într-o primărie mai funcționează un secretar al instituției, un contabil și cel puțin doi sau trei responsabili de compartimentele (Juridic, Asistență Socială, Agricol, Urbanism, Stare Civilă și Administrație). Aceasta e structura comprimată la maxim și pentru care trebuie găsiți bani, inclusiv într-o comună care are doar câteva sute de locuitori.

Consilierii locali sunt și ei remunerați cu 10% din indemnizația brută a primarului. Potrivit Codului Administrativ, localitățile cu o populație mai mică de 1.500 de locuitori au un Consiliu Local format din nouă membri. Sunt 1.329 de unități administrativ-teritoriale în România, ale căror cheltuieli cu salariile sunt mai mari decât veniturile proprii sau chiar veniturile totale. Avem clar o problemă. Care poate fi rezolvată astfel, prin comasarea județelor și a comunelor sub 3.000 de locuitori. În urma comasării, se vor obține importante economii la bugetul de stat și totodată vom avea UAT-uri viabile, care se pot întreține și se pot dezvolta.

Bucureștiul, împreună cu actualele localități din Ilfov, Giurgiu și o parte din județul Călărași, va avea un singur primar și un singur consiliul local (general, sau metropolitan). Totuși, pentru eficiență administrativă cele 6 sectoare se vor menține ca subdiviziuni administrativ-teritoriale, fiind conduse de câte un manager public, în cadrul câte unui Centru Administrativ al Sectorului. Vor dispărea primarul, viceprimarii, secretarul

general, consilierii locali de sector. Ceilalți angajați necesari (în măsura în care sunt necesari) buneii desfășurări a activității administrației locale a sectorului vor fi menținuți.

Ținând cont de toate aceste aspecte și analizând toată structura Administrației Publice Locale, propunem următoarea formă organizatorică:

Total Județe 15

Total UAT – uri în România 1141

**TRANSFORMĂM ÎN DIRECȚII DIN CADRUL ALTOR STRUCTURI ALE STATULUI ORGANISME DE CONTROL
PRECUM ASF, ANRE, CONSILIUL CONCURENȚEI Ș.A.**

Imediat după Revoluția din 1989, reducerea numărului angajaților de la stat a constituit un obiectiv care nu s-a realizat niciodată. Dimpotrivă, chiar se poate observa că au mai crescut foarte mult în anumite domenii. În contextul reducerii numerice a populației României, aparatul bugetar al Statului a crescut permanent, fapt care conduce în prezent la o presiune din ce în ce mai mare pe bugetul de stat și bugetele autorităților publice locale. Reorganizarea unor instituții publice, precum cele enumerate în titlu, cu personalitate juridică, în care conducătorul instituției are calitatea de ordonator de credite și se finanțează integral sau parțial din venituri proprii este o necesitate majoră, atât prin reducerea cheltuielilor cu personalul, în special cel de conducere, precum și în luarea unor decizii la nivel de ministru sau prim-ministru, dacă se vor subordona direct acestuia sau Secretariatului General al Guvernului. Realitatea este că aceste instituții de monitorizare și control ale pieței, fiecare pe domeniul său de activitate, au devenit un loc de sinecuri politice, având structuri stufoase, cu compartimente de resurse umane, financiar- contabilitate, asigurare logistică etc. Transformarea lor în Direcții, în cadrul unor ministere (A.S.F. la Ministerul de Finanțe, ANRE la Ministerul Energiei, Consiliul Concurenței la Secretariatul General al Guvernului sau Ministerul Economiei) va conduce la:

-
reducerea majoră a posturilor de conducere și a numărului de angajați total și implicit a costurilor cu acestea

-
un control mai activ asupra cheltuielilor efectuate în cadrul lor,

-
monitorizarea mai serioasă a activității personalului din cadrul instituției.

Salariile foarte mari pe care le are conducerea acestor instituții nu sunt în concordanță cu responsabilitatea și mai ales cu eficiența lor. Așa-zisul „control parlamentar” al acestor instituții este un nonsens și se întâmplă doar în România. În statele europene, sau SUA, Japonia, Israel, Canada, controlul lor este efectuat de către guvern, prin ministerele de resort. Un exemplu arhicunoscut din România este ANRE, unde câteva persoane stabilesc prețul energiei electrice și al gazelor naturale, pentru toată Țara. Astfel, independența organismului de reglementare este greșit tratată ca independență totală față de orice altă structură a statului, ceea ce este o absurditate. Este o greșală strategică ca un grup de directori fără pregătire și experiență în domeniile energetice și economice, necesare acestei forme de activitate, să determine tarifele și politicile tarifare al celui mai important produs economic, de care depind toate celelalte prețuri. Începând cu 1990, crearea unui sistem modern și eficient de administrație publică a fost considerată o prioritate pentru Guvernul României. Cu toate acestea, nu s-au putut mobiliza resursele necesare pentru un cadru legislativ și instituțional necesar administrației publice centrale și locale și, în special, pentru implementarea eficientă a măsurilor de reformă. Cauzele care au determinat imposibilitatea aplicării unei reorganizări reale în administrație au fost:

-

constrângerile financiare;

-

lipsa deciziilor politice coerente;

-

lipsa de pregătire a politicienilor și funcționarilor publici pentru a răspunde cerințelor și exigențelor unui stat modern și european;

-

absența unor legi clare privind personalul și structurile administrative ale statului, definiții inadecvate ale funcțiilor și grile de salarizare nepotrivite.

Există motive numeroase care impun modernizarea structurală și funcțională a administrației publice din România, plecând de la necesitatea funcționării mai eficiente a instituțiilor guvernamentale. Odată cu dezvoltarea societății informaționale, introducerea tehnologiei informațiilor și a comunicațiilor, se ridică noi provocări pentru administrația publică, dar în același timp aceasta oferă posibilități mult mai mari pentru o activitate mai eficientă și mai aproape de cetățean. Creșterea capacității administrative va îmbunătăți considerabil posibilitatea României de a-și apăra interesele pe plan european și mondial. Necesitatea reorganizării profunde a administrației publice este impusă de mai multe categorii de motive:

-

nevoia sectorului privat de a avea o administrație modernă, flexibilă și deschisă parteneriatului public-privat;

-

crearea unui sistem informatic integrat al administrației publice din România, pentru eficientizarea activității și modernizarea ei;

-

cetățenii, beneficiarii ai serviciilor publice, sunt tot mai exigenți și nu mai acceptă ca Statul să ofere servicii de proastă calitate;

-

integrarea României în structurile Uniunii Europene a implicat un alt mod de administrare a serviciilor; structura puternic ierarhizată trebuie să lase locul unor noi tipuri organizatorice, bazate pe structuri descentralizate.

Activitatea administrației trebuie să fie o activitate profesionistă. Sunt frecvente solicitările privind reducerea reglementărilor și simplificarea procedurilor administrative, abandonarea procedurilor care nu sunt necesare și adoptarea unor noi proceduri, adaptate unui sistem politic modern și unei economii de piață europene.

Condițiile existente în societate impun ca administrația să fie angajată într-un proces de schimbare radicală, pe mai multe planuri:

- Redefinirea Statului în relația cu cetățenii și societatea civilă;

- Reanalizarea cadrului legislativ, pentru o mai bună funcționare a Instituțiilor Statului, creând posibilități sporite de acțiune pentru autoritățile executive;

- Schimbarea valorilor și a modurilor de acțiune a politicienilor și a funcționarilor Statului.

LA UN CLICK DISTANȚĂ - DIGITALIZAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE DIN ROMÂNIA

Guvernul AUR va promova o relație mai bună între cetățeni și instituțiile statului, prin integrarea tehnologiei în toate procedurile administrative disponibile cetățenilor români. Situația din prezent ne arată că acum, mai mult ca oricând, digitalizarea administrației din România e necesară. Să nu mai amânăm, acum e momentul schimbărilor necesare și poate deveni șansa noastră. Sigur, aceasta cere readaptarea din mers a instituțiilor statului și a mediului privat. Pandemia de coronavirus și blocajul cauzat instituțiilor a dus la un moment de reflecție al autorităților. Mai precis, acestea ar trebui să găsească soluții la întrebarea: cum ne organizăm activitatea, astfel încât să fim eficienți? Întrebarea a venit în contextul în care cetățenii nu au mai putut merge fizic în instituții, uneori pentru a depune celebrele „dosare cu șină”.

Dar „dosarul cu șină” nu a dispărut în momentele pandemiei, ci doar s-a „digitalizat”: procedurile și reflexele birocratice au rămas aceleași. Partidul AUR socotește că a venit momentul ca administrația să înceteze să se mai acopere de dosare. Eliberarea avizelor sau a altor documente nu va mai dura săptămâni, ci zile sau chiar ore. Este posibil ca acesta să nu mai fie un vis, ci o realitate cotidiană.

Avem suficienți profesioniști, care de multe ori lucrează impecabil pentru companii străine, dar poate nu au niciun proiect implementat la noi în Țară. Dovadă sunt sutele de români care lucrează în Silicon Valley, sau start-up-ul lansat de doi români - UiPath, devenit primul unicorn românesc și companie globală, în doar trei ani. Platforma acestui business, pornit de români, permite implementarea roboților software care execută procesele repetitive efectuate de angajați. Aici e soluția, chiar lângă noi. Vom solicita sprijinul și vom angaja cei mai buni specialiști români, care în prezent lucrează în străinătate sau pentru companii străine pentru a se implica în digitalizarea României. Nu va mai exista atitudinea frecventă, a așa-zisei interacțiuni negative între contribuabil și funcționar. Pentru că funcționarul se va afla în spatele ecranului unui computer – la un click distanță.

În anul 2021, 80,8% dintre gospodăriile din România au avut acces la rețeaua de internet de acasă, în creștere față de anul 2020 cu 2,6 puncte procentuale, 60,2% dintre acestea concentrându-se în mediul urban. Interesul manifestat pentru conectarea la internet este influențat de posibilitățile oferite în plan teritorial de furnizorii acestui serviciu, de disponibilitatea financiară pe care o are fiecare gospodărie. Având în vedere accesul la internet al populației, vom înființa un ghișeu unic INTEGRAT, care prin intermediul Inteligenței Artificiale (A.I.) va direcționa solicitarea către Ministerul, Primăria sau Instituția căruia cetățeanul dorește să se adreseze, răspunsul din partea instituțiilor statului vor fi furnizate prin același ghișeu, în sistem online.

Factorii de decizie vor avea obligativitatea să semneze documentele cu semnătura electronică extinsă (care are valoare juridică egală cu semnătura olografă), să nu se mai aștepte până ce decidentul semnează „mapa”. Termenul de răspuns către cetățean va fi similar cu cel al legii 544/2001, respectiv 10 zile calendaristice pentru informații și răspunsuri și 30 de zile pentru un răspuns complex sau o rezoluție (care implică solicitări și din partea altor instituții), dar în termen de 10 zile petentul trebuie notificat privind motivul întârzierii. „Regula celor 10 zile” va fi noua lege în administrație.

Obligativitatea instituțiilor publice de a avea program de audiențe virtuale săptămânale cu cetățenii, pentru cei care nu au această posibilitate, programul de audiențe va fi organizat săptămânal la sediul instituției, cu participarea obligatorie a unuia dintre funcționarii de decizie. Conducătorul instituției va fi responsabil de implementarea acestui program.

Totodată, interoperabilitatea informatică a instituțiilor va deveni realitate.

DEPOLITIZĂM ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ ȘI CENTRALĂ

Reforma funcției publice trebuie să genereze un ansamblu de măsuri pentru **crearea unui corp profesionist de funcționari publici, stabil și neutru din punct de vedere politic**. În România s-au întreprins diferite acțiuni în domeniul funcției publice, adoptându-se diferite strategii și schimbându-se în permanență cadrul legislativ. Guvernul AUR va acționa pentru formarea continuă a funcționarilor publici și managementul funcțiilor publice. Pe de altă parte, obiectivul principal al acțiunii noastre constă în identificarea cadrului în care sfera politică își exercită influența asupra administrației publice și analiza impactului politizării funcției publice asupra diferitelor procese din administrația publică, precum stabilitatea în funcția publică, recrutarea și selecția funcționarilor publici, etc.

Separarea dintre politică și administrație nu poate fi efectuată în totalitate, deoarece administrația publică funcționează într-un mediu politic care este definit ca fiind **arta sau procesul prin care se ating scopuri colective, așadar orice activitate administrativă poate fi interpretată ca fiind politică**. Astfel, se remarcă o tendință de subordonare a administrației publice de către sfera politică: spre deosebire de funcționarii publici, politicienii sunt investiți cu legitimitate, iar aceasta le permite să exercite un control asupra administrației, prin numirea unor activiști politici în nivele superioare ale instituțiilor, schimbarea personalului, reducerea dimensiunilor organizațiilor ș.a.m.d. Dar în trecut, prin politizarea excesivă a administrației publice centrale și locale s-a urmărit subordonarea și influențarea deciziilor pe criterii politice, care a avut drept consecință un management ineficient și slab în unele cazuri, direcționarea către „firme afiliate partidului” a unor lucrări și servicii care nu au crescut gradul de confort al cetățeanului.

În guvernarea AUR angajările se vor face DOAR PE COMPETENȚE. Este necesar ca resursa umană să ajungă să fie suficientă și bine pregătită și să nu mai fie numită pe criterii politice.

Vom avea în vedere următoarele principii:

-

Formarea și consolidarea unui corp de funcționari publici de carieră, profesionist și neutru politic, structurat după ierarhia competențelor;

-

Separarea funcțiilor politice de cele administrative;

-

Rolul clar și bine definit al Statului și al instituțiilor, responsabilitățile și relațiile între ele;

-

Deciziile Autorităților Statului să fie în folosul cetățenilor;

-

Autonomie decizională a înalților funcționari ai Statului, dar și responsabilitate;

-

simplicitate și simplificare;

-

transparența circuitului administrativ;

-

respectarea cetățeanului;

-

Creșterea implicării funcționarilor publici, responsabilitate pe fiecare nivel administrativ;

Aceste principii menționate formează baza pentru o reorganizare a Administrației Publice și presupun atât metode moderne de management public, cât și noi forme de organizare instituțională. În acest mod, reorganizarea devine un proces amplu, cuprinzător, care schimbă modul de abordare a principalelor probleme cu care se confruntă în prezent Administrația Publică din România. Reorganizarea Administrației Publice este un proces dinamic și, ca oricare alt proces de reorganizare structurală, el nu poate fi niciodată încheiat și desăvârșit. Realizarea unei analize-diagnostic a situației existente la nivelul administrației centrale și locale, identificarea problemelor cu care se confruntă acestea, a priorităților ce trebuie avute în vedere în rezolvarea acestora dar și a resurselor disponibile sunt numai câteva din condițiile necesare formulării unei strategii coerente privind reorganizarea Administrației Publice.

Elaborarea strategiei de reorganizare în Administrația Publică va impune un amplu proces de modernizare și vizează o evaluare obiectivă a patru aspecte importante, și anume:

-

examinarea cadrului organizatoric existent al administrației publice;

-

examinarea eficacității sociale a activității specifice a administrației publice;

-

examinarea nivelului de democratizare a administrației publice.

-

analiza misiunilor specifice ale administrației și a modului de îndeplinire a acestora, care permit reflecții generale asupra locului și rolului administrației publice în sistemul politic, economic și social actual.

Acțiunea guvernului AUR se va întemeia pe aceste analize, având drept principiu și criteriu principal depolitizarea Administrației Publice.

REINTRODUCEM OBLIGATIVITATEA CA PREFECȚII ȘI ALTE CATEGORII DE FUNCȚIONARI SĂ NU AIBĂ AFILIERE POLITICĂ

Principala reglementare în domeniul funcției publice a fost determinată de Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, care cuprinde o clasificare mai mult sau mai puțin exhaustivă a funcțiilor publice, menționându-se în același timp drepturile și îndatoririle funcționarilor publici. În cadrul obligațiilor,

se precizează că funcționarilor publici le este interzisă ocuparea funcțiilor de conducere în structurile sau organele de conducere ale partidelor politice, ale fundațiilor sau asociațiilor care funcționează pe lângă acestea și organizațiilor cărora le este aplicabil același regim juridic, ca și partidelor politice (art. 44). În continuare, în cadrul aceluiași articol se menționa că înalților funcționari publici le este interzis să facă parte din partide politice, iar toți funcționarii publici au obligația ca în exercițiul funcțiilor lor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea publică a convingerilor sau preferințelor politice și să nu favorizeze niciun partid politic în exercitarea atribuțiilor ce le revin. În categoria drepturilor funcționarilor publici se stipulează că este interzisă orice discriminare între funcționari pe criterii politice (art. 27, alin. 2).

Prin legea nr. 340/2004 privind prefectul și instituția prefectului s-a făcut un progres în privința depolitizării funcției publice: în art. 17 se arată că „prefectul și subprefectul nu pot fi membri ai unui partid politic sau ai unei organizații căreia îi este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice, potrivit legii, sub sancțiunea destituirii lor din funcția publică”. Însă trebuie să precizăm că în condițiile impuse de Statutul funcționarilor publici, unde se menționează în cadrul art. 19 că prefectii și subprefecții sunt numiți de către Guvern, adică numirea acestora se realizează tot de către sectorul politic, devine îndreptățită întrebarea dacă depolitizarea acestor funcții nu s-a realizat decât într-un cadru formal și prefectii servesc în continuare puterea politică, neasigurând o adevărată neutralitate cerută prin însuși exercițiul funcției lor.

Guvernul AUR va numi prefecti și subprefecți din categoria funcționarilor publici. Astfel, vom respecta prevederile conținute în OUG 57/2019, privind Codul Administrativ, unde la art. 250 se precizează faptul că „funcțiile de prefect și de subprefect sunt funcții din categoria înalților funcționari publici”. Astfel, susținem și aplicăm o delimitare clară și transparentă a înalților funcționari publici și a altor categorii de funcționari care se numesc politic și care se ocupă prin concurs, fără implicarea factorului politic.

Politizarea funcției publice poate accentua fenomenul corupției, întrucât persoanele care sunt numite pe criterii politice pot face anumite compromisuri în exercitarea funcției lor și nu posedă o autonomie suficientă în desfășurarea activității, tocmai pentru că servesc cu loialitate interesele politice. Desfășurarea activităților ilegite ale birocrăției sunt de obicei prestate de către funcționarii publici în urma intervenției factorului politic, iar printre acestea putem menționa implicarea lor în campaniile electorale.

„IERARHIA COMPETENȚELOR” ÎN INSTITUȚIILE PUBLICE

Guvernul AUR va introduce programe de formare și dezvoltare profesională obligatorii pentru funcționarii publici, adaptate la nevoile postului, precum și evaluarea periodică a acestora. Promovarea în instituții se va realiza numai pe criteriul ierarhiei competențelor.

La nivel mondial, problemele cu care se confruntă sistemul bugetar au impus necesitatea modificării paradigmei educaționale. Astfel, se vorbește despre investițiile în educație și formare profesională pentru a permite și a facilita învățarea de-a lungul întregii vieți. Importanța formării continue a funcționarilor publici este dată de necesitatea reactualizării cunoștințelor și a competențelor profesionale, prevenirea efectelor evoluției tehnologice și necesitatea creșterii calității serviciilor oferite populației din perspectiva adaptării la nevoile societății actuale. Formarea profesională continuă urmărește să capaciteze funcționarul prin ofertele de pregătire și prezentare a căilor de dezvoltare profesională, așa încât acesta să poată îndeplini actualele cât și viitoarele cerințe din domeniul de activitate.

Potrivit Codului administrativ, „funcționarul public este persoana numită într-o funcție publică, în condițiile legii”, a cărui slujbă se află în cadrul unei autorități/instituții publice, în scopul interesului public general (art. 371). Evaluarea periodică a funcționarilor publici se va executa plecând de la un set de obiective ce se vor stabili la începutul fiecărui an, pentru fiecare categorie de funcționar în parte, Astfel, în anul

următor se va analiza gradul de îndeplinire a obiectivelor, stabilindu-se procentul îndeplinit. Acest procent va indica, prin încadrarea într-o grilă a calificativului obținut. Ex: între 95% și 100% - calificativul Excepțional.

Criteriile de performanță vor fi, într-un cadru general: eficacitatea funcționarului public în rezolvarea problemelor de serviciu atribuite, inițiativă în soluționarea acestora, capacitatea de a-și asuma responsabilitatea pentru deciziile luate, respectarea și implementarea soluțiilor hotărâte de superiorul ierarhic, abilități de sinteză, analiză și calificativele (notele) obținute la programele de formare și dezvoltare profesională, obligatorii pentru funcționarii publici etc. Promovarea în instituții publice se va realiza numai pe criteriul ierarhiei competențelor, stabilit în baza calificativului obținut la evaluarea anuală.

MAJORĂM SALARIILE BUGETARILOR DIN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT, SĂNĂTATE, INTERNE ȘI APĂRARE

AUR a decis prin programul său de guvernare majorarea salariilor cadrelor didactice, ale cadrelor medicale, ale angajaților din Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Apărării Naționale, astfel încât acestea să fie la același nivel cu cele din mediul privat. Sporurile și alte suplimente salariale se vor include în salariul de bază, iar acestea se vor lua în considerare la determinarea pensiei bazate pe contributivitate.

Revendicările, discuțiile, protestele și grevele din prezent referitoare la salariile și pensiile bugetarilor, mai ales cele din Educație, Sănătate, Sistemul Național de Apărare și Ordine Publică constituie probleme care s-au acutizat, în ani de subfinanțare și rea credință a guvernanților din trecut. Astfel, s-a ajuns ca în prezent societatea românească să fie dezbinată și măcinată de grave curențe, în domenii fundamentale pentru Stat, precum cele enumerate mai sus.

Subfinanțarea educației are consecințe dezastruoase, pe termen lung. Profesori cu salarii mici nu vor fi cu adevărat profesori ci doar vor presta un simplu serviciu. Un salariu atractiv în învățământ va atrage și oameni capabili, serioși care, în timp, vor ridica nivelul calității educației copiilor noștri. Nu este 100% sigur că un salariu mai bun pentru un profesor va garanta un învățământ de calitate, dar este sigur că un profesor slab plătit nu va presta un învățământ de calitate, decât prin excepție. Educația și nivelul acesteia este cea care ridică sau coboară o națiune. Alocarea unui buget de 6% din PIB, precum cel aprobat prin lege, nu s-a respectat niciodată. Dimpotrivă, în ultimii ani, chiar sub sloganul „România educate” s-a constatat o scădere a acestui procent la doar 2,1% din PIB în 2023, adică mai mult sub jumătate, din ceea ce este aprobat prin lege.

Domeniul sănătății este unul din pilonii de bază ai unei societăți dezvoltate. Chiar dacă în ultimii ani veniturile cadrelor medicale au mai crescut, încă este nevoie de creșterea lor și apropierea față de nivelul european, pentru a păstra specialiștii din sănătate în Țară. Avem în vedere lipsa de personal medical, mai ales în mediul rural sau în orașele mici. Atractivitatea financiară a locurilor de muncă în străinătate, mai ales în vestul Europei, SUA și Canada fac ca tinerii medici și asistenți să plece din Țară. Fără un salariu decent și fără un sistem corect structurat, un medic sau o asistentă nu va presta un serviciu de calitate sau nu îl va presta deloc, în România. Dorim ca tinerii absolvenți ai Facultăților de Medicină și de Asistenți Medicali să rămână în număr cât mai mare în România și să își desfășoare activitatea în spitalele noastre, în policlinicile și cabinetele medicilor de familie din Țară.

Veniturile reduse, comparativ cu alte domenii fac ca de la an la an să scadă numărul candidaților la Academii și Școlile militare, de Poliție, Jandarmerie, Pompieri. Creșterea salarială, precum și a sporurilor aferente fiecărei specializări vor determina atât intrarea în acest sistem a unor cadre militare/polițiști de calitate mai bună, precum și, în contextul pensiei bazate pe contributivitate, un viitor mai sigur - având în vedere constrângerile la care sunt supuse prin specificul muncii aceste categorii de bugetari.

CAPITOLUL XI:
DOMNIA LEGII

Stat de drept, cu supremația legii, în beneficiul cetățeanului / Instrumente judiciare pentru o practică unitară și celeritate în judecarea cauzelor / Introducem răspunderea profesională a magistraților pentru erorile judiciare / Funcția de judecător, ocupată după 10 ani de experiență juridică / Judecătorii Curții Constituționale, ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, procurorii din conducerea Parchetelor – aleși prin vot popular / Reintroducerea Curților cu Juri / Analizăm, revizuim și asanăm legislația / Salarii adecvate pentru polițiști și militari / Creștem încrederea cetățenilor în MAI / Stimulăm efectuarea unui stagiu voluntar de minimum trei luni în cadrul unei asociații non-profit, fie în pregătirea militară

STAT DE DREPT, CU SUPREMAȚIA LEGII, ÎN BENEFICIUL CETĂȚEANULUI

„Nimeni nu este mai presus de lege, iar legile și sistemul coercitiv nu trebuie să încalce drepturile și libertățile fundamentale. Susținem implicarea activă în viața Cetății a românilor”. Elementele de ordin moral din acest enunț sunt esențiale pentru armonia relațiilor sociale și a celor dintre oameni, în general. Legile trebuie să reprezinte elemente ordonatoare într-o societate, cu un profund caracter moral. Pornind de la aceste valori, care sunt consacrate și în Constituția României, AUR respinge reglementările legale care creează privilegii sau discriminări între diverse persoane sau categorii sociale. O națiune puternică trebuie să fie o națiune coezivă, iar coeziunea națională se asigură, pe lângă elementele de natură identitară, printr-un cadru normativ adecvat, în care oamenii să aibă sentimentul că aparțin unei lumi în care ideea de dreptate este o valoare fundamentală.

Orice cadru normativ, pentru a-și îndeplini în mod eficient funcțiile ordonatoare conține elemente de coerciție, cu mai multe grade de intensitate. Partidul AUR, ca structură politică pentru care libertatea este un element definitoriu este permanent preocupat și alocă toată atenția pentru asigurarea echilibrului în societate, între drepturi și obligații, între libertate și elementele de constrângere necesare. În acest sens, ne vom asigura că drepturile și libertățile fundamentale sunt efectiv respectate, atât în cadrul arhitecturii normative, cât și prin modul în care acționează instituțiile publice. Dorim să combatem ferm practicile abuzive la adresa drepturilor și libertăților fundamentale, iar în procesul de revizuire a cadrului normativ existent, ne vom canaliza eforturile pentru eliminarea prevederilor care încalcă aceste valori esențiale pentru o societate liberă și democratică.

AUR își declară atașamentul profund pentru statul de drept, în care legile sunt necesare pentru buna funcționare a ansamblului social și trebuie respectate de către toți cetățenii, iar elementele arbitrare sau normele discreționare trebuie eliminate. Statul trebuie să funcționeze în baza regulilor stabilite în mod democratic, cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, iar nu prin manifestări de voință discreționare sau arbitrare. Gradul de acceptare și de conformare a unui cetățean la regulile adoptate prin norme de natură legală este cu atât mai mare cu cât acesta le percepe ca fiind expresia reală a voinței colectivității căreia îi aparține. AUR, ca partid politic care urmărește coagularea națională și socială a națiunii române, consideră că transparența decizională, consultarea publică și dezbateră autentică sunt elemente fundamentale, atât în procesul de adoptare a cadrului legislativ, cât și în activitatea de exercitare a puterii executive. România trebuie să funcționeze ca un **Stat de drept, cu supremația legii, în beneficiul cetățeanului.**

INSTRUMENTE JUDICIARE PENTRU O PRACTICĂ UNITARĂ ȘI CELERITATE ÎN JUDECAREA CAUZELOR

Asigurăm instrumentele judiciare pentru garantarea unei practici unitare și celeritate în judecarea cauzelor. Dorim ca România să devină un stat guvernat de supremația legii, în care cetățenii să fie tratați în mod egal și să se poată baza pe hotărâri pronunțate anterior în cauze comparabile, astfel încât să poată anticipa efectele juridice ale actelor sau ale acțiunilor lor. Inflația normativă, instabilitatea și calitatea discutabilă a unor legi, numărul mare de dosare aflate pe rolul instanțelor de judecată, insuficiența specializare a unor magistrați sau înțelegerea greșită a specializării, absența unor mijloace eficiente pentru interpretarea și aplicarea unitară a legii, dar mai cu seamă organizarea actuală a instanțelor judecătorești și distribuția competențelor constituie câteva dintre cauzele practicii neunitare.

Aplicarea egală și unitară a normelor asigură egalitatea în fața legii și certitudinea juridică. Mai mult, considerentele securității juridice și predictibilității constituie parte integrantă a statului de drept. Vom acționa pentru susținerea mecanismelor care permit instanțelor să producă o jurisprudență coerentă, dar și pentru rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în a regla contradicțiile care există în practica judiciară. În acest sens, susținem adoptarea unor mecanisme judiciare mult mai eficiente, care nu doar să combată practica neunitară, ci și să o prevină. Este esențial ca instanța supremă să poată adopta decizii de interpretare a legii, general valabile, chiar și înainte de a se forma o practică neunitară.

Utilizarea tehnologiei informației și a comunicării în mediul judiciar poate mări eficiența administrării justiției. Celeritatea este dată, în primul rând, de automatizarea sarcinilor cu grad ridicat de repetitivitate. Rezolvarea la timp a litigiilor poate fi, de asemenea, îmbunătățită prin utilizarea noilor tehnologii, pentru a facilita schimbul de date și informații între instanțe și părți.

Soluțiile alternative ale litigiilor, în diversele sale forme, pot reduce încărcarea cu cauze a instanțelor de fond și evita congestionarea completelor. Rolul jucat de juriști, avocați și procurori în aplicarea uniformă a legii este foarte important, toți aceștia fiind invitați să întreprindă studii judicioase cu privire la jurisprudență și să prezinte argumente în favoarea aplicabilității sau inaplicabilității deciziilor pronunțate anterior în justiție.

Activitatea centrală a instanțelor trebuie să fie aceea de soluționare a litigiilor, de împărțire a dreptății. Oricare altă activitate poate fi rezolvată mai bine de alte autorități. Vom sprijini orice măsuri administrative, pentru ca datele accesibile, precum și hotărârile instanțelor de judecată să fie puse la dispoziția justițiabililor și să îmbunătățească transparența completelor și încrederea publicului în funcționarea actului de justiție.

INTRODUCEM RĂSPUNDEREA PROFESIONALĂ A MAGISTRAȚILOR PENTRU ERORILE JUDICIARE

Problema răspunderii magistraților a născut în societatea civilă în ultima perioadă de timp foarte multe dezbateri, însă niciun partid dintre cele care s-au aflat la conducerea nu și-au asumat un proiect legislativ în acest sens. AUR a susținut și susține în continuare faptul că o societate democratică nu se poate construi în lipsa unui sistem de justiție consolidat, care presupune în primul rând garantarea respectării independenței justiției și respectarea drepturilor omului. Nu trebuie ignorat faptul că în societatea românească magistrații sunt singura categorie profesională care nu răspunde pentru modalitatea în care își exercită profesia. În rest, toate celelalte profesii implicate în actul de justiție, și în genere toți cetățenii răspund, într-un fel sau altul, pentru modalitatea în care își îndeplinesc activitatea profesională.

Existența căilor de atac ordinare și extraordinare și mecanismul instituit cu privire la răspunderea disciplinară a magistraților, în conformitate cu legislația în vigoare nu pot, de multe ori, să repare prejudiciul moral și material provocat justițiabililor, sau celorlalte persoane angrenate în actul de justiție care sunt victime ale unor regretabile erori judiciare. Pe de o parte, căile extraordinare de atac sunt limitate doar la anumite motive, expres prevăzute de lege, iar pe de altă parte justițiabilii afectați de decizii eronate ale

magistraților nu mai au încredere, pentru a merge mai departe. Ca urmare a erorilor săvârșite de către unii magistrați, încrederea în actul de justiție este afectată profund.

Deseori în societatea civilă au existat numeroase voci care au susținut că instituirea răspunderii magistraților ar afecta independența justiției, aspect care nu este adevărat, atâta timp cât se vor institui norme clare și obiective, iar mecanismul răspunderii profesionale va fi structurat exclusiv în interiorul sistemului judiciar, astfel încât să nu poate fi pusă în discuție independența justiției. **Dincolo de răspunderea disciplinară, răspunderea magistratului trebuie să fie esențialmente profesională, legată nemijlocit de modul în care își exercită activitatea profesională, iar sancțiunile trebuie legate de cariera acestuia, mergând de la cele mai ușoare, precum avertismentul sau diminuarea salariului pe o perioadă determinată, până la cele mai grave, precum retrogradarea sau excluderea din magistratură.**

În ceea ce privește răspunderea materială a magistraților, aceasta poate fi instituită sub forma unei răspunderi civile delictuale, pentru culpa gravă și în condițiile în care prejudiciul nu poate fi recuperat pe altă cale. Instituția răspunderii profesionale a magistraților va funcționa tot în interiorul sistemului judiciar, pentru a nu se pune în discuție independența lor. De aceea, instanța competentă să soluționeze sesizările privitoare la abaterile profesionale ale magistraților este Înalta Curte de Casație și Justiție, atât ca primă instanță (în complet de 3 judecători), cât și ca instanță de control judiciar (în complet de 7 judecători).

În acest fel, răspunderea profesională a magistraților care se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție va funcționa ca o prelungire firească rolului primordial al instanței supreme, de asigurare a practicii unitare. Soluțiile privitoare la practica unitară vor fi un reper esențial în atragerea răspunderii profesionale. Inspekția judiciară va fi parte în procesul privind atragerea răspunderii profesionale, având rol de cercetare și instrumentare primară.

Pentru garantarea acoperirii prejudiciilor generate de faptele magistraților se poate institui o formă de asigurare profesională, ca în cazul medicilor.

FUNCȚIA DE JUDECĂTOR, OCUPATĂ DUPĂ 10 ANI DE EXPERIENȚĂ JURIDICĂ

Guvernul AUR va legifera ca accesul la funcția de judecător să fie posibil după o experiență de minimum 10 ani, în celelalte profesii juridice. Între tarele actualului sistem judiciar român, două par a fi cele mai grave: lipsa de experiență socială a judecătorilor și separarea insuficientă a carierei judecătorilor de cea a procurorilor. De la început, trebuie făcută observația că cei ce stabilesc, în ultimă instanță, soluția într-un litigiu (fie civil, penal, administrativ, etc.) sunt judecătorii și nu procurorii. Procurorii sunt situați într-o structură în care funcționează principiul subordonării ierarhice, chiar dacă acest principiu are manifestări concrete ceva mai atenuate decât în cazul celorlalți funcționari ai statului. Așadar, în ceea ce privește procurorii nu este necesar ca ei să aibă o experiență de viață și o pregătire profesională atât de vastă, precum judecătorii.

Cea mai importantă calitate a unui procuror constă în aceea de a găsi, de fiecare dată, modalitatea optimă și legală în același timp de a descoperi adevărul, de a desfășura o anchetă sau de a supraveghea o anchetă, de a identifica persoane și de a descoperi fapte, de a imagina proceduri și procedee prin care, fără a încălca legea, să atingă obiectivele anchetei. De asemenea, cel mai adesea, procurorii trebuie să aibă un grad înalt de rezistență fizică și la stres. Calitățile predominante ale judecătorilor diferă, prin natura atribuțiilor conferite de Constituție, de cele ale procurorilor. Aceștia nu fac anchete, ci analizează faptele, probele și actele normative aduse în discuție de părți. Ei nu sunt implicați în contactul direct și în condiții de confidențialitate cu persoanele, nu trebuie să descopere fapte și probe.

Din perspectiva celor de mai sus se poate trage concluzia că activitatea din birou și din ședința publică a judecătorului este una care nu îi permite să aibă o experiență socială externă activității judiciare, că

judecătorul intră în contact cu realitatea mai ales prin prisma experiențelor judiciare, decât prin prisma experiențelor extrajudiciare. Dar pentru ca soluțiile date de judecător să fie deopotrivă legale și echitabile este imperios necesar ca acesta să aibă acces nu numai la o pregătire profesională de înalt nivel. Este necesar să cunoască bine viața reală, să o perceapă în afara justiției, să cunoască oameni de diferite vârste, ocupații, profesii, credințe religioase, cu reguli morale diferite etc. Numai așa va fi apt să înțeleagă corect resorturile acțiunilor justițiabililor, în cauzele ce îi sunt deduse soluționării. Numai așa poate înțelege diversele tipuri de comportamente sociale, în încercarea de a distinge între „bine” și „rău”, în interiorul cadrului normativ existent.

Simpla cunoaștere a legislației este cu totul insuficientă pentru un judecător. El trebuie să știe cum să „citească” în spatele actelor și faptelor juridice intențiile reale, mobilurile acestora, și abia apoi să identifice normele aplicabile situațiilor deduse judecății. Altfel, activitatea de judecată devine o activitate automată, pe care o poate realiza cu succes, de cele mai multe ori, doar un computer. În ultima perioadă, judecătorii care au absolvit cu rezultate notabile facultățile de drept și Institutul Național al Magistraturii aplică textele legale în litera lor, făcând abstracție atât de spiritul legii și mai ales uitând că dreptul este arta binelui și a echității, că legea trebuie interpretată în spiritul ei și în sensul în care este echitabilă. Astfel, nu întotdeauna ce este just, din punct de vedere al legii este și drept, în mod real. Această atitudine cvasigeneralizată în rândul judecătorilor creează inechitate, soluții eronate, nemulțumiri profunde în rândul justițiabililor, determinând creșterea numărului căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești.

Cum legea nu permite o implicare mai mare a judecătorilor în viața socială este necesar ca ei să fi fost implicați anterior în aceasta, înaintea numirii ca judecător cu cel puțin un deceniu. Numai așa pot avea o viziune asupra vieții și asupra dreptului mai apropiată de completitudine. Numai așa ar putea să-i înțeleagă mai rapid și mai complet pe cei care se află în fața lor, pentru a le face dreptate. O experiență de viață socială din altă perspectivă decât cea de învățăcel, coroborată cu o reală experiență juridică (activitate de consilier juridic, avocat etc., dovedită prin acte întocmite, iar nu prin simple certificate sau adeverințe) de cel puțin 10 ani constituie o garanție că judecătorii vor judeca conform menirii lor.

Desigur, ar fi extrem de util ca în perioada primilor doi ani ca judecător, magistratul să judece cauze de o complexitate mai redusă și – în paralel – să urmeze cursuri profesionale în cadrul Institutului Național al Magistraturii. Iar în funcție de specificul cursurilor urmate să dezlege, apoi, cu prioritate cauze în care să valorifice cunoștințele specializate dobândite ca și cursanți. O asemenea adaptare a statutului judecătorului se poate realiza treptat, nu este necesar să se bulverseze sistemul, prin aplicarea de îndată a noii reguli de accedere la funcția de judecător.

În ceea ce privește procurorii, o experiență de viață mai redusă decât a judecătorilor este suficientă, deoarece ei beneficiază de suportul colegilor cu experiență și al polițiștilor din poliția judiciară cu care interacționează în desfășurarea activităților, iar eventualele erori ale lor pot fi corectate prin mecanisme legale mai numeroase decât cele prin care se pot corecta erorile judecătorilor, având în vedere și faptul că actele lor cele mai importante sunt supuse confirmării de către unul dintre procurorii ierarhic superiori.

JUDECĂTORII CURȚII CONSTITUȚIONALE, AI ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, PROCURORII DIN CONDUCEREA PARCHETELOR – ALEȘI PRIN VOT POPULAR

Partidul AUR va acționa pentru limitarea influenței factorului politic în justiție, prin alegerea direct de către populație a judecătorilor Curții Constituționale, a conducerii Parchetelor și a conducerii Înaltei Curți de Casație și Justiție. O justiție independentă, neaservită politic este o justiție ale cărei organisme de conducere nu sunt numite de factorul politic, ci alese de către cei pe care îi servesc. Nevoia unei astfel de independențe este cu atât mai mare într-un stat în care corupția a atins cote alarmante, în care există în

spațiul public o percepție puternică privind numirile politice din justiție, în care recomandările GRECO au fost mereu în sensul întăririi luptei împotriva corupției din justiție și, nu în ultimul rând, în care, cu ajutorul instrumentelor justiției controlate politic, s-au răsturnat Guverne și s-au distrus vieți.

Instituții vitale pentru statul român, așa cum este Curtea Constituțională, Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetul General, Direcția Națională Anticorupție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată sau Consiliul Superior al Magistraturii au fost frământate de numeroase scandaluri în ultimii ani, toate pornind de la numirea membrilor sau a conducerii lor și de la legăturile acestor persoane cu diversele partide aflate la guvernare.

În momentul de față, încrederea populației în justiție este foarte scăzută. Și ceea ce este cel mai grav este că justiția este ultimul bastion la care populația se mai poate adresa dacă celelalte instituții ale statului săvârșesc abuzuri. Atunci când puterea legislativă sau executivă a da greș, ar trebui să poată interveni o putere judecătorească independentă și competentă pentru a repune lucrurile în matca lor firească, respectiv cea constituțională, de respectare a drepturilor și libertăților cetățenești. În România justiția a devenit o jucărie fără o independență reală în mâinile factorului politic ce refuză să o lase din mâini și doar eventual se transferă de la un centru de putere la altul.

AUR are în vedere bunele practici în acest domeniu al justiției din alte țări în care sistemul judiciar al acestora este mult mai eficient, venind în sprijinul și servind în mod real interesul cetățeanului obișnuit, fără a ține cont de diversele comandamente care apar din sfera factorilor de decizie politică. În Elveția, judecătorii de canton sunt aleși prin vot popular, în Japonia judecătorii Curții Supreme sunt numiți de Guvern, dar de pe o listă votată în prealabil de popor, iar în Statele Unite ale Americii există numeroase state în care judecătorii, de asemenea, se aleg prin votul populației.

Apreciem că acest model de independență a justiției se poate realiza și în România. Nu ar fi nevoie decât ca populația să aibă acces la dosarele profesionale și la profilul transparent al candidaților care își doresc să ocupe funcțiile de judecător al Curții Constituționale, cele de conducere ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și cele din conducerea Parchetului General, al Direcției Naționale Anticorupție și ale Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată. Avem încredere că printr-un astfel de vot liber și reprezentativ persoanele alese de cetățenii români în aceste funcții cheie din justiție vor avea un sentiment de datorie și de responsabilitate față de cei care i-au ales, punându-se exclusiv în serviciul lor.

REINTRODUCEREA CURȚILOR CU JURI

Guvernul AUR va înființa și organiza Curțile cu Juri, formate din cetățeni români majori și cu capacitate deplină de exercițiu, care să soluționeze cazurile penale grave și procesele colective.-Reintroducerea Curților cu Juri în sistemul de drept românesc va putea contribui la re-democratizarea sistemului judiciar, la creșterea încrederii în sistemul de justiție și la consolidarea sentimentului de dreptate. Curțile cu Juri ar putea să reafirme încrederea publicului în integritatea sistemului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție. Aceasta ar putea contribui la asigurarea egalității de tratament judiciar al justițiabililor și, în special, la asigurarea egalității de „arme” judiciare. De asemenea, Curțile cu Juri ar putea contribui la democratizarea și reapropierea justiției de cetățean.

Curțile cu Juri sunt obișnuite în țările de drept anglo-saxon (SUA, Marea Britanie, Canada, Australia), dar se întâlnesc și în Franța, țară membră a UE, a cărei legislație a fost mereu „importată” ca model în România. De altfel, Curțile cu Juri au fost proprii și sistemului judiciar românesc, fiind desființate la începutul celui de-al doilea război mondial de dictatura carlistă și dezavuate ulterior de dictatura comunistă. Curțile cu Juri nu se confundă cu „Tribunalele Poporului” din perioada stalinistă. În ultimele două decenii, sub impactul negativ al programelor de îndoctrinare derulate în special de organizații neguvernamentale militante globaliste,

judecătorul român a devenit un „tehnician” al dreptului, care aplică pozitivist justiția, adică în litera, dar nu și în spiritul legii și al dreptății, într-un mod insensibil la așteptările societății și la nevoile omului de rând, sau ale antreprenorului lipsit de suportul rețelelor de influență care s-au creat în justiție. Judecătorul român a fost determinat, inclusiv prin sistemul de învățământ juridic, dar mai ales prin Institutul Național al Magistraturii și prin întreaga suprastructură a profesiei, să se specializeze din ce în ce mai acut. A devenit un „expert” care nu mai ține cont de societate și de justițiabilul concret și nici de conștiința sa, care se află sub asediul permanent al „corectitudinii politice” și al necesității de a anula cultura, istoria și tradiția.

Procedurile judiciare au devenit un fel de joc al inițiaților (judecători, procurori, avocați, experți, organizații neguvernamentale ideologizate și militante), pe care justițiabilul nu îl mai înțelege, un mediu ostil în care este mai bine să nu te afli – de unde și tentația nocivă a omului de rând de a-și face singur dreptate. La fel ca în multe alte sfere sociale – cum ar fi sistemul sanitar, sistemul bancar și al asigurărilor sau consultanța – sistemul judiciar s-a transformat într-un sistem neo-feudal, de caste și privilegii. În acest joc de caste, justiția a devenit armă politică și subiect de ideologii, utilizat cu cinism de șefii (ne-aleși, ci numiți politic) ai sistemului judiciar.

De aici și „producțiile” în număr din ce în ce mai mare de absurdități. Auzim zilnic de achitări, în ciuda evidenței faptelor (corupție, spălare de bani, evaziune fiscală, conflicte de interese) și de înlăturarea răspunderii penale, ca urmare a „prescripției” (obținută prin dosare ținute în nelucrare cu anii, în care vinovăția penală este evidentă, doar că trecerea timpului antrenează uitarea și, din punct de vedere juridic, achitarea). Privim cu uimire cum corporațiile care abuzează de puterea lor economică și de lobby, care practică un evident comerț necinstit, câștigă procese contra maselor de consumatori, contra statului și contra comunităților locale, cărora le poluează mediul și le distruge sănătatea. Toate aceste absurdități au mari șanse de a continua și de a se agrava, căci sistemul judiciar a impus imunitatea față de răspundere a exponenților săi, care au fost de acord să intre în acest joc de castă și în această rețea ilegală în raport cu rostul și rolul legal și firesc.

Dar Jurații, care ar urma să constituie centrul decizional al Curților cu Juri, ar trebui să fie liantul justiției cu societatea și cu cetățenii. Democratizarea actului de justiție ar putea avea o șansă reală de realizare concretă și palpabilă. Jurații ar urma să se pronunțe prin verdict asupra situațiilor de fapt (spre exemplu, asupra existenței infracțiunii și a vinovăției), iar judecătorii de profesie, care ar prezida Curțile cu Juri, ar urma să decidă asupra aplicării legii, având la bază verdictul juraților. Chiar dacă existența și funcționarea Curților cu Juri ar urma să aibă caracter ne-permanent, participarea juraților la emiterea deciziei ar putea reduce sau neutraliza jocul de castă mai sus enunțat și, astfel, s-ar putea reduce erorile judiciare și se va anihila tendința de a transforma actul de justiție în armă politică sau în exercițiu abuziv de putere economică.

De asemenea, jurații vor putea contribui la neutralizarea influenței nefaste a serviciilor secrete în sistemul judiciar. Întrucât juratul nu poate fi scos pe o perioadă prea lungă de timp din activitatea proprie, curentă, Curțile cu Juri trebuie să pronunțe verdictul în termen rezonabil, astfel că riscul intervenirii prescripției este mult mai redus. Procurorii și judecătorii de cameră preliminară sau de drepturi și libertăți vor fi presați să aducă în timp util în fața juraților un dosar complet, „curățat” de excepții, erori de procedură și „portite” menite să tergiverseze procedura, în vederea prescripției.

La rândul său, riscul de a condamna oameni nevinovați ar putea fi redus, întrucât orice îndoială rezonabilă va împiedica un verdict de vinovăție. Jurații, fiind selectați dintre cetățenii obișnuiți, vor emite verdictul pe baza bunului-simț și a sentimentului de dreptate. Distincția dintre bine și rău este simplă pentru omul obișnuit, derapajul în zona clar-obscurului moral și ambiguitățile de (auto)percepție și (auto)identificare fiind proprii doar „elitelor progresiste”, așa-zis „corecte politic”. Selectarea juraților se va face dintre cetățenii

români cu capacitate deplină de exercițiu (majorat și deplinătatea judecătii raționale), onestitate (lipsă cazier), experiență de viață (vârstă, minim 30 de ani), rezidență în Țară, precum și intenția anticipată declarată de a accepta însărcinarea cetățenească de jurat, emisă o dată la doi ani.

Curtea cu Juri ar urma să aibă în competență infracțiunile grave, pentru care legea prevede o pedeapsă mai mare de 10 ani, precum și procesele colective în domeniul protecției consumatorilor, în domeniul daunelor cauzate de corporații mediului sau colectivităților locale, regionale sau naționale, în domeniul fiscal, în domeniul contenciosului administrativ (când actul administrativ de putere ar prejudicia un număr mare de cetățeni), în domeniul concurenței neloiale sau al practicilor de cartel sau monopoliste, care afectează grav consumatorii etc.

Curtea cu Juri va funcționa ca o instanță cu caracter ne-permanent, în cadrul Curților de Apel, fiind compusă dintr-un judecător de profesie, care o prezidează și care este asistat de doi judecători-asistenți și din 6 jurați. Apelul contra unei sentințe a Curții cu Juri se judecă de o altă Curte cu Juri, care are tot un caracter ne-permanent și funcționează în cadrul Înalte Curți de Casație și Justiție, fiind compusă din trei judecători ai Curții, doi judecători asistenți și 9 jurați. În fața Curților cu Juri, Parchetul este reprezentat de procurorul general sau de procurori special mandatați de acesta, în cauză.

ANALIZĂM, REVIZUIM ȘI ASANĂM LEGISLAȚIA

Legislația românească este la momentul actual mult prea stufoasă, insuficient de clară și precisă, de prea multe ori contradictorie și în multe cazuri este prea restrictivă, încălcând drepturi și libertăți fundamentale. Fondul activ al legislației României este constituit dintr-un număr de peste 16.000 acte normative de bază (decrete-legi, legi, decrete, ordonanțe, ordonanțe de urgență și hotărâri ale Guvernului). Suntem în prezența unui exces legislativ, de natură să determine lipsa de previzibilitate a normei de drept și dificultatea aplicării acesteia.

Vom impune analizarea întregii legislații din România, republicarea unor legi și restrângerea numărului de acte normative, program care va fi realizat împreună de către Guvern, Parlament și Consiliul Legislativ. În vederea asanării legislației active, în tot procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, vom urmări abrogarea expresă a dispozițiilor legale căzute în desuetudine sau care înregistrează aspecte de contradictorialitate cu reglementarea preconizată.

În acest sens, vom inventaria toate actele normative, la nivel de lege, ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului, asupra cărora s-a intervenit legislativ în ultimii ani și care nu conțin dispoziții de republicare; vom înlocui unele acte normative care, datorită numeroaselor intervenții legislative prezintă dificultăți în aplicare; vom promova un act legislativ care să constituie temei de republicare pentru toate actele normative modificate substanțial, având în vedere că unele dintre aceste acte nu au un astfel de temei; vom extinde codificarea actelor normative dintr-un anumit domeniu, într-o reglementare unică.

În egală măsură, vom încuraja participarea națională la procesul decizional european, pentru ca toate implicațiile juridice, economice, sociale ale normelor comunitare să fie clar reprezentate și temeinic evaluate, din timpul procesului decizional de la nivelul Uniunii Europene, în contextul promovării poziției naționale asupra acestora. Autoritățile române cu atribuții în domeniile în care sunt inițiate proiecte de asemenea acte (ministere sau organe de specialitate responsabile) vor fi obligate să participe la procesul decizional european, potrivit dispozițiilor legale care reglementează Sistemul național de gestionare a afacerilor europene, promovând interesele românești.

SALARII ADECVATE PENTRU POLIȚIȘTI ȘI MILITARI

Sprijinim forțele de ordine și forțele armate prin acordarea unor salarii adecvate, precum și dotarea acestora cu echipamente, tehnică și tehnologii utile pentru a lupta împotriva infracționalității și terorismului, ca și pentru apărarea integrității și suveranității. În contextul geopolitic actual, România, ca țară membră a UE și a NATO este în situația de a gestiona riscurile și a elimina vulnerabilitățile existente în cadrul Ministerului Afacerilor Interne (MAI) și Ministerului Apărării Naționale (MApN), structuri care împreună cu serviciile de informații asigură arhitectura sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională.

Obiectivul strategic general va fi „Lege și ordine”.

O unitate militară/structură specială este în primul rând spirit de corp profesional unit. Fără această premisă nu se poate realiza reconstrucția. AUR redă onoarea și demnitatea de militar și de funcționar public cu statut special. Noi asigurăm stabilitatea și predictibilitatea și menținem permanent dialogul cu diversele organizații sindicale și profesionale, inclusiv cu ofițerii și subofițerii în rezervă. Promovăm oamenii doar pe criterii meritocratice, iar funcțiile din ministere vor fi ocupate de oameni profesioniști, patrioți, loiali / instituției și cinștiți. Instituțiile din sfera ordinii publice funcționează astăzi datorită celor care încă își fac necondiționat datoria. Dar structurile de ordine publică și apărare națională nu pot funcționa permanent, „pe avarie”, subfinanțate, cu soluții temporare. O armată trebuie să fie bine instruită și plătită, altfel vom hrăni armata ocupantului. AUR cunoaște bine starea actuală a sistemului, nu îngăduie atitudinile de ostilitate și delăsare față de cetățean, corupția, incompetența și abuzurile de orice fel.

Situația este gravă: în 2023, pentru prima oară în istorie, locurile scoase la concurs în ministerele Internelor și Apărării nu s-au mai ocupat, profesia militară devenind neatractivă. Cauze: nerespectarea ghidului carierei, salarizarea inechitabilă, dotarea logistică precară, presiunea politică și a mass-mediei ș.a. AUR nu face experimente. Prin stabilitate și seriozitate, refacem încrederea. Scoatem ministerele de resort din paradigma schimbării fără temeii, doar de dragul schimbării. Recunoaștem la aceste instituții perenitatea și responsabilitatea, în asigurarea statalității. Programul nostru de guvernare conține măsuri punctuale prin care se elimină cauzele care au condus la crearea acestor slăbiciuni, ce fac din aceste instituții „de forță” ale statului niște coloși cu picioare de lut, practic marionete sub bagheta puterii politice. Ținând cont de aceste aspecte, precum și de evoluția societății românești, se vor revizui funcțiile operative-neoperative, iar aceste ministere vor fi revitalizate printr-o reformă structurală, care să le confere suplețe organizatorică și structurală, profesionalism, integritate și nu în ultimul rând forță.

Rezultatul final al acestui program va fi creșterea clară a gradului de siguranță a cetățenilor, prin asigurarea capabilităților tehnico-militare și consolidarea apărării. Concret, aceste măsuri au ca fundament necesitatea de îndeplinire a următoarelor cerințe :

-

Îmbunătățirea calității vieții personalului militar activ, creșterea atractivității profesiei de cadru militar/militar profesionist. Aici vor intra oamenii cei mai buni.

-

Refacem prestigiul liceelor/ colegiilor militare, cel al învățământului militar de toate gradele, inclusiv prin revenirea la valorile tradiționale ale școlilor militare care pregăteau specialiști militari în toate armele (infanteriști, artileriști, tanchiști, transmisioniști, geniști, etc.) și renunțăm la așa zisele programe de „management operațional”, în care se învață noua limbă de lemn.

-

Îmbunătățirea vieții militarilor în rezervă și retragere, a pensionarilor militari, inclusiv prin revenirea la forma inițială a Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, realizarea concordanței cu standardele care se aplică pensionarilor militari/veteranilor trecuți în rezervă sau retragere din țările membre ale NATO.

-

Refacerea industriei naționale de apărare, prin creșterea capacității de producție a unităților existente, crearea de capacități noi, diversificarea și modernizarea producerii armamentului și tehnicii de luptă românești, compatibile și interoperabile cu cele ale NATO; se va reduce dependența de armament și tehnică de luptă din import, de cele mai multe ori având o vechime considerabilă, uzată fizic și moral.

CREȘTEM ÎNCREDEREA CETĂȚENILOR ÎN MAI

Prin programul de guvernare AUR, asigurăm – legislativ și organizațional – respectarea strictă a literei și spiritului legii de către Poliție și Jandarmerie, fără a le mai antagoniza cu cetățenii. Recunoaștem necesitatea acțiunii unitare a unei structuri coerente a MAI, dar creștem clar ponderea celor operative, întrucât există sute de funcții „de umplură”, care nu sunt absolut necesare.

Restructurăm DGPI și adoptăm cadrul legislativ potrivit, transparent, după cum se va vedea în subcapitolul următor, privind reforma serviciilor secrete. Regândim oportunitatea existenței unor structuri, eliminăm paralelismele și analizăm apartenența de atribuții nepotrivite specificului unora. Vom reda atractivitatea carierei militare/de funcționar cu statut special și încadrăm unitățile cu personal profesionist, atașat valorilor românești și cinstit.

Curățăm unitățile MAI de orice influență politică ori de altă natură: logistic, ne raportăm la cele mai avansate structuri similare din țările europene. Asigurăm condițiile de muncă (inclusiv sediile), stabilitatea și predictibilitatea profesiei de polițist/jandarm/pompier.

Optimizăm activitatea de elaborare a actelor normative specifice, prin conformare față de un nou cadru de politici publice, coerent și adaptat contextului socio-economic intern și internațional.

Reînființăm „Protecția civilă”, ca structură distinctă în cadrul MAI. Pregătim populația, economia și teritoriul pentru apărare. Instruim întregul personal de conducere din administrația locală și din prefecturi în domeniul protecției civile. Asigurăm personal calificat, specializat în acordarea de prim ajutor în situații de urgență.

Simplificăm și armonizăm legislația specifică MAI, în raport cu atribuțiile și competențele precise.

Creștem prezența uniformei în stradă; prevenirea se face în primul rând, prin misiuni.

Asigurăm populației servicii adecvate de eliberare a documentelor. Unificăm bazele de date operate de structurile MAI și creăm aplicații informatice, atât pentru eficientizarea activității operative, cât și pentru modernizarea serviciilor oferite cetățenilor.

CAPITOLUL XII: OCROTIREA CELOR VULNERABILI

Sprrijin pentru cei aflați în nevoie și predispuși să devină victime ale abuzurilor / Categoriile prioritare în prevenirea și absorbția sărăciei și excluziunii sociale / Servicii sociale pentru victimele violenței în familie și traficului de carne vie / Nu lăsăm pe nimeni în urmă! Grija față de persoanele cu handicap – creșterea indemnizațiilor / Mortalitatea în cauze tratabile: dublă în România, față de UE. Eliminarea controalelor anuale în cazul persoanelor cu boli sau dizabilități incurabile / Decesele premature pot și vor fi prevenite / 250 de centre noi sau renovate, pentru seniori / Guvernarea AUR promovează cultul muncii, pentru asigurarea unui trai decent. Venit minim garantat pentru persoane care nu mai pot munci / „O casă pentru fiecare”. Locuințe sociale pentru tineri și familii aflate în nevoie, acordate pe criterii obiective / Nu vom renunța la plățile în numerar, nu vom trece la alt tip de monedă fizică sau digitală, nu vom adopta mecanisme digitale de control și inginerie socială / Biserica – acreditată ca entitate care poate desfășura, cu prioritate, servicii sociale și de caritate / Protejarea românilor față de abuzuri ale băncilor, IFN-urilor, față de mesajul înșelător și proliferarea cazinourilor și altor forme de jocuri de noroc /

SPRIJIN PENTRU CEI AFLAȚI ÎN NEVOIE ȘI PREDISPUȘI SĂ DEVINĂ VICTIME ALE ABUZURILOR: FAMILIA TÂNĂRĂ, ELEVII ȘI STUDENȚII

Având în vedere că România are cel mai mare număr de persoane din Uniunea Europeană aflate în sărăcie (aproape 25%), și cu riscul de a deveni săraci (47%), AUR apreciază că problema de fond este presiunea fiscală asupra muncii, exercitată de către stat. O dublă urgență din acest punct de vedere o constituie scăderea ratei sărăciei, care a ajuns la aproape 25% și a opririi creșterii decalajelor dintre bogați și săraci, care în România a crescut de la 6,1 la aproape 8 ori, cu mult peste media UE (care are o rată a sărăciei de 21,6, și un decalaj al veniturilor de 5, între cei mai bogați și cei mai săraci). În prezent, conform legii, „grupul vulnerabil” desemnează acele „persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială” (Legea 292/2011, Legea 292/2016). Grupul vulnerabil/persoana vulnerabilă este cel/cea care este în imposibilitatea de a-și câștiga pâinea din diferite cauze. Deci, persoana/grupul, care nu poate munci, sau nu poate munci eficient, în raport cu nevoile de considerate de bază.

În același timp, AUR va muta accentul vulnerabilității dinspre nevoia satisfacerii cerințelor de bază spre încurajarea muncii, așa încât cetățeanul să poată realiza chiar mai mult decât satisfacerea economică a nevoilor de bază. Vulnerabilitatea este distribuită inegal în societate, atât pe categorii ocupaționale, sociale, de vârstă, cât și geografic. Moldova este cea mai înapoiată regiune a țării, de 3,4 ori în urma Bucureștiului și de 1,5 ori în urma Transilvaniei. La rândul ei, în Transilvania există disparități importante, în special în ceea ce privește între județele controlate de UDMR și celelalte. AUR va adăuga la rubrica „grupuri vulnerabile”, deja existentă în legislație/normativele interne și colectivitățile românești minoritare în România, aflate într-un îndelungat proces de discriminare pe baza etniei, credinței, limbii vorbite. Totodată există categorii diferite de cauze ale vulnerabilității, interdependente: sărăcia, educația precară, administrația deficitară locală, corupția, lacunele legislative, oportunitățile de angajare inegal distribuite regional, lipsa investițiilor, starea de sănătate, categoria socială.

În acest sens, guvernul AUR va demara un amplu proces de identificare a categoriilor cu adevărat vulnerabile, va stabili praguri de vulnerabilitate și va institui tipuri de suport pentru fiecare grup. AUR corelează vulnerabilitatea cu vitalitatea demografică și cu bunăstarea materială și spirituală. Având în vedere prăbușirea demografică a Țării, AUR consideră **familia tânără** cea mai vulnerabilă categorie socială. În al doilea rând, având în vedere creșterea exponențială a depresiei și a ratei sinuciderilor în rândul populației școlare, AUR consideră **elevii și studenții** a doua mare categorie vulnerabilă, după familia tânără.

În acest sens, politicile de suport pentru grupurile vulnerabile promovate de AUR vor fi complexe, multicategoriale, atât din perspectiva grupurilor-țintă, cât mai ales din perspectiva factorilor de risc. AUR va

dezvolta politici pro-familie și de suport a tinerilor, de asanare a spațiului simbolic prin încurajarea atitudinii pozitive față de viață, inclusiv prin rescrierea curriculei școlare și corelarea acesteia cu economia națională și valorile universale, așa încât școala să dea sens vieții.

CATEGORII PRIORITARE ÎN PREVENIREA ȘI ABSORBȚIA SĂRĂCIEI ȘI EXCLUZIUNII SOCIALE

În viziunea AUR, categoriile prioritare în prevenirea și absorbția sărăciei și excluziunii sociale sunt:

- Copiii în situație de risc (abandonati, victime ale neglijenței, ale violenței domestice, ale exploatării sexuale, confrunțați cu sărăcia extremă);
  - tinerele familii cu copii, cu venituri insuficiente;
  - femeia confruntată cu riscul violenței domestice, al exploatării sexuale
  - populația școlară aflată în risc de sărăcie;
  - românii discriminați din considerente etnice din Harghita, Covasna, Mureș, Satu Mare
  - populația săracă, lipsită cronic de oportunități și nu de puține ori, victimă a discriminării, din Moldova, Oltenia și alte zone defavorizate;
  - persoane în vârstă aflate în căutarea unui loc de muncă, lipsite de sprijin din partea familiei.
- Pentru a veni în sprijinul acestor categorii vulnerabile, considerăm ca statul să aibă în vedere implementarea următoarelor măsuri:

• **Îmbunătățirea serviciilor sociale**, respectiv investiția în dezvoltarea și extinderea serviciilor sociale care să răspundă nevoilor persoanelor vulnerabile.

• **Consolidarea sistemelor de protecție socială**, respectiv investiția în sisteme cuprinzătoare de protecție socială care să ofere sprijin persoanelor care se confruntă cu sărăcia, șomajul sau alte forme de excluziune socială.

• **Îmbunătățirea accesului la justiție**. Instituțiile statului trebuie să acorde prioritate instituirii unui cadru legal robust care să protejeze drepturile cetățenilor și să asigure accesul la justiție.

• **Promovarea educației**: Educația joacă un rol crucial în prevenirea abuzurilor și în împuternicirea persoanelor de a se proteja. Este cunoscut faptul că la nivel național nivelul educațional este foarte slab.

Creșterea oportunităților de angajare: Crearea unui mediu de afaceri favorabil, care încurajează investițiile și crearea de locuri de muncă este crucială pentru reducerea vulnerabilității economice.

•

Acces la servicii medicale de calitate: România are al doilea cel mai scăzut nivel de finanțare al sănătății din UE, iar accesul grupelor vulnerabile este puternic afectat de aceasta. AUR va reînființa/dezvolta rețeaua de policlinici și dispensare, inclusiv în mediul rural, cu accent pe regiunile defavorizate.

•

Promovarea conștientizării unei societăți incluzive: Instituțiile statului trebuie să promoveze campanii de conștientizare, cu privire la diferite forme de abuz și să prioritizeze formarea profesioniștilor care lucrează cu populațiile vulnerabile.

•

Stimularea investițiilor în regiunile defavorizate. Moldova, Curbura Carpaților, Nordul Olteniei și alte zone defavorizate vor beneficia de programe de investiții, facilități economice particularizate, așa încât principalele zone de emigrare ale să devină din nou „acasă” pentru milioanele de români plecați în străinătate. La o primă aproximare, în următorii cinci ani, pentru reducerea decalajelor dintre regiunile, cele mai puțin dezvoltate, în special Moldova, vor avea nevoie de investiții și facilități de circa 10 ori mai mari decât zonele dezvoltate ale Țării.

•

Derularea/revitalizarea programelor de suport pentru întreprinderi pentru angajarea persoanelor vulnerabile. AUR va revizui legislația în domeniu (Legea 279/2005 privind ucenicia, Legea 72/2007 privind încadrarea în muncă a elevilor și studenților, Legea 335/2012 privind stagiul absolvenților din învățământ superior, Legea 176/2018 privind internii), așa încât locul de muncă din Țară să fie o opțiune atractivă, în raport cu emigrarea, pentru tinerii talentați din domenii considerate cheie pentru economia națională.

•

Consolidarea cooperării internaționale pentru suportul categoriilor vulnerabile: Vom prelua bune practici privind suportul acestor categorii și vom extinde cooperarea transfrontalieră, privind protejarea acestora.

SERVICII SOCIALE PENTRU VICTIMELE VIOLENȚEI ÎN FAMILIE ȘI TRAFICULUI DE CARNE VIE

Dezvoltăm servicii sociale pentru femeile și copiii victime ale violenței în familie și pentru românii care ajung să fie victime ale traficului de carne vie. În ultimii ani, numărul de cazuri de violență domestică aproape că s-a dublat (24000 cazuri în 2019, față de 13000 în 2017). În același timp, șapte din zece tinere care sunt exploatate în Europa provin din România, jumătate dintre acestea fiind minore. Numai în Italia, unele instituții apreciază că 15.000 de românce se află pe străzi. Legislația deficitară, corupția din vămi, calitatea scăzută a educației, a actului parental, destrămarea familiilor, sărăcia cronică sunt câteva dintre problemele pe care le va rezolva sau atenua guvernarea AUR. Măsurile urgente preconizate sunt:

•

Sporirea semnificativă a calității și disponibilității serviciilor sociale specializate dedicate victimelor, adulți și copii, cum ar fi îmbunătățirea accesului lor la asistență medicală, asistență juridică și consiliere psihologică;

-

Modificarea și completarea legislației pentru a permite oferirea de sprijin financiar ONG-urilor care acordă servicii destinate victimelor;

-

Crearea și implementarea de măsuri legale mai dure pentru prevenirea traficului de persoane, incriminarea traficului și activitățile conexe cu pedepse mai aspre. Eradicarea corupției din vămi;

-

Stabilirea unui sistem de protecție și asistență pentru victimele traficului de persoane;

-

Crearea și fixarea unui cadru legal mai coerent, flexibil, eficient, pentru cooperarea internațională în lupta împotriva traficului de ființe umane;

-

Obligativitatea înființării la nivelul UAT-urilor de servicii sociale adecvate, prin:

-

Asistență medicală complexă de urgență, oferirea de pachete de investigații medicale gratuite adaptate situației fiecărei victime;

-

Consiliere și sprijin pentru conectarea la sistemul asigurărilor medicale prin Casele Județene de Asigurări de Sănătate;

-

Asistență pentru procurarea actelor de identitate – majoritatea victimelor se întorc în Țară fără acte de identitate, traficanții oprindu-le actele pentru a le face mai vulnerabile;

-

Asistență pentru reinsertia școlară;

-

Consiliere vocațională (sprijin pentru a urma un curs de calificare, mediere pentru găsirea unui loc de muncă);

-

Vizite la domiciliu. Consilierea victimei traficului de persoane și a familiei acesteia, pentru reintegrarea în familie: în multe cazuri, mediul familial este unul abuziv, sau familia etichetează greșit victima, nedorind să o reprimească dacă aceasta a plecat de acasă fără acordul părinților. Implicarea familiei în rezolvarea problemelor victimei;

-

Ajutor material de urgență (hrană, îmbrăcăminte, altele), după caz;

-

Ajutor în cazul în care persoana asistată nu are locuință (de exemplu, închirierea unei locuințe, pe perioada în care urmează studii de calificare, cu sau fără contribuție la plata chiriei, după caz);

- Identificarea și utilizarea altor resurse, intermediere în raporturile cu diferite instituții (de exemplu, pentru a beneficia de venitul minim garantat);

- Colaborarea cu Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului de la nivel județean (23% dintre victime sunt minore, multe dintre victime au copii, sau există cazuri când în familia victimei sunt și alți frați neglijați sau abuzați);

- Consiliere juridică.

NU LĂSĂM PE NIMENI ÎN URMĂ! GRIJA FAȚĂ DE PERSOANELE CU HANDICAP – CREȘTEREA INDEMNIZAȚIILOR

Majorăm valoarea indemnizației acordate persoanelor cu handicap. Pentru a le îmbunătăți calitatea vieții, aceasta va fi cel puțin egală cu valoarea pensiei minime pe economie pentru persoanele cu handicap grav, care nu permite desfășurarea de activități remunerate.

România se află sub media europeană în privința procentului de cheltuieli destinate persoanelor cu dizabilități, conform datelor Eurostat. În practică, datele înseamnă indemnizații de handicap mici, lipsa persoanelor specializate care să le îngrijească la domiciliu și programe insuficiente care să le pună în valoare și să le dezvolte abilitățile în vederea dobândirii unei vieți independente sau măcar autonome. Scopul acestor măsuri este îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu handicap.

Nu lăsăm pe nimeni în urmă! Persoanele cu handicap sunt acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, psihice, mintale și/sau asociate le împiedică total sau le limitează accesul cu șanse egale la viața socială, necesitând măsuri de protecție în sprijinul integrării și incluziunii sociale. În funcție de gradul și tipul de handicap, o persoană poate beneficia de îngrijire la domiciliu din partea unui asistent personal (sau de o indemnizație acordată ca alternativă la asistentul personal), îngrijire în centre de zi, îngrijire în centre rezidențiale sau de o indemnizație de însoțitor.

În România trăiesc în momentul de față 899.066 de persoane cu handicap, abandonate și sacrificate de către statul român, care prin lipsa sa de empatie și grijă, le obligă pe majoritatea să trăiască o viață lipsită de demnitate și aflată la limita sărăciei.

Persoanele vârstnice (persoanele care au atins vârsta standard de pensionare) au dreptul, la rândul lor, la asistență socială – în conformitate cu situația socio-medicală și resursele economice ale acestora. Aceste persoane au dreptul la îngrijire la domiciliu, îngrijire în centre de zi și îngrijire în centre rezidențiale. Nevoile persoanelor vârstnice aflate în situația de a-și fi pierdut total sau parțial autonomia sunt stabilite pe baza grilei naționale, care prevede criteriile gradelor de dependență (prin dependență se înțelege situația unei persoane care, ca rezultat al pierderii autonomiei din cauze fizice, psihice sau mentale, necesită ajutor semnificativ și/sau îngrijire pentru a realiza activitățile de bază ale vieții de zi cu zi).

Creșterea valorii indemnizațiilor pentru persoanele cu handicap realizată în anul 2023, este neîndestulătoare și nu acoperă nici pe departe nevoile speciale ale persoanelor cu dizabilități, copii și adulți. Situația indemnizațiilor primite de persoanele cu handicap este critică și a devenit și mai acută odată cu creșterea generalizată a prețurilor. Mărirea indemnizațiilor de handicap este stringentă, acest lucru trebuie făcut funcție de gradul de handicap. O atenție specială va fi acordată copiilor cu dizabilități.

Din numărul total al persoanelor cu dizabilități, 81.328 sunt copii. Situația acestora este și mai dramatică, părinții fiind nevoiți uneori să renunțe la locurile lor de muncă, pentru a-i îngriji. Familia este nevoită să facă eforturi și sacrificii majore, să apeleze la ajutorul persoanelor binevoitoare sau să plătească asistarea acestor

copii. Situația lor este injustă și arată nepăsarea statului român față de cetățenii săi aflați în situații grele. De aceea, AUR dorește ca fiecare copil care se încadrează în circumstanța descrisă sau altele similare, să beneficieze de o indemnizație corespunzătoare, în funcție de gradul de handicap.

Fiind un drept special, de care beneficiază persoanele cu dizabilități, **această indemnizație compensatorie nu va putea fi impozitată în vreun fel, recuperată de stat sau executată silit și nici nu va fi luată în calculul stabilității drepturilor privind venitul minim garantat, a celor privind alocația pentru susținerea familiilor și nici a celor privind măsurile de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie.**

MORTALITATEA ÎN CAUZE TRATABILE: DUBLĂ ÎN ROMÂNIA, FAȚĂ DE UE. ELIMINAREA CONTROALELOR ANUALE ÎN CAZUL PERSOANELOR CU BOLI SAU DIZABILITĂȚI INCURABILE

Eliminăm controlul anual în cazul persoanelor cu boli incurabile sau dizabilități irecuperabile, ceea ce e o formă de umilire a lor și oferim controale periodice gratuite celor care au nevoie de acestea, precum și analizele necesare persoanelor suferind de boli incurabile.

Acest lucru nu se justifică și constituie un abuz, atunci când se solicită în cazul persoanelor afectate de dizabilități încadrate la categoria irecuperabile. AUR va elimina obligativitatea realizării acestui control periodic și, totodată, condiționarea realizării plății indemnizației de handicap de realizarea acestuia, oferind însă un program de analize subvenționate/gratuite, după caz, pentru cei care suferă de boli incurabile. Acestea vor face parte dintr-un pachet medical de suport/tratament, după model european, așa încât mortalitatea să scadă, iar demnitatea pacientului să fie respectată.

Situația bolilor incurabile. În România, există o serie de boli incurabile care afectează populația. Cele mai frecvente boli de care suferă românii sunt bolile cardiovasculare, accidentul vascular cerebral, cancerul pulmonar, boala ficatului, pneumonie, cancerul colorectal și boala pulmonară cronică obstructivă (BPOC). **Conform unui studiu realizat de FRAMES, mortalitatea prin cauze tratabile este de peste două ori mai mare decât media din UE** și include decesele cauzate de cancer de prostată și mamar, care pot fi tratate. În plus există o disparitate de gen majoră, femeile trăind cu aproape opt ani mai mult decât bărbații.

În același timp, peste un milion de români suferă de boli rare, iar 9 din 10 pacienți nu beneficiază de tratament adecvat și au dificultăți de diagnosticare, potrivit datelor Alianței Naționale pentru Boli Rare din România. Statisticile arată că 75% dintre pacienții cu boli rare sunt copii. Astfel, în fiecare zi, cel puțin un român suspect de o boală rară se internează în spital, conform datelor medicilor.

În România, în anul 2020 s-au înregistrat 98.886 cazuri noi de cancer, din care 53.881 la bărbați și 45.005 la femei. Cele mai frecvente tipuri de cancer sunt: colon, plămân, sân, prostată și vezică urinară. În același an, numărul total de decese cauzate de cancer a fost de 54.486. Mai mult, în pandemie, rata de diagnosticare a cancerului a scăzut cu 40%, ceea ce a condus la creșterea dramatică a deceselor. Mortalitatea în exces datorată restricțiilor abuzive și a privării de tratamente adecvate, sau a impunerii altora neconforme au plasat România pe locul 7 în lume la „mortalitatea în exces” – al deceselor care în mod normal nu ar fi trebuit să se producă. AUR nu va mai permite ca, în numele sănătății, să se săvârșească practici genocidare asupra acestor categorii de bolnavi cronici și va demara investigații, pentru ca responsabilii să plătească, sau măcar să fie cunoscuți și asemenea cazuri să nu se mai poată produce.

DECESELE PREMATURE POT ȘI VOR FI PREVENITE

AUR preconizează demararea unui program național de încurajare a controalelor periodice gratuite, în scopul detectării bolilor incurabile. România se află pe primul loc în Europa, la numărul deceselor care puteau fi prevenite („tratabile”), cu 210 morți la 100 mii, în timp ce în UE media este de 91 decese tratabile

la 100 mii. Prevenția este mai bună decât tratarea! Tocmai de aceea, AUR se va asigura că în România controalele periodice menite a descoperi bolile incurabile de care suferă românii vor deveni gratuite.

În același timp, AUR va iniția Proiectul de lege privind asigurarea de servicii obligatorii suportate de către stat pentru persoanele cu boli incurabile, care să vizeze 3 etaje: teste, tratamente, care astăzi sunt inaccesibile omului de rând, și înființarea unui centru de terapii genice.

Pentru a evidenția utilitatea impunerii analizelor obligatorii, oferim exemplul mielomului multiplu. În România, oficial 3% din persoanele peste 50 de ani suferă de această afecțiune, însă acest procent este înregistrat în baza declarațiilor pacienților, fără să existe un program de screening anual al acestei boli. În realitate, mulți mai mulți români suferă de această boală și o identifică mult prea târziu. Dacă va exista un astfel de program cuprins în controlul anual periodic, procentul oficial al cazurilor detectate ar crește semnificativ. Rata de supraviețuire este astăzi cuprinsă între 1 și 10 ani, cu o medie de cca. 3 ani. Accesul la control și tratamente inovative permite creșterea ratei de supraviețuire la peste 10 ani.

250 DE CENTRE NOI SAU RENOVATE, PENTRU SENIORI

Modernizăm/construim în următorii 10 ani 250 de centre de asistență socială pentru bătrâni și centre mixte de copii și seniori, pentru crearea unui mediu de dezvoltare sănătoasă pentru cei mici și redarea demnității celor vârstnici.

În România, gradul de dependență demografică a crescut într-un singur an, de la 46,4 la 51,1. Indicatorul arată creșterea populației care are nevoie de suport, care are sub 15 ani, respectiv peste 65, față de persoanele apte de muncă. În același timp, sistemul de protecție socială pentru copii, cât și pentru vârstnici este total insuficient. În egală măsură, seniorii din centrele deja existente suferă de singurătate, de sentimentul inutilității în societate, aspecte care conduc la scăderea tonusului lor și a bucuriei de a trăi.

Același lucru se întâmplă și în ceea ce îi privește pe copiii orfani/abandonți, aflați în centrele de copii ale statului. Guvernarea AUR va demara o cercetare complexă și completă a domeniului, așa încât nevoile copiilor și vârstnicilor să fie corect determinate. Într-o primă etapă, AUR va demara construcția celor 250 centre de asistență. AUR va extinde programul de tratamente gratuite de tip fizio-terapeutic pentru vârstnici și va elimina necesitatea deplasării acestora, din motive pur birocratice, la instituțiile cu care interacționează. Instituțiile își vor trimite reprezentanți la domiciliul acestora în regim de urgență, dacă simpla corespondență nu este posibilă. Aceste facilități vor fi promovate, prin toate mijloacele mass-media disponibile, în cadrul unui program intitulat „Cine nu are bătrâni să-și cumpere”.

Din bunele practici existente la nivel european, se detașează proiectul relocării centrelor de copii în proximitatea centrelor de seniori fără afecțiuni medicale grave, în scopul facilitării dialogului, stabilirii de legături trainice cu beneficii de ordin emoțional și moral mutuale, între copiii abandonți și seniorii apăsați de singurătate. Considerăm că acest model poate fi preluat în România, în special dată fiind necesitatea de a construi noi centre de seniori conforme și adaptate nevoilor actuale, pe tot teritoriul României.

Aceste centre vor fi construite după proiecte tip, elaborate de ministerul de resort, venind în ajutorul autorităților publice locale, diminuând timpul necesar construcției și autorizării în vederea funcționării. Totodată, AUR va solicita tuturor primăriilor din România derularea unor programe de protecție și de oportunități tinerilor proveniți din centrele de copii care ajung la vârsta de 18 ani, prin oferirea unui adăpost conform, facilitarea continuării studiilor sau integrarea acestora pe piața muncii a acestora.

GUVERNAREA AUR PROMOVEAZĂ CULTUL MUNCII, PENTRU ASIGURAREA UNUI TRAI DECENT. VENIT MINIM GARANTAT PENTRU PERSOANE CARE NU MAI POT MUNCI

Persoanele cu risc social, care nu pot munci din motive obiective și nu înregistrează venituri, vor beneficia de un venit minim garantat. Ajutoarele sociale vor fi asigurate pe un termen limitat și numai în cazurile în care acestea reprezintă unica soluție pentru asigurarea supraviețuirii. Guvernarea AUR promovează cultul muncii, pentru asigurarea unui trai decent. O atenție deosebită se va acorda persoanelor neînregistrate în alte programe de suport. Programul de suport va avea o componentă educațională – sunt județe în care rata analfabetismului celor care beneficiază de venitul minim garantat ajunge la 40%.

AUR are în vedere creșterea valorii ajutorului social (venitul minim garantat) și prioritizarea încadrării în muncă pentru cei cu capacitate de muncă, odată cu școlarizarea acestora.

În acest moment, în România Venitul Minim Garantat (VMG) este unul dintre cele mai importante instrumente de promovare a incluziunii sociale și de combatere a sărăciei. Actul normativ care îl reglementează este Legea nr. 416/2001, privind venitul minim garantat, cu completările și modificările ulterioare. Potrivit acestei legi, venitul minim garantat se asigură prin acordarea unui ajutor social lunar, care se calculează ca diferență între nivelul venitului minim garantat prevăzut de lege și venitul net lunar al familiei sau al persoanei singure.

Creșterea valorii ajutorului social (venitul minim garantat) care în prezent este de 170 lei pentru persoana singură, iar pentru familia cu 5 persoane de 631 lei. Numărul beneficiarilor de ajutor social a fost, în mai 2023, de cca 160.000. AUR va avea o dublă politică în acest sens: va inventaria întreaga populație care trăiește din ajutor social, pentru a distinge pe cei care chiar nu pot să se descurce altfel și, totodată, va lega programul de asistență de urmarea unor cursuri de alfabetizare/de pregătire profesională și de încadrarea în muncă. AUR va crește valoarea ajutorului social la nivelul pensiei minime pe economie pentru cei care vor rămâne în program, dar va suspenda „pomenile electorale” acordate persoanelor apte de muncă, dar care refuză să-și găsească un loc de muncă. De menționat în acest sens că Uniunea Europeană oferă asistență bazată pe nevoi și în special atunci când populația se confruntă cu dezastre majore, sau cu urgențe umanitare.

„O CASĂ PENTRU FIECARE”. LOCUINȚE SOCIALE PENTRU TINERI ȘI FAMILII AFLATE ÎN NEVOIE, ACORDATE PE CRITERII OBIECTIVE

Guvernarea AUR va implica statul în construirea de locuințe sociale, pe care le repartizăm pe criterii obiective. Scopul este multiplu: ajutorarea tinerelor familii, crearea unui confort minim persoanelor cu venituri mici și impulsivarea industriei construcțiilor. Nu în ultimul rând, întărirea calității de proprietar a românilor, știind fiind că proprietatea este garanția libertății.

Deși România are printre cele mai multe locuințe proprietate personală din UE, totuși la noi în Țară aproape jumătate dintre tineri înregistrează o lipsă severă de locuințe. România are și cel mai mic număr de camere de persoană (1,1 față de 1,6 UE), precum și cea mai mare rată de supraaglomerare din UE (45,1% din locuințe sunt supraaglomerate).

Cu toată rata mare de proprietate a locuințelor, locuirea, în general este de 14 ori mai deficitară la capitolul utilităților, în România decât în UE, 21,1% din construcții neavând apă curentă și canal, față de media UE de 1,5%.

Deși printre cele mai sărace state din UE, costurile pentru construcția unei case noi au crescut în România în ultimii 10 ani cu 49%, față de media europeană de 17%. Fondul locativ este învechit, și deci este factor de risc: 85% din locuințe sunt construite după 1945, în timp ce ponderea locuințelor noi este de sub 5% (case construite după 1990).

Politica AUR în acest domeniu, intitulată „O casă pentru fiecare” se va adresa tuturor acestor probleme: va demara un program de scădere a deficitului de locuințe pentru tineri, de creștere a gradului de confort al

acestora (racordarea la utilități, creșterea suprafeței locuite/a numărului de camere), funcție de nivelul de venit al aplicanților.

AUR va susține un program de construire de locuințe sociale – precum și locuințe cu chirie subvenționată, pe care le repartizăm pe criterii obiective, destinate unor categorii de persoane defavorizate prevăzute de lege, cărora nivelul de venit nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței.

Programul de repartizare al locuințelor va fi centralizat și digitalizat. Repartizarea locuințelor sociale se va face informatizat, funcție de un punctaj care va lua în calcul, între altele: vârsta, veniturile, îndatoririle (copii în grijă), ocupația.

NU VOM RENUNȚA LA PLĂȚILE ÎN NUMERAR, NU VOM TRECE LA ALT TIP DE MONEDĂ FIZICĂ SAU DIGITALĂ, NU VOM ADOPTA MECANISME DIGITALE DE CONTROL ȘI INGINERIE SOCIALĂ

AUR nu renunță la modul tradițional de a se raporta la piață și la consum al românilor, prin mijloacele de plată. Nu dorim să inovăm în acest sens. Scopul este protejarea populației de abuzurile financiare sau digitale, sau de „experimente sociale” cu rezultat incert. Trăim într-o țară care nu este încă familiarizată cu cele mai noi mijloace tehnice, în special în mediul rural.

În acest sens, Guvernarea AUR va propune măsuri legislative privind **majorarea plafoanelor de operațiuni în numerar** până la echivalentul sumei de 20,000 de lei și va elimina obligativitatea agenților economici de a deține terminale POS, manifestarea acestei opțiuni rămânând la latitudinea exclusivă a agentului economic.

Considerăm că procesele de digitalizare trebuie să fie exclusiv în slujba cetățeanului, în scopul eficientizării și facilitării accesului la bunuri și servicii și nu pot fi utilizate ca instrumente pentru restrângerea drepturilor și libertăților, sau pentru standardizarea comportamentală a indivizilor. Vom elabora în acest sens și un **Cod etic al digitalizării**, care va include atât reglementările GDPR cât și un set de norme și valori constituționale obligatorii.

În România există deja un cadru legislativ pentru întărirea disciplinei financiare, privind operațiunile de încasări și plăți în numerar – prin urmare, AUR nu va renunța la plățile în numerar, însă va îmbunătăți acest cadru legislativ în interesul cetățenilor .

În ceea ce privește trecerea la moneda Euro, AUR nu susține acest demers. România nu este încă pregătită din punct de vedere economic pentru un asemenea pas. Optăm pentru păstrarea monedei naționale, deoarece ținem la conservarea tradițiilor și socotim că prin acesta nu se pierde suveranitatea națională, capacitatea de utilizare a politicii monetare și a ratei de schimb pentru ajustare în cazul unor șocuri. Adoptarea Euro va genera scumpiri reprezentând costurile tranziției suportate de sectorul public și privat al statului, iar România care este deja sărăcită nu le poate suporta.

BISERICA – ACREDITATĂ CA ENTITATE CARE POATE DESFĂȘURA, CU PRIORITATE, SERVICII SOCIALE ȘI DE CARITATE

Sprijinirea Bisericii și tuturor cultelor și acreditarea acestora drept entități care pot desfășura servicii sociale. Biserica va avea prioritate în efectuarea de opere de caritate, întrucât nu are cheltuieli suplimentare cu personalul.

Biserica este instituția cu un palmares impresionat în asistența socială. Dacă statul a închis 70 de spitale în 2011, Biserica Ortodoxă Română, de pildă, a avut activitate social-filantropică medicală în aproape 800 de instituții. În 2019 au primit asistență în așezămintele special construite de BOR 120 mii persoane, din care peste 45000 copii. Bugetul cheltuit de Biserică pentru activitatea sa socială a fost de 32 milioane euro în 2019. Această activitate, ca de altfel a tuturor bisericilor, trebuie sprijinită. AUR consideră Biserica, indiferent

de confesiune, unul dintre cei mai eficienți propagatori ai asistenței sociale la nivel național. Recunoașterea rolului Bisericii face parte din dialogul Biserică-Stat într-o societate pluralistă și, pe lângă eficientizarea economică a asistenței sociale, dezvoltarea acesteia are și rol în menținerea coerenței și păcii sociale.

Guvernul AUR va recunoaște formal rolul și funcția Bisericilor **(pentru că rolul social jucat de BOR este exemplul unei practici care funcționează în cadrul tuturor cultelor din România)** în domeniul asistenței sociale, cu toate consecințele fiscale, administrative, de ordine internă ce decurg din aceasta.

Guvernul AUR va încuraja parteneriatele de colaborare în domeniul sănătății, al culturii, al asistenței sociale, al educației, între instituțiile statului, ale societății civile și Biserică. **Actul caritabil, filantropic, asistența socială este o activitate complexă, care implică nu doar ajutorul material, medical, aspecte de ordin economic și sanitar, ci și aspecte spirituale**, pentru că natura omului are un caracter trihotomic. El nu este doar trup, ci și suflet, duh, spirit, are nevoie nu doar de hrană fizică, ci și spirituală, nu doar de medicamente, ci și de suport afectiv, de bunățate. Biserica este cea mai potrivită pentru prestarea unor astfel de servicii caritabil-filantropice pentru că operează cu mijloacele ei specifice.

Asistența Socială din România necesită un amplu proces de reformare. Pentru a eficientiza implicarea financiară a statului și pentru a utiliza fondurile alocate acestui scop strict pentru beneficiarul final, considerăm că un parteneriat Stat – Biserici și Culte din România va aduce plus-valoare activității de asistență socială din România, având ca exemplu state precum Germaniei, Austriei, Elveției.

PROTEJAREA ROMÂNILOR FAȚĂ DE ABUZURI ALE BĂNCILOR, IFN-URILOR, FAȚĂ DE MESAJUL ÎNȘELĂTOR ȘI PROLIFERAREA CAZINOURILOR ȘI ALTOR FORME DE JOCURI DE NOROC

Protejăm românii în fața abuzurilor economice! Autoritățile statului trebuie să asigure o relație justă și etică între bănci, IFN-uri, cazinouri, alte forme de jocuri de noroc, agenții comerciale și populație.

Rentabilitatea capitalului bancar în România este 19,5%, cel mai mare din Europa. AUR consideră inadmisibil ca băncile din România să aibă, constant, cea mai mare rată a profitabilității din UE în condițiile în care economia este deja, de mai mulți ani, amenințată cu recesiunea. AUR va crea cadrul necesar așa încât profitabilitatea bancară să fie corelată de evoluția generală a economiei, nu pe seama acesteia. Implicarea băncilor în programele de investiții și în condiții de creditare stimulativă va constitui o prioritate. Beneficiind de credite în condiții oneste, economia va crește sustenabil pentru toți românii, iar profiturile organizațiilor de credit vor fi în acord cu contribuția lor la prosperitatea societății.

AUR va lua măsuri ca bunurile imobiliare, case și terenuri să nu mai poată fi executate silit, decât în cazul în care acestea constituie obiectul finanțării sau datoriei. Limităm diferențialul de dobândă dintre dobânda plătită pentru depozite și cea încasată pentru credite, la cel mult 2,5 puncte procentuale.

Scopul acestor politici este încurajarea băncilor ca, din instrumente ale unei economii de pradă, să devină factori de creștere economică. Este inadmisibil ca băncile străine din România să raporteze profituri istorice în România, mult mai mari decât la ele în țară, în timp ce România sărăcește, iar economia reală nu are acces la credite. În același timp, sistemul bancar va fi regularizat, așa încât tot ecosistemul bancar, inclusiv cel de tip IFN să se supună aceluiași rigori.

În acest sens, AUR are în vedere crearea cadrului legislativ care să protejeze consumatorul de orice abuz de forță, exercitat de către orice agent comercial – respectiv bănci, IFN-uri, cazinouri, alte forme de jocuri de noroc, astfel vom urmări cu precădere protejarea populației, prin limitarea dobânzilor bancare la IFN-uri, cât și la băncile autorizate, promovând de asemenea măsuri prohibitive pentru industria jocurilor de noroc.

Totodată venim în sprijinul persoanelor care se află în situația de executare silită, având în vedere principiul împărțirii riscului de creditare. **Astfel, bunurile imobiliare, case și terenuri, nu vor putea fi**

executate decât în cazul în care acestea constituie obiectul finanțării sau datoriei în cauză. În cazul în care acordarea unui credit se va face în baza unei garanții materiale acoperitoare, **veniturile debitorului nu vor mai putea fi urmărite în viitor, în condițiile în care garanția a fost executată.**

Guvernarea AUR va completa și modifica legislația specifică în vigoare, cu reglementări care să asigure un echilibru între creditorii financiari și debitorii persoane fizice, astfel:

- **Se va urmări menținerea gradului de îndatorare avut în vedere la acordare,** pe toată perioada creditului, în așa fel încât clientul să fie protejat de evenimente care nu depind de capacitatea sa de previziune și acțiune;

- **Se vor interzice formule de calcul ale dobânzilor și modalități de rambursare a creditelor care sunt dezechilibrate** în raport cu valoarea creditelor acordate și cu obligațiile de plată ale debitorilor;

- Se va plafona ecartul dintre dobânda pasivă la depozite și dobânda activă la credite la 2,5%;

- **Se vor modifica și completa reglementările** privind informarea solicitanților de credit.

- **Se vor adopta norme legale** privind obligativitatea și măsurile pentru echilibrarea contractelor de credit.

În ceea ce privește industria de jocuri de noroc, considerăm că aceasta nu este o formă de „divertisment de masă” și **se va acționa în direcția eliminării efectelor sociale, prin reglementari stricte în ce privește amplasarea zonală** a acestor stabilimente, cât și asupra unui control fiscal riguros al funcționării lor.

Cu privire la regimul bunurilor imobile executate, se vor abroga normele legislative care dau caracter de titlu executoriu contractelor de utilități publice.

ASISTENȚĂ PENTRU FAMILIILE DE ROMÂNI, CARE DIN DIFERITE MOTIVE ȘI-AU PIERDUT TUTELA COPIILOR, ÎN STRĂINĂTATE

Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul de Interne, prin consulate, vor sprijini familiile de români din străinătate cărora instituții ale statelor în care aceștia locuiesc le-au luat copiii pe motive neîntemeiate. Statul român nu va avea politici de acest fel pentru familiile care trăiesc în Țară, cu excepția acelor motive absolut întemeiate din punct de vedere legal, care au în vedere exclusiv protejarea minorului față de părintele abuziv. Scopul acestei prevederi este protejarea cetățenilor români din afara granițelor de abuzurile din țările de reședință, în statele cu politici vădit anti-familie. AUR va abroga actuala Lege privind activitatea de prevenire a separării copilului de familie, pe care o consideră orientată împotriva interesului suprem al copilului, de a nu fi separat arbitrar de propria sa familie.

Vom decide înființarea de noi consulate, în funcție de numărul de cetățeni declarați în fiecare țară, pentru a asigura accesul tuturor cetățenilor români la serviciile consulare și la mecanismele de protecție a cetățenilor români, pe care Țara le poate acorda. Cetățenii români aflați în alte țări trebuie să aibă siguranța că oficialii statului român intervin, mai ales atunci când familiile lor trec prin situații excepționale de viață și când, din diferite motive, ajung să fie victime ale abuzurilor instituțiilor statelor, în care își au reședința.

AUR se angajează să păstreze consacrarea familiei naturale din România, în materie constituțională și civilă, prin raportare la datele naturii umane și la morala creștină, iar nu la libertatea opțiunii sexuale a persoanelor. Unul dintre drepturile fundamentale ale copilului este cel de a trăi împreună cu familia sa. Statul și instituțiile lui nu se pot substitui libertății și demnității persoanei. Statul, român sau străin, nu se poate substitui autorității parentale în familie, decât în cazuri excepționale și în interesul exclusiv al minorului.

Părinții sunt deținătorii naturali ai autorității și ai respectabilității parentale în fața copiilor. Ca instituție fundamentală și organică, familia are dreptul de a fi protejată contra dezmembrării, de către orice entitate sau stat. Relația dintre părinți și copii nu poate fi anihilată. Statul nu se poate interpune și nu poate decide care sunt limitele acceptabile ale educației, ale prescripțiilor religioase, ale convingerilor medicale sau puterii financiare a familiei. Singurele situații grave și excepționale în care statul poate prelua provizoriu îngrijirea și creșterea copiilor sunt cele în care părinții naturali sau adoptivi sunt decăzuți din drepturile părintești.

Separarea copilului de familie împotriva voinței acestuia și a voinței părinților săi sau a familiei sale echivalează cu lipsirea copilului de libertate și privarea lui de dreptul fundamental la unitate și solidaritate familială.

Principiile enunțate mai sus vor reprezenta cadrul oficial și moral, atât al raportării statului la viața familiei românești din Țară, cât și al intervenției reprezentanților statului român în cazurile de abuz ale instituțiilor unui alt stat asupra cetățenilor români și familiilor acestora, în afara granițelor României.

CAPITOLUL XIII: ROMÂNIA – ȚARA AGRICULTURII ȘI TURISMULUI

De la Grâнар, la Hambarul și Moara Europei / Bănci de gene și semințe pentru agricultura românească / Reducerea risipei alimentare și finanțarea băncilor de alimente / România redevine proprietară pe terenurile agricole, silvice, pe cursurile și suprafețele de apă / Valorificarea potențialului ecologic al României / Sprijin de la buget pentru organizarea anilor și fermierilor / Dezvoltarea turismului cultural și istoric

DE LA GRÂNAR, LA HAMBARUL SI MOARA EUROPEI

Programul de guvernare AUR prevede majorarea cu 100% a subvențiilor acordate exploatațiilor agricole cu suprafețe mai mici de 500 de hectare, din următoarele considerente:

-

Subvențiile (gestionate de APIA) sunt negociate prin Tratatul de aderare la UE și nu se pot schimba decât prin renegocierea tratatului, ceea ce este aproape imposibil.

-

În schimb, în măsurile de investiții din agricultură vom ținti strategic fermele între 1 și 500 ha și prin Ajutorul de stat, Sprijinul cuplat și prin Ajutorul Național Tranzitoriu Zootehnic pe cap de animal.

Sprijinim producția și achiziția de tractoare și alte echipamente agricole pentru creșterea gradului de prelucrare a produselor agricole (magazine locale, fabrici locale pentru industria alimentară), prin fonduri naționale și europene nerambursabile. Investim în sectorul industriei alimentare! Sprijinim sectorul alimentar în vederea creșterii gradului de prelucrare a produselor agricole, a dezvoltării zootehniei (bovine pentru reproducere, carne și lactate, porcine pentru reproducere și carne), dar și pentru dezvoltarea pisciculturii, prin acordarea de finanțare rambursabilă și nerambursabilă, cu dobânzi subvenționate și garanții de stat.

Asigurăm finanțare nerambursabilă pentru construirea de 50 unități regionale de preluare, sortare, depozitare și ambalare a produselor agricole, stimulăm și dezvoltăm micro-industria prelucrătoare, la nivel local. Încurajăm asocierea de tip cooperative, în acest sector.

AUR își propune ca deziderat al program de guvernare să transforme în așa fel România, încât țara noastră să poată hrăni mare parte din Europa și să devină o destinație importantă pentru turiști. Din păcate, în momentul actual nu reușim să ne asigurăm nici măcar necesarul intern de hrană și nici nu ne bucurăm pe deplin de ceea ce avem în Țară, de potențialul ei turistic. Pentru îndeplinirea acestui deziderat, programul de guvernare AUR fixează următoarele obiective de politici în domeniu:

Obiectivul politic nr 1. Suveranitatea agroalimentară și agro-energetică a României,

Fundamentare: România trebuie să renunțe la paradigma istorică de **Grânarul Europei**, care a creat numeroase **pungi de sărăcie** predominant în zona de câmpie și să adopte paradigma de **Hambarul Europei**, renunțând astfel la exportul de materie brută. Pe baza actualei paradigme de securitate alimentară, România cheltuie în exercițiul european 2020-2027 **cca. 30 de miliarde de euro** (23 miliarde din PNS și cca. 7 miliarde din bugetul multianual) pentru a hrăni populația României, **cu peste 70% hrană procesată și chimizată din import**, o vulnerabilitate majoră din punct de vedere moral, social, cultural, economic și geopolitic. De asemenea, măsura își propune să asigure capabilități de export de alimente, axându-se pe producția din cadrul a trei forme de organizare a procesării materiilor prime, în ferma mijlocie, ferma industrială și industria agroalimentară.

Ca o primă măsură, prevedem finanțarea prin PNS a unităților de stocare/procesare/distribuție direct în ferme, respectiv în magazine de grup din centrele urbane:

-

Investiții vizate: 50 de centre logistice de gros la nivel de cooperative județene (cooperative de grad 2) de stocare, procesare și distribuție (inclusiv magazine de grup în centrele urbane) a produselor agricole, agroalimentare și artisanale. **Beneficiari: 5:000 de ferme medii**, prin investiții individuale sau de grup (cooperative de procesare, distribuție). **Criteriile de selecție** vor fi următoarele: practicarea de agricultură convențională, agricultură de precizie, agricultură integrată, agricultură rațională, agricultură durabilă; Mărimea fermei: **50-500 ha**. Organizare: Structuri juridice individuale și/sau cooperative de stocare, procesare și distribuție, agricultori activi ce locuiesc în fermă sau la maxim 20 de km de fermă. Dezvoltarea unor astfel de structuri va dinamiza și redeschiderea târgurilor pentru desfacerea mărfurilor locale.

-

Tipuri de investiții și cheltuieli eligibile: construcția, amenajarea și dotarea spațiilor de depozitare, desfacere și comercializare, precum și alte cheltuieli de marketing, în cadrul unui lanț alimentar integrat; achiziționarea, inclusiv prin leasing de mașini/utilaje și echipamente noi și de mijloace de transport compacte, frigorifice, inclusiv remorci și semiremorci specializate, în scopul comercializării produselor agricole; achiziția de tractoare și utilaje în ferme; construirea de depozite de legume și fructe.

-

Intensitatea sprijinului financiar: sprijinul nerambursabil se va putea majora de la 50% cu 20 puncte procentuale suplimentare, dar rata maximă a sprijinului combinat nu poate depăși 90%, în cazul fermelor medii (cu dimensiunea până la 250.000 SO). Valoarea maximă a sprijinului nerambursabil pentru investițiile în fermă va fi de 400.000 de euro/proiect, iar pentru centre logistice de 3 milioane de euro.

- **Bugetul măsurii de finanțare:** 2,15 miliarde de euro: 150 de milioane de euro pentru 50 de centre logistice de gros. respectiv 2 miliarde de euro pentru 5.000 de proiecte de investiții în ferme (maxim 400 000 euro/proiect).

A doua măsură o presupune investiția în Centre de prelucrare agroalimentară artizanală (Ord 111/ANSVSA), printr-o schema de Start Up Nation.

- **Beneficiari: 25.000 de gospodării țărănești** care fac investiții în carmangerii; puncte de sacrificare, brânzării, conservare a hranei, centre de procesare de plante medicinale, brutării, pălincii, oloiri ș.a., înregistrate conform Ord. 111 ANSVSA. **Cheltuieli eligibile nerambursabile:** Construcție și amenajare de centre de prelucrare. **Criterii de selecție:** Investiții in scheme de calitate. **Bugetul:** 1 miliard de euro (maxim 40.000 euro/proiect; pentru centre de sacrificare, maxim 80.000 euro/proiect).

A treia măsură constă în investiții în organizarea de sisteme de distribuție la locul de muncă/domiciliul clienților, pe model ASAT.

- **Beneficiari: 3000 de parteneriate** de distribuție agroalimentară între familii țărănești (5-10 familii/grup) și familii urbane (50-100 de familii) pe model ASAT (Asociația de Susținere a Agriculturii țărănești). **Cheltuieli eligibile nerambursabile:** construcția, amenajarea, dotarea de minicentre logistice de depozitare, sortare și distribuție, inclusiv de mijloace de transport izoterme/frigorifice. **Bugetul:** 120 de milioane de euro (40.000 euro/proiect).

Aceste trei măsuri din proiectul de guvernare AUR, menite să transforme România din „Grânarul” în „Hambarul” Europei presupun **modificări legislative prealabile: a Legii achiziției publice**, prin care se achiziționează la rezerva de stat (pe principiul amprentei scăzute de carbon) **produse agricole brute** (cereale, legume fructe etc.), respectiv **hrană procesată**, din scheme de calitate (Reg. 1151/2012: produse locale, montane, tradiționale, ecologice etc.)

BĂNCI DE GENE ȘI SEMINȚE PENTRU AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ

Programul de guvernare AUR are în vedere **prezervarea și valorificarea agrobiodiversității României, în contextul actual al schimbărilor climatice**, prin investiții in 2 bănci de gene, pe criterii FAO. Obiectivul măsurii este asigurarea pe termen lung a suveranității agroalimentare și agroenergetice a României. Tratatul internațional privind Resursele Genetice Vegetale pentru Alimentație și Agricultură (2004) și Strategia Globală pentru Conservarea Plantelor (2011 – 2020) adoptată de Convenția pentru Diversitate Biologică în anul 2002 subliniază necesitatea conservării eficiente a resurselor genetice vegetale pentru alimentație și agricultură, ca mijloc de contracarare a ratei actuale de pierdere a biodiversității, determinată de agricultura industrializată.

Prin legea 36 (2019) care ratifică „Protocolul Nagoya”, România se angajează să își armonizeze legislația și să creeze infrastructuri care să gestioneze resursele genetice, în conformitate cu standardele internaționale, iar prin art. 15 din Convenția privind diversitatea biologică, se recunoaște contribuția importantă la dezvoltarea durabilă pe care o au transferul de tehnologie și cooperarea, pentru construirea de capacități de cercetare și inovare în vederea punerii în valoare a resurselor genetice. Dl. Friederich Wilhelm Graefe zu Baringdorf, ex-vicepreședinte al Consiliului de Agricultură și Dezvoltare Rurală din

Parlamentul European aprecia că **Romania deține cea mai mare varietate de plante regionale și tradiționale din Europa**, iar un alt specialist aprecia resursele genetice vegetale din România „o adevărată comoară”.

România și țările comunității europene în general se confruntă cu vulnerabilități legate de posibilitatea întreruperii fluxurilor de aprovizionare cu material genetic necesar, în special în situații de criză, precum cea generată de contextul pandemic global sau cu riscuri legate de adaptarea acestor resurse la condițiile pedoclimatice locale. Conform datelor oferite de FAO, în lume funcționează 1750 Bănci de Gene, ce respectă standardele internaționale FAO. România, până în prezent nu are nici o instituție acreditată, care să funcționeze după normele și standardele internaționale în vigoare. În Europa regăsim, în schimb, un număr mare de Bănci de Resurse Genetice Vegetale, specializate pe domenii.

Ținta strategică a unei asemenea inițiative este simplu de întrevăzut. Măsura are efecte pozitive directe, privind conservarea biodiversității, reziliența sectorului vegetal, digitalizarea și tranziția la o economie verde. Conservarea, menținerea, promovarea, multiplicarea de specii și cultivarea de populații locale vegetale, pretabile pentru sistemele de agricultură ecologică, rezistente la secetă, la atac de boli și dăunători și la alți factori de stres, pentru prevenirea fenomenelor de deșertificare și pentru conservarea biodiversității/agrobiodiversității sunt puncta strategice, care pot fi astfel atinse. Introducerea unui pachet specific în Măsura de Agro-mediu și climă (M10) pentru conservarea, promovarea, cultivarea speciilor și cultivarurilor populațiilor locale vegetale este una lesne de întreprins, ca și crearea unui Catalog Național Adaptat Schimbărilor Climatice (C.N.A.S.C.) cu specii, soiuri, populații locale vegetale, pretabile pentru sistemele de agricultură ecologică, și adaptate la schimbările climatice. **Beneficiarii** implementării acestui proiect vor fi **Banca de Resurse Genetice Vegetale Buzău și Banca de gene Suceava**.

Tipurile de investiții și cheltuieli eligibile pentru constituirea acestor bănci de gene pentru agricultură constau în:

-

Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare pentru explorarea, inventarierea, colectarea, cercetarea-dezvoltarea și conservarea resurselor fitogenetice;

-

Investiții în active necorporale pentru explorarea, inventarierea, colectarea, cercetarea-dezvoltarea și conservarea resurselor fitogenetice;

-

Investiții în dezvoltarea unei platforme digitale, care să permită dezvoltarea unei legături directe între infrastructura CDI, fermieri și universități, cu capacitatea de a permite schimburi complexe de informații, monitorizarea culturilor dezvoltate de fermieri și a culturilor experimentale dezvoltate de universități, cercetarea participativă;

-

Construcția principală propusă va fi o clădire de categoria A, în acord cu standardele internaționale în domeniu, care va respecta principiul „0 emisii de carbon”, dotată cu sursă proprie de energie regenerabilă capabilă să asigure o parte din consumul curent de energie, realizată structural și funcțional, astfel încât să asigure autonomia și rezistența necesară în condiții de dezastre naturale, formată din 3 corpuri, după cum urmează: Corp A – cu funcțiune administrativă și de extensie și transfer către fermieri și reprezentanți ai

mediului educațional (la nivelul acestora vor fi amplasate spații de birou, o sală de conferințe și săli adecvate pentru seminarii). Corp B – cu funcțiune de conservare și protejare resurse fitogenetice (la nivelul acestora vor fi amplasate în special 5 celule cu atmosferă controlată). Corp C – cu funcțiune de cercetare (la nivelul căruia vor fi operaționalizate și acreditate, în conformitate cu standardele în domeniu, 8 laboratoare specifice. **Srijinul financiar alocat pentru aceste investiții va fi de 100%, iar bugetul investiției este de 30 de milioane de euro (15 milioane de euro/proiect).**

REDUCEREA RISIPEI ALIMENTARE ȘI FINANȚAREA BĂNCILOR DE ALIMENTE

Reducerea risipei alimentare la nivel de ferme industriale, în unități de procesare industrială și mare distribuție, prin finanțare de bănci de alimente este fundamentată în programul de guvernare AUR de faptul că în România se risipesc anual 2,5 milioane de tone de alimente. Asta înseamnă că fiecare român aruncă la gunoi aproximativ 75 de kilograme de mâncare în fiecare an, în contextul în care peste 4 milioane de români au dificultăți în asigurarea hranei zilnice. Obiectivul constă în **reducerea risipei alimentare în zona fermelor industriale, a procesării industriale și a marii distribuții** prin Banca de alimente. Banca de alimente va prelua surplusul din sistemul industrial menționat, inclusiv cele pe cale să expire din rețeaua comercială și îl va distribui gratuit către beneficiarii în nevoie: case de copii, familii cu venituri modeste, centre de vârstnici, biserici, școli etc. Copiii și vârstnicii vor primi hrană sănătoasă, care se definește prin:

- amprentă ecologică (REZIDSCORE) scăzută;
- nivel antioxidant ridicat (ANTIOXIDSCORE);
- indice glicemic scăzut (GLICOSCORE);
- nivel nutrițional ridicat (NUTRISCORE), toate acestea constituind „scheme de calitate”.

Bugetul măsurii este de 50 milioane de euro (finanțăm 100 de proiecte, în valoare de max. 500.000 euro/proiect).

ROMÂNIA REDEVINE PROPRIETARĂ PE TERENURILE AGRICOLE, SILVICE, PE CURSURILE ȘI SUPRAFEȚELE DE APĂ

Consolidarea geostrategică a României la nivel funciar și al resurselor naturale strategice este prevăzută de programul AUR, pentru ca România să redevină proprietară pe terenurile agricole, silvice, pe suprafețele și cursurile de apă.

În acest scop, vom impune **realizarea unui moratoriu pe 2 ani a vânzării terenurilor agricole și silvice** conform Legii 17/2014), pentru realizarea unui inventar național al proprietății agricole, necesar pentru asigurarea siguranței naționale și europene, prin hrănirea populației pe durata crizelor actuale și viitoare, respectiv **stoparea fenomenului de speculație funciară (Land-grabbing și Green grabbing)** a unor fonduri speculative, fonduri de pensii și fonduri suverane ale unor țări terțe și a fermelor industriale, la cumpărarea de terenuri agricole în detrimentul agricultorilor români. **Vom armoniza legislația funciară din România cu cea europeană, pentru evitarea fenomenelor speculative.**

A doua măsură este **realizarea unui moratoriu pe 2 ani a concesiunii** către alte companii decât cele de stat a **cursurilor de apă pentru investiții hidroenergetice, a suprafețelor de apă și a investițiilor fotovoltaice și eoliene**, cu scopul realizării unui audit al impactului acestor investiții asupra producției de hrană și asupra siguranței naționale. Vom urmări **evitarea acțiunilor geostrategice terțe, dușmănoase României.**

A treia măsură constă în **transformarea ADS în agenție semi-publică / stat – parteneri privați**, pe modelul SAFER din Franța, pentru achiziția terenurilor agricole, silvice de la actualii proprietari din țări terțe (fonduri suverane din țări terțe, fonduri speculative etc).

Bugetul pentru realizarea acestor măsuri este de 100 de milioane de euro, iar fundamentarea lor este dată de realitatea că România nu are un sistem adecvat de administrare de unități agricole și agroalimentare eficiente economic, social și cultural. Din cele 23,8 milioane ha, cât reprezintă teritoriul României, suprafața agricolă utilizată în exploatarea agricole a fost la nivelul anului 2018 de 13,4 mil. ha (55,9%), din care 8,6 mil. ha reprezintă teren arabil (conform EUROSTAT). Din totalul suprafeței agricole, aproximativ 93,6% se află în proprietate privată, iar din totalul suprafeței arabile, circa 95% se află în proprietate privată.

VALORIFICAREA POTENȚIALULUI ECOLOGIC AL ROMÂNIEI

Valorificarea potențialului ecologic al României se va realiza prin **implementarea Planului European de Acțiune în Agricultură Ecologică**. Vom urmări în acest sens **facilitarea accesului la produsele alimentare românești BIO și distribuirea lor în mediul urban**. Vom acorda finanțări nerambursabile, totale sau parțiale pentru cooperative, asociații agricole și firmelor, pentru a asigura colectarea produselor agricole de la micii fermieri, precum ouă, lapte și carne, cu respectarea condițiilor sanitar-veterinare.

Obiectivul urmărit este **creșterea suprafețelor de teren utilizate în sistemul de agricultură ecologică (vegetal și animal) la 25%, în 2027 conform Planului Național de Acțiune în Agricultură Ecologică** (cu țintă predilectă pe pajiștile din zona montană și colinară) rezultat din armonizarea Planului European de Acțiune în Agricultură Ecologică). Fundamentăm acest obiectiv prin încurajarea producției ecologice în sectorul creșterii animalelor, prin conversia preponderentă a 4 milioane de ha de pajiști din zona montană și a unui milion de ha de pajiști din zona colinară și de câmpie (zone de sărătură, zone cu exces de umiditate, zone cu ariditate ridicată) la agricultura ecologică; asigurarea cu hrană ecologică preponderentă a sistemului public (școli, spitale etc.); introducerea unei scheme de calitate specifice zonelor de agromediu; condiționarea accesului fermelor/gospodăriilor, la măsuri de sprijin în zonele cu constrângeri naturale de certificare suprafețelor în agricultura ecologică, pentru transferul pe piață a produselor din aceste zone; condiționarea accesului fermelor/gospodăriilor la măsuri de sprijin în zonele cu constrângeri naturale de deținerea de animale, conform încărcăturii prevăzute în regulamentul european în domeniu.

Ca acțiuni concrete, vom acorda sprijin financiar pentru suprafețele cultivate în sistem ecologic, care vizează o țintă de 25% din suprafața agricolă a României până în 2027, prin conversia a 5 milioane de ha de pajiști preponderent din zonele montane și colinare la sistemul ecologic, a suprafețelor din zonele de agromediu și din zonele cu constrângeri specifice și naturale (suprafețe aferente măsurilor actuale M10, M11 și M13 din cadrul APIA). Susținem preponderent investițiile în ferme/gospodării ecologice, care integrează funcția de procesare, funcția agropedagogică, funcția agroturistică, precum și alte scheme de calitate.

Bugetul pentru susținerea acestor măsuri este rezultat din cumularea bugetului actual al măsurilor de agromediu M10 (agromediu), M11 (agricultura ecologică) și M13 (măsuri cu constrângeri economice și naturale), prin condiționarea accesului agricultorilor la aceste trei măsuri de finanțare de certificarea ecologică a suprafețelor deținute. Vom acorda finanțare nerambursabilă cooperativelor, asociațiilor agricole și firmelor, pentru a asigura colectarea produselor agricole (ouă, lapte și carne) de la țărani/fermieri (cu proprietăți de 0,3-50 ha), cu respectarea condițiilor sanitar-veterinare.

SPRIJIN DE LA BUGET PENTRU ORGANIZAREA ȚĂRANILOR ȘI FERMIERILOR

Guvernul AUR va întreprinde **măsuri de sprijin de la bugetul de stat, în vederea organizării anilor și fermierilor**, pentru a face față concurenței agricultorilor din țările vest-europene, care sunt pe un prag de dezvoltare net superior și pentru care este necesar un sistem comparabil.

Vom iniția fondarea prin lege a unei bănci agricole – „Banca Albina” – ca o bancă a agricultorilor, prin subvenție inițială a statului și împrumuturi cu garanții guvernamentale. Agricultorii vor prelua părți sociale

în Bancă, prin plăți anuale pe o perioadă de 5 ani (reținere din plățile compensatorii de la APIA, sau plăți efective anuale, pentru achiziția de pachete de acțiuni. Subvenția inițială a statului pentru crearea „Băncii Albina” va fi de 200 milioane de euro.

Vom iniția un pachet de sub-măsuri, în vederea constituirii unui pachet de protecție socială și intervenție în favoarea organizării structurilor de cooperare agricolă. Vom iniția, mai întâi, **o lege de armonizare a valorii pensiilor agricultorilor cu cea a pensiilor din zona urbană**, pentru meserii comparabile ca utilitate publică, a măsurilor de intervenție în PNS legată de crearea unui sistem de transmisibilitate a gospodăriilor/fermelor pentru cca 50.000-100.000 de familii/anual, vom finanța învățământul profesional agricol, prin Ministerul Agriculturii și Ministerul Educației, cu scopul formării de specialiști și manageri pentru gospodării/ferme.

Vom iniția legea de creare a **Camerelor agricole comunale, județene, naționale**, ca mecanism de reprezentare politică-administrativă a agricultorilor, cu rol în formarea profesională, pentru sprijin în transmiterea fermei, realizarea de studii de impact pe filieră, studii de fezabilitate economică/socială/culturală a fermei, sprijin pentru instalare acordat tinerilor agricultori și constituirea sistemului de „rentă viageră” pentru proprietarii agricoli, vom asigura prin lege transmisibilitatea fermei/gospodăriei, prin servicii de organizare de stagii de formare profesională agricolă, care vizează fermele și gospodăriile agricultorilor celibatari, din fermele preponderent de ovine/caprine și porcine. Vom iniția, pe de altă parte, legi pentru organizarea turismului profesional agricol, privind funcționarea structurilor de experți profesionali agricoli, de organizare a unei asociații naționale a agricultorilor-vânători, dar nu în scop sportiv, ci utilitar – pentru apărarea gospodăriilor/fermelor de atacul animalelor sălbatice, de pază și prevenire a braconajului etc.

Vom implica autoritățile locale în sprijinul agricultorilor, prin inițierea unei campanii de comunicare la nivelul primăriilor și a Consiliilor județene, cu scopul introducerii de hrană din scheme de calitate în sectorul public, pentru a atinge aceiași indicatori de rezultat ca în țările vest-europene și vom finanța funcționarea unui „observator al prețurilor pieței agroalimentare”, la nivelul federațiilor naționale de agricultori.

La nivel județean, vom acorda o importanță deosebită gestionării unei resurse primordiale pentru agricultură – apa. Vom adopta măsuri de investiții în gestiunea și protejarea resursei de apă (prin includerea sistemelor agrosilvice și silvo-pastorale, a soiurilor extratimpurii/extratârzii, tratamente cu substanțe antitranspirante, reducerea schemei de semănat la distanțe mai mici, includerea culturilor în amestec, a culturilor asociate și intercalate), care să vizeze un impact pozitiv pentru cel puțin 300.000 ferme și gospodării familiale, respectiv UAT-uri (unde se află pășuni comunale sau orășenești), preponderent din zona de câmpie.

La nivel european, vom finanța structuri de lobby pentru apărarea intereselor tuturor anilor și fermierilor. Vom promova inițiative legislative și administrative, pentru **definirea statutului juridic/fiscal al anului român, prin armonizarea legislației românești cu cea vest-europeană** (elaborarea statutului juridic și fiscal al anului va trebui să integreze funcțiile publice ale activității țărănești (funcția socială, culturală și ecologică, agroalimentară, agroturistică, agroeducațională, agropedagogică, agrosanitară etc.).

DEZVOLTAREA TURISMULUI CULTURAL SI ISTORIC

Atragem finanțări nerambursabile sau rambursabile, cu dobânzi subvenționate de stat, pentru turismul românesc și pentru investiții în facilități de agrement sau tratament. Sprijinim turismul românesc. Acordăm în continuare vouchere de vacanță și vom extinde practica acestora - voucherele de vacanță vor fi acordate și pentru sectorul privat, însă cu condiția limitării perioadelor de aplicare, prin excluderea perioadelor aglomerate, de sezon. Va fi făcută o distribuție a voucherelor de vacanțe în mod echilibrat pe cele 12 luni din an, în așa fel încât să se asigure o funcționare adecvată a unităților de cazare.

Vom dezvolta turismul istoric, prin finanțarea masivă a cercetărilor arheologice și istorice și a programelor de promovare a acestora. Vom reabilita printr-un plan național al Ministerului Culturii cetățile dacice, a castrele romane importante și reședințele voievodale, cetățile istorice și siturile medievale din România.

Implementăm Programul național „Săptămâna Istorică” pentru clasele I – XII, în cadrul căreia vor fi organizate excursii și tabere la obiective istorice, precum și alte activități de cunoaștere și înțelegere a istoriei naționale. Programul se va adresa și copiilor români de peste hotare. Măsura își propune să valorifice din punct de vedere turistic marile jaloane ale culturii și istoriei noastre, figurile istorice reprezentative, muzeele și casele memoriale. Vom investi în constituirea unor trasee culturale naționale („Traian în Dacia”, „Drumul întemeierii Moldovei”, „Descălecatul lui Negru Vodă” ș.a.), cât și europene, reprezentative pentru destinul unor români de seamă: „Drumul lui Brâncuși”; „Traseul European al lui Eminescu”, „Exilul lui Bălcescu”, „Pe urmele lui Eliade, Cioran, Ionesco” etc.

Vom bugeta UAT-uri, Muzeu, Instituții culturale diverse și ONG-uri de turism cultural și istoric, în sumă maximă de 100 milioane de euro, pentru granturi de până la 500.000 euro, pentru atingerea scopurilor de mai sus.

CAPITOLUL XIV: RENAȘTEREA SATULUI ROMÂNESC ȘI A GOSPODĂRIEI ȚĂRĂNEȘTI

Renașterea economică a satului românesc / Reînvierea industriilor tradiționale și a învățământului agricol / Refacerea infrastructurii critice din mediul rural Renașterea culturală a satului românesc, a patrimoniului său imaterial

RENAȘTEREA ECONOMICĂ A SATULUI ROMÂNESC

Obiectivul strategic al guvernului AUR în privința satului românesc este **declararea gospodăriei țărănești familiale (1-50 ha) ca obiectiv strategic național**, cu scopul de a asigura **suveranitatea alimentară a României la orizontul anului 2030**, prin procesare și distribuție de hrană din producția agricolă internă din scheme europene/naționale de calitate (R 1151) și formarea implicită a unei **clase de mijloc de 1 milion de familii țărănești**.

În ultimii 33 de ani au dispărut de pe piață 3,6 milioane de gospodării țărănești, din lipsa unor măsuri structurale întreprinse de statul român în sprijinul lor. Din numărul total de țărani/fermieri care mai solicită plăți directe europene, cei care exploatează suprafețe de până la 50 ha reprezintă 97,33% (794.471 fermieri), care gestionează 39,4% din suprafața solicitată la plată, respectiv 3,73 mil ha. Prin această măsură, serviciile gospodăriei țărănești devin recunoscute de către societate ca funcții publice de natură economică, socială culturală și ecologică. Este imperativă hrănirea populației cu hrană sănătoasă, din sistemul național de economie locală, preponderent din gospodăria țărănească, prin valorificarea pe plan local și național a produselor agroalimentare, prin intermediul **unei clase de mijloc de cca. 1 milion de gospodării familiale**, care trebuie **rentabilizate economic** (integrarea obligatorie a procesării materiilor prime agricole), **social** (prin funcția pedagogică, turistică, gastronomică, recreațională, etc.) și **ecologic**. Integrarea conceptului de **„arhitectură verde”** este unul dintre elementele de bază ale **propunerii Comisiei Europene pentru PAC post-2020**, în vederea atingerii unui nivel mai înalt de ambiție pentru climă și mediu, prin **crearea unei economii rurale românești circulare**, valorificând potențialul colinar și montan prin strategia europeană: de la fermă/gospodărie, la consumator, aplicând și strategia europeană pentru biodiversitate.

Se va introduce **hrană din scheme de calitate în sistemul public/privat, prin legalizarea bucătăriei țărănești ca Punct Gastronomic Local de Catering (PGLC)** (prin includerea unei anexe suplimentare la Ordinul 111 al ANSVSA), alături de funcția de baza agroalimentară turistică actuală a Punctului Gastronomic Local. Acesta din urmă va funcționa în vederea asigurării producției de hrană caldă în regim de PGL, producție de hrană caldă în regim de catering, cu distribuție în unități școlare, unități sanitare, unități militare, unități administrative teritoriale, unități din sistemul social, grupuri de consumatori, comenzi private cu asigurarea trasabilității distribuției hranei.

Beneficiari direcți vor fi peste 9.000 de gospodării țărănești (cel puțin o gospodărie în fiecare comună), înregistrate sanitar-veterinar ca PGLC, care vor procesa/distribui hrană caldă din scheme de calitate în sistemul public și privat. Ținte-consumatori pot fi cca. 5 milioane de consumatori din sistemul public și privat (5 milioane de meniuri/zi/3 euro/9-12 luni) creează o piață minimală de 4 miliarde de euro/an. Guvernul AUR va realiza investiții în PGLC în scheme de calitate (produse montane, ecologice, tradiționale, DOP, IGP) și va acorda **cheltuieli eligibile nerambursabile** (maxim 40.000 euro/proiect), pentru amenajarea și dotarea PGLC, precum și achiziția de mijloace de transport izoterme/frigorifice, de colectare a laptelui și de distribuție a hranei calde. Se va aloca un buget de 360 de milioane de euro.

Un set de cinci măsuri va fi de natură să faciliteze renașterea economică a satului românesc, prin prisma transformării acestuia într-un furnizor important pentru piață:

-

Facilitarea accesului la produsele alimentare românești BIO și distribuirea lor în mediul urban. Acordarea de finanțare nerambursabilă, total sau parțial, cooperativelor, asociațiilor agricole și firmelor pentru a asigura colectarea produselor agricole de la micii fermieri, precum ouă, lapte și carne, cu respectarea condițiilor sanitar-veterinare.

-

Acordarea de finanțare nerambursabilă, total sau parțial, pentru colectarea laptelui de la ani și distribuirea acestuia la nivel regional, astfel încât distanța maximă de parcurs până la primul centru de colectare să nu depășească 50 de kilometri.

-

Promovarea Punctelor Gastronomice Locale și implementarea unei Strategii naționale pentru Agropensiuni, care să includă un circuit complet de valorificare a produselor agricole.

-

Reînvierea și extinderea industriilor tradiționale românești de in, lână și cânepă ca materii prime pentru alte industrii.

-

Refacerea infrastructurii critice din mediul rural (irigațiile, amenajările funciare, drumurile, depozitele de legume și fructe); dezvoltarea componentelor principale ale infrastructurii rurale, care vor avea un impact direct asupra calității vieții; redeschiderea târgurilor pentru desfacerea mărfurilor locale.

Al doilea obiectiv strategic al guvernului AUR în privința satului românesc este **reîntoarcerea diasporei în satul de baștină**. Renașterea economică a satului românesc va fi posibilă și prin reindustrializarea acestuia,

aducând acasă din diaspora prin programe specifice cel puțin 1 milion de ani în floarea vârstei, apti de muncă, care să permită rentabilizarea fermei/gospodăriei familiale țărănești. Bugetul aferent obiectivului va fi unul adaptat din cel alocat politicii românești pentru diaspora, dar nu mai mic de 35%.

Pe de altă parte, Guvernul AUR va demara programul „Case la 1 leu”, pentru tineri din România și românii din diaspora care doresc să revină în Țară. Urmărim renașterea satului românesc inclusiv prin achiziția de către stat a gospodăriilor țărănești în stare de abandon și concesionarea acestora cu o valoare simbolică de 1 leu, pentru românii din diaspora care vor să se întoarcă în Țară și vor să se instaleze ca agricultori sau artizani, în satul românesc.

Criterii de selecție:

-

Investiții în gospodării țărănești autonome/semiautonome alimentare;

-

Investiții în gospodării țărănești care dezvoltă activități agro-culturale, agro-pedagogice, agroturistice etc.

-

Investiții în gospodării țărănești comerciale, cu funcție de procesare și vânzare directă de produse, din scheme de calitate;

-

Reorganizare de ferme de animale periurbane (condamnate la dispariție, datorită extinderii urbane), în gospodării țărănești legumicole/pomicole/viticole/floricole;

-

Păstrarea specificului arhitectonic local al gospodăriilor țărănești;

-

Protejarea elementelor de patrimoniu cultural și natural;

-

Producția de alimente cu amprenta agro-culturală identitară.

Pentru implementarea acestui proiect se va aloca un buget pe 10 ani, de 1 miliard de euro, de la Ministerul Dezvoltării. Se vor acorda credite cu dobândă subvenționată, de 2%. Eligibili pentru proiect sunt tineri de până în 40 de ani.

Prin acest program, se vor acorda de asemenea locuințe, stimulente financiare și asigurarea transportului pentru profesorii, preoții, medicii, asistenții medicali și polițiștii care doresc să lucreze și să se stabilească în mediul rural.

REÎNVIEREA INDUSTRIILOR TRADIȚIONALE ȘI A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI AGRICOL

Guvernul AUR va acorda investiții pentru realizarea de Centre artizanale, în vederea renașterii industriilor tradiționale rurale. Beneficiari vor fi 1.000 de gospodării țărănești, încurajate să facă investiții în centre artizanale de prelucrarea lânii, inului și cânepii, pentru acoperirea de cheltuieli eligibile nerambursabile

(construcție și amenajare de centre de prelucrare, într-un buget alocat de 100 milioane de euro – până la 100.000 euro/proiect).

Guvernul AUR va investi în renașterea învățământului agricol. Vom crea o direcție de intervenție în PNS de investiții, într-o rețea națională de Școli Profesionale Agricole în regim dual (altele decât cele 57 de licee agricole, din coordonarea MEC/MADR). Măsura este fundamentată de realitatea din România, care nu are un sistem de formare profesională capabil să producă șefi de gospodării/ferme/exploatații agricole, ci doar un sistem care produce angajați. La începutul anului 2019, numărul instituțiilor de învățământ secundar superior care școlarizau pe filiera tehnologică, profilul resurse naturale și protecția mediului a fost de 323 de instituții, din care 99 în mediul rural (27,8%), iar un număr de 24 (din care 20 în mediul rural) îl reprezentau școlile profesionale care școlarizează în profilul agricol (83,3%).

Obiectivul principal al guvernului AUR în domeniu este transformarea sistemului de învățământ agricol profesional în învățământ dual, care să producă absolvenți ca șefi de exploatații, cu o cifră de școlarizare coroborată cu numărul de fermieri/țărani care ies anual din sistem. Sistemul de formare profesională pe tot parcursul vieții va fi organizat de o Rețea națională, formată din Universități agricole și licee agricole. Se va înlocui actualul sistem de formare, bazat pe cursuri, cu un sistem de formare profesională bazat pe schimburi de experiență, prin acreditarea și finanțarea unei Rețele Naționale de ferme/gospodării care doresc să asigure această funcție.

Se va realiza un program de investiții privind finanțarea infrastructurii aferente liceelor agricole și a fermelor/gospodăriilor partenere în cadrul învățământului dual, respectiv finanțarea tutorilor din fermele partenere. Școlile vor fi coordonate profesional de către cele patru USAMV din Țară (București, Cluj Napoca, Timișoara și Iași). Bugetul alocat va fi de cca. 285 de milioane de euro (max. 500.000 euro/proiect).

REFACEREA INFRASTRUCTURII CRITICE DIN MEDIUL RURAL

Refacerea infrastructurii critice din mediul rural va fi o prioritate a guvernului AUR (irigațiile, amenajările funciare, drumurile, depozitele de legume și fructe), ca și dezvoltarea celorlalte componente ale infrastructurii rurale, cu impact asupra calității vieții. Vom redeschide, de asemenea, târgurile pentru desfacerea mărfurilor locale.

În irigații, amenajări funciare, drumuri agricole, drumuri/cărări/poteci de transhumanță, turism cultural și istoric, reamenajarea târgurilor/piețelor locale pentru desfacerea produselor agroalimentare și non-alimentare vom realiza un program de investiții de 1 miliard de euro anual, prin Ministerul Dezvoltării, alocând pentru fiecare proiect o valoare maximă nerambursabilă de 2 milioane de euro. Beneficiarii vor fi UAT-urile, Organizațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigații și Asociațiile de agricultori.

RENAȘTEREA CULTURALĂ A SATULUI ROMÂNESC, A PATRIMONIULUI SĂU IMATERIAL

Obiectivul guvernului AUR este renașterea socio-culturală a satului românesc, prin investiții în patrimoniul material și imaterial-cultural al satului și gospodăriei țărănești. Vom aplica sisteme noi de finanțare pentru gospodăria țărănească și promovarea patrimoniului imaterial al satului.

-

Finanțarea printr-o schemă de StartUp Nation pentru gospodării agro-culturale și agroturistice, în scopul conservării și valorificării patrimoniului material și imaterial-cultural, axate preponderent pe industriile tradiționale românești de in, lână și cânepă.

-

Crearea unui fenomen cultural românesc „HORA” prin valorificarea identității culturale tradiționale (produse culturale și servicii culturale), prin antreprenariat cultural/verde/digital, sub forma unei industrii tradiționale creative, promovată prin turism cultural.

-

Recunoașterea europeană a unei industrii culturale de tradiții creative, industrii gastronomice, a turismului cultural gastronomic tradițional, promovarea unei „gastro-diplomații”, după exemplele din Coreea de Sud/Peru.

-

Certificare de Sate-Muzeu în aer liber.

-

Inventarierea și promovarea eco-turistică a patrimoniului cultural imaterial din comunele montane, legată de activitățile agro-culturale (agricole și pastorale);

În materie de educație, guvernul AUR va finanța printr-o schemă de StartUp Nation gospodării pedagogice culturale, pentru reconectarea naturală cu gospodăria țărănească din satul românesc a 3 milioane de elevi și studenți, respectiv a familiilor acestora. Vor beneficia de măsură 2.000 de gospodării pedagogice culturale, cu un buget total alocat de 80 milioane de euro (40.000 euro/proiect).

Vom crea o măsură de intervenție în PNS, pentru investiții în gospodării țărănești care conservă și valorifică rase locale și populații/soiuri din resurse genetice locale, promovate ca produse SANTINELĂ Slow Food, Cartea Recordurilor Guinness Book, produse IGP, DOP, TSG; alimente Healthy, suplimente alimentare din farmacia populară țărănească, alimente funcționale, alimente sub forma de produse culturale (cu amprentă culturală locală). Produsele vizate sunt Bivolul, Porcul Mangalița, Porcul Bazna, Porcul Strei; Oaia Țurcană, Oaia Țigaie, Oaia Merinos, Oaia cu coarne-tirbușon (oaia valahă), Calul lipițan, Găina Gât-golaș de Transilvania, Bruna de Maramureș, soiurile de meri Poinic, Pătul, Domnesc etc. Beneficiari vor fi 3.000 de gospodării țărănești agro-culturale, cu un buget total de sprijin de 60 milioane de euro (20.000 euro/proiect).

O altă măsură de intervenție în PNS va consta în investiții în Comune Verzi („ecovillage”, eco-muzeu natural), cu scopul construirii identității culturale/naturale locale.

Vom declara activități eligibile pentru finanțare în gospodării: HUB-uri de gastronomie creativă (precum Master chefi/Vloggeri/Ambasadori gastronomici; Puncte de degustare, Food truck în locuri turistice (cetate, peșteri), Caravana gastronomică, din școală în școală; Universitatea de Vară a Gustului; Din bucătărie în bucătărie, la țară - România Eco Brunch, Concurs gastronomic interșcolar județean, Aplicație interactivă cu patrimoniul gastronomic și artizanal, Producători, produse gastronomice și artizanale, meșteri populari, Organizare de circuite turistice gastronomice pe bicicletă, pe jos, pe cal, în căruță), prin conectare cu Rețeaua Europeana Eurocheval și Eurovelo. În aceeași categorie se va înscrie organizarea de festivaluri tematice agroalimentare/artizanale (vizăm finanțarea în acest sens a 100 de comune). Încurajăm crearea de „monumente de produse gastronomice” (monumentul balmoșului, verzei, cepei, usturoiului, brânzei) la nivel județean, organizarea de festivaluri Food street gastronomic tradițional itinerant, **„Autostrada țărănească a turismului/transhumanței gastronomice”**. Beneficiarii acestui sprijin vor fi 2.800 de UAT-uri și 200 de ONG-uri culturale locale, cu un buget alocat măsurii de 150 milioane de euro (50.000 euro/proiect).

Guvernul AUR va întreprinde inițiative legislative și administrative, pentru renașterea culturală a satului românesc, a patrimoniului său imaterial:

-

Înscrierea hranei tradiționale țărănești în Inventarul Național al Patrimoniului Cultural Imaterial de la Ministrul Culturii și demararea procedurii de înscriere în UNESCO, prin asociere cu dosarul actual UNESCO înscris de către Franța.

-

Inițiative legislative pentru organizarea infrastructurii critice de implementare a strategiilor sectoriale agro-culturale, aferente celor două dosare UNESCO (crearea de complementarități socio-culturale între dosarele de transhumanță și calul lipițan, înscrise în UNESCO și dosarele înscrise în patrimoniul imaterial cultural național, precum oina și cultura fânului).

CAPITOLUL XV: PROTEJAREA IDENTITĂȚII ȘI A MEDIULUI NOSTRU NATURAL

„APĂRĂM FAMILIA NATURALĂ ȘI LUPTĂM ÎMPOTRIVA IDEOLOGIEI DE GEN, CURENTELOR WOKE ȘI CANCEL CULTURE”

Reperle noastre identitare: Neamul, Dumnezeu, Familia / Cultura e la fel de importantă ca Apărarea / Direcții de acțiune pentru revenirea la valorile naționale / Suveranitatea și cultura română în lume / Cultură și comunicare / Promovarea și protejarea patrimoniului istoric, cultural și național / Apărăm mediul înconjurător ca parte a Creației / Protejăm Delta, Marea și Muntele

REPERELE NOASTRE IDENTITARE: NEAMUL, DUMNEZEU, FAMILIA

În guvernarea AUR, identitatea noastră națională, tradițiile și limba română vor reprezenta liniile directoare ale instituțiilor de cultură, iar libertatea religioasă va rămâne garantată de stat.

Limba română reprezintă principalul element de identitate.

Reperle identitare ale doctrinei noastre sunt: Neamul, Dumnezeu, Familia, ierarhia competențelor profesionale, educația și recuperarea unității și demnității naționale, a fundamentelor țărănești ale societății, economiei și bunului simț.

Familia, înțeleasă ca uniunea liber consimțită dintre un bărbat și o femeie este fundamentul umanității. Ea se întemeiază din iubire și este iubire. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur spunea că familia este „Biserica de acasă”. Încă de la început, Dumnezeu a binecuvântat și a încurajat familia, poruncindu-le lui Adam și Evei: „Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul”. Familia este alcătuită între un bărbat și o femeie, care dau naștere la copii. Orice altceva în afara acestei unități sociale esențiale nu este familie. Celălalt mare rezervor al cunoștințelor omenești și agent al punerii lor în practică, alături de școală este familia. Familia este principalul depozitar al dreptului și singura cale sancționată divin de creștere a umanității, având ca instrument grija părintească și tradiția. În cadrul familiei, maternitatea va fi principala noastră preocupare, dimpreună cu suportul acordat întemeierii de noi familii.

Sănătatea familiei se observă în numărul de locuitori. Anul trecut s-au născut cei mai puțini români din istoria modernă a țării. În funcție de numărul de locuitori, o Țară poate avea atât o piață internă, cât și o armată puternică. Dacă piața internă este condiția dezvoltării economice, armata este garanția păcii. Familia

este, deci, stâlp al statului, al ordinii sociale, dar astăzi este supusă unei agresiuni fără precedent, nemaîntâlnită nici în epoca comunistă când, țărâtimea și familia erau considerate cele mai anticomuniste elemente, alături de clerici și intelectuali.

Acest program va fi corelat cu cea de-a șasea direcție strategică politică a AUR („Oprirea declinului demografic – încurajarea natalității și familiei”). Astfel, AUR va demara un program pe 20 de ani de refacere a natalității, prin politici urgente demografice și economice de suport, în special în ceea ce privește maternitatea, dar și încurajarea întemeierii de noi familii. Vom dezvolta politici educaționale, de consiliere gratuite și neintruzive, de suport pentru familie. Vom implementa politici de postfamiliale pentru tinerii care vor să-și continue studiile și să-și întemeieze o afacere. Nu în ultimul rând, guvernul AUR va încuraja întreprinderile familiale, în industrie, servicii, în agricultură.

Ideologia de gen este una dintre aspectele culturii anulării – „cancel culture”. Principala ei țintă este familia. „Cancel culture” se mai numește și „cultura anulării” pentru că este un fenomen antisocial, ținta ei finală fiind distrugerea societății și a civilizației, prin depopulare și destructurare simbolică.

Ordinea socială sub asaltul „culturii anulării” / „woke” / „progresiste” / „neomarxiste” se va micșora până la dispariție: prin descurajarea natalității familiilor indigene, impropriu numite „albe”, prin erodarea capacității de înțelegere dintre tineri, care nu mai știu dacă sunt fete sau băieți și nu mai știu să devină femei și bărbați, mame și tați, și, nu în ultimul rând, prin încurajarea golirii de români și intrarea în loc a unor populații de înlocuire. Ideologia de gen reduce omul la sex, și, mai mult, afirmă complet neștiințific că acesta poate fi schimbat la infinit, fiind o opțiune ideologică, personală. Cultura anulării este o ideologie care are ca scop transformarea omului într-un ființă care trăiește doar în prezent și guvernată prin FRICĂ. Progresismul este o ideologie care nu tolerează tradiția de niciun fel, nici credința, nici familia, femeia-mamă, copilăria, satul, natura – pe care o separă de umanitate, care urăște omul și-l slujește, pentru că frumosul este păstrat în toate aceste cadre.

Frica este distribuită centralizat prin inventarea constantă a unor dușmani existențiali, de la viruși la războaie, de la starea vremii – mereu aflată „în cod galben” pentru o simplă ploaie, la crize economice artificiale create uneori de birocrății de la Bruxelles – ne amintim de „criza energiei”, prin închiderea forțată a minelor și centralelor electrice, prin dereglementarea prețului acesteia și intrarea în scenă a „băieților deștepți” din energie etc. Scopul final al acestei frici este stabilirea definitivă a dictaturii. Mass media, într-un partizanat ideologic, contribuie activ la propagarea acestei ideologii mortale.

În fața acestor agresiuni, suntem chemați să apărăm familia. Prin ea, apărăm Neamul și ne apărăm credința în Dumnezeu. Este una dintre bătăliile noastre fundamentale. Este un moment critic. Dacă vrem să mai avem viitor, copiii noștri au nevoie să nu facem niciun pas înapoi, să purtăm și să câștigăm această luptă.

CULTURA E LA FEL DE IMPORTANTĂ CA APĂRAREA

AUR este conștient de rolul fundamental al culturii și de funcția acesteia în menținerea identității naționale. AUR consideră cultura tot atât de importantă ca apărarea, primul cer al fiind cel al spațiului simbolic. Promovarea culturii de înalt nivel pentru fiecare este în sine un prim pas important în protejarea societății de „cultura anulării”, de „progresism” și de ideologia de gen.

Suștinem și vom finanța instituții de cultură, proiecte, persoane care vor întări demnitatea națională, care vor pune în valoare prin creații culturale istoria românilor, literatura națională, valorile românești, încurajând totodată libertatea de creație de valoare universală.

Limba română constituie un element de bază al identității noastre naționale.

În plan intern, limba română va fi protejată prin reconsiderarea rolului școlii și al mass-media. Limba română își va recăpăta statutul de materie fundamentală în școală, dimpreună cu Abecedarul, Caligrafia,

Literatura și Gramatica. Posturile de radio-televiziune, teatrul vor fi încurajate să se exprime cât mai frumos și decent, pentru ridicarea maselor, nu pentru grobianizare și vulgaritate. Nu vom interzice, dar nu vom finanța asemenea proiecte.

CNA, din poliția gândirii va fi transformată în organism care, în colaborare cu Academia Română, va elabora ghiduri și recomandări pentru exprimarea corectă, estetic plăcută pentru jurnaliști, administrația locală și centrală, pentru ONG-uri cu activități cultural-educative, muzicieni, alți actori din spațiul public. După modelul altor state, se vor institui cote privind numărul de ore pe zi ale emisiunilor de muzică modernă, în limba română. „Romgleza” va fi descurajată în exprimarea publică, prin activități de publicitate și educație culturală de masă, prin normative speciale, acolo unde este posibil (în zona reclamelor, de pildă, a dicționarelor telefoanelor și computerelor etc.). Academia Română va fi încurajată să publice „Dicționarul limbii române” pe mai multe niveluri de competență lingvistică (academică, școlară, generalistă). „Dicționarul Limbii Române literare” va fi reperul limbii vorbite, și nu invers.

„Ziua Limbii Române”, „Ziua Culturii Române” și personalitățile reprezentative ale culturii și istoriei naționale vor fi marcate și tratate cu respectul cuvenit de către autoritățile locale și centrale, administrative și școlare. Școlile vor organiza excursii cu profil literar și istoric, iar turismul cultural va beneficia de programe speciale de suport: atât de pregătire a agenților de turism, cât și de tichete special destinate turismului cultural. Subvențiile și bugetele locale și centrale alocate unor sărbători fără miză culturală, sau unor activități care promovează analfabetismul cultural, vor fi redirecționate către adevăratele sărbători. Statul nu va mai susține spectacole, lucrări artistice care atacă fibra identitară a persoanei și a societății, care proferează scatologicul și atacă copilăria.

Limba română trebuie respectată ca limbă oficială pe întreg teritoriul. În prezent, ea are statut de limbă oficială și în Republica Moldova, provincia autonomă Voivodina, fiind limbă oficială și de lucru a Uniunii Europene (1/24) și a Uniunii Latine (1/6) și limbă liturgică în Sfântul Munte Athos (1/3). De asemenea, româna a deținut până de curând statutul oficial de limbă locală și regională în regiunile Cernăuți și Transcarpatică, din Ucraina. Un număr de circa 6 milioane de cetățeni români locuiesc peste hotare, iar peste 5 milioane de etnici români din comunitățile istorice sau persoane aparținând filonului lingvistic și cultural românesc locuiesc în diverse țări. În multe state străine există publicații de limbă română, posturi sau emisiuni radio și televizate în limba română: SUA, China, Vatican, Israel, Franța, Germania, Marea Britanie, Ucraina, Rusia, Austria, Italia, Spania și Canada.

Cea mai mare problemă o constituie statutul limbii române și situația drepturilor omului pentru românii din comunitățile istorice, din statele din jurul României, care fie nu recunosc pe români ca minoritate, fie nu le acordă drepturile cuvenite.

AUR consideră că româna, ca limbă oficială a României, trebuie protejată prin lege pentru o funcționare plenară în toate domeniile vieții sociale. În acest sens, vom propune completarea și perfecționarea cadrului legislativ național, astfel încât acesta să permită implementarea unor politici lingvistice cuprinzătoare pe plan intern și extern. De asemenea, AUR consideră necesară protejarea prin lege a dialectelor istorice ale limbii române comune: aromân, meglenoromân și istroromân și promovarea acestor dialecte în comunitățile dialectale românești din Balcani.

AUR pledează pentru înființarea, după modele de bună practică (cum sunt, bunăoară: Anglosfera, Organizația interguvernamentală a Francofoniei, Uniunea Lingvistică Olandeză, Comunitatea țărilor de limbă portugheză, Organizația arabă pentru educație, cultură și știință, Organizația internațională pentru cultura turcă, Organizația statelor ibero-americe), a unei Organizații interguvernamentale a Românofoniei, din care să facă parte, ca fondatoare, România și Republica Moldova și care să rămână deschisă aderării, cu

statut de membru deplin sau observator, oricărui alt stat sau regiuni în care o parte din populația istorică sau emergentă folosește limba română și dialectele ei istorice.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PENTRU REVENIREA LA VALORILE NAȚIONALE

În acest sens ne propunem direcții de acțiune precum:

-

Revenirea educației la valorile naționale și clasice, prin reinstaurarea disciplinei/disciplinelor în școală.

-

Eliminarea agendei progresiste din școli și universități.

-

Reconsiderarea rolului familiei în ceea ce privește educația copilului, renunțarea la învățământul obligatoriu de la 3 ani, conform programului educațional AUR „Cum arată astăzi școala, va arăta mâine Țara”

-

Introducerea disciplinei „Educația pentru viață” în ciclul secundar și dezvoltarea unor programe cu același titlu de suport pentru familie, de consiliere nupțială, prenatală și post-natală, psiho-pedagogică și de cuplu în cadrul policlinicilor și al Direcțiilor de protecție a Copilului.

-

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului se vor transforma în Direcția pentru Asistență Socială și Protecția Familiei, întrucât scopul acesteia este de a întări familiile așa încât acestea să se poată întreține și să își crească copiii, iar, în cazurile în care acest lucru nu se poate, copiii să fie reintegrați tot în familie, fie aceasta adoptivă.

-

Revenirea la normal a predării limbii române (literatura și gramatică), prin renunțarea la non-disciplinele care parazitează sistemul, în cadrul constelației materiilor de bază: istorie națională și universală, geografie națională și universală, limba latină, chimie, fizică, matematică.

-

Încurajarea tinerilor să ia contact cu cultura universală și națională prin demararea unor programe editoriale și artistice specifice: vor fi reluate, cu sprijin guvernamental „Biblioteca pentru tineret”, iar biletele la teatre și concerte pentru aceștia vor fi subvenționate, după o grilă ce va fi stabilită de ministerele relevante din domeniul educației și culturii.

-

Suținerea familiei, conform programului AUR – „Oprirea declinului demografic – încurajarea natalității și familiei”, printr-un program complex de natură culturală, educațională și economică, de revalorizare a familiei, maternității și copilăriei, de creștere a stimei de sine și de încurajare a rămânerii în Țară.

-

Interzicerea căsătoriilor între persoane de același sex, sprijinirea familiei tradiționale. Eliminarea din programa școlară a tuturor materialelor care promovează și încurajează curentul LGBTQ.

•

Revitalizarea Institutul Cultural Român și a Ministerului Culturii, prin dezvoltarea capacității acestora de susținere a operelor de cultură relevante: publicarea și republicarea marilor lucrări ale culturii române, a dicționarelor, atlaselor și enciclopediilor esențiale pentru definirea spațiului românesc în Țară și în străinătate, reluarea seriilor de lucrări fundamentale pentru cultura generală, a marilor traduceri, punerea în valoare a patrimoniului național arheologic și etno-folcloric, a tezaurului imaterial, conservarea acestuia, inclusiv prin colaborarea cu alte state interesate.

•

Dezvoltarea lectoratelor de limbă română prin Institutul Limbii Române, construirea de școli în diaspora și comunitățile istorice prin Departamentul pentru Românii de Pretutindeni și constituirea unei rețele de programe cultural-identitare prin ICR, prin Direcția Generală României din Afara Țării.

•

Apărarea și promovarea credinței creștine, atât în plan național, cât și în plan internațional, în special în regiunile istorice care au aparținut României (Timoc, Bugeac, Herța, Bucovina de Nord, Cadrilater) prin sprijinirea cu mijloace materiale și legale a clerului și a credincioșilor. Biserica este factor esențial al identității, iar în comunitățile istorice unde încă nu există școli în limba română, este singurul actor instituțional care prezervă limba română și neamul românesc.

SUVERANITATEA ȘI CULTURA ROMÂNĂ ÎN LUME: „DACOROMANICA”

Partidul AUR militează pentru **supremația suveranității statelor în arhitectura mondială.**

Cultura românească trebuie să se impună din nou în lume, iar identitatea românească să fie respectată la nivel național și internațional. Susținem artiștii români. Acordăm burse artiștilor premiați la nivel național și internațional. Cultura românească trebuie să se impună din nou în lume, iar identitatea românească să fie respectată pe toate meridianele.

Ambasadele, consulatele, universitățile institutele culturale și centrele comunitare, alături de viitoarele școli de limbă, cultură și civilizație românească din diaspora vor reprezenta baza politicii noastre naționale pentru păstrarea identității românești. Românii care vor alege să locuiască peste hotarele vor fi principalul liant între statul român și țările gazdă.

Suveranitatea națională aparține poporului român. Ea reprezintă un atribut inalienabil și indivizibil al națiunii române libere și al statului român independent. Suveranitatea de stat se exercită în raport cu alte state sau organisme internaționale.

Unele angajamente internaționale reprezintă o delegare de suveranitate, într-o măsură mai mare sau mai mică. Delegare, nu cedare, ca în prezent, când aproape orice relație internațională nu se mai face pe seama intereselor naționale. Suveranitatea rămâne atributul statului român, actul delegării fiind garantat de către tratate, după caz. Uniunea Europeană este un complex de tratate, din care România face parte, cel mai puternic dimpreună cu NATO. Uniunea trebuie să fie un instrument, inclusiv în mâna elitelor guvernante românești, nu un scop în sine, o proprietate a unei birocrății nelegitime, care nu dă socoteală nimănui – așa numita „eurocrație”.

Uniunea Europeană trebuie să fie un instrument pentru întărirea Țării, inclusiv prin delegarea parțială de suveranitate, nu cedare, ca urmare a intrării într-o relație de interdependență a României cu celelalte state membre. Mai precis, Uniunea Europeană ar trebui să reprezinte un transfer de putere dinspre statele puternice spre statele mai slabe, ca România, pentru întărirea securității lor societale, a creșterii prosperității și a capabilității lor instituționale. Iar dinspre statele mai slabe, ca România, spre cele mai puternice, UE ar trebui să fie un cadru de stabilire a unei interdependențe mutual acceptabile, care să nu permită reparația relațiilor coloniale, așa cum au fost încercările germane din anii '40 ai secolului XX, sau cele sovietice ulterioare.

AUR militează pentru o Uniune Europeană a națiunilor suverane și respinge ideea unui suprastat federal, de genul „Statele Unite ale Europei”, promovată de anumite instituții birocratice și cercuri plutocratice. Constituția României, ca lege fundamentală a statului, trebuie să aibă preeminență în raport cu reglementările europene și cu cele ale altor organizații internaționale, de genul Organizației Mondiale a Sănătății. Ne opunem oricărei încercări de anulare a supremației Constituției României, element de suveranitate fundamental al națiunii române și al României. Ordinea internațională poate avea la bază doar existența statelor naționale suverane care cooperează ca parteneri egali, în interes reciproc. Suveranitatea înseamnă libera manifestare a identității. Suveranitatea se apără politic și se construiește prin cultură. România nu poate fi o țară puternică fără o cultură pe măsură. Iar o cultură este mai puternică, cu cât are valoare mai mare în plan universal.

În același timp, universalitatea culturii are ca punct de plecare fondul cultural național – aceasta este premisa politicilor noastre în domeniul culturii. Numai o cultură națională eliberată de prejudecăți ideologice poate aspira la universal. Cultura reprezintă ansamblul modelelor, instrumentelor, prin care o societate construiește răspunsuri la provocările realității la un moment dat. De aici rezultă că tradiția este o componentă importantă a bagajului cultural, ca și răspunsurile „moderne” și modernizatoare. Păstrarea numitorului comun între tradiție și modernitate o numim identitate, și aceasta este un alt obiectiv important al politicilor în domeniul culturii.

În prezent, cultura este Cenușăreasa politicii. Analfabetismul cultural, inclusiv la nivelul elitelor este o normă. Ministerul Culturii a fost un deceniu controlat direct de Budapesta, prin intermediul UDMR, formațiune care nu recunoaște un element esențial al identității românești: Marea Unire. În ultimii 10 ani, România a acordat un buget de circa 0,9% în medie, pe an Culturii, în timp ce bugetul Ungariei pentru cultură a crescut de la 1,9% la 3% în același interval. De fapt, din 2018 bugetul Ministerului Culturii a scăzut permanent, de la 0,5% din PIB la 0,39% în 2021, fiind cea mai mică sumă din UE.

Ministerul Culturii va fi regândit ca principal apărător și promotor al patrimoniului național, atât în plan intern cât și în plan internațional, cooperând în acest sens cu ICR și MAE. Cu ajutorul editurilor și al altor structuri, Ministerul Culturii își va relua rolul de promotor al culturii pe cele două niveluri: al culturii de masă și al excelenței. Ministerul înțelege că rostul culturii este acela de liant al societății, fără de care nu putem avea stat funcțional și nici identitate personală. Cultura pentru toți, Cultura pentru tineret, atlasele și enciclopediile, atât cele tipărite, cât și cele digitalizate, vor fi direcții de acțiune de bază. La acestea adăugăm popularizarea unor autori, opere și evenimente axiale: de la Cantemir la Eminescu, de la Pârvan la Nichita Stănescu, de la Epoca Voievodală la perioada interbelică etc.

Cercetările arheologice și etnografice vor fi resuscitate, prin programe multianuale și transfrontaliere, așa încât adevărul istoric și sentimentul demnității naționale să devină bază a coeziunii naționale, a strategiei de apărare și politicii externe, inclusiv prin contracararea acțiunilor revizioniste derulate în prezent pe teritoriul românesc și pentru reintegrarea activă a României, în ansamblul culturii universale.

Patrimoniul național va fi digitalizat și pus la dispoziția întregii lumi, sub denumirea de „Dacoromanica”.

Nu în ultimul rând, Ministerul Culturii, în colaborare cu prefecturile, va opri procesul de destructurare simbolică a spațiului național public și va începe procesul de inventariere, reconstituire conservare și promovare a întregului patrimoniu național, după un program pe termen lung. Vânzarea și retrocedările către interesele iredentiste ale bunurilor de patrimoniu vor înceta și, în colaborare cu Justiția, se vor reconsidera toate actele încheiate până în prezent. Vom iniția un proces legislativ, prin care România nu va mai retroceda sub nicio formă către interese anti-naționale elemente de patrimoniu, iar cele care s-au făcut prin încălcarea Tratatului de pace de la Versailles, a legislației optanților și al Tratatului de pace de la Paris din 1947 vor fi considerate nule de facto, pentru care cei responsabili vor trebui să răspundă.

O atenție sporită va fi acordată muzeelor naționale și județene, pentru creșterea gradului lor de cuprindere și protecție a patrimoniului și a facilitării accesului vizitatorilor, modernizarea condițiilor de expunere, așa încât valorile inestimabile ale culturii române și universale să intre mai ușor în conștiința publică. Școlile de artă și casele de cultură pentru copii – care au un rol esențial în educație, vor fi revitalizate, precum și căminele culturale de la țară.

La rândul ei, Biserica Ortodoxă Română, împreună cu bisericile surori, are rolul fundamental de structurare sufletească a societății ca și comunitate de destin, cu conștiința tăriei sale sufletești întemeiată dincolo de lucrurile care se văd.

Un rol semnificativ în domeniul culturii îl are Ministerul de Externe care, prin componentele de diplomație culturală și de promovare ale bunelor relații cu alte state, legătura cu diaspora și comunitățile istorice, operează direct cu cultura. Pe de altă parte, strategia de promovare a politicii externe este și ea cultură, instrument de gestionare a evenimente internaționale din care România este interesată.

Există totodată o componentă importantă turistică a culturii, în sensul că deplasările pe care le facem în afara locuinței presupun contactul cu semnificații complexe, de natură geografică, istorică, culinară, etnografică, nu doar cu informații legate de prețul cazării, disponibilitatea de hrănire, de transport și distracție. Dimensiunea turistică a culturii se distribuie pe mai multe structuri: turism propriu-zis, agricultură, mediu, cultură și educație.

Institutul Cultural Român, Institutul Limbii Române, Departamentul pentru Românii din Afara au un rol esențial în prezervarea și promovarea identității românești în lume.

Institutul Cultural Român este principalul instrument de diplomație culturală al Țării. Acesta are o misiune dublă, conform legii, de a promova cultura română și de a proteja identitatea acolo unde avem comunități. În momentul de față ICR este aproape complet disfuncțional, prin transformarea lui într-o anexă de facto a regimului, în care sinecuriștii sufocă activitatea profesională. ICR trebuie să își recapete statutul și prestigiul, prin depolitizare, decuplarea de agende exterioare precum ale MAE și SIE și să fie valorizat într-un concept de subordonare parlamentară care să îi redea funcționalitatea, către o comisie mixtă – externe, cultură, educație români de pretutindeni, cetățenie, economie, muncă și finanțe, alcătuită neapărat din oameni competenți în domeniul respectiv.

Cu sprijinul MAE, ICR va deschide reprezentanțe în toate statele unde există comunități românești și extensii ale reprezentanțelor, așa încât aglomerările românești să fie direct deservite. Acestea vor menține o relație vie cu diaspora istorică, diaspora recentă de muncă și cu comunitățile istorice, încurajând marile minți științifice și culturale să intre în dialog cu Țara, prin acțiuni culturale. Totodată, avem în vedere dezvoltarea sistemului de burse de cercetare și artistice pe direcții strategice de acțiune culturală. ICR va colabora îndeaproape cu parohiile din comunități și diaspora pentru dezvoltarea de programe destinate protejării și promovării identității românești.

Apreciem că se impune reînființarea „Institutului Hurmuzachi”, care a avut un rol de neînlocuit în familiarizarea bursierilor din comunitățile istorice cu civilizația și realitățile societății românești. Funcționarea o vedem în cadrul unui Departament care îi înțelege rostul și semnificația – în viitorul Departament pentru Românii din Afara .

Departamentul pentru Românii din Afara trebuie complet reconfigurat, așa încât să fie populat cu persoane competente, cu cunoștințe privind diaspora și comunitățile istorice, statele de reședință, dar mai ales cu empatie pentru românii care trăiesc în afara Țării , și condus de persoane de mare probitate, care nu vor risipi banul public. Funcția de importanță strategică a Departamentului va fi în tandem cu aceea a ICR. Pe lângă protejarea identității și promovarea culturii române, avem în vedere transformarea comunităților istorice în punte geopolitică a României în relația cu statele de reședință și cu marile puteri, România fiind singurul stat din Europa înconjurat de o aură a propriilor comunități, și singurul care își ignoră cu îndărătnicie rolul de a le proteja, necum de a le vectoriza geopolitic în beneficiul românilor.

Concret, diviziunea muncii între aceste structuri va fi următoarea: Departamentul pentru Românii din Afara se va ocupa în special de dimensiunea logistică a diasporei și comunităților istorice, de infrastructura fizică, derulând mari proiecte de acest tip, inclusiv de bursele de studiu în colaborare cu Ministerul Educației, după norme care să certifice și să încurajeze identitatea românească, nu traficul cu aceasta. ICR va proiecta puterea simbolică a Țării prin proiecte „soft power”, culturale, complexe: artistice, educaționale, istorice, de cercetare etc. Institutul Limbii Române va susține lectoratele de limbă română din afară, în timp ce Institutul Hurmuzachi se va ocupa de însușirea limbii române și a acomodării cu societatea românească a bursierilor statului român. Aceste instituții vor colabora cu structurile centrale din Ministerul Economiei și ale Muncii, din Externe, cu Autoritatea pentru Cetățenie, așa încât etnicii români din comunitățile istorice să capete rapid cetățenia română, iar cei din diaspora să aibă, după nevoie, dublă cetățenie.

Apărarea și serviciile de informații își vor reconfigura strategiile așa încât să includă sub umbrela lor importanța diasporei și a comunităților istorice, a căror identitate trebuie protejată, nu traficată.

CULTURĂ ȘI COMUNICARE

Cultura trebuie să aibă un rol bine definit în cadrul fiecărui minister. De aceea ar fi de urmărit creșterea ponderii sectorului cultural și a industriilor creative, prin asigurarea unui management bazat pe performanță în toate instituțiile culturale finanțate de stat și crearea condițiilor pentru dezvoltarea antreprenorială a culturii și a industriilor culturale.

De aceea vom acorda o atenție specială departamentelor culturale din cadrul fiecărei ambasade, secției de relații externe din cadrul Ministerului Culturii, secției care se ocupă de imaginea publică a Ministerului, secției care se ocupă de reprezentarea României în cadrul Târgurilor de carte, de turism sau a celor axate pe alte evenimente punctuale (axate pe acele evenimente externe care sunt foarte mediatizate și care atrag o mare masă de virtuali receptori).

Pe lângă acestea, considerăm că se impune asigurarea unei comunicări eficiente pe plan intern și extern, coordonarea mesajelor și acțiunilor în acest sens.

Obiectivele specifice de comunicare vor fi:

1.

Crearea sistemului de informare și comunicare internă, prin dezvoltarea politicii de comunicare în cadrul Ministerului Culturii (care trebuie să poarte și titulatura de Identitate Națională)

2.

Efficientizarea comunicării cu mass-media, prin consolidarea relațiilor cu mass-media și organizarea săptămânală (cel puțin) de conferințe de presă, transmise și în social-media.

3.

Dezvoltarea metodelor on-line de comunicare externă, modernizarea continuă a paginii web a evenimentelor, permanenta lor actualizare, plasarea comunicării în cele mai variate aspect ale socializării media .

5.

Monitorizarea mass-media privind activitatea culturală, prin monitorizarea presei scrise și vorbite, precum și promovarea materialelor jurnalistice.

6.

Digitalizarea patrimoniului național cultural și punerea acestuia la îndemâna tuturor, prin aplicații informatice destinate telefoanelor inteligente, a bibliotecilor, arhivelor, enciclopediilor digitale.

7.

De asemenea trebuie pus accentul pe particularizarea contribuției românești în concertul cultural European, în special, și în cel mondial, în general, iar aici rolul cel mai greu revine ambasadelor și filialelor ICR.

8.

Pe de altă parte organizarea unei largi baze de selecție a talentelor culturale, prin organizarea de concursuri și manifestări culturale adresate tineretului din mediul preuniversitar și universitar și propagarea coerentă și sistematică a acestui tip de mesaj în Țară și străinătate.

9.

Nu în ultimul rând, AUR va revitaliza relația instituțiilor publice cu asociațiile profesionale din domeniul culturii (literatură, muzică, arte plastice, arhitectură, folclor, industrii creative), cu organizațiile neguvernamentale pentru promovarea culturii și științei românești în străinătate.

PROTEJAREA ȘI PROMOVAREA PATRIMONIULUI ISTORIC, CULTURAL ȘI NAȚIONAL

Partidul AUR promovează patrimoniul istoric, cultural și național prin intermediul filmelor românești, festivalurilor, taberelor, concursurilor și artiștilor români de mare prestigiu, precum și prin colaborarea cu studiouri cinematografice din străinătate. Promovăm, de asemenea, elementele identității naționale și încurajăm tinerii să le însușească prin intermediul unor metode moderne și atractive, inclusiv digitale.

Mihai Eminescu scria: „Activitatea politică, militară, diplomatică a unui popor se cristalizează împrejurul unor tradiții statornice” (XIII, 153). Cu alte cuvinte, patrimoniul național este de primă importanță strategică iar guvernarea AUR, în deplin acord cu gândirea eminesciană îl va trata ca atare.

Patrimoniul cultural național este, conform legii: arhitectural/construit, arheologic, mobil, imaterial. Patrimoniul este punctul de plecare al identității și punctul focal al politicilor culturale, educaționale. Guvernul recunoaște că patrimoniul are importanță strategică, chiar dacă manifestă un cras dezinteres pentru cultura națională. Orientarea noastră în spațiu este posibilă funcție de acuitatea reprezentărilor asupra acestuia. Și cele mai importante elemente din spațiu au, de multe ori, valoare de patrimoniu. Patrimoniul înseamnă puterea culturii și este parte a moștenirii noastre istorice. De aceea, patrimoniul are o componentă majoră etno-istorică. În raport cu acesta datoria noastră este în primul rând aceea de recunoaștere a valorii prin acțiuni de conservare și promovare.

Principala acțiune de conservare rezidă în acțiunile de protejare față de furt și înstrăinare. AUR prevede pentru aceasta introducerea unor pedepse de la 5 la 15 ani cu închisoarea, ca și în cazul distrugerilor.

Patrimoniul național material și imaterial va fi conservat și promovat, în Țară și în străinătate, printr-o serie de acțiuni și structuri precum:

-

Reconfigurarea principalelor instituții responsabile: Ministerul Culturii și Institutul Cultural Român, așa încât acestea să își îndeplinească misiunea pentru care au fost create, împreună cu rețeaua de muzee și universități.

-

Reașezarea educației și școlii așa încât valoarea patrimonială să fie parte a personalității tânărului. Acest proces presupune acordarea rolului care se cuvine disciplinelor clasice - istoriei naționale și universale, geografiei, limbii și literaturii române, limbii latine, matematicii, chimiei a locului care li se cuvine și scoaterea din școală a intereselor corectitudinii politice de tip ong-ist.

-

Ministerul de Externe și structurile de informații și de apărare, Ministerul de Interne, vor funcționa prin raportare la axa valorilor naționale. Ministerul de externe va ține neapărat seama de ființa consângenilor din jurul frontierelor – ca extensie etnică a societății românești, pe care o va încadra în ansamblul politicilor de protejare și proiecție a puterii românești în lume. Astfel, MAE va relua discuția problemei bunurilor culturale românești sau care au tangență cu cultura română, care actualmente se afla în administrația altor state (Fundăția Gojdu, Castelul de la Balcic, Institutul Român de la Saranda) – înființarea de Centre Culturale Românești în cadrul respectivelor arii Culturale.

-

Organizarea, în cadrul Ministerului de Externe a unui oficiu de turism care să se ocupe exclusiv de excursii și documentare din și înspre comunitățile de români, mai ales din proximitatea României (Peninsula Balcanică, Ucraina și Republica Moldova).

-

Crearea unor evenimente cu caracter permanent, în cadrul ambasadelor și a consulatelor României, a unor mici insule comerciale care să promoveze exclusiv produsele meșteșugărești românești.

-

Configurarea unor departamente de politici economice naționale în cadrul fiecărui minister, care să țină cont de doctrinele economice și de preocupările interne, de profilul cultural regional național.

-

Recuperarea caracterului autentic al artei bisericesti prin promovarea artei bizantine-studii universitare și implementarea proiectelor de construcții de noi lăcașuri de cult, restaurarea monumentelor istorice în acord cu arhitectura și arta murală bizantină și românească, în România, în comunitățile istorice și diaspora.

-

Dezvoltarea dimensiunii de patrimoniu a turismului: turismul cultural, parte a economiei turismului, așa cum practică cu succes statele vecine. Astfel, Avem în vedere creșterea numărului de trasee tematice culturale (prin documentare, proiectare, înregistrare, amenajare turistică și exploatare a acestora).

-

Continuarea unor inițiative precum Trasee culturale (INP) Trasee memoriale (INP). Creșterea numărului de Trasee Verzi, de pildă extinderea acestora la itinerarii literare inspirate de operele unor mari scriitori. Nu în ultimul rând, ne propunem creșterea vizibilității patrimoniului și promovării turistice inclusiv prin finanțarea tururilor virtuale/bazate pe tehnologii emergente/elemente de XR (elemente de realitate virtuală și augmentată combinate sau orice tip de altă realitate alternativă).

-

Întărirea Oficiului pentru Patrimoniu/monumente istorice, astfel încât marele proiecte arheologice majore să fie repornite.

-

Reorientarea posturilor publice de radio-televiziune ca mijloace de promovare al interesului național prin cultură, educație și unitate socială și încurajarea posturilor private de Radio și TV privind promovarea valorilor culturale.

-

Construcția, în Capitală, în 4 ani, a unei săli de spectacol multifuncționale, la nivel internațional.

APĂRĂM MEDIUL ÎNCONJURĂTOR CA PARTE A CREAȚIEI

Partidul AUR consideră esențială adoptarea și aplicarea fermă a unei legislații care să includă protecția mediului în procesul de luare a deciziilor economice și sociale, în conformitate cu interesele naționale. Considerăm mediul înconjurător parte a Creației, în interdependență cu viața omului, nu în opoziție cu ea.

Mediul natural este parte a identității unui popor și, pe un plan mai larg, al specificului nostru european. AUR nu consideră politicile de mediu apanajul exclusiv al ideologiilor de stânga, ia notă că acte normative elaborate în cancelarii străine se aplică fără discernământ în România, cât și că acestea sunt deasupra Legii Fundamentale. Ecologia nu trebuie să devină instrument de manevrare a societății de către interese exterioare și nici de demolare al economiei naționale. Considerăm că impunerea așa numitei „politici verzi” („Green Deal”) este parte a unui dictat, aceasta fiind expresia unei noi plăgi a gândirii sociale. Aceasta denaturează legătura dintre activitatea economică și schimbările climatice, și, în contradicție cu o serie întregă de cercetări științifice, funcționează ca un totem ideologic.

Se dorește dărâmarea tuturor coșurilor de fum, de la marile centrale electrice până la hornul, de pe casa românului. Minți înfierbântate din casta eurocraților au socotit precis, în tone, amprenta de carbon a animalelor domestice și a ființei umane și recomandă cetățenilor europeni să devină vegani și să facă mai puțini copii. AUR privește aceste abordări halucinante drept mitologie politică nocivă, iar ca est-europeni am mai trăit astfel de experimente sociale, când purtau alt nume. Poluarea cea mai mare este pe alte meridiane, nu în Europa. Iar din Europa, cel mai mult poluează țările dezvoltate, nu România.

După ce a fost dezindustrializată, România a devenit a doua cea mai puțin poluantă țară de pe continent, după Suedia. Cu toate acestea, ni se cere să plătim pentru ce fac alții, la un preț în legătură cu care nu am fost întrebați. În PNRR, planul care hotărăște soarta României în următoarele decenii, problemele de mediu au fost doar enumerate, fără soluții și surse de finanțare ale acestora. Este o înșiruire de intenții bune și idei proaste, pe seama sacrificiului unei întregi generații.

Noi, cei din AUR suntem singurul partid care privește mediul înconjurător ca parte a Creației, în strânsă legătură cu viața omului și nu în conflict cu ea. Din această perspectivă dorim ocrotirea mediului și folosirea sustenabilă a resurselor naturale. Armonia cu natura face parte din fibra intimă a românului, laolaltă cu buna

așezare a rânduielilor vieții. Acestea sunt valori conservatoare, pe care AUR și le asumă. Astfel, una dintre misiunile noastre este tocmai extinderea viziunii suveraniste la politicile de mediu și adaptarea lor la nevoile generațiilor prezente și viitoare. AUR consideră că România are probleme de mediu legate de practici industriale învechite sau corupte, de insuficient structurata politică de tratare a deșeurilor, de importurile acestora din Vest etc. Politicile de mediu vor fi reglementate și gestionate împreună cu Academia Română și alte instituții de cercetare de prestigiu, pe baza unui plan pe termen mediu și lung, precum și prin implicarea Ministerului Justiției, a Ministerului de Interne și a celui de Externe, acolo unde se impune.

PROTEJĂM DELTA, MAREA ȘI MUNTELE

Partidul AUR a enunțat că „prin toate măsurile legislative necesare la nivel național, regional și internațional, protejăm și conservăm Rezervația Biosferei Delta Dunării. Trebuie să apărăm această lume aparte a Deltei, la fel ca și civilizația Muntelui, din Munții Carpați, cu toate elementele sale”.

Provocările guvernării teritoriului Deltei Dunării pe termen scurt, mediu și lung sunt, de la probleme generale, la altele punctuale, după cum urmează.

Probleme generale:

-

Capturarea Deltei de către interesele politice și economice cvasi-mafiote. Aceasta este prima cauză a sărăciei extinse, care a cuprins una dintre cele mai frumoase locuri din Europa.

-

Decuplarea Dunării de economia națională. Dezindustrializarea a afectat masiv întreprinderile de prelucrare a peștelui din Deltă, acestea nefiind reconstruite. Datorită braconajului și a erodării ecologiei zonei, a legislației care împiedică o viață economică normală a comunităților locale, pescuitul, în prezent, nu asigură acestora cele necesare traiului.

-

Dezindustrializarea nu a fost compensată de alte tipuri de activități economice, turismul fiind insuficient dezvoltat.

-

Incoerența legislativă (privind subvențiile pentru locuitori, planul urbanistic etc.), politizarea ARBDD, lipsa finanțării pentru turism sustenabil.

-

Oportunități reduse educaționale, de îngrijire medicală, transport.

-

Lipsa oportunităților de angajare și a activităților economice durabile.

-

Lipsa unei strategii integrate economice, turistice, culturale, de mediu.

-

Restricții și formalități excesive pentru practicile de pescuit, fractura dintre Delta și economia regională/națională

-

Lipsa apei potabile și a unui sistem de canalizare în majoritatea localităților.

-

Lipsa asistenței medicale și a accesului la medicamente necesare.

-

Dificultăți în aprovizionarea cu alimente și articole esențiale în anumite sate.

-

Înmulțirea necontrolată a unor specii, mai ales a celor invazive (ex: șacalii).

Aceste probleme au un impact semnificativ asupra sănătății și calității vieții locuitorilor din Delta Dunării. Lipsa apei curate și a unui sistem de canalizare prezintă riscuri pentru sănătatea populației. În plus, absența asistenței medicale și a accesului la medicamente este tot mai extinsă.

Sărăcia reprezintă o problemă majoră în Delta Dunării, iar lipsa oportunităților de angajare și a activităților economice durabile agravează situația. Restricțiile și formalitățile excesive privind practicile de pescuit afectează posibilitățile de generare de venituri pentru locuitori. Toate aspectele enumerate mai sus contribuie la stagnarea economică și dependența populației de ajutor social și alocații.

Probleme punctuale:

-

Incluziunea socială, în special a tinerilor și femeilor. Femeile și tinerii sunt afectați în mod particular de aceste probleme. Forța de muncă feminină este subutilizată, iar tinerii se confruntă cu dificultăți în găsirea unui loc de muncă și integrarea pe piața muncii și pe piața socială. Acest lucru duce la depopulare, deoarece tinerii migrează către orașe și alte zone ale țării, sau în afara țării, în căutarea unor oportunități mai bune. În general, județul Tulcea are printre cele mai mari rate ale sărăciei din țară, ca urmare a lipsei oportunităților economice locale.

-

În materie de mediu, gestionarea deșeurilor este o provocare majoră, iar curățenia nu este respectată de către turiști, din lipsa punctelor de colectare a deșeurilor.

-

Braconajul a rămas o povară pentru Delta. Odată cu suprareglementarea Deltei și ruperea ei de restul economiei naționale, acesta a luat o amploare deosebită.

-

Ambarcațiunile care circulă cu viteză mare pe canalele Dunării și încalcă legislația privind viteza de deplasare.

-

Impactul schimbărilor climatice asupra ecosistemului.

-

Îndiguirile și colmatarea canalelor au avut un impact negativ asupra florei și faunei din zonă.

-

Controlul înmulțirii șacalilor și a altor specii.

Delta Dunării se confruntă cu provocări de mediu precum eroziunea și pierderea terenurilor, care amenință stabilitatea și biodiversitatea regiunii. Poluarea și practicile inadecvate de gestionare a deșeurilor contribuie la degradarea ecosistemului. În plus, schimbările climatice reprezintă riscuri pentru ecosistemul fragil al Deltei, afectând atât fauna sălbatică, cât și mijloacele de subsistență ale oamenilor.

În materie de turism în Deltă, se relevă legislația incoerentă în domeniu, infrastructura și promovarea limitată, lipsa opțiunilor diversificate de cazare și facilități turistice. Delta Dunării are un potențial turistic semnificativ, datorită ecosistemului și biodiversității sale unice. Cu toate acestea, zona se confruntă cu subdezvoltarea în ceea ce privește infrastructura și promovarea pentru atragerea turiștilor.

În materie de educație, Delta înregistrează un acces limitat la educație de calitate. Lipsa infrastructurii și a resurselor educaționale specifice dezvoltării copiilor, pentru a fi pregătiți să respecte mediul și să trăiască prosper, ratele ridicate de abandon școlar sunt numai câteva din tarele sistemului de învățământ din zonă. Mai mult, ratele ridicate de abandon școlar perpetuează ciclul de realizare educațională limitată.

Patrimoniul cultural bogat al Deltei ridică și el numeroase provocări, privind păstrarea și promovarea. Potențialul pentru dezvoltarea turismului cultural nu e valorificat pe măsura sa. Delta Dunării deține un bogat patrimoniu cultural, inclusiv practici tradiționale și monumente istorice.

Activități economice și antreprenoriatul în zonă acoperă trei domenii principale: pescuit, creșterea animalelor și turism. Spiritul antreprenorial al locuitorilor Deltei Dunării cunoaște permanente provocări în dezvoltarea activităților economice. Rezervația Biosferei Delta Dunării are un potențial semnificativ în domeniul activităților economice, în special în pescuit, creșterea animalelor și turism. Locuitorii manifestă un spirit de inițiativă tradițional în aceste domenii. Cu toate acestea, există provocări majore în ceea ce privește dezvoltarea acestor activități, cum ar fi lipsa resurselor umane calificate, resurse financiare limitate și reglementări tot mai complicate, care au împins zona într-un blocaj economic și care, la rândul său, a generat sărăcie cronică, tot mai amplă.

La toate cele de mai sus se adaugă „amenințarea ucraineană”: în ultimii ani, dar cu precădere în anii 2022 și 2023, Ucraina a demarat un proiect ilegal, de adâncire a canalului Bâstroe și a întregului braț Chilia al Dunării, până la Reni (Galați), pe o lungime de peste 100 de kilometri. Intenția declarată a Ucrainei este de a transforma brațul Chilia în cale navigabilă pentru vase maritime. Aceasta, deși acordurile internaționale și toate reglementările care privesc Dunărea și Delta Dunării arată că singurul canal maritim este Sulina. Ucraina denușește proiectul său „Canalul de mare adâncime Dunăre-Marea Neagră”. Toate studiile arată că adâncirea brațului Chilia va avea efecte absolut devastatoare asupra Deltei Dunării, care riscă să se transforme radical. România nu poate permite așa ceva, iar AUR cere în mod repetat autorităților române să blocheze prin toate mijloacele planurile ucrainene.

Recent, autoritățile ucrainene au cerut Comisiei Europene să includă brațul Chilia în rețeaua de transport TEN-T, ceea ce înseamnă că lucrările de adâncire până la cote maritime vor putea fi finanțate din fonduri

europene, prin urmare și cu bani românești. Comisia Europeană a cerut României un punct de vedere, dar acesta nu a fost formulat sau este ținut secret. Astfel, diplomația din România, președinția Iohannis, care și-a asumat rolul de coordonator al diplomației, au dat încă o dată dovadă de lașitate.

AUR își ia angajamentul că va face tot ceea ce este posibil pentru a opri acest proces.

În concluzie, Delta Dunării este un paradis natural de o valoare inestimabilă, dar se confruntă cu provocări majore în conservarea și dezvoltarea durabilă a acestui ecosistem unic. **În ciuda incompetenței și a intereselor de grup criminal ale clasei politice care a guvernat România în ultimii peste 30 de ani, AUR va lua toate măsurile ca Delta Dunării, această minune a naturii să treacă intactă generațiilor viitoare.**

Partidul AUR prevede în programul său protejarea și conservarea civilizației Muntelui, din Munții Carpați. AUR elaborează și promovează acțiuni pentru protejarea civilizației și culturii locale din zonele montane, cu toate componentele sale. „Programul Național al Muntelui” are componentă culturală, economică, turistică, educațională:

•

Carpații trebuie să devină cea mai importantă sursă de produse cu „denumire de origine controlată”/„produs montan”/„bio”, veritabil avantaj comparativ economic românesc în Europa, având în vedere că toată Țara este străbătută de munte. Noțiunea „la munte” trebuie să devină o marcă culturală, geografică, turistică și comercială, parte a puterii de atracție a României în lume („soft power”) și de coeziune socială internă.

•

Dezvoltarea economiei montane tradiționale și netradiționale. Dacă prima se întemeiază pe gospodărie și pe asociațiile gospodarilor, cea de a doua va valorifica la scară mare produsele pe care gospodăriile, singure sau prin asociații și obști nu le pot fructifica. Premisa Programului național al Muntelui este că România deține una dintre cele mai bune pajiști alpine. Coloana vertebrală a Programului Național al Muntelui este alcătuită din gospodăria țânească, asociații, obști. În cadrul Programului vor fi susținute și microîntreprinderile care valorifică materia primă locală.

•

Încurajarea păstrării meșteșugurilor tradiționale va deveni politică de stat în România. Susținem scutirea de taxe și impozite a tuturor meșterilor locali și a depozitarilor de cunoștințe în domeniile prelucrării lemnului, al pânzeturilor, stupăritului, prelucrării lânii, pieilor și blănurilor, al confecționării articolelor de îmbrăcăminte tradițională, al preparării rețetelor alimentare tradiționale, al construcțiilor specifice fiecărei zone etnografice a Țării, crescătorilor de animale, pomiculturilor și legumiculturilor din comunitățile montane izolate și nedezvoltate economic.

•

Susținerea înființării de ateliere în care copiii și tinerii să fie stimulați să învețe și să deprindă meșteșugurile tradiționale, cu atât mai importante la ora actuală, când criza energetică, cea alimentară și războaiele fac ca supraviețuirea comunităților umane să depindă tot mai mult de acest bagaj de cunoștințe și deprinderi care este cel mai bine depozitat în sânul comunităților din zonele montane.

•

Încurajarea creșterii animalelor la munte, pe pășunile alpine, prin scăderea taxelor și darea în folosință de noi pășuni acolo unde acest lucru este posibil. Astfel, suntem interesați de refacerea ocupațiilor legate de păstorit și reintrarea acestora în circuitul economic și cultural național. Avem în vedere în special produsele și derivatele din lapte și carne, lâna, de la creșterea oilor la industria casnică și modernă alimentară și a

textilelor (îmbrăcăminte, covoare etc.), precum și a altor industrii, asociate cu creșterea animalelor: cosmetică, a coloranților, a medicamentelor.

-

Integrarea transumanței în turismul local, național și internațional, ca fenomen cultural identitar cu valoare economică adăugată mare, în virtutea caracterului artizanal al produselor asociate și a calității materiei prime.

-

Extragerea prin mijloace legale și judicios analizate a urșilor și lupilor care fac pagube în gospodării și au pierdut frica naturală față de om, în urma interzicerii vânătorii acestora începând cu anul 2016, deoarece prezintă și riscul de a ataca oameni, cum, din nefericire, se întâmplă tot mai des.

-

Crearea unei rețele de colectare și valorificare inclusiv în afara granițelor a produselor tradiționale alimentare și meșteșugărești, iar banii rezultați să se întoarcă în comunitățile locale.

-

Încurajarea activităților tradiționale de tip comunitar, precum claca și șezătoarea, pentru ca acestea să nu mai poată fi încadrate legal la „muncă la negru”.

-

Încurajarea activităților tradiționale cultural artistice precum horele, obiceiurile din preajma sărbătorilor religioase sau calendaristice, bâlciurile, târgurile, etc.

-

Instituirea unui proiect cultural național, prin care să se păstreze obiceiurile tradiționale, horele, cântecele, toate evenimentele folclorice, refacerea muzeelor locale în aer liber, a caselor memoriale, organizarea de festivaluri cu tematici locale.

-

Interzicerea construirii caselor sau a altor tipuri de construcții care nu se încadrează arhitectonic și peisagistic în stilurile tradiționale românești, corespunzătoare județului sau zonei etnografice locale.

-

Înzestrarea Poliției și Jandarmeriei cu instrumente speciale de măsurarea a intensității sunetelor, astfel încât să se impună respectarea liniștii publice. Astfel se va asigura atmosfera tradițională sănătoasă, căci lumea satelor montane era o lume liniștită.

-

Sprijinirea prin mijloace financiare a profesorilor, educatorilor, învățătorilor și mai ales a medicilor care vor să trăiască în comunitățile și localitățile montane.

-

Asigurarea unui sistem eficient de colectare a gunoiului din zonele montane.

-

Eficientizarea măsurilor contra braconajului speciilor de interes cinegetic și a celui piscicol.

-

Alcătuirea și implementarea unui sistem național de monitorizare permanentă a calității aerului, apei și solului din zona comunităților montane.

-

Repararea și construirea rețelei de drumuri și șosele, care să asigure pe sub ele sau pe deasupra lor, acolo

unde terenul o permite, circulația animalelor sălbatice atât pentru siguranța șoferilor, cât și a lor. Incidența accidentelor auto prin coliziune cu animale sălbatice crește de la an la an, din nefericire, la noi în Țară.

•

Nu se poate vorbi de protejarea civilizației montane românești fără evidențierea bisericilor și mănăstirilor din zonă, care au fost și sunt centrele spirituale ale acestor comunități. Prin urmare se vor face programe de reparare, susținere și conservare a acelor lăcașe de cult care se confruntă cu probleme din cauza distanțelor, izolării și a diverselor lipsuri.

•

Continuitatea și stabilitatea civilizației montane nu se poate face fără încurajarea demografiei locale prin sprijinirea tinerelor familii, crearea locurilor de muncă și condițiile pentru creșterea și școlarizarea copiilor. Aceasta este, de fapt, una dintre politicile de bază ale AUR, nu doar în cazul civilizației montane, ci și pe plan național.

Partidul AUR și-a asumat deja că **împădurim România! În următorii 10 ani vom planta 1.000.000 de hectare de pădure, în paralel cu măsuri drastice pentru oprirea tăierilor ilegale. Asigurăm distribuirea judicioasă a zonelor împădurite pe toată suprafața României.** Fondul forestier al României, care include totalitatea terenurilor acoperite cu vegetație forestieră ocupă aproximativ 7 milioane de hectare, conform datelor ultimului Inventar Forestier Național. Adică un procent de aprox. 29% suprafață împădurită, mai mic decât media UE, de 33%. Principala problemă a acestor suprafețe este aceea că avem o distribuție dezechilibrată pe forme de relief. În zonele de câmpie și luncă avem o medie de sub 10% de acoperire cu păduri. În acest sens, vom veni cu un program de oprire a deșertificării Olteniei. În aceste zone trebuie să se concentreze viziunea asupra împăduririlor în România. Arcul Carpatic este, slavă Domnului, bine împădurit. Pădurile protejează în munți cursurile râurilor și malurile lacurilor de acumulare. Castelul de apă al Carpaților este destul de bine protejat de pădurile din etajul montan și pre-montan.

Din motive economice strategice - dezvoltarea durabilă a agriculturii și din rațiuni de protecție a mediului (ameliorarea exceselor climatice de tipul secetelor) promovarea împăduririi terenurilor agricole degradate (neproductive) din zonele de câmpie ar fi o direcție strategică de politică forestieră sănătoasă în România.

Concret, **propunem execuția unor sisteme de perdele forestiere de protecție cu multiple funcțiuni și amplasamente:**

•

Protecția câmpurilor agricole: în Câmpia Română (Bărăgan), Câmpia de Vest (Banat) și Lunca Siretului (Moldova). Totul pleacă de la o concluzie tehnico-economică: sistemul de perdele forestiere corect amplasat ocupă doar 5% din suprafața terenurilor agricole protejate. Dar se obține o creștere a producțiilor agricole vegetale cu 20-25%, care compensează cu mult pierderile cantitative din reducerea suprafețelor agricole, cultivate cu vegetale. Reamintim că în perioada 1938-1958 silvicultorii au creat în Câmpia Română-Bărăgan și Dobrogea un sistem de 10.000 ha de perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole, prin care au protejat toate aceste zone agricole de maximă importanță economică pentru Țară. Din păcate, în anii 1962-1963 acest sistem a fost distrus. Împotriva lui au început să vorbească liderii comuniști (tov. Moghioroș) imediat după moartea lui Marin Drăcea, creatorul sistemului de perdele forestiere de protecție și cel mai prestigios silvicultor al României din toate timpurile. Exemple pozitive: sistemul de perdele forestiere de protecție a câmpurilor agricole din Dobrogea de Sud (Cadrilater), din Republica Bulgaria. Poate fi un bun exemplu pentru România. Stațiunea de cercetări agro-silvice din orașul General Toshevo din Cadrilater are

numeroase studii valoroase și actuale, despre multiplele influențe benefice ale perdelelor forestiere de protecție asupra câmpurilor agricole.

-

Protecția căilor de comunicații împotriva zăpezilor viscolite. În prezent toate șoselele din Muntenia-Oltenia și Dobrogea se înzăpezesc iarna din cauză că vântul viscolește zăpada de pe câmp și o aduce pe drumuri. Se cheltuie mult, repetitiv cu dezăpezirile, în loc să se investească durabil în perdele forestiere de protecție a căilor de comunicații (drumuri și căi ferate). Exemple pozitive: Șoseaua Constanța-Mangalia, bine protejată în mare măsură de perdele forestiere.

-

Crearea de perimetre masive de ameliorare a terenurilor degradate. Ca exemplu, statul român poate transfera gestiunea unor terenuri agricole inapte pentru agricultură (din mai multe cauze) din gestiunea Agenției Domeniilor Statului (ADS) - categorie agricol - în gestiunea Regiei Naționale a Pădurilor-Romsilva (RNP-Romsilva) - categorie forestier. Exemplu pozitiv: doar în județul Constanța, prin hotărâre de guvern în anul 2002 s-a transferat astfel de la ADS la RNP-Romsilva o suprafață de aproximativ 4.500 hectare. În maxim 10 ani s-au împădurit 3000 hectare, din acel total de suprafețe.

-

Crearea unor perdele forestiere în zonele metropolitane ale marilor orașe, inclusiv în zona metropolitană București.

A.U.R. va înființa, prin membrii organizațiilor sale locale, diferite asociații de protecție a mediului silvic, prin care să se promoveze crearea de astfel de plantații forestiere, cu finanțare de la bugetul național sau din fondurile europene ale PNRR.

Vom întreprinde **măsuri drastice pentru oprirea tăierilor ilegale.** Un raport realizat de Curtea de Conturi privind „Situția patrimonială a fondului forestier din România, în perioada 1990 - 2012” arată că din pădurile statului și din cele private s-au tăiat ilegal aproximativ 80 de milioane de metri cubi de lemn, de pe o suprafață de 366.000 ha de pădure, proprietate de stat și privată, fapt care a adus pierderi de circa 5 miliarde de euro. Un alt raport din anul 2021 al Comisiei Europene relevă faptul că țara noastră pierde trei hectare de pădure pe oră, pentru un total estimat de peste 20 de milioane de metri cubi de lemn, tăiat ilegal în fiecare an. Aceasta înseamnă pierderi de 6 miliarde de euro. Soluția este aplicarea consecventă și fără excepții a legii.

AUR susține și va implementa o serie de măsuri pentru stoparea tăierilor ilegale, printre care:

-

Asigurarea gospodăririi durabile a pădurilor prin menținerea și îmbunătățirea „Amenajamentului Silvic” ca lucrare de căpătâi a sectoarelor silvic și forestier în România;

-

Declararea tăierilor ilegale de material lemnos ca atentat la siguranța națională;

-

Crearea unui cadru legislativ special privind regimul silvic;

-

Înăsprirea drastică a pedepselor pentru delictele silvice, care vor fi încadrate ca infracțiuni;

-

Indisponibilizarea (confiscarea) mijloacelor de transport care au servit la producerea infracțiunilor silvice, până la finalizarea cercetărilor; confiscarea acestora și eliminarea prevederilor din Codul Penal care permit redobândirea lor, prin ordonanță președințială;

-

Crearea unui corp profesional de elită, care să efectueze controale extinse acolo unde există suspiciuni de tăieri ilegale și să deruleze cercetări penale, sub îndrumarea unor procurori specializați în acest domeniu;

-

Măsuri de descurajare a creării de monopoluri asupra prelucrării lemnului și încurajarea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, în special a celor care produc mobilier;

-

Interzicerea exportului de material lemnos prelucrat primar, sub formă de cherestea și alte categorii asemănătoare.

În privința suprafețelor de apă, partidul AUR demarează o acțiune de **decolmatare a lacurilor artificiale și naturale, a iazurilor, râurilor și pâraielor și folosirea lor pentru dezvoltarea pescuitului sportiv sau economic.**

Primele intervenții ale omului în Delta Dunării datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, prin măsurile de realizare a navigației maritime și fluviale pe brațul Sulina, dar care nu au avut un impact major asupra altor funcții ale Deltei. Între anii 1903 și 1960, în așa numita „perioadă a pescăriei”, au fost construite noi canale și lărgite cele existente, cu scopul de a îmbunătăți producția de pește. Între anii 1960 și 1970 („perioada stufului”) s-a întreprins o campanie intensivă de lucrări hidrotehnice, în scopul de a crește producția de stuf și de a facilita recoltarea și transportul acestuia, spre fabricile de celuloză și hârtie de la Chișcani, Brăila. Primele zone mari au fost îndiguite pentru a regulariza și optimiza nivelul apei, un factor cheie pentru dezvoltarea stufului. Perioada de „cultură a peștelui” dintre anii 1970 și 1980, urmată de cea a „agriculturii”, mai intensă între anii 1983 și 1989 a dus la deteriorarea funcțiilor naturale ale Deltei și la creșterea suprafețelor îndiguite, de la 24.000 ha la 97.000 ha. Impactul antropic produs în special de îndiguirea unor suprafețe întinse, în scopul utilizării pentru agricultură, piscicultură sau silvicultură a generat mutații importante în ecosistemele naturale, prin modificarea regimului hidrologic, având la rândul său ca efect deteriorarea proceselor naturale, a echilibrului ecologic, a funcțiilor tipice zonelor umede și a habitatelor caracteristice. În anul 1990, odată cu declararea Deltei Dunării rezervație a biosferei, lucrările prevăzute în planul de amenajare complexă a acesteia au fost sistate, îndiguirile ocupând 97408 ha, ceea ce reprezintă 27,6% din suprafața actuală a Deltei Dunării (351.000 ha).

După 1990, odată cu noile impulsuri și orientări pentru protecția naturii și a mediului înconjurător în Europa de Est s-au ivit noi posibilități și perspective, atât pentru Delta Dunării, cât și pentru Dunărea Inferioară. Astfel, conceptul de restaurare/reconstrucție ecologică a zonelor umede deteriorate trebuie să constituie obiectul prioritar, alături de cel de conservare a biodiversității și dezvoltare durabilă.

Efectele ecologice după finalizarea lucrărilor - noi habitate pentru plante și animale, extinderea zonelor de reproducere pentru pești și păsări acvatice, flux hidrologic și stocare de apă, reținerea de sedimente și fixarea de substanțe toxice, biofiltru pentru Marea Neagră - pot genera beneficii economice materializate în cantități importante de pește, stuf, pășuni și zone de recreere. Funcțiile naturale refăcute vor dezvolta o resursă ecologică și economică importantă, de care vor beneficia atât localnicii, cât și economia regiunii, economia națională. Prin aceste resurse folosite în mod tradițional și durabil zonele umede îndeplinesc importante funcții socio-economice, asigurând baza materială pentru populația locală. În acest sens, restaurarea ecologică este o alternativă pentru incintele agricole și piscicole abandonate, ce nu mai pot fi utilizate pentru scopul pentru care au fost destinate.

Resursa principală în Deltă este cea piscicolă, pescuitul fiind ocupația tradițională de bază a populației locale. Stuful este o altă resursă importantă și o ocupație tradițională, acesta fiind folosit ca material de construcții în gospodăriile locuitorilor Deltei. Pe lângă aceste resurse naturale, turismul, inclusiv cel rural, vor avea un rol din ce în ce mai important. Estetica peisajului mozaicat, a cărui frumusețe rezultă din îmbinarea apei cu întinderile de stuf, zăvoaie, grinduri și dune și coloniile polispecifice de păsări constituie principala atracție pentru recreere. Astfel, peisajele care sunt incluse în programul de reconstrucție ecologică pot contribui la dezvoltarea unui turism ecologic și durabil în rezervație, precum și la refacerea economiei tradiționale locale, de mare plus-valoare.

ÎNCEIERE

Nu se cuvine o încheiere mai bună a programului de guvernare AUR decât un text antologic, dar uitat în zilele noastre, scris de Nicolae Iorga:

„Țara și poporul românesc

Țara – România, țara noastră, este una din țările cele mai frumoase și mai bogate din lume. Are munți frumoși cu păduri de brazi și fagi, cu mine de sare, de aur și de argint, cu izvoare de petrol. Are dealuri cu păduri de stejari, cu tot felul de pomi roditori, pruni, meri, peri, cu vii și cu livezi înflorite. Are câmpii peste care ochiul se pierde, acoperite cu grâu, cu orz, cu porumb, până la Dunărea albastră și Marea cea Neagră.

Este udată de ape multe și mari, Nistrul, Prutul, Siretul, Tisa, Mureșul, Jiul, Oltul, afară de o mulțime altele. Dunărea este podoaba râurilor din lume. Ea este lată, adâncă, trece prin țări multe, ca niciun alt râu, iar noi, Românii, stăpânim amândouă malurile, tocmai în partea cea mai însemnată, la gurile ei.

Noi, Românii, trebuie să iubim țara noastră, să fim muncitori, ca să ne folosim de bogățiile ei. Să fim uniți între noi, căci pământul nostru bogat deschide pofta altora ca să ni-l ia și ca să ne învrăjbească, spre a ne slăbi. Să fim cinștiți și drepți, să apărăm ceea ce e al nostru, dar să dăm și altora ceea ce este dreptul lor”.

Cuvintele sale, de acum aproape un veac, le dorim împlinite pentru viitorul Țării și al Poporului ei. Așa să ne ajute Dumnezeu!